

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

Dette er en digital kopi af en bog, der har været bevaret i generationer på bibliotekshylder, før den omhyggeligt er scannet af Google som del af et projekt, der går ud på at gøre verdens bøger tilgængelige online.

Den har overlevet længe nok til, at ophavsretten er udløbet, og til at bogen er blevet offentlig ejendom. En offentligt ejet bog er en bog, der aldrig har været underlagt copyright, eller hvor de juridiske copyrightvilkår er udløbet. Om en bog er offentlig ejendom varierer fra land til land. Bøger, der er offentlig ejendom, er vores indblik i fortiden og repræsenterer en rigdom af historie, kultur og viden, der ofte er vanskelig at opdage.

Mærker, kommentarer og andre marginalnoter, der er vises i det oprindelige bind, vises i denne fil - en påmindelse om denne bogs lange rejse fra udgiver til et bibliotek og endelig til dig.

Retningslinjer for anvendelse

Google er stolte over at indgå partnerskaber med biblioteker om at digitalisere offentligt ejede materialer og gøre dem bredt tilgængelige. Offentligt ejede bøger tilhører alle og vi er blot deres vogtere. Selvom dette arbejde er kostbart, så har vi taget skridt i retning af at forhindre misbrug fra kommerciel side, herunder placering af tekniske begrænsninger på automatiserede forespørgsler for fortsat at kunne tilvejebringe denne kilde.

Vi beder dig også om følgende:

- Anvend kun disse filer til ikke-kommercielt brug
Vi designede Google Bogsøgning til enkeltpersoner, og vi beder dig om at bruge disse filer til personlige, ikke-kommercielle formål.
- Undlad at bruge automatiserede forespørgsler
Undlad at sende automatiserede søgninger af nogen som helst art til Googles system. Hvis du foretager undersøgelse af maskinoversættelse, optisk tegngenkendelse eller andre områder, hvor adgangen til store mængder tekst er nyttig, bør du kontakte os. Vi opmuntrer til anvendelse af offentligt ejede materialer til disse formål, og kan måske hjælpe.
- Bevar tilegnelse
Det Google-"vandmærke" du ser på hver fil er en vigtig måde at fortælle mennesker om dette projekt og hjælpe dem med at finde yderligere materialer ved brug af Google Bogsøgning. Lad være med at fjerne det.
- Overhold reglerne
Uanset hvad du bruger, skal du huske, at du er ansvarlig for at sikre, at det du gør er lovligt. Antag ikke, at bare fordi vi tror, at en bog er offentlig ejendom for brugere i USA, at værket også er offentlig ejendom for brugere i andre lande. Om en bog stadig er underlagt copyright varierer fra land til land, og vi kan ikke tilbyde vejledning i, om en bestemt anvendelse af en bog er tilladt. Antag ikke at en bogs tilstedeværelse i Google Bogsøgning betyder, at den kan bruges på enhver måde overalt i verden. Erstatningspligten for krænkelse af copyright kan være ganske alvorlig.

Om Google Bogsøgning

Det er Googles mission at organisere alverdens oplysninger for at gøre dem almindeligt tilgængelige og nyttige. Google Bogsøgning hjælper læsere med at opdage alverdens bøger, samtidig med at det hjælper forfattere og udgivere med at nå nye målgrupper. Du kan søge gennem hele teksten i denne bog på internettet på <http://books.google.com>

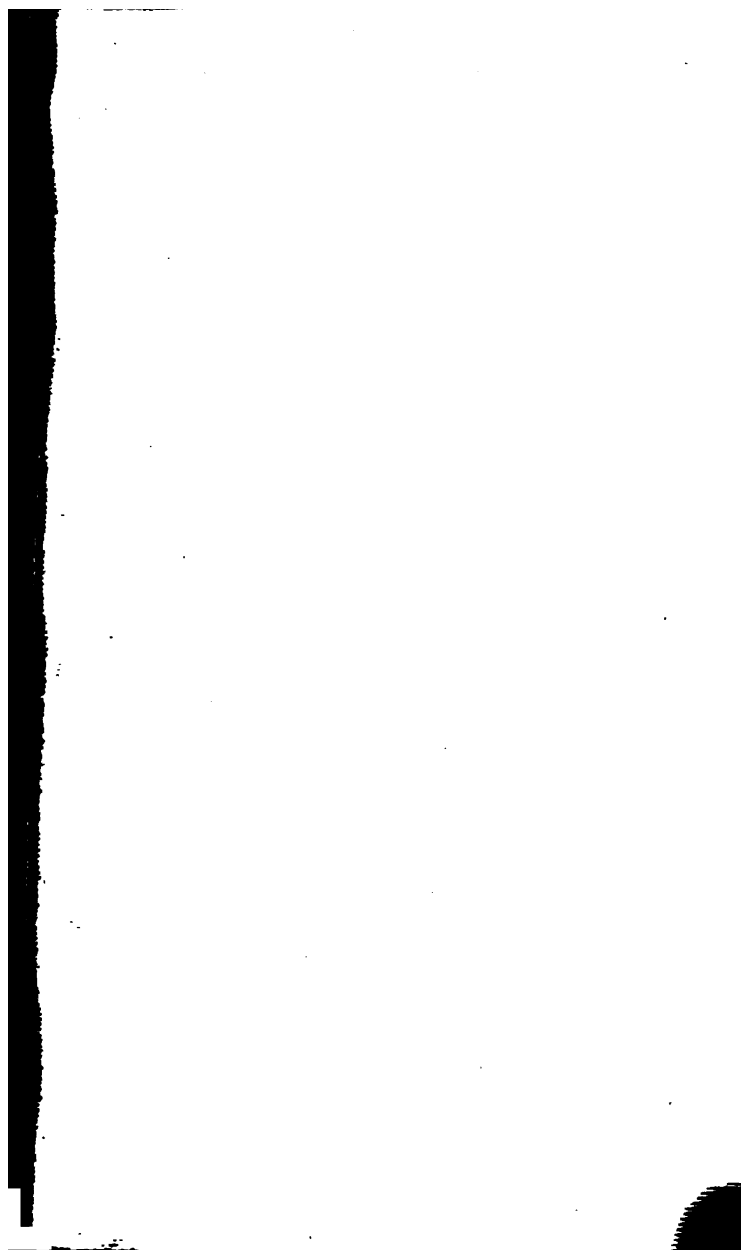
ANDOVER-HARVARD LIBRARY

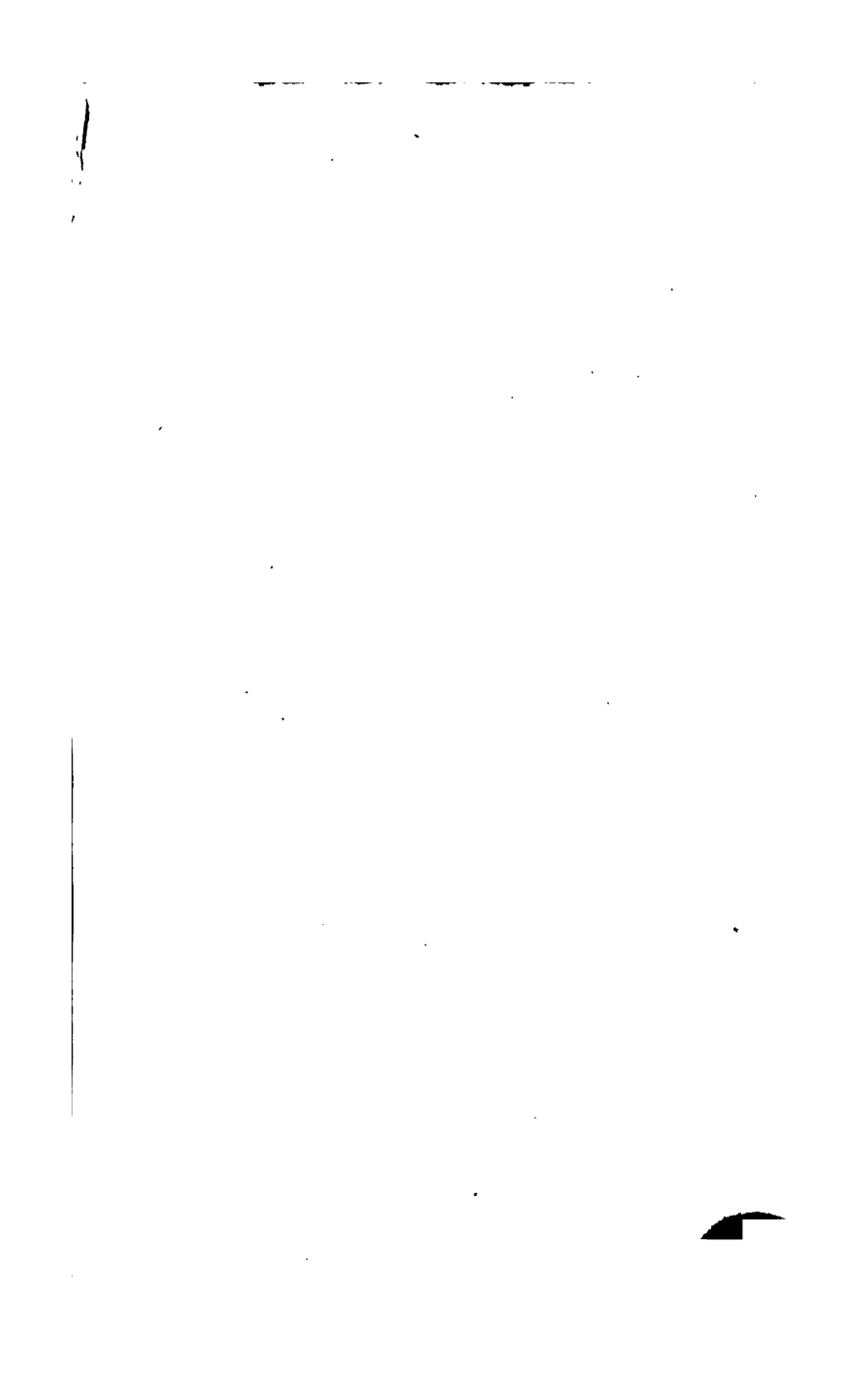
AH 4CDB 0

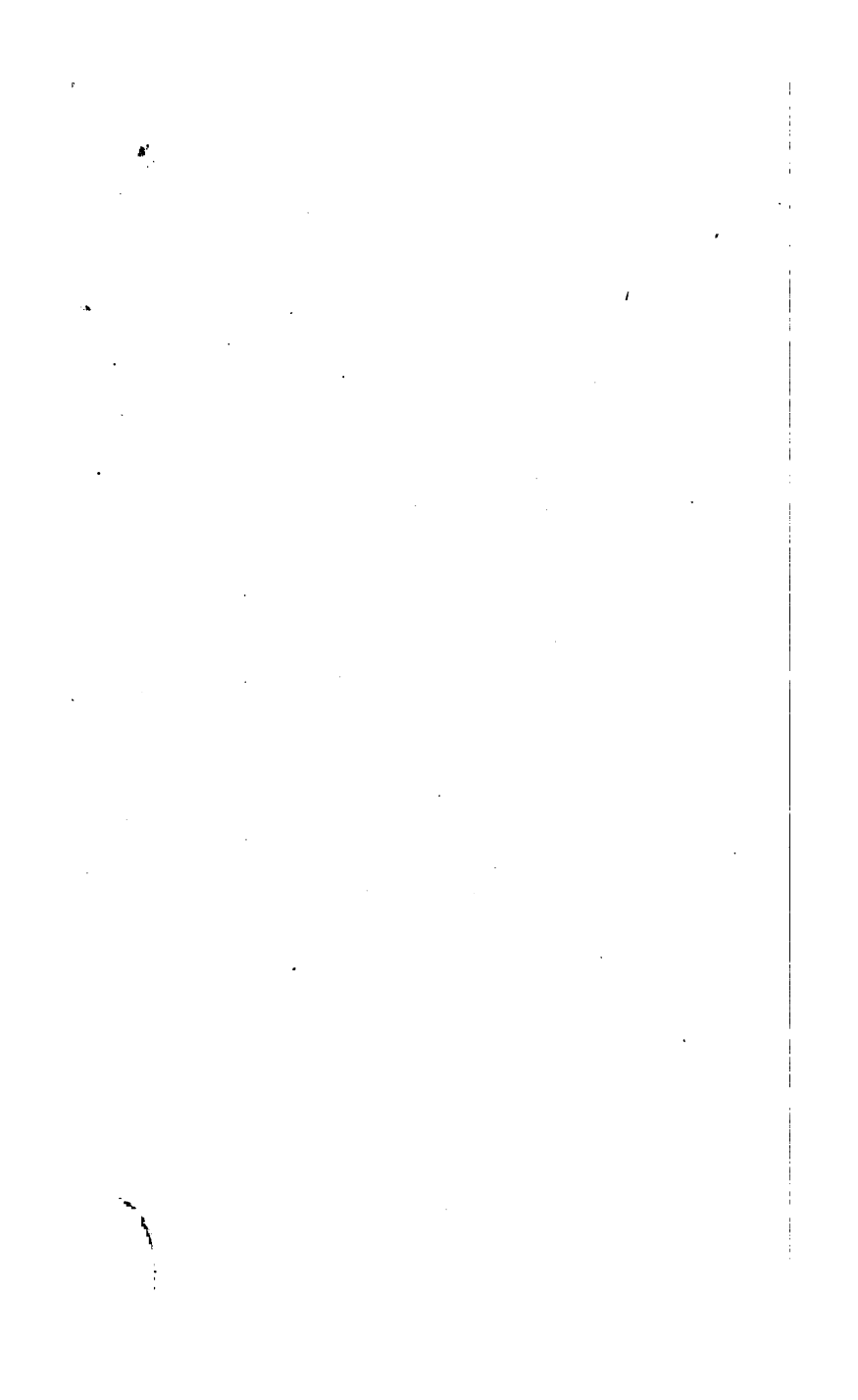
A. G.

65. Med Grundtrigs Tilgængelighed
til Faderen

B i b e l s t e
P r æ d i k e n e r

efter

Tidens Tårn og Leilighed

ved

N. F. S. Grundtvig,
Capellan pro Persona.

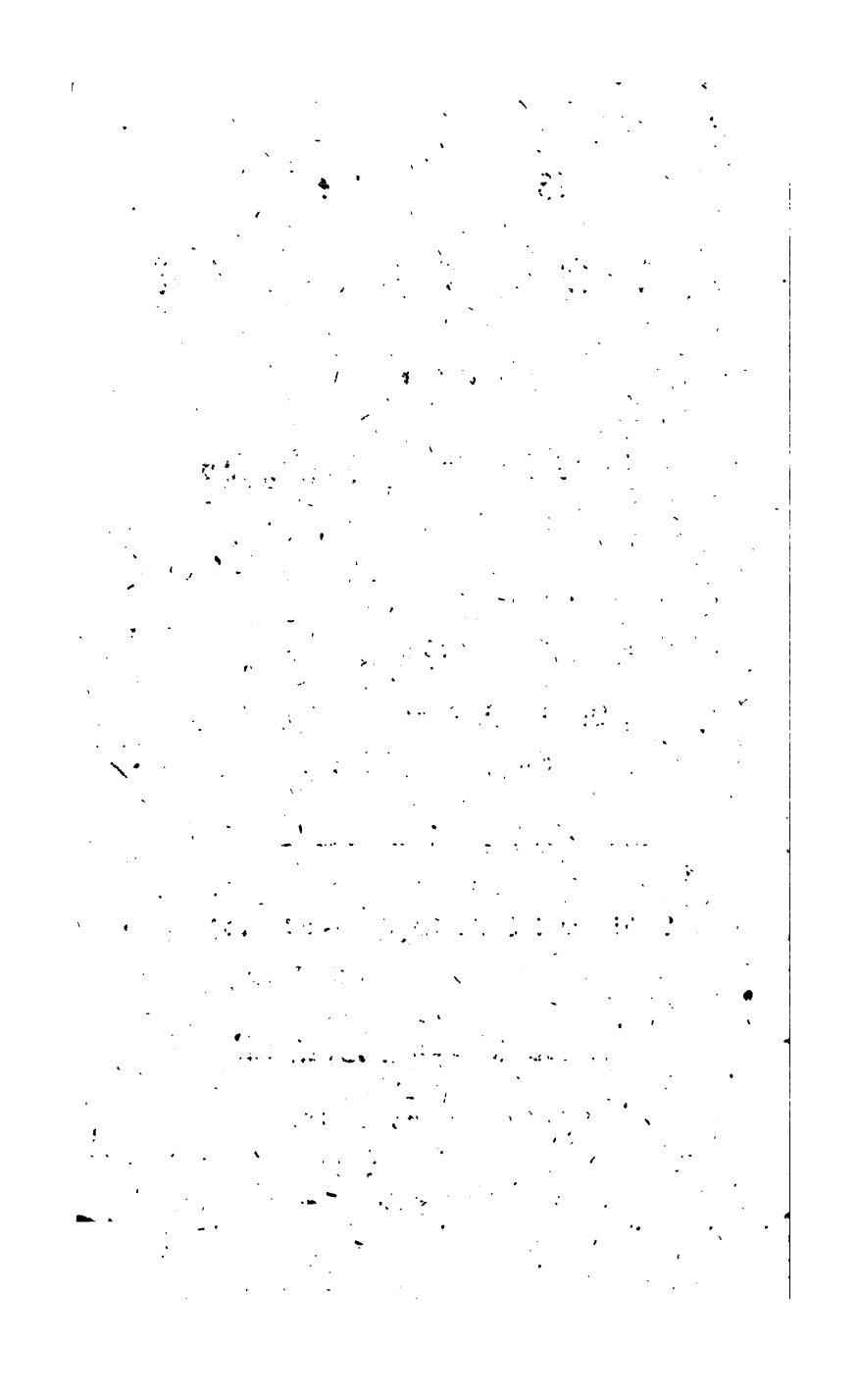
Land! Land! Land! hør Herrens Ord!

Ser. 22-29.

Kjøbenhavn, 1816.

Paa Høfbooghandler J. H. Schubert's Forlag.

Købt hos N. H. Høckes Enke.

F o r t s æ t t e .

Endelig udkommer her den liden Samling af Præfener, som omtrent et Aar har været under Trykken, og i Arbejde lige siden jeg saae, at en større bver alle Søndagernes Evangelier var i alle Maader ubetimelig. Stort har jeg ei om den at sige, men anmærke vil jeg dog, at især Præfenerne fra 1815 ere under Omskrivningen ganske omarbejdede efter hvad jeg ansaae for mine Læseses Tare, men ligesom Thematet dog er blevet det samme, tør jeg sige Aanden er det ikke mindre, saa at den der troer jeg har præket i den Aand han her sporer, tager ingenlunde feil. Hvorvidt nu denne Aand er Christi og Sandhedens, derom vil jeg for det Første ikke synderlig tvivle, men at det er den samme Aand som talde i den

IV

gamle og i den lutherst kristelige Kirke, skal Man vel bare sig for at afbevise, Skriften maae jo kunne afgjøre om det er Christi, og den indvortes Erfaring, om det er Sandhedens, som skrevet staaer: dersom Nogen vil gjøre Guds Villie, han skal kjende om Lærdommen er af Gud, eller jeg taler af mig selv (Joh. 7), og trostlig overlader jeg Gud og Hans Børn Dommen; thi har jeg forkyndt en vrang Salighedsvei, da er jeg i det mindste ikke Uhyre nok til at ønske at et eneste Menneske skulde følge den. Kun det vil jeg sige: den Troe jeg her forkynder, har skænket mig selv Kraft og Mod til at trodse Verden, skænket mig Fred med Gud, Trøst i Angst, Glæde i Bedrøvelse og et uforkrænkeligt Saligheds-Haab, det er jeg vis paa den skænker Enhver som anstaaer og bevarer den i et oprigtigt Hjerte, og at ingen anden Troe formaaer Oligt, skal hvert Menneske der alvorlig bekymres for Sjæl og Salighed, vel blive nødt til at mærke og sande. Dog, hvi siger jeg dette? i fem Aar har jeg jo uafsladelig baade sagt og viist det, uden, som det lader, at Nogen har taget det til alvorlig Eftertanke, uden at en Eneste af dem der hviiste om at de troe det Samme, har havt Mod til at give Sandhed Vidnesbyrd og uden Sky bekjende sin Troe for Verden! Maae jeg ikke slutte, at enten er min Troe falsk, eller den alvorlige Bekymring for

Sjælens Frelse og Sorg over Tidens Jammer, een
 Gang for alle afslagt! Nei, ingen af Delene vil jeg
 slutte endnu; thi paa min Troes Sandhed kan jeg
 leve og tør jeg dø, og det glade Haab at den inder-
 lige Betyrning for Sjælen dog atter engang skal
 gribe Hjerter og løse Tunger, det hverken kan eller
 vil jeg bortkaste. Kun Et vil jeg i denne Henseende
 gjøre, fordi jeg føler at det bør saa være, jeg vil tie
 og sukke til den Gud, som kan gjøre langt over, hvad
 vi enten hede eller forstaae, tie og lade Ham udføre
 sin Sag til Gior. Tie vil jeg, thi hvad kan det
 nytte jeg længere taler? hvil skal jeg gjentage hvad
 Ingen vil høre, eller kan jeg bygge videre, saalange
 jeg ikke seer Grundvolden lagt! Hvad skulde Guds
 Rige vinde ved det, at jeg alle mine Dage stod ene
 og raabde i Ørken? er det kanstee muligt at Guds
 Gjerning kan stee i et Folk og dens Tunger tie, eller
 var der maastee Noget vundet, om Man efterhaanden
 kom saavidt, at Man taalte min Tale og roesde min
 Færd, med Forbeholdenhed af at vrage min Troe for-
 saavidt den trodses og bekriger Verden, straffer dens
 Ondskab, spotter dens Ære og Magt, forðømmer
 dens Visdom! Nei, ikke saa! det er Guds Ords
 og Sandheds, ikke min egen Sag jeg har ført, det er
 Jesus Christus, den Korsfæstede og igjen Opstandne,
 ikke mig syndige, dødelige Mand, jeg vilde kaste Til-

hængere, sande Tilhængere, et hykkelske. Smigrere, ei
 letfindige Eftersnaktere der velsigne Sandhed med
 Læberne og hånne den i Hjertet eller dog i Gjærtnin-
 gen fornægte det Ords helliggjørende Kraft de med
 Munden bekjende. See! derfor maae og vil jeg tie
 efterat have talt, talt saa høit ved Herrens Naade,
 at Røsten gjenlød i Norges Klipper og røllede
 selv Tydsklands Ekove; efterat have i denne Bog af-
 lagt en udførlig og høitidelig Bekjendelse af den Troe
 hvori jeg, ved den Hellig-Aands naadefulde Bistand,
 vil leve og døe, og overleve Døden, af den Lærdom
 jeg har ført og fulgt i fem Aars Tale og Skrift, og
 stræbt at udtrykke i mit Læpnet, som Gud den indtrykte
 i mit Hjerte, tie vil jeg, det er; tie maa Præsten
 i mig, til Ordet afvinges ham, det være saa enten
 fordi Man vil annamme Frelsens Evangelium, eller,
 hvad Gud forbyde! trodsig høre sin Dom; prædike
 Guds Ord her og gaae i Kredse mod dets nærværende
 Fiender, det vil jeg ikke mere, med mindre jeg aaben-
 bar kaldes dertil, saa min Tavsshed maatte fornægte
 min Troe og give Løgnen Samtykke. En, som haver
 annammet lige dyrebare Troe med mig og Tunge i
 Mund, han, tale af den Formue Gud giver, tale
 og tie ingenlunde fær det er ligesaa pisk om ham
 som om mig, at hans Tavsshed ei er Frygt for Ver-
 den eller Forsoning med den, han tale, om han ellers

VII

vil frelse sin Sjæl og et annamme Deel med de Bantroer, thi den er de Fængtagtige beredt (Aab. 21). Tale hver troende Mand efter Evne og sin Stilling's Heilighed! med Mund eller Pen, eller med dem begge, tale og tie ingenlunde, før han tør lægge sin Haand paa sit Hjerte og sige for Guds Ansigt: see! jeg vil ikke forhindre mine Læber, Herre! Du veed det, jeg skjuler ikke Din Retfærdighed inden i mit Hjerte, jeg taler om Din Trofasthed og Din Salighed, jeg dølger ikke Din Miskundhed og Din Sandhed for en stor Forsamling (Ps. 40). Naar Man tør ende saa, da tier Man i Grunden ikke, saalidt som de Hensøynere i Herren hvis Ord end lyde, kan siges at tie, da raabe de tilknyggede Læber høiere end de opladte, da forstaae baade Venner og Fiender vor Tavsighed, da er den os ingen glædelig Hvile, men et blodigt Offer, en pinlig Forventning, der vel ved Guds Naade opløser sig i taalig Bemoed, men lader dog baade os og Verden føle hvad det koster at tie, naar Man har Guds Ord i sin Mund og i sit Hjerte, og ingen større Glæde end at prise sin Gud, forkynde Hans underlige Gjerninger og vise sine Brødre Saligheds Veie.

At jeg, medens Præsten tier, agter, om Gud vil, at lade Skjalden og den Boglærde tale, tale især

om de forbigangne Dage, hvad Præsten mener kan
 meest tjene til Guds Riges Komme, og at opladte
 Mine vist skal finde Christendom i al min Tale, den
 lade saa verdslig som den vil, det har jeg sagt, og
 gjentager det her, fordi jeg veed at Verden kan aldrig
 finde sig i mine Talemaader, og vilde gjerne tage
 mine Ord i den Mening som om jeg tav for den, da
 jeg dog kun følger Budet: tie for Herren og for-
 vænt Ham (Ps. 37)! og agter derfor, uden at bryde
 mig det Mindste om Verdens Dom, at indrette min
 Tavsshed som min Tale efter Guds Villie, de som ere
 af Sandhed, de skal forstaae mig, og for deres Skyld
 alene, er det jeg haade taler og tier; troede jeg ikke
 at gjøre dem en Tjeneste og Verden det mig størst
 mulige Afbræk ved den Adfærd jeg vælger, da valgte
 jeg den som Sandheds Forræder, og Kulde jeg mærke
 jeg har bedraget mig, da skal Verden see, at jeg agter
 Gud og Sandhed langt høiere end min Ære.

Verden bliver sagtens vred, fordi jeg saa reent
 ud siger min Hjertens-Mening, men det faaer ikke at
 hjælpe: hvo som vil være Verdens Ven maa blive
 Guds Fiende, og det har jeg kun alt for længe været,
 det bevare mig Gud fra atter at worde; og i min
 nærværende Stilling kan jeg aldrig noksom haade ind-
 vortes og udvortes protestere mod Verdens Venfæb,

der nu vil paatrænge sig, det skal derfor være mig fjært, om den føler sig stødt, ogsaa ved denne Fortællelse og ved min Dimissprædiken som jeg her lader optrykke. Man kunde vel spørge, hvi jeg gjør dette, da jeg nu saa ofte har gjentaget hvad sandt den indeholder, og ingenlunde bifalder hvert dens Ord eller agter den for noget Mesterstykke af en Prædiken; og det er netop hvad jeg har sagt mig selv, naar jeg indvortes eller udvortes opfordredes til at lade den oplægge igjen; men deels er den nu engang et mærkeligt Actstykke, ikke blot i min, men i Tidens Historie, og deels er den i alle Maader en Fortællelse til mine Prædikener, som altsaa foran dem har sin rette Plads, sex Aars Næsen maa være Vorgen for, at jeg ei gjentager den af personlig Trods mod dens Fiender, og var der selv ingen anden Grund til at indrykke den, end den rimelige Formodning, at Bogen derved kommer i flere Hænder, vilde jeg baade for Bogens og min Forlæggeres Skyld ansee den for guldig, da der ingen Grund er til at udelade den. Vel havde jeg i Ginde ved denne Leilighed fortællig og sandtru, at foreaile bemeldte Prædikens Historie, især fordi jeg af adskillige tydske Blade har seet, og selv her hjemme mærket, at Man derom ei veed ret Besked, men det vil jeg nu gemme til et, som mig synes mere passende Sted.

Samme Prædiken udkom da 1810 under følgende Titel: Hvi er Herrens Ord forsvundet af Hans Huns? og paa Titelbladet stod: jeg skammer mig ikke ved Christi Evangelium, thi det er en Guds Kraft til Salighed for hver den som troer.

Jeg vil ikke opholde mig ved Bemærkninger som den af Titelen sætter i at falde fuldført hvad der Gud ske Lov! kun omsonst var arbejdet paa, og at det dog vel var lidt af den Skamfuldhed jeg stræbte at aflægge, som bevægede mig til at sætte hine Guds Ord paa Græs, Sligt og Meer seer vel den opmærksomme Læser selv, ligesom de gammelbogs Præster goht saae at uagtet de almindelige Udtryk, vare de ligesaa lidt sigtede som trufne, hvorfor jeg og af dem modtog mangen Taksigelse, medens de nymodens Præster strege sig hase paa at jeg havde bagvasket Standen.

Til min 76aarige Fader
Præsten Johan Grundtvig.

Naar om Odin og om Asatros
Dunfle Sagn jeg stræber at forklare,
Naar jeg Kæmperes Liv i gamle Nord
Vil for deres Etimand aabenbare;
Mangen Edling seer jeg da i Had
Som ei vredes, om mit Skrift og Raad
Jeg ham vover dristig at tilegne.

Hvad er Alser mod den store Gud?
Hvad er Oldtids Kæmper vel at regne
Mod de Hellige, som Kristi Bud
Følge, og hans Død sig tor tilegne?
Dog med Evigt jeg Ru'er vidt i Nord,
Naar jeg tolker Kristi Gudsdomsord,
Hvilket Navn tor jeg vel dristig nævne?

Dog, hvem er Oldingen, som hister Raar
Paa Gravens Rand foruden Sten saa velig?
Andægtig blottes han de hvide Haar
Og kirrer op til Himlen saa fortrolig.

Han knæler, se, han beder vort i Sind,
 Og milde Tharer rinde ned paa Kind,
 Mon ogsaa han sin Sjælsler har fornægtet?

Det er min Fader, end paa Gravens Bred
 Han takker Gud som gav ham staldne Størke
 Til, mens et halvt Aarhundrede forled,
 Sin Fjælsler at forkynde og at dyrke
 Han beder for de mange Siæles No
 Som han opsøkrede i Jesu Tro
 Og Sonnen smelter i en hellig Taare.

Hans No og Alt var Jesu Kristi Tro,
 Dog blev han ei i Gerningen tilslamme,
 For ham var Tro og Gerning aldrig to,
 Thi Livet lyfte af den indre Flamme.
 O gid enhver, som spottes fræk med Tro,
 Hans Jdræt stued og den høje No,
 Hvermed han Livets Aftenbøn kan holde!

O Fader! se, her er din yngste Søn,
 Du har fuldendt og jeg skal nu begynde,
 Indslut mig om i Hierteets stille Bøn,
 At kraftelig jeg Ordet maa forkynde;
 At Synd og Hovmod, som er altid nær,
 Maa fligte for de gode Anders Hær,
 At ei min Id min Tunge skal befæmme!

Med sønligt Sindelag

af

Forfatteren.

F o r t a l e.

At prædike er at forkynde Folket Herrens Ord, og noget mer Upassende kan da ei være, end at prædike i et øde Rum. Ikke desmindre har den Uffik taget Overhaand, at de theologiske Kandidater holde deres Prøveprædiken i tomme Huse, kun i Overværelse af deres Dommer og stundum nogle Faa, som Bekendtskab eller Nysgerrighed dreve did. Kun tvende Kaar og begge onde har da Prædikanten; thi enten maa han fald, som det sommer sig for de tomme Stole, oplæse sin Tale, eller han maa stande der med fremhykket Varine og udregnede Gebærder. Gør han Hint, hvoraf kan da Dommerne vide, om han med Følelse og Kraft vil kunne forkynde Ordet i Menigheden; vælger han det Sidste, staar han ikke da som en forfængelig Søgler paa det hellige Sted, og kan han vel nedlade sig dertil, dersom han veed og føler, hvis Grinde det er, han skulde røgte? Vil man undskylde en saadan Uffik dermed, at ei faa Kandidater træde op med deres Prøveklub i bogstavelig Forstand, og at denne ligesaaalidt fortiente at frem-

stilles for en Menighed, som det var Synderen muligt at gjøre det uden Frygt og Bævelse, da maa Man vel spørge: er det Ret at bygge en Ustik paa den anden, eller bør ikke meget mer begge med hinanden udryddes? Ingen maa vove at træde frem for sin Dommer, før han ved Flid og Øvelse har naaet i det mindste Hælvten af den Færdighed, hans Anlæg tillade, men da bør han ogsaa stilles i en Forsamling, om hvilken han kan tro, den kom for at opbygges. Da, men ogsaa kun da kan det mærkes, om Ordet udvælger fra hans eget Hjerte og om han forstår at tale til Sjælene. Jeg tør tro, at dette er saa uimodsigeligt, og Sagen selv saa vigtig, at det høiarbørdige theologiske Facultet intet Dieblif vil tøve med at råde Dod paa denne Ustik.

Selv skulde jeg, efter lovlig Skik, holde min Prævedikaten, dobbelt søgte jeg det upassende ved Stedet, hvor det skulde ske, men havde jeg for min egen Skyld gjort nogen Ophævelse, da var den ubehageligste Misforstand sikkerlig blevet Følgen. Jeg tog da den Beslutning, at udsige hvad jeg i ensomme Timer, naar jeg grundede paa Slægtens Trang og Ordets Fortyndelse, talte med mig selv. En saadan Prædikaten, men ogsaa kun en saadan, kunde jeg holde med inderlig Varme, naar kun Een var tilstede, paa hvem jeg ønskede at virke, og min Dommet var billig nok til at sige mig. Jeg udgiver den

ne Prædiken, ei fordi jeg troer den er, hvad efter min Følelse ingen Prædiken bør være, et Veltalensheds Kunstværk; men fordi den indeholder, hvad jeg ønsker at sige lydelig til alle dem, som med mig attraaet det hellige Læreeembede. Der er en Punkt, i vor Tid næsten uomgængelig for enhver Videnskabsdyrker med nogen Aand, og Mange blive staaende paa den med selvtilfreds Sikkerhed, fordi den smigrer menneskelig Hovmod, det er den Punkt, jeg taler om, hvor man vil begribe eller forkaste og afkende noget Trodie. Maatte kun en Eneste spørgtes til Tvivl om denne Punkts Høihed og alvorlig Grunden paa Livets store Gaader, da har jeg ei talt forgæves. Videnskaberne skulle vi, som dertil kaldtes, dyrke med helligt Alvor, thi visseelig aabenbarer Guddommen sig ogsaa gennem dem; og ene af dem kan det Klædemont virkes, i hvilket Kristendommen, deri Livets Omstiftelser undergivet, skal fremstaa fornyet. Ogsaa tør jeg haabe, at mit Liv, saalidt som min Tale kan forføre Nogen til stærkest Uvirkelighed eller Ringesagt for de adskillige Veie, paa hvilke jeg glad seer Menneskeaanden stræbe mod sit Maal og Ophav. Hvad jeg vil udgive, er kun de hellige Skribenteres og min egen fulde Overbevisning, at Gialens Hiem, hvorefter den dog saa saare længe, er utilgængeligt for al jordist Videnskab, og at den kun paa Troens Vinger kan løfte sig did. Med uhyplede Taarer vil jeg besværges

Deres Elend, et at lide deres ubefæstede Brødre
 ud paa Livens farlige Sti, hvor de maa lade
 dem staa ene, træstesløse og forladte, fængslede til
 Gorden; kunne vi føre dem tilbage og vi frem til
 Videnskabeligheds høiere Egne; gennem hvilke dog
 den eneste Hjemvej er at finde! — Hvad om de fortriv-
 le, foraktede ham som Kædet dem, og hans hellige
 Løb, vilde forvildes af Sværmeriets Løstemand;
 hvor er da den som forboden tør sige: deres Blod
 smitte over mit Hoved! Dog, et det ogsaa blot
 den Bakkundige, som stænger til Kristus, have vi
 virkelig en Røde i Haand som vi selv befæstede
 mellem Solene i den høie Høveling? Hvo som har
 den, lad ham pntes over mig! Jeg befender frit,
 jeg har den si. Vor Tidbalder staar paa en Vende-
 punkt, naaet en af de største, Historien kender;
 det Gamle er forsvundet, det Ny vaker ukendt;
 Ingen løser Fremtidens Gaade; hvor skulde vi da
 vel finde Hvilke for Stalene, uden i det Ord, som
 sig bestaat, naat Himmel og Jord blande sig og
 Verden sammenruller som et Klædebon!

Waltendorfs Kollegium den 11te April 1810.

Man tænder ikke et Lys og sætter det under en Skæppe, men paa en Lysstage, at det kan lyse for alle dem, som ere i Huset. Saa lader ogsaa eders Lys skinne for Menneskene, at de se eders gode Gerninger og prise eders Fader, som er i Himmelen!

Math. 5. 16, 17.

Saaledes talte Jesus forðum til sine Disciple, for at lægge dem paa Hjerte, at de ei frygtagsige skulde fortræde den Lærdom, han havde overantvordet dem, men forkynde den frit for Menneskene til deres himmelske Faders Forherligelse. Vel var en saadan Formaning nødvendig, thi mange vare de Grunde, hvormed Klogskaben maatte friste dem til Tausken. Naar de oploste Munden til at forkynde den store Gudsfrygtigheds Hemmelighed, at Gud var aabenbaret i Kød, da maatte de vente at udlees og forhaanes af den blinde, vantro Hob; naar de straffede Tidens Vanart, naar de afspillede den selvgjorte Kierfærdighed og viste den at være en falsk

Grav; naar de lærte, at Guddommen ei forso-
 nes ved Bøn og Offring, men kun ved et reent
 Hierte og en hellig Tro; naar de saaledes ned-
 brøde Alt, hvorpaa Menneskene stode, og hvore-
 med de søgte at nedbryde Samvittighedsens an-
 klagende Stemme, naar de tilbød dem til at
 stirre ned i den Afgrund, paa hdis Aand de
 rumsede sig i affindig Glæde; da vare de disse
 paa at heds og forfølges som Slægtens Fiender,
 at undvære Alt hvad Menneskene attraa paa
 Jord, og endelig gennem haarde Vinsler gaa
 til en forsmædelig Død. Hvad skulde da vel
 bevæge dem til at tale? hvad uden den faste
 Tro, at det var Gødsindelse mod Enset, som
 brændte i deres Inderside, og mod Herren som
 stændte der, hvis de ei lode det Munde! hvad,
 uden den fulde Visshed, at de vare Jordens
 Salt, og at det vilde ligge tungt paa deres
 Siæle, dersom de ei af al Magt stræbte at talde
 Liv og Sandhed tilbage i den Jord, der var
 nær ved at forfæles! Dog, denne Tro og denne
 Visshed boede ogsaa i dem, og ei havde Herren
 kaldet dem forgæves. Der han var hengangen
 til sin Fader, vandrede de trindt ud i Landene,
 fulde af Sandhedens Aand, trodsede Armod og
 Bespottelse, Fængsel og Død, for at udbrede
 den Korsfæstedes hellige Lære. Ogsaa de ginge

til Faderen og deres forklarede Lære; men deres Ord nedlagdes ei med dem i Graven, Solskens mange Tusindar havde i Ordet erkendt en Guddomsraft og bevarede det troelig i deres Hjerte. Herrens Evangelium gik fra Slægt til Slægt, Lidenne fremrullede det med sig, og selv vi, som bygge saa højt udi Nord, vi, der fødtes mere end sytten Aarhundreder efter at de Fæder blegnede, som hørt i Østen forkyndte det glade Budskab, selv vi havde antagimmet det af vore Fæder, og skulle gennem Værn og Værnens næse sende det til de sidste Slægter. Vi skulle, men gøre vi det ogsaa? trænger Jesu helige Naam fra den bedende Faders og Moders Lære ind i Værnets Dre og Gier, frampilles og prives Gælsken i vore Forsamlinger som Guds Hertilgheds Glands og Jorderigs Sol? Sanderkhusende er det at maatte nægte den, men nægtes maa det. Som en Lyd uden Værn og Værning: høve de Yngre iblandt os Jesu Naam afmindelig at nægtes, ja stort maa vi kalde det, naar de kun høve det saa, naar det ei kommer til dem, syobe i Bespottelse og Haan. Og aa vore Kirker, jeg siger vore, thi Kristi ere de ei længe, hvad høves vel der? heel ofte forsængelig Enaf om alffens Smagning paa

Jord, og kommer det høit, da brammende Ord og fløgtige Taler, men ibel Lærdomme, som kun ere Menneskens Bud. Herrens Ord er forsondet af hans Hus, thi naar det og lyder, er det ikke det som høres, ikke det, som udlægges og indskræpes, det maa lade sig forvende og berge til hos den Enfoldige at storke Menneskers Mening.

Hvorfor er det saa? hvorfor delge de som falder Kristi Tjenere, det Lys han tænder? Behøve Menneskene det ei længer; have de maasse nu selv faaet Gudsstands oplyste Øine til at se den Retfærdigheds Vej, have de hellig Villie til at faare den, Storke til at vandre paa den med faste Skridt, Storke mod Syndens Tilkøllester? trænge de ei mer til Guds Barmhjerthighed, til Trost i Farer, Lidelse og Død? Et behøve vi at svare, hine, som lade deres eget Istedes for Kristi Lys skinne i Mørkigheden, de Klage jo selv lidelig nok over Slægtens Dørffhed og Banart, over Menneskenes Blindhed for det Hvierte, og dyrkte Gang til sandfælige Myndelser. Men hvorfor omgiørde de da ikke deres Fænder med hin guddommelige Sandhed, hvat gribe de ei hine himmelske Vaaben, som ene maatte at forsfækte Verden med dens Begæringer?

Vigtigt er Spørgsmaalet, vigtigt for Saa-
lenes No, for deres timelige og evige Vel, og
til Betragtninger herover ville vi hellige nær-
værende Aieblikke.

Saare forskellig er den udvortes Tilstand,
hvori Ordets Tjenere mellem os befinde sig, fra
hine hellige Apostles og alle deres, som forkyndte
Kristendommen i de første Dage. Gennem Træng
og Førfølgelse maatte de kæmpe sig frem mellem
Byer og Lande, udjoges af Synagogerne og
stenedes paa Torvene, ja hvo, som ihjelslog dem,
mente at Guddommen tjentes ved hans Jdræ.
Vi staa under Kristen Dyrighed, som ei blot
tillader, men under Ed tilholder Ordets Tjenere
at forkynde Jesu saliggjørende Lære; de leve af
Ordet, i No svinde deres Dage, uden Frygt
kunne de træde frem i Templet og tale til den
forsamlede Skare. Maaske har, desværre, selv
dette indviklet dem saa dybt i Jordens Sysler,
maaske har selv denne No og Sikkerhed kolet
deres Nidkærlighed for det hellige Kald, men at
binde deres Tunge, at forsage Herrens Ord fra
deres Læber, det kunde jo dog Saadant ikke
mægte. Dog, saa adskillige end Tiderne ere,
ligne de alligevel hinanden udi mange Dele.
Nu, som da, udses Haan og Latter over den,

som byder Menneskene knæle i Støvet for det Navn, der er over alle Navne, ogsaa nu er Kristus en Forargelse og Daarlighed i Manges Munde, og vore Dages Bantro er saad meget faadere end hines, som den ei udspringer af anden Tro, men af Troens falske Gavn. Paa usikre og more Sætter hviler, nu som da, de fleste Menneskers Tilfredshed med sig selv, ogsaa nu skæde Mange Lænder, naar alt det Jordiske, hvorpaa de stolede, rives bort fra deres Munde, naar alle de Udflugter, hvormed de sagte de daare og sdyndyffe sig selv, henveires af Ordets Kraft, naar de nudes til at stande med blottet Junderste for Gud og deres Frelser, randsage Hjertets Dnybbeder, og erkende af hvilken Aand de drives.

Sandelig, lidet maatte man kende til Menneskene, dersom man tvivlede om, at Ordet daer paa Manges Læber af Frngt for Bredden og den skingrende Latter; at Mange sige i sig selv: hvad nytter det at tale? Kun svag er Ordets Magt, og ei kan det trænge gennem de tilstoppede Øren, heller maa vi tie og sulle i Stillehed, sølende vor Afsmagt maa vi vente til han, der har den stærke Stemme, taler igen, som han fordom talte til Fædrene ved Profeterne, og i

de senere Dage paa Sengen. Men de Svage!
 de have da glemt, at talte Herren ved Profet-
 terne; saa talte jo de, de have glemt, at er Gud
 og Gudsdommens Røst, Enighed og Menneske
 os noget mer, end blotte Lyde, da maa og Guds-
 den for det himmelske Lys være os lærere end
 jordist. Nødheden da maa vi tale, tale indtil
 Tungen brister og Mølet forgyder, om os end
 enktes vor Stemme hendsede i den tomme Luft
 om den end blev overdøvet af de Forvildedes
 Skrig og Larm. De have endelig glemt at
 Guds Ord er ei, svagt som Menneskers, at det,
 liget et rotaget Sværd, trænger ind til Marv
 og Been, at det, som den rullende Torden,
 skræller Haarsmilet bort fra Spottetens Afsyn
 og dræber Besværgelsens Ord paa hans Læbe,
 de have glemt, at Tølen ei nu kunde være om
 Kristus, dersom det ei, gennem Apostlerne og
 de andre Jesu Tjenere, havde virket saaledes,
 dersom det ei havde grebet Fokkene i deres Ind-
 derste og nedruget dem for den Højeste.

Men, de hellige Mand, ropede selv den
 Lære, de kaldtes til at forkynde. Er det og saa
 med Mængden af Ordets Tjenere i vore Dage?
 Altså, og derfor var det især at Herrens Ord
 forsvandt af hans Hus, derfor er det, at Tro

paa Jesus daglig mer og mer udskaffes selv hos den Enfoldige, at Kristendommen snart ei længer vil finde noget Hiem, selv i hine snævre Hytter, til hvilke den flygtede, da den udjoges af de Stores Paladser. Jorden Ordets Lienerer, trods Apostelen, mene, at de kunne lægge en anden og bedre Grundvold end den, at Jesus er Kristus, derfor er det ei længer ham, som forkyndes.

Men, have vi bestuet Kristendommens Herlighed, da maa vi vel forbauskede spørge: hvad var dog det, som lyste Kristi Tjeneres Nie for det himmelskelys, der i ham nedsteg til Jorden? hvad magtede vel at nedbrænde deres Tro, som daglig læste i de hellige Skrifter og lændte de forbigangne Tider, som saae hvad Kristendommen og ene den udrettede paa Jorden, som saae hvorledes den fastfæstede sin guddommelige Oprindelse, ved at afrydde alle de Lærker og Skul, med hvilke Mennesket vilde fængsle og tilhulle den, ved at stande frem i fornøjet Glæde til Slægtens Veiledning og Frelse? Ja — hvad var det vel, uden hint Uhyre, som styrkede Englene i Tidens forborgne Fædsel, hin Slægtens Arvesynd, som røvede vore første Førelde Guds Billede! Hovmod var det, og

Hovmod er det som blinder Menneskenes Blik for det Guds Væsens rette Villiede, der i Kristus skændtes Jorden. Men — hvorfor nitret den sig just nu skændes? hvi saae den i Doale hos vore Fædre, eller vovede dog ei aabenlyst at bestorme Himmelen? Svaret er let, naar vi seende Tidernes Gang.

Tungt hvilede i Midtbeholderen den blinde Tro paa Mennesker med sit Jernaag over det kristne Europa. Videnskaberne's Ensigtheds begyndte at adskille Mørket i dets Hiem, og Tiden stuede sin Nød. Da fremstod Luther, den stærke Kæmpe, hans Arm var udrækket fra det Høie med Kraft til at bryde Aaget, og han brød det; men ydmyg erkendte han sig som et Rødsfab i den Sammes Haand, der engang løste Verden af en større Nød, ved at skænke den sin Gudsnaade; det var saa langt fra at han reiste Menneskeløst et Allet paa Overtroens Grus, at han meget mere, med Apostelen, agtede sig Intet at vide uden Jesum, den Korsfæste. Dog, den prøvende og opløsende Evne i Menneskeskæften var vaagnet, saa ere de store Mænd, som kunne forene barnlig Tro med udivislet Forstand og udbredt Kundskab, Mængder som uder af Kundskabskræft Brugt, forsa-

ges af den fristende. Slange til at tro sig Gud lig, og saaledes fik det, at Lutherdommen, hvis Erregne det i Stifteren var og stedse skulde være, at løfte den hellige Skrift høit over al menneskelig Myndighed, at selv den maatte føde Rippægget for det Hellige. Med hvert Skridt Menneskeganden gjorde til en lysere Erkendelse af Tingene trindt os, af Naturen og dens Love, og af sin egen Virksomhaad, troeds den sig stedse mere befoiet til at være klog over det, som skrevet staa. Dristigere og dristigere mente den sig selv, ved Betragtninger over sig selv og det Endelige, at kunne fastlægge de Love, hvorefter Guddommen maatte virke, og foroven bodelastede den nu Alt, som ei vilde stemme med disse Begreber. Sit eget ubegribelige Slægtsskab med Guddommen kunde den ei nægte, den aandelige Høide, paa hvilken Enslægt stode og staa over. Millioner af deres Brødre, maatte den ærefænde, skønt ogsaa det var ubegribeligt, men dog paaastod den i sin Hovmøds Nys, at intet Væsen, inderligere forenet med Guddommen end den sølte sig, kunde fremstaa paa Jorden. Mærkelus spurgte fordyum: hvem farer op til Himmelen at nedhente Kristus? Det mente Tidens Kløge at kunne gøre, anden Gang maatte han blive Menneske, ei som i Tidens Fylde for at

schisse Slangen; men for at domme af Menne-
sker. Hvad Enhver mente selv at have kunnet
opfinde; Det erklæredes for Gaudied; men det
Enefti saag gjorde Kaisersdommen nødvendig,
den guddommelige Stadsskifte paa: Menneskers
uvilke Maad; paa Maaden for den Angerigens,
Trost og Forskyldt For den Bedrøvede og Be-
dende; Det erklæredes for Digt, eller var det end
Andre; Man mente, naar Minnsalder det Frem-
ning efter Menneskets Betragtning i den uafsyn-
ge Alder. Gaudieds drist Troen og med den
Forskyndelsen, Man vedblev at kalde Jesus den
Største, som fødtes af Kvinder, men et andet
anderledes end Grindmandene ordum kaldte
ham Jodelonge, thi selv de Ringeste mente jo
at kunne forbedre hans Fart.

Behøve vi vel at undersøge om Døtte:re
 sørgeligt eller ei? Se vi ikke hvorledes Egen-
 nyttens Uhyre omsnoer Menneskeheden, og for-
 tærer dens adleste Gætt, hvorledes Menne-
 ske, nu da Himlen er blevet dem iet Datar, stræ-
 be at rødfæste sig i Jorden? se vi ikke, hvorle-
 des de Arme, som vi mere have nager Bloden
 Gud, søge den paa tussende Veie og findes dog
 ingen, som kan stille deres Tungsæl; hvorledes
 de forlar glæmte Ven og sig selv daglig bønne

Ag i Sisten, som opader deres Sieler! O! kan
 end ikke dette Syn drive os til at fatte den
 himmelske Urt, som fordam var Siælens og
 Hjertets Røgeblod, da lader os gange ind i de
 Kristnes Forsamlinger, og høre hvad det er, som
 skal være stærkere end Hjertens Ord! lader os
 danne, om disse enkelte Dødt og Paster, uds
 tændte i Sprogets Mønd, kunne ikke Siæl
 lens Tøst, om disse opløsende Betragtninger
 over Livets Spøst og disse Klagstubbens Mønd
 kunne gribe Menntens i hans Jnderste, virke
 Nisst for Sunden og opvarme Hjertet til hellig
 Jæret! lader os danne, om Selvfornægtelse,
 og Kærlighed til Gud kan evvokse af den sam
 me Jord, som fæder den løftende Synd! Dog —
 vi behøve ei at danne, lader os blot fæste Diet
 paa Tilhørernes Nisyn, thi der stander Doms
 men at løse! Et se vi der den glødende Andagt,
 som vidner om Siælens Opføttelse, ei er Hjer
 tets Taaretilde opladt ved den dybe Jættelse af
 Siælens Nød, ligegyldige eller opmærksomme,
 men altid folde, som de der, medens Tanken
 fover eller løber rundt paa Jord, folde udgange
 de af Hjertens Tempel, og vide ei hvor de vare,
 thi vortes de endog ved Beskrivelsen af jerdisk
 Nød, Jættelse og Kummer, hastig torredes dog
 den fætte Taare, den døde hvor den fætted, i

Diet. Kun høst og her, bedste Skildner, se-
 en hellig Taare bære i den graahvædede Oldings
 Die, men den kræver et vor Stiel, den brændes
 som Ild, thi den rinder af inderlig Bedrøvelse
 over, at den Gamle ei mer kan finde sin Gud
 og Frelser der, hvor han forhen aldrig søger
 dem fornavn, den rinder over, at han istedet
 for de hellige Toner, som hans Sæl forstod, for-
 di de kom fra alle Wanders Fader og Forlofer,
 nu maa høre fremmede Røder, som han ikke for-
 ter, eller som forstyre og udslukke hans Andag-
 D! forstod han Taleren: dette Taarens røde
 Sprog, Lønd, han stier ind i det bestemte
 Hjerte, hvorfra den og de hange Gulv østige,
 han vilde grue for sig selv, grue for sin Idra-
 hensbømmende, i Angers Taarestrøm vilde han
 love sin Gud aldrig mer at vanhellige hans Hus
 med menneskelig Røgtstabs overtalende Ord.

Brødre i Kristo! høret og mærket hvad
 Herren fordam sagde: nødvendigt er det, at Jesu
 argelsen man komme, men se ham, ved hvem
 den kommer! bedre var det for ham, at han var
 sunken ned til Havets Bund, end at han stul-
 de forarge en af disse Smad. Dele vi derfor
 vor Lidtskærs Ringragt og Blindhed for det
 himmelske Rys, o, da lader os dog ei være for-

Friskelse og Genvordighed, saa Kærligheds og
 Helligheds trange. Sige, o, da lader os et mis-
 modige spørge: hvem træer vort Ord? men vi
 tidsfulde udbrænde med Apostelen: Troen kommer
 af Hørelsen, og Guds Ord er det, som skal hø-
 res! Lader os mandigen svinge dette Ordets
 kænkelige Sværd mod Synd og mod Bantro,
 uden at agte paa Tidens leedsindige Spot, uden
 at frugte for deres Medhul, som tro sig at være
 Ploge! Lader os med den Jøsele, som kan gien-
 nemgløde Hierterne, forkynde Folket det trøsten-
 de Evangelium, og selv stirrende mod Himlen,
 hvortil Herren opfoer, stræbe at vinde Borgere
 for hans Naades Rige!

Da skal den Gud, i hvem vi leve og be-
 res og ere, styrke os til vor Væring med sin
 hellige Aand, og Han som begyndte det gode
 Værk i os, skal fuldende det indtil Jesu Kristi
 Dag. Det ske, o Gud! Amen.

Dette var så Præstens Sværd, jeg stræbte at blintere Drenkesæfugt og Lampning efter Verden, for skarp var den angensunde, men nitet for lampelig, for fattig paa Mand og Kraft, fattig paa Liv og Salvelse, ikke fri for domme Rhetor. Gendinget, ei heller fri for Ublighed; thi i det den synes at spejle al Skylden for Rikkens Gvindsfor paa Præsterne, syder den i Grundens Skylden paa Gud, der nok vilde haade finde og løse Tunger, naar han fandt Drenge til at høre. Ingenkunde et det nogen Undskyldning for de Præster, som modsigde eller fortav Guds Ord, men det skal heller ingen være, der skal kun være en Drettelse og en velmeent Advarsel til den nærværende Tid, der begynder at føle Vandsnakkens Tomhed og er kun ast for villig til at give Præsterne al Skylden og undskyldte sig selv, som om Præsterne ikke netop stillede sig i Tiden, og talde som Drerne klæde, som om ikke Tidens Bantrot nødte en kristen Præst til Tavshed; som om Tiden var et Haar bedre, hvis alle Præster i dette Dieblik talde kristelig, og den dog gif sin klæde Gang. Men det er Sagen, det Nitende Aarhundrede vilde gierne have Træ, naar det kunde gabe sig til den, uden at forstyrres i sit klædelige Levnet, det vilde gierne knæsettes af den Himmelske Fader, og arve Hans Rige, naar det kun vilde give Slip paa Klærlighed til Verdens Skæge,

sin elffellige Broder, det vilde gjerne indtrædes i Himlen ved Korsets Kraft, men ikke forsværes, den Luft vil ei helles fattes Tunger, og snart skal Man høre at Versden er blevet guldfyggtig, men en Datre som troer det, en Skjelm der låner sin Tunge til at bekræfte det! Min Samvittighed vil jeg have stå, derfor siger jeg dette, hverken Lød eller Døel vil jeg have i Skriget mod de bibelske Præster, som om de vare Tidens aandelige Forsværrere, da de kun ere dens lidelige Værn, og i al Fald en god Deal ærligere og altsaa bedre, end de der paa Skramt bære Kne for Hæsketen, og spinde Gærn af Skriftens Ord til at fange Sjæle for Satan, se Puder af Christi Evangelium, hvorpaa Man skal kunne indsove sig i Himlen, men opvaagner i Helvede.

Og nu, alle Sandheds Venner! som have mærket paa min Tale eller gjøre det herefter! prøv den efter det Ord der skal dømme os paa den yderste Dag! Forkaster det Brange, beholder det Rette! be-der med mig i Jesu Navn, at Herren vil Selv ud-drive Arbeidere i sin Høst, at Hans Ord maae løbe hastelig og indtage Folkens Hjerter, medens Lagnen forstummer besplammet! Lader eder ikke som Vølger smdrive af hvert Lærdoms Veir, men holder harde

Hvordan skal vi føde Guds Hjord?

Prædiken

208

Bispe-Visitationen i Udbye

12te Juni 1813

L e x t e n:

I Petri 5. 1—4.

De Eldeste iblandt eder formaner jeg, som en Med-
eldeste og et Vidne om Jesu Christi Lidelser og som
meddeeltagtig i den Hørlighed, der skal aabenbares: føder
den Guds Hjord som er iblandt eder og haver Elfsøn med
den, ikke trenne men godvillig, ikke for stem Vinding men
redelighed, ikke som de der tiltage sig Herredom over Arven,
men som de der blive Hjordens Exempler! Da skal I,
naar Overhyrden aabenbares, hjemføre Erens usornis-
nelige Krone.

Saaledes skrev den hellige Peder fordom
 til de Ældste, som vare lærere i den christne
 Menighed, saaledes taler han endnu, enddog
 han er død, gjennem det skrevne Ord til alle
 lærere i Kirken, hvad enten de ere gamle eller
 unge paa Marstal. Dem alle, ja os alle, som
 ere dertil satte, at vi skulle forestaae Guds
 Menighed, hver efter Kræftens Maal og Ems-
 bedens Maade, os alle, Biskper og Præster,
 ja alle dem der ere befuldede til at lære
 Andre Guds Ord i Kirken og Skolen, os
 alle formaner han som et helligt Nævn
 om Christi Fidsler, os alle byder han aluorlig:
 foder den Guds Hjord som er iblandet vort og
 haver Tilsyn med den, ikke træve men godvillig,
 ikke for stem Vinding men redeligh, ikke som
 Hjordens Herret men som dens Exempler! For
 det dybt at indprentse os denne Formaning,
 paaminder han os end, at enddog vi ere Hverder,
 ere vi dog kun Tjenere, Tjenere af Ham, der,

som Paulus siger, beffikkede nogle til Hyrder og Lærere, til de Helliges fulde Beredning, til Embedets Gierning, til Christi Regems, det er Hans Menigheds, Opbyggelse. Han, Jesus Kristus, er vor Overhyrde og Han skal engang aabenbares, Han skal komme at holde Regnskab med sine Tjenere og dette Regnskab stiller Apostelen os for, paa det vi maa lære at omgaaes varlig, medens vi ere her tilhuse. Dog, Apostelen lader det ei være nok med at byde og formane, paaminde og advare, han tilskynder og opmuntrer tillige saa klærlig i det han peger paa Naadelenen, som venter de trofaste Hyrder; thi, siger han trøstelig, liflig, da skal I hjemføre Grens usforvisnelige Krone.

Visselig; I Elfskelige, maa Hjertet under Alvors Lanker røres til Fregt, men ogsaa til Ven, til Haab, til Glæde, ved denne Apostelens Tale, ved Taler af ham, som vandrede med Herren, som, opfyldt af Kærlighedens og Sandhedens Hellig Aand, lagde paa den store Vindsest Grundvold til Jesu Christi Kirke, alt efter Frelserens Ord: der Han sagde til ham: Simon! jeg kalder dig Peter, thi paa dig vil jeg grunde min Kirke. Han var og den første Apostel som forkyndte Hedningerne Frelse ved Christum, en Frelse, hvori og vi ere lodtagne,

vi, hvis Fædre hengir til de dumme Afguder, alt som de fortælles, Han er un hjemgangen og staaer for Guds Stol og tjener Ham Dag og Nat i Hans Tempel og haver antaammet den evige Krone, og vel maae da troende Hyrder give Agt paa hans Ord og spørge alvorlig:

 Hvordan skal vi føde Guds Hjord, saa vi, naar Overhyrden aabenbares, kan høre Trøns uforvisnelige Krone derfra?

Det er almindeligt i den Hellige Skrift at ligne Menneskens Slægt ved en Hjord, fordi Verdens Bøyn rumle sig daarlig og løbe i deres egen Fordærvelse ligesom vildfarende Gaar, da derimod Guds Børn følge Ham paa Hans Ord, eenfoldelig og troelig, som Gaar deres Kiendes, Kiørlige Hyrde, id. fordi de høre Trængsel og Kors, som Gaar, der er stumt naar det klippes, som Lammet, der ikke oplader sin Mund, naar det gaar hen for at slagtes. Saaledes staaer der skrevet (Matth. 9) at der Jesus saae Folket, ynkedes Han over dem, thi de vare forsmægtede og adspredte, som Gaar der have ikke Hyrde, derfor siger Apostelen Peder (1 Pet. 2) I vare som vildfarende Gaar, men ere nu omvendte til eders Sjæles Hyrde og Biskop, derfor kalder Jesus sig selv den gode Hyrde og siger: mine Gaar høre min Røst, og

jeg kjender dem og de følge mig og jeg giver dem et evigt Liv, og de skal aldrig forfare, og Ingen skal slide dem af min Haand (Joh. 10).

Naar da Menighedens Lærere kaldes Hyrder, da er det ligesom, at Saadant er aandelig talt, ligesom Peder kalder Christus Sjælens Hyrde og Biskop. Guds Hjord det er da Guds troende Børn, og naar Apostelen siger, at dem skal vi føde, forstaaer det sig selv at her tales om aandelig Mad, om Sjælens Føde.

At! I Elskelige! der er desværre kun Saa, som bekymres om Føde for Sjælen; just fordi Hardiad alle bekomres saa angstelig for Legemets Føde, ikke alene til Nødtørst, men til Overflødighed, altsammen værtimod Jesu Befaling, som vilde at vi kun skulde bekymres for det ene Nødvendige, for Guds Rige og Hans Retfærdighed, og lovede da, at alt Andet, som den Himmelske Fader seer at vi have behov, skal gives os ovenikøbet (Matth. 6); ja, lovede det som er meer, at naar vi hungre og tørste efter Retfærdighed, da skal vi mættes, mættes med det evige Liv. Evige Liv! ja, I Elskelige! vilde vi kun betænke dette, betænke alvorlig, at Legemet hungret og mættes, og hængret igjen indtil det bliver til Grov; hvoraf det er taget,

men at vi have en Sjæl, som er bestillet til det evige Liv, men maa synke i den evige Død, dersom den ikke mættes i Gud med aandelig Føde, som Jesus siger (Joh. 6.), eders Fædre aade Manna i Ørten og ere døde, men jeg er det Brød, som kommer ned af Himmelen, at Man skal aade af det og ikke døe, jeg er det levende Brød, som kom ned af Himmelen, om Noget ader af dette Brød, han skal leve evindeligt; men og det Brød som jeg vil give er mit Kød, hvilket jeg vil give for Verdens Liv. Betænkte vi dette, betænkte vi vel, at vil ikke Sjælen hærvede hungrer efter Retfærdighed, da maa den fængjæves hungrer og tørste evindeligt efter det evige Liv, efter den aandelige Mad og aandelige Drik, som nydes med Glæde og Fryd af dem, der sidde tilhørd med Abraham, Isak og Jakob i Himmertiges Rige; o, vilde vi kun fladelig og alvorlig betænke Saadant, da skulde vel den verdslige Betyrning aftage og forgaae og den aandelige avles og vore, da skulde vi lære af falsk Sandheden af Jerseters hjertelige, advarende Tale; hvad kan den dag hente af Menneſte som har vundet den yndste Betien, naar han røg Glæde paa Sjælen; taber sig selv i den evige Død; og vil ligge i den Død paa

Hjerte, hvo som ei vil lære at bekjennes, for Sjælen og at hungrer og tørste efter det evige Liv; til ham nyttet det ikke at tale om den aandelige Mad; han begjærer den ikke, og kan ikke nyde den, ei være ved den en guddommelig Vært, men Saadanne hørs da ei heller til Guds Hjord og kan den er det Apostelen budde os at føde. Al! desværre! vi have da ei dere med overflodig Gjærning i de nærværende Dage; thi liden er Guds Hjord, saa ere de, som spørge nu, hvad skal jeg gjøre at jeg kan blive salig? Hardead alle spørge kun: hvad skal jeg gjøre at jeg kan vinde Rigdom og Ære, et langt og Instigt Levnet i Verden? men saa faas da end ere som bekjennes for Sjælen og begjære aandelig Føde, o, de være dog langt flere end vi kunde møtte, dersom vi vilde føde dem med vort Eget; thi, vistlig, vi have ikke selv til Overflod, nei, fattige ere vi alle, naar aandeligt Gode, desfattigere jo rigere vi drømme os; og være, vi kan ikke møtte os selv, end lige ander med os. Led det da til os fra Himlen og de gamle Dage: føder Guds Hjord i ugen, at Foden skilles og skjenkes os med den samme, da vi søde som Disciplene, der Jesus bad dem give Folket at æde: hvor kjæbe vi Vord. Det Orden er: Kundskab om de Ting, der ere i

Verden, den kan vi søge ved Løsen og Grub-
len mens Mærene løbe, men gr. vel den Kund-
skab en Fæde som duer til Sjælens guddomme
lige Vert og evige Mættelse? O nei, o nei,
sige mig, vi med Døderen (Job. 3) et Menneske
kan stot antet søge, uden det bliver givet ham
af Himmelen, den som er af Jorden er jordisk
og taten jordisk, kun den som er af Himmelen
vidner hvad han haver, seer og hørt og taler
Guds Ord. Verden og de Ting som ere i den
skal forgå, Kundskaben om dem affalder og
om den end vorede ved, hvortil var den nyttig,
naar Elementerne smelte? Hvad kan det nytte,
naar Døden banker og Herren kræver vor Sjæl
af vor Haand, om vi da vore de viseste Mænd
udi Verden, om vi og havde al Salomons
Kundskab, om vi kunde tale med alffens Luns
gemaal, om vi kjendte al Verdens Lande, og
Bøger, levende Røst og vorende Urtter og lins
løse Stene, ja hvad kunde det nytte, kunde vi
med det Alt tilfammen forlænge Livet og Lys
en Time, end sigge overvinde Døden og vinde
det evige Liv? O nei, o nei, vi maatte udbrøde
for Salomons fordy: Det er og Alt forfærd
selighed. Men vi, og enddog vi ere fattige kan vi
gjøre mange Ting, vi kan i Lys og Lys

Folket til Gæde, da skænkes os Nød at inddele, saa de Alle kan æde og blive mætte, og forraad den vdrer for Alt-jo mere den bruges, saa vi endog kan opsamle til de kommende Dage. Jesus, den gode Hyrde, har sagt det: jeg er det levende Brød; Peder, den Apostel, til hvem Herren sagde: fød mine Gæar og fød mine Lam! han peger for os paa den Ordets uforfalskede Mel, efter hvilken vi skal langes som nyfødte Børn at vore ved den; thi han siger at vi igjensødes ikke af forfrænkeltig, men af uforfrænkeltig Sød ved Guds Ord, som lever og bliver evindeligt (1 Pet. 1. 2.). Ja, det er som Frelseren sagde: Mennesket lever ikke alene af Brød, men af hvert Ord, som udgaar af Guds Mund, Guds Ord det er Sjælens Føde, som gjør den blis til Salighed, stærk til Kamp og Seier, mætter den til et evigt Liv, og vel os! dette Guds Ord have vi i Overflodighed, uforfalsket i de hellige Skrifter, det er som Guldabler i Sølvkaarer, det er den himmelske Spise, som, naar den anndrømmes af troende Sjæle, gjør dem dektagtige i det Guds levende Ord, som var i Begyndelsen, som blev Kød og boede iblandt os, Frelseren, i Hvem al Salighed og Gudsomme Gylde legemlig boet. Over denne Ordets hellige Spise er det os fattes til Husholdning, med den

skal vi føde Guds Hjord og den er kraftig og overflødig til os alle: Læge og Lærde, Bisk og Udvise, Rædere og Tilhørere, til Hyrderne og til Hjorden.

Men al! ret som det gaar med legematige Ting, at Brødet som føder og mætter til Sundhed og Kraft agtes af mange Hjelvlinge, dog stund de længe efter det Gode og de lækre Spiser, somildre Ganen men svælte og fødegiste, saa er det og med de aandelige Ting. Kundskab og Tanke er Sjælens Føde og Guds Ord er Himmelsbrødet, men selv iblandt dem der fornemme at Mennesket trænger til mere end legematlig Føde, som mærke at Sjælen paa sin Viis ogsaa kan hungre og tørste, selv mellem dem, siger jeg, ere der mange som hellere prøve paa at ladske og mætte sig med Verdens lækre Spiser og Drikke, som de selv have blandet og krydret med gode, men giftige Urter, end at nyde og uddele det levende Brød og det levende Vand, som ene kan styrke og fæste og mætte, som haver nu i de mange sorgangne Aarhundreder betæet sine hellige Kræfter, beblift sin himmelske Herkomst. Saa snart ville du ogsaa, at Rædere og Hyrder i Guds Menighed skulde føde Hjorden med verdslig Kundskab og meningsløst Blisdoms obernærmede Brød, med

vee dem om de lyde, om de afvige fra Jesu
 og Apostlenes Godspor at vandre paa Verdens
 Wei, om de glemme, at det som fornemmelig
 udfordres af Husholdere er, at de skal findes
 troet. De føde ei Guds Hjerd, men forville
 og øgde den, og vee de Hyrder som omkomme
 og adsprede min Fædes Faar, siger Herren
 (Jer. 23), Herren vil hjemføge dem for deres
 Hyrderes Ondskabs Skyld, de have ingen usor-
 viselig Krone, men kun en usukkelig Jld, og
 uadelig Dømt at vente, naar Overhyrden aaben-
 bares og spørger: hvor er nu Hjorden, som dig
 har givet, dine deilige Faar?

Al! vel maa vi i disse Verdens onde
 Dage klage med Propheten: Hyrderne ere
 usornuistige og sagde ikke Jehovah, derfor
 handlede de ikke klogeligen og deres Hjerd er
 adspredt (Jer. 10), vel maa Herren klage:
 mange Hyrder have fordærvt min Villingaard,
 de have nedtrædt Min Deel, de have gjort
 Min søffelige Deel til en øde Ørt (Jer. 12).
 Men skulle vi følge deres Godspor, vandre med
 dem paa den brede Wei som leder til Fordær-
 velse? Nei, o nei, vi sige til dem: hvorledes
 kan I sige: vi ere vise? I forlastede Herrens
 Ord, hvad for Visdom skulde I da have?
 (Jer. 8) Klage med Herren at de gjorde tvende

onde Ting, de forlode Ham den levende Vands
 Filde og huggede sig Brønde, brustne Bækhø,
 som ei holde Vand. (Jer. 2) Vi ville gjøre de
 Ting, som bedre ere og føde Guds Hjerd med
 Hans hellige Sandheds Ord, uden at lade os
 derved forvirre, at Mange daimis derved, som
 Israels Børn, det Gud gav dem Manna af
 Himlen til Spise i Ørten, thi de som vams
 mes, de høre jo ikke til Hjorden; som Jesus
 udtrykkelig siger: hvo som er af Gud, hører Guds
 Ord, derfor høre I ikke, fordi I ere ikke af Gud &
 I ere ikke af mine Gaar, thi mine Gaar høre
 min Røst og de følge mig. (Joh. 8. 10.)

Underligt maade det vel synes, I Elffetige!
 at der er Noget, som ikke vil møttes til et evigt
 Liv, som ikke vil føde sin Sjæl med de Ord
 som ete Liv og Vand, med det Brød som kom
 ned af Himmelen, med det aandelige Kjød og
 Blod, om hvilket Jesus vidner og haver beviist
 det i Verden, at hvo som æder deraf, lever ved
 Ham, som Han lever ved Faderen. Ja, under-
 ligt maade det vist synes, sørgeligt er det, men
 Sandhed er det tillige, det vide vi alle, og
 saafremt vi selv have lært at smage Herrens
 Godhed i det himmelske Brød, da vide vi ogsaa;
 at der er meget, saare meget i Mennesket og i
 Verden, som staaer og som strider imod, naat

vi vil hengaa til Frøfæren og Ordet at mættes til det evige Liv. Der ere stærke Fiender som vil drive os til at glemme Sjælen aldeles og kun sørge for Legemet, dens Nødtørst og Lyster, og naar det er lykket, da friste de os til kun i Hovmod og falsk Mandelighed at føde Sjælen med verdslig og timelig Kundskab og vilde Uret, ja, selv naar vi begynde at spørge om Fæde, som kan mætte til et evigt Liv, fristes vi dog snart til at forsmåa den eneste sande og kræftige Erife og til hovmodelig i vor egen Fornuft og verdslig Visdom at sige, hvad Guds Ord ene kan give. Bittert og skarpt som et tveegget Sværd er Guds Ord, det revser og fordømmer vore kjæreste Lyster, det ndringer vor Stolthed, det er ringe og eenfoldigt tilsyne og sætter sig dog over al Verdens Visdom, det er underligt og ubegribeligt og vil dog troes mindskranket, og visselig, det er da intet Under at dette Ord forsmåaas, ja hades, bekjæmpes og bespottes af de fjædelige, hovmodige Mennesker. Men, skulde Ordets Tjenere derfor døddes og forstumme? Det visselig, Guds Hjord, Ordets Venner, ei dets Fiender skal de fæde, de skal træffe sig mod den Visshed at selv Ordets bitterste Fiender maae imod deres Villie udføre Guds Raad, og med den Visshed at hvo som er af

Gud, hører Guds Ord. De skal gøre deres Embede ikke af Evang men frivillig, frygte Gud og intet Menneske, sig med David; Herren er min Hjælper, jeg vil ikke frygte, hvad skulde Kjød gøre mig? raabs i Herrens Navn med Profeten: (Esa. 55) Hver som tørster komme hid til Vandene, og den som ikke haver Penge komme hid! Løber, æder og gaaer, løber uden Penge, uden Betaling, Bæn og Mælt! Hvorfor tælle I Penge hvor der ikke er Brød og arbejde der hvor I ikke kan mættes? hører mig nu og æder det Gode, saa skal eders Sjæl forlyste sig med det Gode, hører eders Dre og kommer hid til mig! hører, saa skal eders Sjæl leve, thi jeg vil gøre en evig Pagt med eder: Davids trofaste Miskundheder. For Hyllerne skal de vidne Jesu Ord: ikke Enhver som kalder mig Herre, Herre! skal indgaae i Himmeriges Rige, men den som gjør min Himmelske Faders Villie; (Matth. 7), de skal udlægge det klarlig, at ligesaa lidet som Legemet mættes og vover, fordi Diet seer paa Brødet, naar det ei annemmes og fordpies, vorder til Saft og Kraft, ligesaa lidet kan Sjælen mættes og vore, dersom Ordet kun høres med Øret og bifaldes med Tanken, naar det ikke annemmes i Hjertet ved Troe, naar det ikke vover derinde og bærer Frugt til Fuldkom-

menhed i et god Gjærning. Det skal de sige
 høit og klart for ei at gjøre sig deeltagige i
 stemmede Skindet, men fornemmelig skal de
 føde Guds Hjort, søtmane, daaminde, advarer,
 støtte, trøste og glæde Guds Børn med det Guds
 Ord som bliver evindeligt, som bliver, naar al
 Menneffers verdslige Herlighed, foruden og for-
 liden, visner som Blomsten. Ei maade de rere sig
 som Hjordens Herrer; thi kun een er Herren
 og Messeten, den gode Hyrde, Jesus Christus,
 som satte sit Liv til for Skaatene; til Ham skal
 Hjorden drives, i Ham skal Menigheden op-
 bygges til Guds levende Tempel; vi kaldes vel
 Hyrder, men vi ere dog ei dygtige af os selv til
 at være Ledfagere, thi een er Ledfageren, nemlig
 Kristus, vi kan kun sige hvor Veien gaaer til
 Ham, og selv gaae foran Hjorden og knæle i
 dens Spids for Mandbestolen, med Bøn, at
 Han vil ledsage os alle med Sin Hellig Aand.

Denne Gaang foran Hjorden er det Apo-
 stelen indskærper os, naar han siger: været
 Hjordens Exemplet! Vist nok er det saa, at
 Guds Ord mister ikke Sandhed og Kraft, om
 end de som forkynde det ere selv vantroe og
 uindige; thi da siger Jesus end ved sin Aand og
 sit Ord til Hjorden, hvad han forud sagde
 til Folket om de Skrifffølge: alt hvad de sige

eder at I skal holde, det holder og gjører, men
gjører ikke efter deres Gjerninger; thi de sige
det vel men gjøre det ikke (Math. 23). Dog
ikke desmindre, Vee de Lærere der ei selv, som
det sommer sig Guds Børn, lade Ordet udtryk-
kelig tilshue i deres Levnet; vee dem, det skal
gaae Tyrus og Sidon lideligere paa Dommens
Dag end dem, thi de vare en Snare for Folket,
de fristede de Skrøbelige til at tvivle om Ordets
Sandhed og Kræfter, om den Vei de viiste
men foragtede selv, de foragede Guds Menig-
hed og de gjorde Dienstkalk sikkre i deres
Synder. Ja, stræbde vi ei ved Guds Naade
at være Hjordens Exempler i retfærdig, tugtig
og gudelig Omgængelse, i Fromhed, Sægtmo-
dighed og Kjærlighed uden Skæmt, o, da er
der ingen Krone henlagt til os, da gavner det
os ingentunde, at vi i Herrens Næbenbarelse
komme og sige: Herre, vi have prædiket og
propheteret og gjort kraftige Gjerninger i Dit
Navn; thi Han skal svare: Jeg kjender eder
ikke, viger bort fra mig alle I som besluttede
eder paa Uretfærdighed!

Det er da vist, kun naar vi føde Guds
Hjord med Hans uforsølskede Ord og høre selv
til Hans Hjord, kun naar det kjendes paa al-

Grundtvigt Præd.

B

vor Omgjængelse at formedelst Jesum Christum
 er Verden os korsfæstet og vi Verden, og at
 vort Borgerskab er i Himlen, hvorfra vi forvente
 Frelseren, kun da kan vi glade see den store
 Time i Næde, da Overhyrden skal aabenbares,
 og være visse paa Verdens uforvismelige Krone,
 ja paa en Naadelen og Herlighed som Støvet
 ei kan fatte; thi saa siger Jesus: lader eders
 Lænder være omgjordede og eders Lys brænden-
 de, og værret ligesom de Mennesker der vente
 deres Herre, paa det at naar han kommer og
 banker paa, de strax kan lade op for ham, salig
 ere de Tjenere, som Herren finder vaagne,
 naar han kommer! sandelig, siger jeg eder,
 han skal binde op omkring sig, og sætte dem
 til Vords, og gaae frem at tjene dem. Hvo er
 den troe og snilde Huusholder, som Herren
 sætter over Sit Hjem at give dem deres til-
 lagte Spise betimelig, salig er den Tjener, som
 Herren finder saaledes at gjøre, naar han kom-
 mer! sandelig, siger jeg eder, han skal sætte
 ham over alt sit Gods.

O, I Elfske! have vi da kun dette
 Samvittighedens Vidnesbyrd, at vi ere troe
 Huusholdere over Guds Naadegave, have vi
 Verdens Krone, det evige skinnende Klenodie
 for Os, og den Visdom i Hjertet, at det skal

blive vores, naar vi have stridt den gode Strid og fuldkommet Løbet, da endse vi det kun lidet at vi hades af Verden, den Verden, som hadede Herren førend os, som kaldte Huusbonden Beelzebub, og kan ei kalde hans Tjende bedre, da er det os lidet at dømmes af Mennesker, thi vi domme os end ikke selv, Herren er den, som os dommer; og som seer grandgieligere og inderligere indtil Tanker og Begjæringer, som kommer ihu at vi ere Stov og tilgiver Skramligheder for Hans Skyld som bar dem og tog vor Engdom paa sig.

Men hvad da, I Elskelige! vi ere i Dag forsamlede i Herrens Huus for vor Menigheds jordiske Overhørde, for ham skal vi fremtræde og lade tilspise; hvorledes Guds Hjerd er fødet iblandt os, skulde vi vel agte dette for Intet? Nei visselig. Ja, var det en Hjrde som vilde tillegne sig Herrens Arv, som vilde at Hjorden skulde fødes med Andet end Guds Ord, ja, da skulde vi agte ham for Intet, da skulde vi allis gevel frimodige fremstaa og gjøre Regnskab for vor Troe og vort Haab, og ei skamme os ved den Herre, som os kjæbde, hvad enten saa den falske Hjrde vilde larme og true eller lee og bespotte. Men, Gud være lovet! det er ikke

saa, selv i denne forvandede, vanartige Tid, har
 Gud været os saa naadig at skænke os, hvad
 mange af vore christne Brødre maae savne:
 jordiske Overhyrder, som troe paa den Himmels-
 ke, som bekjende sig at være Hans Tjenere,
 udsendte til Embedets Gjerning, til Christi
 Regems Opbyggelse. Den forrige Overhyrde,
 ham have I kjendt og elsket, I som nu ere
 christelige Mænd og Kvinder. Som unge
 Karle og Piger have I staaet for hans Raad,
 hørt hans venlige Tale, hørt hans høitviede
 byrd om Faderen og Hans Eenbaarne, om det
 Brød som kom ned af Himmelen, at vi skulde
 æde og leve derved. Han, den høiarverdige,
 graahærbede Olding, holder nu sin stille Aften-
 bøn paa Gravens Brød, og en yngre Mand er
 udsendt i Landet til Embedets Gjerning. Her-
 ren være lovet! at jeg tør vidne for eder, ogsaa
 han er en Jesu Christi Tjener og naar vi da
 fremstaae for ham at bekjende vor Troe og vort
 Haab, da er det en Signelse af den store Dag,
 da han med os, og vi med ham, ja alle de som
 ere i Gravene, skal aabenbares for den store
 Overhyrde. O, I Elskelige! betænke vi det
 saaledes, da bliver det høitidelige Tider i hvil-
 ke vi her ere samlede, Overhyrden Jesus Chris-
 tus, han, som altid er usynlig tilstæde, hvor
 To eller Tre ere forsamlede i Hans Navn;
 han taler i Dag til os gjennem sin Tjener,
 gjennem ham som bærer Overhyrdes Navn i
 vor Menighed. De, som sattes til at føde
 Guds Hjord kalder han til Regnskab for, om
 vi og fødte den ærlig og trolig med Guds Ord

og om vi vare Hjordens Exempler. Hjorden
træver han til Regnskab for, om den annams
mede det himmelske Manna andagtig med Tak-
sigelse, om den vandrede paa de rette Veie, og
vorde i vor Herres og Frelseres Jesu Christi
Naade og Kundskab.

Hvad skal jeg sige mere? De ere ikke
mange i Tol, de Unge, som ved mig ere under-
vilde i vor Herres Jesu Christi Kundskab og
stadfæstede i Daabens Pagt, de Fleste ere op-
lærde ved ham, hvis Sjæl er i Guds Haand,
hvis Støv er lagt under Muld, som venter i
liffig Hvile paa Dagen, da Overhyrden skal
aabenbares, og han annamme den Naadeløn,
som Herren haver lovet dem, der undervilde
og retfærdiggjordes Mange (Dan. 12).

Jeg vilde da intet mere tale, dersom ikke
denne Dag end mere paamindte mig om hiin
Dag, da vi alle skal gjøre Regnskab for, hvor-
dan vi fødte Guds Hjord; da er Arbeidets Ti-
megtas udrundet, da er Maalet naaet eller
forfeilet, Alenodiet rundet eller forloret, og i en
Eignelse er det i Dag saa med mig iblandt
eder. Jeg staaer iblandt eder, som den der er
ophunden om Bønderne til Vandring med
Staven i Haand, jeg overlæver eder i Over-
hyrdens Haand, og afstægger mit Regnskab for
den korte Tid jeg med Hyrdestaven vandrede
blandt eder. Jeg gjør det ikke trodsende, som
den der drømmer sig fuldkommen, nei, jeg gjør
det med inderlig, vemodig Følelse af min Skre-
belighed, men dog frimodig i Christo Jesu min
Frelser. Hvad jeg sagde til eder, I Unge!

paa den hellige Dag, da I stadfæstedes i Daar-
 bens Dag, det gjentager jeg i Dag i Overhør-
 dens Mærkværelse, ja for vor Herres Jesu Chri-
 sti og alle udvalgte Engles Åfson: jeg vidner
 for eder, alle Gamle og Unga, paa denne Dag,
 at jeg er reen af eders Blod; thi jeg
 forholdt eder Intet, at jeg ja forkyndte eder alt
 Guds Raad. Saa giver nu Agt paa eder
 selv! Brødre og Søstre! jeg befaler eder Gud
 og Hans Raades Ord, som er magtig til at
 give eder Tryk iblandt alle de Helligede. Jeg
 haver ikke begjært nogens Sølv, eller Guld,
 eller Klædebon (Apostl. A. 20). Saa give da
 Gud, I Unga! ved sin Helligaand eder alle,
 dem som oplærdes ved den hønsøgne Guds
 Tjener og dem som oplærdes ved mig, Bindsom
 og Frimodighed til at bekjende det Ord og det
 Haab som er nedlagt i eder? Han give eder
 og os alle, Hyrderne med Hjorden, Raade til
 at bevare Ordet i rene og smukke Hjerter, at
 bære Frugt til et evigt Liv! Bedes til Faderen
 i vor Herres Jesu Navn, at vi maae gjøre
 Regnskab for eders Sjæle med Glæde og ikke
 sullende; thi det er eder ikke gavnligt! Sand-
 heds, Freds og Kjærligheds Aand være med,
 over og i eder alle! Amen! i Jesu Navn,
 Amen!

Erønge vi til en Reformation, som
den i Luthers Dage?

Aftensangs-Prædiken

den Herre Debaoths Kirke

aan

Alle Helgens Dag

1813.

L e c t i o n :

Aab. 7. 1—12.

Og efter disse Ting saae jeg fire Engle staae paa Jordens, Krs. Hjørner, som holdt Jordens fire Væ, paa det der Kulde ikke blæse Væ over Jorden, ei heller over Havet, ei heller over noget Træ. Og jeg saae en anden Engel opstige fra Solens Opgang, som havde den levende Guds Seigl, og han raabte med høj Røst til de fire Engle, hvilket det var givet at fæde Jorden og Havet, sigende: Skader ikke Jorden, ei heller Havet, ei heller Træerne, indtil vi saae besejlede vor Guds Tjenere i deres Hænder! Og jeg hørte deres Ral, som bleve besejlede, hundrede, fyrgetive og fire tusinde Besejlede af alle Israels Værns Stammer. Af Juda Stamme tolv Tusinde besejlede, af Rubens Stamme tolv Tusinde besejlede, af Gads Stamme tolv Tusinde besejlede, af Aasers Stamme tolv Tusinde besejlede, af Naphtalims Stamme tolv Tusinde besejlede, af Manasse Stamme tolv Tusinde besejlede, af Simeons Stamme tolv Tusinde besejlede, af Levi Stamme tolv Tusinde besejlede, af Isakbars Stamme tolv Tusinde besejlede, af Zabulons Stamme tolv Tusinde besejlede, af Josepfs Stamme tolv Tusinde besejlede, af Benjamins Stamme tolv Tusinde besejlede. Derefter saae jeg og see: en stor Skare, hvilken Ingen kunde tælle af alle Hedninger og Stammer og Folk og Tungemaal, som stode for Stolen og for Lammet, klædte med hvide lange Klæder og Palmegrene i deres Hænder, og som raabte med høj Røst og sagde: Saliggjørelsen hører vor Gud til, Som sidder paa Stolen og Lammet! og alle Engle stode omkring Stolen og om de Eldre og de fire Dyr, og faldt ned for Stolen paa deres Ansigt og tilhædte Gud og sagde: Amen, Betsignelsen og Æren og Wiisdommen, og Taksigelsen, og Prisen og Magten og Stærken være vor Gud i al Evighed, Amen!

I Elffelige! naar vi læse denne Apostelens Tale, som et Guds Ord, og have Christen Tro i Hjertet, da ere de Tanker mange, som trænge sig ind paa os, og faare forskjellige Rørelser stride om Herredømmet i vort Inderste; thi, hvor meget indeholdes ikke i denne korte Tale? Vi see med Propheten, gruelige, ubekjendte Plager sankt sig som en bristende Sky over Jorden, men ved Siden af Guds Bredes Bud see vi Hans Naades Tjener, som beseigler de Hellige, at Ulykken skal ikke røre dem. Engstelige see vi paa de Beseigledes Tak, og maa vel tvivle med Gud om at være af dem, men trøstelig toner det da i vort Øre: derefter saae jeg, og see! en stor Skare, hvilken Ingen kunde tælle af alle Hedninger og Stammer og Folk og Tungemaal; til den Skare vente vi at samles og oplade Ole og Øre, for med Propheten at stirre didop, hvor de staae for Guds Stol i de lange, hvide Klæder, som ere de Helliges Retfærdighed, med Palmegrene, som Seierens

og den evige Freds hellige Mærker; for med ham at høre den Lovsang, som toner igjennem al Evighed for den Himmelske Konge.

Naar vi nu læse eller høre den Tale paa en Dag som denne, der er indsat til alle Helgenes Ihukommelse, da maa vel end vissere mangehaande Tanker stikke sig hos os, forskjellige Kærligheder afløse hinanden, alt eftersom vi i Aanden vandre med de Hensovne paa Jorden, eller hvile med dem i Himlen. Der ligge de bag os, de mange Aarhundreder, som ere udløbne siden hiin Dag, da den Korsfæstede bøjede sit Hoved i Smerter og udgav sin Aand, siden hiin Dag, da Han straalende opførte over alle Himle, siden hiin Dag, da Han udgjød Faderens og Sin hellige Aand over de hellige Apostle, da de tretusinde Sjæle ombændtes til Herren, da Han byggede sin Kirke paa Petrus den Klippe. Ja, I Elskelige! det er Christi Kirke, som er hellige Menneskers Samfund, det er den, hvis Tegnelse og Handelser i de forbigangne Dage maa svære os for Dine paa denne Alle Helgens Dag. Var der end Noget iblandt os, som ikke vidste at nævne ved Navn en Eneste af de hensovne Guds Helgene, det veed vi dog alle, dersom vi ere Christne, det søle vi paa os, de havde ikke, kunde ikke have den Fred, som

Verden giver: gennem Kamp og Strid mod de syndige Lyster og Verdens Tillokkelser, gennem megen Trængsel og Forsølgelse maatte de indgaae til Hvilen i Guds Rige. Dog, der er Ingen af os saa vankundig, at han jo ved Navn paa Noget af de Hedenfarne, hos hvilke Diet kan stilles og Tanken dvæle, var det ogsaa kun Guds hellige Apostelskare, var det ogsaa kun den hellige Pavel, hvis Trængsel Skriften selv afbilder, og ham, til hvis Navns og Gjernings Ihukommelse denne Dag hos os især er beskicket: Morten Luthers.

Men, er det vel sømmeligt, at vi paa en saadan Dag blot forlysttes ved vemodig Ihukommelse af Guds Helgenes overstandne Trængsler, ved de Glimt af deres Himmelglæde som i Herrens Ord lyner til os gennem Mørket? Kan det vel gavne os, at de have stridt den gode Strid, fuldkommet Løbet, bevaret Troen og annammet Verdens uforvisnelige Krone, dersom vi ei selv stride den samme Strid i Guds fulde Rustning? Kan det fryde os ret inderselig at høre den Gienlyd af frosede Anders evige Lovsang, dersom vi ikke selv have det sikkert grundfæstede Haab, engang naar Herren kalder, at samles med dem, blande vor Høst med deres, og i Engles Tungemaal lovsynge

Ham, som lever i al Evighed? Nei visselig, og om disse Ting sømmer det sig da at spørge og forske alvorlig. Det gjøre da hver for sig i Stilhed for Guds Afsyn; thi det kan Ingen gjøre for sin Broder; men her i Herrens Huus og Folkets Forsamling, her sømmer det sig at fæste Øiet paa det Hele, paa den Menighed, som kalder sig Christi; at eftersee og betænke, om det og lader sig tilsyne, at den hører Ham til, at det er den, som Han kjøbde med sit Blod, om den Troe monne herske, som var Guds Helgenes Skjold mod alle den Ondes gloende Pile, og deres Haabs faste Grundvold, som er Kirkeens himmelske Livsaande, om denne Tro bekjendes og opføres, om den kraftelig teer sig i Kjærlighed og god Gjærnings Øvelse og hellig Glæde midt i Bedrøvelse og Trængsel. Ja I Elskelige, saadanne Betragtninger høre besynnerlig til denne Dag; thi vi ere jo samlede for høitidelig at takke den Gud, som fornyede sin Kirke ved Sin Tjener, Morten Luther, som ved ham igjen i Stagen opreiste Ordets Skjulde Øns til at lyse for alle dem som vare i Huset. Na visselig, dersom vi kalde det Øns, som udsprang fra Wittenberg, det sande og rette, dersom vi troe at Luther og den talrige Skare som fulgte hans Fodspor, dersom vi troe at de

vandrede i Lyset og vare Lysets Børn og føiedes til Helgenskaren i det Høie; visselig, da maa vi bekiende, at Mørke hviler over Jorderige nu, thi det Lys, i hvilket Fædrene vandrede, om hvilket de viduede i Liv og Død at det kunde opklare Verdens Taager og Grøvens Nat, det Lys, som skinnede i deres gode Gjerninger til Faderens Priis det er jo foragtet, forhaanet, forsoundet. Derfor sømmer det sig paa denne Dag at gjøre det sørgelige, men store og vigtige Spørgsmaal:

Trængte vi til en Reformation,
som den i Luthers Dage?

og paa dette Spørgsmaal vil jeg, ved den Hellig Aands naadefulde Bistand, svare kortelig og sanddrue.

Elfskelige i vor Herre Jesu Christo! den hellige Johannes, haver vidnet og vore Fædre saae det saavel som vi, at Verden ligger i det Onde. Allid vare der mange, som løb paa den brede Wei til Fordærvelse, og selv de frommeste Guds Helgene vare ei fri for Synd, den stand de vandrede her, men trængde daglig til at fornyes i deres Sindes Aand, ja den hellige Povel bekiender og siger: Brødre! jeg agter mig ikke at have grebet det, eller at jeg er allerede fuldkommen, men jeg jager derefter, at jeg

Ham, som lever i al Evighed? Nei visselig, og om disse Ting sømmer det sig da at spørge og forske alvorlig. Det gjøre da hver for sig i Stilhed for Guds Afsyn; thi det kan Ingen gjøre for sin Broder; men her i Herrens Huus og Folkets Forsamling, her sømmer det sig at faste Diet paa det Hele, paa den Menighed, som kalder sig Christi; at eftersee og betænke, om det og lader sig tilsyne, at den hører Ham til, at det er den, som Han kjøbde med sit Blod, om den Troe monne herske, som var Guds Helgenes Skjold mod alle den Ondes gloende Pile, og deres Haabs faste Grundvold, som er Kirkeus himmelske Bysaande, om denne Tro bekjendes og opføres, om den kraftelig teer sig i Kjerlighed og god Gjærnings Dvæls og hellig Glæde midt i Bedrøvelse og Trængsel. Ja I Elskelige, saadanne Betragtninger høre besynnerlig til denne Dag; thi vi ere jo samlede for høitidelig at takke den Gud, som fornyede sin Kirke ved Sin Diener, Morten Luther, som ved ham igjen i Stagen opreiste Ordets Skjulde Lys til at lyse for alle dem som vare i Huset. Na visselig, dersom vi kalde det Lys, som udsplannede fra Wittenberg, det sande og rette, dersom vi troe at Luther og den talrige Skare som fulgte hans Fodspor, dersom vi troe at de

vandrede i Lyset og vare Lysets Børn og føiedes til Helgensfaren i det Høie, visselig, da maa vi bekjende, at Mørke hviler over Jorderige nu, thi det Lys, i hvilket Fædrene vandrede, om hvilket de vidnede i Liv og Død at det kunde oplære Verdens Laager og Gravens Nat, det Lys, som skinnede i deres gode Gjerninger til Faderens Priis det er jo foragtet, forhaanet, forsvundet. Derfor sømmer det sig paa denne Dag at gjøre det sørgelige, men store og vigtige Spørgsmaal:

Trænge vi til en Reformation,
som den i Luthers Dage?

og paa dette Spørgsmaal vil jeg, ved den Hellig Aands nådefulde Bistand, svare kortelig og sanddruet.

Elffelige i vor Herre Jesu Christo! den hellige Johaunes, haver vidnet og vore Fædre saae det saavel som vi, at Verden ligger i det Onde. Altid vare der mange, som løb paa den brede Wei til Jordærvælse, og selv de frommeste Guds Helgene vare ei fri for Synd, denstund de vandrede her, men trængde daglig til at fornyes i deres Sindes Vand, ja den hellige Povel bekjender og siger: Brødre! jeg agter mig ikke at have grebet det, eller at jeg er alledrøgtfuldkommen, men jeg jager derefter, at jeg

maa gribe det, ligesom jeg er greben af Christo. Vi veed det jo med os selv, at saa gudfrugtige vare aldrig nogen Morgenstund vore Tanker, saa fuldelig korsfæstede vi aldrig det gamle Menneske med Synder og Begjærligheder, eller isørde det ny, som er skabt efter Gud, i Sandheds Retfærdighed og Hellighed, at vi ved Afstens den kunde staae blotte for Guds Naad og sige: i Dag have vi vandret med Dig uden Anstød, have fuldkommet den Gjerning Du gav os at gjøre, ere blevne urolkede i Din Kjærlighed. Al! nei, vil vi ikke hylle for os selv, da maa vi visselig ende vore frommeste Dage med Skamfuldhed for den Gud som randsager Hjertet og prøver Nyre, som seer inderligere og grandogiveligere, indtil Tanker og Begjæringer, vi maa sukke og sige: Herre! gik ikke i Dom med Din Tjener; thi Ingen som lever, kan bestaa for Dit Ansigt, vi maa indse til Guds Barmhjertighed i Christo Jesu og kun der finde vort Saligheds Haab; hver Morgen maa vi bede om Naade og Kraft til at opreises med Christo og vandre i et nyt Levnet, til at renses fra Sjødets og Vandens Besmittelse, altid maa vi klage, at Troen saamangengang er skrøbelig og Hjertet forsagt eller hovmodigt, og Haabet svagt og Kjærligheden sunken, altid maa vi

bede: Herre! rens mig af mine løslige Dros!
 Saadan er Verdens Skikkelse og Menneskets
 Bilskaar til alle Tider, det veed Enhver, som
 haver alvorlig beskittet sig paa at stride imod
 Synden og gjøre Guds Villie af Hjerter; men
 kommer der nu en Tid, da disse soleklare Sand-
 heder aabenbar fornægtes, da det paastaaes og
 bifalbes, at Verden er ikke ond, at Menneskene
 i Grunden ere gode, at de ei behøve at omvæn-
 des, men kun at blive endnu bedre, at de kan
 blive det, uden Beskæmring, Kamp og Strid og
 Bøn, at de kan opfylde Loven og for tjene Guds
 Velbehag og Saligheden og trænge ei til Barm-
 hjertighed og Naade, kan vorde dydige ei blot
 uden Jesu Tro og Hjelp, men uden Tro paa
 Gud, kommer der en saadan Tid, og den er
 jo kommen, o visselig, da maa Enhver som
 frygter Gud, bejende, at en heel Omveltning
 og Forvandling maa ske i Mandens Verden;
 dersom ikke Gudsfrugt og Dyd skal vige fra
 Jorden.

Vi veed det ogsaa, at aldrig var den Tid
 paa Jorden, da alle, som kaldte sig Christne, vare
 det i Sandhed, da alle de som udvortes døddes til
 Christum iførde sig Ham, da alle, som sagde:
 Herre! Herre! gjorde den Himmelske Faders
 Villie. Al! nei, vi lase det jo, hvortledes alle

i Apostlenes Dage, Hylarie og Dienstkæthed indstreg sig i Kirken, hvorledes mange vandrede som Christi Korsens Fiender, saa at det gode Navn, hvormed de vare kaldte blev for deres Skyld til Spot blandt de Vantro. Ja, var ikke Judas Ischariot mellem de Tolv, sagde ikke Herren det Selv, at Klinten maa være blandt Hveden, til Høstbagen kommer, og naar vi see ud over de forbigangne Dage, naar vi give Agt paa dem, som sagde at de vilde afluge Klinten, at de vilde gjøre, hvad der var over Apostlenes Tøne, hvad Jesus forbad, o, da see vi det grandt at det kun var Hylarie og aandelig Hovmød og selvgjort Retfærdighed, som trivedes i disse afskildte Samfund, der kaldte sig rene, da behæves vi fra at forlade vor egen Forsamling, som Mogle have for Skik, fra at foragte Guds Kirke, fordi den, ligesom Guds Jord betrædes af mangen besmittet og vanhellig Fod. Vi see det jo vel, at det hører til det faldne Menneskes sørgelige Willkaar, med sine Hænder at besmitte selv det Helligste, at agte Sandhedens dyrebare Klenodie ringe, naar det haves vansøgtet; vi see det, at, saasnart den udvortes Trængsel stillede, under hvilken Christi Kirke fødtes og gjenfødtes, da vorde Lunkenhed og Eynd alt som Marene gif, da indsnæge sig Bilsfarelser,

som det syndige Hjertes vanartige Værn, Naar
 Vaagenhed og Kamp var da altid fornøden hos
 Ordets sande Tjenere, men derfor behøvedes
 ingenlunde altid en heel Forvandling og For-
 nyelse. Altid var der hos Menigheden som
 fulgte Christum en forborgen Kræft som aad
 omkring sig, altid gjordes Lægedom behov, men
 ikke altid var det saa, at Bylden strakte sig til
 Hjerne og til Hjerter, at der, saa at sige, var et
 Særnaesbred kun imellem Liv og Død, at Af-
 skjærelse og et synligt Underværk behøvedes til
 Frelse. Saaledes er det kun, naar Christens
 dommens Grundsandheden aabenbar foragtes og
 fornægtes, naar om Menneffets Saligheds Sag
 Løgn forkyndes som Sandhed, og Sandhed uds-
 skjældes for Løgn, men at det er saa nuomlede,
 det kan ikke nægtes, med mindre det nægtes at
 Christendom er Sandhed; thi det er jo uimode-
 ligeligt, at Tro paa Jesum Christum er saa
 langt fra at kaldes nødvendig til Salighed, at
 den endog bestrides og forhaanes som Overtro.
 Skal da Christendom igjen komme til at herske,
 visselig, da trænge vi til en Reformation og
 Forvandling, endnu større end den som skedte
 i Luthers Dage; thi aldrig, i de henrundne
 sytten Aarhundreder, var Jesus saaledes glemt
 Grundtvigs Præd. E

og foragtet mellem dem der bar Navn af Hans Disciple, som nu, nu da de agtes for en Forbrændelse mod Sandheden og Menneskets Værdighed at tale om Jesus, som Faderens Eenbørne, der haver al Magt i Himlen og paa Jorden, at tale om Hans Lidelses Samfund og Hans Opstandelses Krafte, som det Eneste formedelst hvilket vi kunne glæde os ved de Dødes Opstandelse. O! langt sørgeligere er Tilstanden nu, end i Luthers Dage. Det er sandt, ingen Pave forbyder os nu at læse og randsage Skrifterne; men vi forbyde os det selv, i det vi forkaste og foragte dem. Ordet er ikke skjult for os i fremmede Tungemaal, men det er alligevel skjult af Døkket, som er over vore Hjerter, af den Verdens Aand, som er magtig i Pantroens Værn, alt Propheternes Syn er for os som en tilsluttet Bog og særseglede Breve. Fordum var det at vente, at naar Bibelen talde til Folket i deres eget Tungemaal, de da vilde høre; thi de troede endnu, at den var Guds Ord, men nu, da den ligger aaben og udlagt men spottet og foragtet, hvad er nu at vente, uden der skeer en end dyb vidunderlig Forvandling og Fornægtelse? Det er sandt, de Wildfarende fordum, de bad til Helgene, de beiede Kæde for malede og udskaarne

Billeder, de kjøbde Syndsforladelse og gode
 Gjerninger af Syndere, det gjøre ikke vi; men
 vi bede til Ingen i Himlen, vi knæle vi engang
 for Ham, i hvis Navn alt Levende skal bære
 Råd, vi købe ikke Syndsforladelse; thi vi mene
 vi behøve den ikke, vi købe ikke gode Gjernin-
 ger, thi vi mene vi ere rige paa dem, vi have
 tilovers. Saa erkjendte da Hine midt i Vilde-
 farelsen at de trængde til Hjælp og Betsignelse
 fra Oven, at deres Synder gif over deres Hov-
 ved, at Naade og Barmhertighed var dem
 fornøden, de bekjendte det ogsaa at Jesus var
 Herren til Gud Faders Ære, og det var at
 vente de vilde lade sig opløse om Jesu Tro og
 hvile i den, men vi som stole paa os selv,
 trodse paa vor Dyd, fornægte den Herre, som
 os kjøbde, hvad er at vente om os, hvis vi ei
 paa underfulde Maader aldeles forvandles og
 fornyes? Det er ikke nok at Menneffene tes
 sig som Sandhedens og Christi Kørtes Fiender,
 men de rose sig af deres Eljandsel, og fuldt et
 da Syndernes Maal, det forkyndes aabenslydt
 at nu, under Fornægtelsen af al guddommelig
 Sandhed, nu et den opløste Tid, nu er Men-
 neskets Manddomsalder, Fornuftens Hættid
 kommen.

Det er da vist, I Elskelige! naar Nogen
 nægter at vi trænge til en Reformation, liig
 den i Luthers Dage, da er det ei fordi det kan
 omtvivles at vi trænge til en saadan, hvis
 Christendom skal vende tilbage, men fordi Man
 daarlig mener og ublu siger, at Christendom,
 Tro paa Jesum Christum og paa Hans Forso-
 ning er overflødig, unyttig, ja falsk og skadelig;
 det skal kaldes godt og et Tegn paa Oplysning
 at Folkene kastede Troen, lukkede Biblen, spær-
 rede Dønnen, nægtede Herren. Have de nu
 Ret, bleve virkelig Menneskene mindre Syn-
 dere: da de ei meer vilde have Syndsforladelse
 for Jesu Skyld, bleve de som Gud i Hellighed,
 da de gjorde sig selv Gud lige, fik de mere
 Kraft til Dyd der de lærde at stole paa sig selv,
 fik de mere Kjærlighed til Gud og Sandhed,
 siden de foragtede Naadens Aand, bleve de rige
 paa skinnende Dyder, siden de tog sig for med
 deres Gjerninger at fortjene Guds Rige? Hvad
 maa vi svare, naar vi vil vidne Sandhed?
 See vi ikke, hvorledes de nedsænke sig i timelig
 Omhyggelighed, trængte kun efter de jordiske
 Ting, hørde deres Hjerter mod hverandre, uds-
 luge og bedrage uden Skye, kun for at vinde
 forfængelig Rigdom; velte sig i Overdaad og
 Alleenhed for at møtte deres kjædelige Lyfter?

Se de Mænd som ikke tro Guds Ord, men
 betænke kun alvorlig hvad der behøves, for at
 Folkene kan røre sig kraftig paa Jorden, for at
 Riger kan bestaae, for at Videnskab kan frems-
 mes, for at Sikkerhed og Velstand kan vindes,
 lide de ikke forgjæves efter Fædrenes Trofskab
 og Ærlighed, deres uegennyttige Kjærlighed til
 hinanden og Fædrelandet, deres Ehd og Læ-
 velighed, deres dybe Ærbødighed for aandelig
 Synfel, deres Eyst og Iver til at søe og befordre
 den? Maa de ikke tilstaae at disse Grundstø-
 ter for Folkenes Held og Hæder hensmuldre
 daglig mere, at Slægten vorder steds mere
 udmarvet og uduelig til al stor Gjærning? Bes-
 kjende de det ikke gjerne at en Reformation, en
 heelt Forvandling er nødvendig, var det ikke det
 de sagde, der de fordrøede Stater og Regjerins-
 ger omskabde, der de talde om Skolegang og
 frigerist Optragtelse? Det er da kun Tingen,
 om vi skal tro at hine Dyder kan endnu, sons
 forduin, ikkun avles af Troen ved Guds velsige-
 nende Kraft, eller om de med Menneſkehaand
 kan indpodes, eller rettere, om de kan vves uden
 at eies. Vi have set Prøver nok paa de selv-
 gjorde Lagers Kraft, men det soae, vi ogsaa, at
 Sygdommen kan vordre, at Bindingen kun var
 den Bedrøvelſe efter Verden, som virker Døden.

Bestjæmmede slaae den falske Ophøvnings Helte
 og Verden forundres derover, at de forjattede
 herlige Tider ei komme; men Christne kan ikke
 forundres; thi de veed at Man ei kan samle
 Bindruer af Tørne, eller Figen af Tidsel; de
 see en ny Stadfæstelse af Herrens Ord ved
 Propheten Jeremias: mit Folk, siger Herren,
 gjorde tvende onde Ting, de forlode Mig, den
 levende Vandkilde, og huggede sig sprukne
 Brønde som ei kan holde Vand, vi veed at
 ingen Fornødsel af Kraft og Dyd er mulig uden
 ved Troen, uden Tro paa Ham der sagde: uden
 mig kan I slet Intet gjøre.

O! I Elskelige! derom kan da ikke tvivle
 les, at vi trænge, trænge haardt til en Fornødsel
 af christen Tro som den i Luthers Dage, kun
 det er Tingen, om den er at vente, og hvad
 skal vi dertil svare? Er det at vente at vi
 igjen vil optage den fastede Bibel, holde den
 heit og i Hæd, at vi af den forffundte Naade i
 Christo vil lade os tugte til at forsage det
 ugudelige Bæsen og de verdslige Enster, og til
 at leve iagtelig, rejsfærdelig og gudelig i denne
 Verden, ventende paa den store Guds og vore
 Herres Jesu Christi Børligheds Åbenbarelse?
 Nei visselig, skal vi snart foruudtellig alene efter
 de Ting vi i Verden høre og se, da vi intet

mindre at vente, det er sandt, at et ubegribeligt Guds Underværk maa Fornælsen altid være; men ligesom den Enge' der troer sig karst og forsmaaer Lægedom kan ei helbredes, saaledes er det ogsaa unaturligt, at en Slægt, som ikke vil føle sin Nød og sin Brøde, kan omvendes og frelses. Derfor sagde Jesus: de Karste have ikke Lægedom behov, og jeg er ikke kommen at falde Retfærdige, men Syndere til Omvendelse. Grueligt, sønderknusende er det at see, hvor blinde, hvor dorste, hvor sløve de Glendige slæbe sig gjennem Verden; det er som om Sjælens Øre var blevet døvt for alle Røster fra det Høie, og Øiet blindt for alle himmelske Syn, som om Samvittigheden var blevet maalløs, og som al Belysning for Sjæl og Salighed var riddet. Herrens Torden ruller over Landene, det lyner Slag i Slag, Throner styrte, Jorden bærer, Mennesker falde i Tusindetal, Landene skjules af blodige Elig og Vhernes Aske, Hunger og Sengdom kappes med Ilden og Sværdet om at ødelægge; men Herrens Haand vil de ikke see i alt dette; Jesus høres ei, naar Han varselende raaber: Derfor I ikke omvende eder, skal I alle saaledes omkomme. O! vil Sjælene er Længsel vægte ved dette Bulder, vil de ei trøste sig selv ved de Guds Domme, som alle

her aabenbares, aabenbares paa de Født, som vare vore Forbilleder og Førgjængere i Bantro og Synd, o, hvorledes skulde de da frygte sig for det svælgende Dyb paa hiin Side Graven som de kan nægte, skrækkes for Dommens Basune, som her kun høres af de vaagne Sjæle?

Nei, nei, rimeligt er kun det Værste, er kun Fremgang i Synd, og Odelæggelse fra Herren. Død som Syndens Sold, og den som vilde mene at han, ogsaa med Guds Ord i Hjerte, i Haand og paa Tunge, kunde vække den døde, sovende Slægt, han var en Daara.

Men skal vi da forsage og forsvinde, skal vi tænke, at al Redning er umulig? O! nei mine Brødre og Søstre i Christo! vi vil ikke glemme hvad Jesus har sagt: at det som er Menneſſer umuligt, er muligt for Gud. Naar vi see paa de forbigangne Tider, naar vi betænke, hvad der var at overvinde i Luthers Dage, og hvorlidet han kunde ventet at seire, naar vi hver for sig i Stilhed betænke, ad hvilke underfulde Veie vi selv ere førte fra Mørket til Lyset, fra Satans Magt til Gud, o da maa vi vel udbrinde med Herrens Apostel: o Rigdoms Dyb haade paa Guds Wiisdom og Kundskab! hvor urandsagelige ere Hans Raad, og Hans Veie usporlige, da maa vi føle Sandheden af de

trøstelige Ord, at Herren er god og Hans Miskundhed varer evindelig, da mærke vi med Glæde at Hans Arm er ikke forkortet, at Han endnu er Herren, Som gjør Alt hvad Ham behager. Ja, I Elskelige! det er vist, at Herren vil opreise Sin Kirke og fornye Sin Menighed; thi Han har sagt at Helvedes Porte skal aldrig faae Overhaand over den, at Hans Søn skal regjere paa Jorden indtil Maanen og Solen er ikke mere; det er vist, at Høis og Lave skal igjen høre Hans Røst og tilbede og nedkæmle i Støvet før den Naadestol, som Han opreiste i vor Herres Jesu Christi Blod, stride den gode Strid og forsamles i Fred til Guds Helgenffære. Dette er vist, thi det hviler paa Guds evige Miskundhed og Hans usvigelige Sandheds Ord; men hvor Han vil bygge Sin Kirke, det vide vi ikke, vi vide kun dette, at Han, som vil at alle Menneffer skal blive salige og komme til Sandheds Erkjendelse, Han vil ogsaa bære iblandt os med Sin Naades Ord og ogsaa os vil Han forvandle til at vorde ligedannede efter Hans Søn, vor Herres Jesu Christi Bløde; naar vi kun ikke gjenstridige modstaa Hans Hellig Ånd, naar vi kun vil lade os vasse ved Hans Tugtelfer og Advarsler, naar vi kun vil lære at ydmyge os i Støvet,

angrende bekjende vor Synd, Indsøge til Hans
Barmhertighed og skulle efter Kraft til at
vandre værdelig for Hans Naasn i Kjærlighed.

O, I Elskelige! saa lader os da fæbe den beleilfuge Tid i de onde Dage! o, hører det! Herren spørger saa rørende: hvorfor vil I døe? omvender eder dog, at I maa leve! Jesus kalder saa venlig og siger: kommer til mig! og I skal finde Hvile for eders Sjæle. O, lader os komme! lader os vandre til Livets Kilde, at drikke og ei tørste evindeligt! lader os sige Farvel til Verden og Synden som vil fordarve os, og gaae til Ham, som siger: i Verden skal I have Trængsel, men være frimodige! jeg har overvundet Verden. O! I Elskelige! saaledes gjorde de Helgetie, vi i Dag ihukomme, og de overvandt Verden ved Guds Søns Tro og de hør nu saa glade i de Værelser, som vare dem beredte af Ham. O, lader os følge deres Godspor, som lede til Himlen! O, lader os vogte stadetig paa det Guds Ord, som lyser i Mørket! Da skal ogsaa for os Dagen een gang fremstikke i Paradiset og Evighedens Morgenstjerne oprinde i vore Hjerter, da skal ogsaa vi med evige Palmer faae Stæde for Guds Throne og hænge med Englene: Amen, Betsignelsen og Bønnen og Misshemmen, Takken og Prisen og Bødslen og Kraften være vor Gud i al Evighed, Amen! i Jesu Navn Amen!

② to be done in part by the

Hvorledes maa vi bruge Skriften, naar
vi vil ankomme dens rige, fulde og
kraftige Trøst?

Aftenangs-Prædiken

den Herre Zebaoths Kirke

paa

Anden Søndag i Advent

1813.

Epistelen:

Rom. 15. 4—9.

Haabssompelst der er tilførn Krevet, det er forudsætt
net os til Lærdom, paa det vi skulle have Haab formedelst
Naalmodighed og Skrifternes Trost, men Naalmodighedens
og Trostens Gud give eder at have eet Sind iblandt
høerandre efter Jesum Christum, at I eenbrægtelig med
een Mund kunde prise Gud og vor Herres Jesu Christi
Fader! Derfor antager eder høerandre, ligesom Christus
haver antaget Sig os til Guds Ære! Men jeg siger, at
Jesum Christus er blevet Omkjærligheds Tjener for Guds
Sandheds Skyld, for at fadstætte Forjættelserne til Fædrene;
men Hedningene skulle love Gud for Barmhertighed,
ligesom Krevet er: derfor vil jeg bekjende Dig iblandt
Hedningene og synge Dit Naam.

J Elskelige! det gjøres et behov med mange
Drd at spørge om vi, om Menneskens Vort
have Trøst behov, vi høre det fra alle Verdens
Hjørner, saavidt som Mennesker bygge og boe
og sende os Tidende om deres Vilkaar, vi høre
det fra de hensovne Slægter saa langt tilbage i
de fremfarne Tider, som Mennesker have efters-
ladt sig Ihuskommelse. Ja, vi behøve end ikke
derom at adspørge de hedensfarne Slægter og de
fremmede Folk, thi der er Ingen af os alle,
saamange som ere komne til Stjels Aar og
Alder, der er, siger jeg, Ingen af os, det være
Mand eller Kvinde, Ung eller Gammel, som jo
stundum fornam, om de end ikke fornemme det
nu, at de behøvede Trøst. Men, J Elskelige,
hvor almindelig end Trangen til Trøst monne
være, saa er der alligevel i dette Stykke en stor
og saare mærkelig Skilsmisse mellem Folket i
Verden. Der ere Nogle som føle, at dem
gjøres daglig Trøst behov, som føle det midt i
Medgang og Ungdoms Dage, naar Alt synes

at blomstre og smile omkring dem, men der ere Andre og det er de fleste som kun spørge og lede om Trøst, naar Verden gaaer dem imod, naar Ifften graaer og deres Kraft forgaaer, naar Sygdom piner og naar Døden truer, naar timelige Ting forlores eller staae i Fare. Denne Skillemisse kommer deraf at det er kun saa faa, som ere alvorlig og inderlig bekymrede for den udsadelige Sjæl, som er skjult i Stovets Hytte, bekymrede for den hellige, alvidende Guds Velbehag og for deres evige Skjebne. Alligevel er det saa, at ogsaa de Gudfrygtige føle deres Trang mest og dybest i Modgangs og Ulykkes og Trængsels Dage, og mon der da var nogen Tid, i hvilken alle Herrens adspredte Børn maatte mete længe, og dybere sukke efter Trøst, end i den nærværende? Nei visselig, det er sandt, de sukke ei med Verdens Børn over de Ting, som ere af Verden, som høre til Dienslyst og Kjødslust og Livets Dverbaadighed, over de mange Savn, som pine Daarers Hjerte, som udpresse de fleste Sult og Klager, som daglig drages og udøses; nei, thi de som elske Gud, have affvoeret Kjærligheden til de Ting, der ikke ere af Faderen men af Verden. Alligevel see ogsaa de stundum med Verdens Daatter ængstelig paa den Dag i Morgen og spørge: hvad

Skal vi æde og hvad skal vi drikke og hvormed
 skal vi klæde os, ja det var en Hykler, den
 alvorlige Mand eller Kvinde, som vilde
 sige, at de aldrig hjemsegdes af Fristelse til
 Belymring for saadanne Ting og behøvede
 Trost. Men ikke dette alene, de Gudsfrygtige
 have og for sig selv megen Belymring og An-
 gest som Verdens Børn ei kjende, og aldrig
 mere end nu. Naar Tidender høres om Krig
 og Blodstørtning, om Plager, som fare om
 Land, fortære og knuse, da, medens Verdens
 Børn forlystes ved Riv om Høvdingers Anslag,
 om blodig Bedrift og Ulykens Omverling, me-
 dens disse Ting forlyste dem saare, saalange de
 selv ikke rammes, og Intet forlore af det som
 de eie og elske; da maa den som frygter Gud,
 vel gøres vemodig ved Synet af de ulyksalige
 Brødre og Søstre, føle i Hjertet Belymring
 og angstende Tvivl. Medens Fattige sukke og
 Hungrige græde, da kan Verdens Børn sige
 til deres Sjæl: æd og drik og vær lystig, naar
 de kun have Overflod, men de Elendiges Sakk-
 ere Etene paa den Gudsfrygtiges Hjerter, deres
 Taarer brænde ham.

Det er aabenbart, at Gudsfrygt med Rets-
 færdighed og Kjærlighed og Sandhed synes
 bortvegne, at de have skjult sig i de saa over-

blevne Guds Børns Jnderste, og synes at skulle begravnes med dem; Daarerne juble over det sønderbrudte Aag, over Sønderrivelsen af Herrens Reeb, naar de kun et selv besviges, underkues og pines af deres Staldbrodre i Ugudelighed, thi altid et, som skrevet staaer, den Retsfærdige en Vederstyggelighed for den Ugudelige, Verden maa have Alt, hvad som ikke er af Verden; men hvo kan talle de Bekymringer, som heraf opvoxe til at bestorme de Gudfrngtelses Sind, de forene sig med den dybe Jvælselse af vore egne mange Synder, Frngten for at udfalde af Guds Samfund og Gruelsen for den Trængsel og Angest, som maa evindeligt være over alle dem, som ei annamme Sandheds Kjærlighed, som bortkastes fra Guds Ansigt ved Hans Hærligheds Kraft.

O! I Elskelige! saamange som affrye at sidde paa Spotters Sæde og vandte de Ugudeliges Wei, som frngte Gud og stridte imod Syns den, som stævne til Himmelen paa Livets trangt Wei og elste Brødrene; o! I veed det, I føle det med mig, at vi have Trøst behov, have den haardt behov, kun derom spørge vi, hvor den er at finde? Vi hørde det, at hvad som er ellforn skrevet, er skrevet os til Lærdom, og ad spørge vi nu Skrifterne, da hørte vi, at det var

til Bibelen den Gudstengtige hentydelse, overalt
 hvor den kjendtes, saalænge den var til i Ver-
 den. Ja, de tale til os, de hensøynne Fromme
 og vidne om Trøsten, den overflødige Trøst,
 som Bibelen gav dem i Smerter og Nød, i Pine
 og Død, ja Aanden vidner i vort Hjerter om
 den evige Trøst som de fandt ved at annamme
 dens Ord og følge dens Lys. Brødre og Søstre
 i Herren! vi veed det, al Verden med sin Her-
 lighed og Wiisdom kan ikke trøste os i vor dy-
 beste Nød og Besvær, vi ere fødte ved
 Bibelens Side, den talde til os der vi vare
 spæde, før vi endnu kunde adskille dens Ord,
 den lyøde Guds Fred og Betsignelse over os i
 den hellige Daab, den vinker, den kalder os
 daglig, og vill vi kun oplade Ore, Hjerter og
 Hjerter for dens Herlighed og Gudsdomstale, da
 er den vores, vores med al sin Trøst, med al
 den Trøst, som er overflødig til den Glæde af
 Folk og Tungemaal, som Ingen kan tælle. Ja
 I Elskelige! det er Ingen iblandt os som
 beskillede sit Hjerter til at frygte Gud og holde
 Hans Bud, uden at han og standom har an-
 nammet Skrifternes Trøst og følt dens Kraft;
 men alligevel er det vist, at selv de som frygte Her-
 ren langt sjældnere nu end fordom hentyde til
 Guds Ord.

Hans Ord, at dets kraftige Trøst nu kun skal den saaledes styrke, opfylder, opliver, opluer et Hjerter, som Ordet vidner om sig selv at det kan og skal, ja som vi grandgivelig see paa Fædrenes Tale og Vandel og Idret at det for- dum har styrket og muntret og varmet. Ordets Skyld kan det dog ikke være, det maa være vores, og vist bør det da vel betænkes:

Hvorledes Skriften maa annammes og bruges, naar vi skal annamme dens fulde, rige og kraftige Trøst?

Herom vil jeg da, ved den Hellig Aands naader- fulde Bistand, endnu fortellig tale.

Visselig kan Sandheden om hvordan Skriften skal annammes og hvorledes den skal bruges, ligesom al Sandhed, indsluttes i heel faa og eenfoldige Ord, thi den skal annammes som et Guds Ord og den skal bruges som Enset i det mørke Sted, der ene kan lyse for os, ind- til Dagen fremstikker og Morgenstjernen op- rinder i vore Hjerter. Det er ogsaa vist at Enhver som rettelig giver sig Gud i Bold, som giver Gud og Sandhed sit Hjerter heelt og udeelt, og udsæter det idetlig for Gud med al- dets Belysning og Sorg i ydmygelig Bøn, han behøver ikke at undervises ved menneskelig Tale om Skriftens Brug; thi han har hørt en

Salvelse af den Hellige og veed alle Ting som
 høre til Liv og Gudsfrugtighed, for det eenfola-
 dige Ord er Alting lyst, hvø som er af Gud
 høret Guds Ord og kender det, og elsker det
 saa indertlig, at det er hans Glæde og Lyst at
 lytte dertil, og opbygge deraf til en levende
 Steen i Guds hellige Tempel. Ifødestomin-
 det er det vist at vi alle, saalange vi ere i dette
 Pausum, trænge til at paaminde, forman-
 es og bestørkes i den nærværende Sandhed ved
 broderlig Tale, det er ogsaa vist, at en Sand-
 hed, som alle Gudsfrugtlige føle, kan være saa
 vmtaaget af Eogn at ikkun Gaa see og erkjende
 den, at kun saa vove at tro Deres Hjerters
 Vidnesbyrd. Saaledes er det med Sand-
 heden om den Hellige Skrift, og det især fordi
 det er saa med den Sandhed om Gønnen, som
 er Møgelen til al Gudsfrugtighed og Sandheds-
 erkjendelse. Disse Lærdomme ere i vore Dage
 blevene bespottede og forbanstede saare, de
 ætligste Vidnesbyrd ere med Driftighed og til
 med Træffhed forfærdte som uimodsigelig
 Sandhed, saa at mange, hvis Hjertet ei vare
 onde, ere blevene forfærdte og forvildede fra den
 Enfoldighed, som fører til Christum. Da det
 nu er saa, da de fleste Mennesker ere i dette

Stykke som Vølger og lade sig omdrive af hvert Lærdoms Velt, saa gøres det haardt behov at vi paaminde hyerandee, og at Guds Ords Tjenere udlægge det klart og tydeligt, hvorledes det haver sig med det Ord, som elle er magtig til at trøste og saliggjøre vore Sjæle, Lang maatte den Tale vorde i hvilken alt det skulde udvikles og klares, som i de sidste Dage er indviklet og formørket af dem der lede Skibes brud paa Troen og bøde af fra Sandheds Vei, men her maa det være nok at paaminde om de synderligste Dele, om det som maa kaldes Hovedsagen.

At Skriften maa være os et Guds Ord, dersom den skal trøste os over det Tideliges Forliis og Verdens Had, trøste os i vor Saeligheds Sag, det er klart, thi vi kan ikke trøstes uden ved at oplyses om Herrens Sind, og hvo haver kjendt det, om Hans Huusholdning, og hvem haver fattet den, det er jo klart hvad den hellige Dovel siger: ligesom Ingen veed hvad der er i Mennesket, uden Menneskets Aand som er i ham, saa veed og Ingen de Ting som ere i Gud, uden Guds Aand; det er jo klart at Guds Raadslutninger til Menneskets Frelse, og det ewige Livs Vilkaar ere Ting som intet menneskeligt Øie har seet, intet Øre hørt, og

som ei er opfommet i noget Menneſtes Hjerte, men kan kun aabenbares for dem ſom elſke Gud ved den Mand ſom randsager alle Ting, ogſaa Guds Dybheder. Ja, har vi ikke fornummet det, naar Sindet bevægedes, naar Hovedet vørkede af mange Tanker og Hjertet ſorgede, hvor lidt de formaaede at troſte os, alle de klingende Ord og de klogtige Taler, ſom Verdens Wiſe optænkte! Ja, have vi ſelv været Døden nær med alvorlige Tanker, eller ſode vi alvorlige for en Døende ſom beſyntrades inderlig, da veed vi det ret levende at i den ſidſte og ſørſte Nød, ſom vi alle ſkal friſte, da føles det dybt at Ingen kan hjelpe og frelſe uden den almægtige Gud, Hvem vi intet have givet tilſorn, ſom ſkulde betales os, men Hvem vi have fortørnet med vor Synd ſaa mangefold, da hjælper det kun lidt at et Menneſke vil troſte os med Ord og Klogt, ſom er hans egen Optænkning, ei træſter Taler om den Retfærdiges Løn, thi hvo er retfærdig, hvo er reen? har vi ikke alle syndet og fattes den Nøes, vi ſkulde have for Gud; og nu Taler om Naade, o hvor er den ikke vaklende, hvor pines og ængſtes ikke Hjertet af Uviſheden om, hvordan Herrens Sind monne være mod Syndere, hvad Hans Naades Wilkaar er, om vi have opſyldt dem!

Intet, Intet kan fuldtroet troste, uden Ord: saa vi visselig vilde og troe et af Ham Som raader alene, Som harer Magt til at fælle og fordømme, Som kjender Sig Selv og kan ikke lyve. Mist er det saa, at Gud kan underlig troste Sine Børn ogsaa uden det udvortes Ord og gjør det visselig, hvor det ei kjendes, men ligesaavist er det ogsaa, at her Han giver et Ord, da vil Han ogsaa at de som kjende det, skal dertil søge Trosten og de som ere af Gud maa kjende det, thi Aanden giver det Vidnesbyrd i deres Hjerter.

Det udskræpes da først naar vi skal ane samme Skriftens Trost, at vi sandelig troe paa dem: som Guds Sandheds Ord, men er det saa, o! da er det intet Under, at de fleste i vore Dage som end bekjendes for Sjælen saa sjælden oplade den hellige Bog, saa tit lukke den utrøstede, næsten aldrig finde deri den rige og kraftige Trost som de Gudsfrygtige fordam: thi af! hvor skrebelig, hvor omleiret og svækket af Tvivl er ikke denne Tro selv hos dem, der ei vil bespoorte eller fornægte den! Naar vi ogsaa have indseet vor Trang til en guddommelig Aabenbaring, naar vi se os vilje paa at Jesus, den Rejsfærdige, Guldkomne, Hellige kunde ei lyve, o der ere dog mange Klippede

hvorpaa vor Tro kan strandre, thi har Man ikke indbildt os, at Gaa eller Ingen kunde vide hvad der i Bibelen var Guds Ord, hvormeget vi havde af Jesu egen Tale og hvad der var uforvansket! Der ligge de for os, de prophetiske Skrifter hvilke Jesus gav Vidnesbyrd at de talde om ham og kunde ikke feile (Luc. 24. Joh. 10) der ligge de Skrifter, som sige det selv at de ere af Gud, som høre til Vidnesbyrd ligesaa Apostlenes Dage, Apostlenes Navne, deres Navne til hvem Jesus sagde: det er ikke eder som tale, men det er Faderens Aand som taler i eder (Matth. 10) hvem Han undertrykkelig lovede Faderens Sandheds Aand som skulde ledsage dem til at Sandhed (Joh. 16) som og teede sig kraftelig i dem ved Tegn og underlige Gjerninger, som skedte ved deres Tunger og Hænder, der ligge de for os besejlede af Herren med urokkelige Vidnesbyrd, dygtige til i hvert Menneskes Hjerter selv at besejle deres Sandhedsdrøst, men hvem gjælder det mere end os naar Propheter og Apostle sukkende udhænde: Herre, hvo haver troet det vi have hørt og for hvem er Herrens Aand aabensbaret? Al! hvor ere de dog Gaa iblandt os som tro fast og eenfoldelig at Propheternes og Apostlenes Taler ere Guds rene uforfælskede.

Ord, og dog er det saa klart at den Gud, som af Sin store Barmhertighed fornedrede sig til at tale til Menneskens Børn, at den Kjærligheds og Sandheds og Kraftens Gud aldrig kunde tillade at menneskelig Skrift under Hans Propheeters og Apostles Navne, gik som Hans Ord fra Slægt til Slægt at forføre og forvirle Hans frommeste Børn; det er saa klart, at Han ei ved Sin Hands Vidnesbyrd i Hjertet, ved Opfyldelse af dette Ords Forjættelser, kunde stadfæstet det for Gudfrægtige Mænd i de fremfarne Læder, dersom det ikke var hans eget uforsølskede Ord. Det er endelig klart, at dersom vi ei kan oplade Bogen med den fulde Forvisning, at Alt hvad som i den kaldes sig Guds Ord er det i Sandhed, da maa Sindet være som en Havsbølge, som Noas Due, der flei over Jorden og fandt ikke Fæste at hvile sin Fod. Ja, var det sandt, at vi ogsaa i den Bog maatte frygte for Løgn og Bedrag, at vi ei trygt kunde overlade os til Ordet under Propheeters og Apostles Navne, da var det omsonst at Gud talte ved de hellige Mænd, thi da maatte vi enten blive i Uvisshed, eller Han maatte aabenbare Sig for hver af os, ligesom for Hine. O! hvor bekymrede og raadvilde maatte da ikke Follenes mange Tusine

der, de Pæge og Mærke-finde for Bogen, naar de ledte om Guds Ord, de maatte have den pinende Visshed at det var derinde, men ikke for dem at udfinde og adskille. Ja, selv de klogeste og lærdeste Mand, gif de til Bibelen, ei for at sanke sig Lærdom til Bram, ei for at lives, men for selv at undervises og træffes og finde Hvile for Sjælen, selv de maatte da pines af den samme angstelige Uvisshed; naar de længst havde forsket og grundet, da var det dem endnu lige umuligt at sige: hvad der i Tælen om de usynlige Ting var Guds Ord og hvad der var Menneffers Gjetning og Løgn.

Det er da det første og ypperste Vilkaar for at træffes af Skriften, at vi troe det fast, at vi i den have for os Guds uforvanskede Ord, men det Andet er ligesom dette, vi maa ogsaa troe at Alt hvad som hører til Saliggjorelsens Orden, Alt hvad der forskyndes, om hvad vi skal troe og hvad vi skal gjøre, det maa være klarligen sagt, saa som det meendes, alle de Ord maa have den Mening som en gudfrøgtig, ulærd, men betænkfuld Mand, maa finde deri. Al! denne Tro paa Bibelens Eenfoldighed, al, den er hardtad reent forsvunden, og selv redelige Christne mene at de har Lov til mangensteds at forkafe Ordets aabenbare Mening og lede om

en anden, ja de Skælsfælle indbilde sig at det
 er deres Skyldighed. Men hvilken Daaeligh-
 hed af Christne! At de som ikke tro paa
 Skriften som Guds Ord, men vil ei ligefrem
 forkaste den, at de gjøre saa er intet Under, thi
 kunde de indbilde os at Ordets Mening var
 uvis, da havde de jo vundet, da var Guds Ord
 unyttigt, men naar Christne tale saa, visselig,
 da maa vi ogsaa her betjende, at delne Verdens
 Børn ere flogete i deres Sløgt end Ensets
 Børn, thi Christne som troe at der ved Kløgt
 og Lærdom skal og kan findes en anden Me-
 ning, som gjør den til Løgn, der ligger aabens-
 bar for Diet, de veed ei hvad de gjøre, de be-
 stride deres egen Troe og berøve sig selv den
 overflødige Trøst Skriften tilbyder, og de lukke
 Døren for en solklar Sandhed, for den
 Sandhed at naar Gud vilde give os Sit Ord,
 da maatte dets Mening være klar for alle Hans
 Børn, da maatte hver som alvorlig vilde, kun-
 ne forstaae det Ord til Salighed. Det er jo
 aabenbart, at dersom Ordets ligefremme Mening
 skal gøres til Løgn af en anden, som maa ud-
 findes ved Lærdom og Kløgt, da maa menig
 Mand enten troe Løgnen eller troe et Menneskes
 Ord som Guds, at Syn og Skrift var dem da
 som en Bog, der gives til den, som ikke forstaaer

sig paa Skrift, saa Man siger: Næst læs dette,
 men han maa soate: jeg kan ikke, thi jeg for-
 staaer mig ikke paa Skrift (Sagt). Misset
 at daadan Beskaffeth skulde man ikke vense af
 den Gud, hvem Jesus prisede og sagde: Fader
 Himmelens og Jordens Herte! jeg prisde Dig
 fordi Du høved i skind dette for de Vise og For-
 staaende, og aabenbaret det for de Umyndige,
 ja Fader, thi det var soaledes behageligt for
 Dig (Matth. 13) af den Gud om hvem Apo-
 stelen vidner, at han haver gjort denne Verdens
 Visdom til Daarlighed, Som fordi Verden
 af bare Visdom ei kendte Gud i Hans Vis-
 doms behagelighed ved den daarlige Prædiken at
 gjøre dem salige som troe, den Gud, Som ud-
 valgte de daarlige Ting for Verden til at be-
 skjæmme de Vise, saa intet Kjæd skal vose sig
 for ham (1. Cor. 1. 2.). Men i Elskelighed
 ligesom vi heraf kan forstaae, at Guds Raabens-
 baring maa til alle de Ting, som høre til Liv og
 Gudfrøgtighed være klar og vis for alle; baade
 Pæge og Hæder; maa vi høre paa dens Tale,
 som det seer sig, med Andagt, undes Den
 og den helligs Mands Raadsløst, saa forstaae
 vi det Samme endtydeligere, naar vi betænke,
 at Skriftens Mening! ellers blev viis for den
 Lærde saarvisom den Pæge, vilste og gjætte, det

kunde. Man, men trø og trøste sig ved Ordet om det Uhyrlige, det kunde Ingen, Ordet kunde ei være det Høje Ende paa Livets-Bei, ei det faste Anker i Modgangs Gistene og mod Dødens Bølger, som et Guds Ord maa være.

Naar Befyring for de rimelige Ting overfalder os, og Diet ingen Udvei seer, hvad Trøst kunde vi da have af Guds Ord, dersom vi ei tar troe det eenfoldelig som skrevet staar: sørger ikke som Hedningene, for hvad I skulle æde og hvad I skulle drikke og hvad I skulle iføre eder, søger kun Guds Rige og Hans Retsfærdighed, da skal det Øvrige tillægges eder, kaster al eders Omfarg paa Herren, thi Han sørger for eder, og Han er riig til alle dem som ham paakalde! (Matth. 6. 1 Pet. 5). Naar Færet omspænde os, naar Adelsaggelsen truer, naar Verden forlader og forfølger os, hvad kan da trøste uden fast eenfoldig Tro paa det Ord at ikke en Spurv falder til Jorden og ei et Haar af vort Hoved uden den Himmelske Fæders Villie, og at Ingen haver nogen Magt over os, uden den bliver givet herovenfra. Hvad kan trøste os, naar Hedningene fange og Fjendene optænke Forsængelighed, naar Jordens Konger forenes og Fyrsterne samle sig til Strid mod Herren og Hans Christus, hvad uden fast een-

foldig Tro paa det Ord at de der sammenkro-
 sig mod Guds hellige Varn: Jesus, udrette kun-
 det, som Haas Haand og Knæ have forud-
 bestillet, og at: Helvedes Døtre skal aldrig faa
 Overhaand over Hans Menighed! (Ap. G. 4.
 Matth. 16.) Hvad kan træste os, naar vi
 nedbides under Syndens Byrde, grue for Guds
 Brede og for Lovens Torden, hvad uden eens-
 foldig Tro paa de Jesu Ord: mit Legeme hen-
 gives for eder, mit Blod udases til Syndernes
 Forladelse, thi saa elskede Gud Verden, at Han
 gav Sin eenbaarne Søn, paa det at hver den,
 som troer paa Ham, skal ikke fortabes, men have
 det evige Liv! (Matth. 26. Joh. 3.) Hvad
 kan træste os, naar vi fornemme, at os faaes
 Kraft og Frimodighed til at overvinde Byrden
 og forstaae det gamle Menneske med Synder-
 og Begjærligheder, til i Tale og Tænk at staa
 som Lys midt i den vanartige Skjægt, og se
 bekjende det Korsens Ord, som er Verden en
 Forargelse og Daarlighed, hvad uden eensfoldig
 Tro paa det Ord at Faderen giver alle dem
 Sin hellige Ånd som bøde Ham derom, at
 Guds Kraft her sig i os saa vi formaa alle
 Ting i Christo: Jesus som igjæver os Herrens Læge-
 11. Phill. 4. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

som forkynde det Guds Ord; naar det foragtes
og bespottet, naar ingen Frugter lade sig for os
tilsyne; hvad end den er enfoldig, barnlig
Teopan Herrens Tale, naar Han siger: ligesom
Regnen og Sneen nedfalder paa Himlen og
kommer ikke tilbage derhen; men vandrer Jor-
den og gjør den frugtbar og kommer den til at
give sin Grøde; og den giver Gad til at saae
og Brød til at rede; saa skal mit Ord være,
der skal ikke komme tom til mig;
men det skal udrette hvad Mig behager, og det
Vrende skal lykkes; thi I skal drage ud med
Glæde og fremføres med Fred; Bjærgene og
Høene skal raabe for eders Ansig-
tets Frydesang, og alle Træer paa
Marken skal klappe med Hænder, isæden
for Tornebussen. Skal Hyrsket opvoxe, for
Eiblerne skal Mjødetræer opvoxe, og det
skal være Herren til et Navn, til et evigt Tegn,
som ikke skal afryddes! (Esa. 55.)

O, I Enfoldige! mon jeg ikke tet levende
føler det i denne Time, at jeg maatte forstumme
og forstumme. Derfor jeg et endelig
Tro holde: har det med et saadant Guds Ord og
med det trodsfulde Værden og de kange Tanker,
der opstaae i mig selv. Jeg har sølet til eder
om Guds Ords Tro og om de Guds forsyn og

foragte, jeg bad og besøgte eder at gaae til den
 hellige Bog med den samme ensfoldige Tro og
 det hønlige Sind, som riades af Fædrene, men
 som besøges iblandt os; jeg veed det jo vel,
 hvor dybt den ufædige Jorden fastede Nødder,
 at Træl om Sandheds Ord er vor Dre, at
 vor Skogskab skal vise sig i at mestre og domme
 den Bog, som skalde undervise os, som skal
 domme os engang, thi Jeshu sagde: de Ord
 som jeg hører talet, skal domme eder paa den
 yderste Dag (Joh. 12). Jeg veed det jo vel,
 hvor tungt det falder at nedslige fra den brønde
 Høibed, og sætte sig løst med Luther og de
 Gamle ved Propheternes og Apostlenes Fødder,
 snare til at høre, sene til at tale, rede til at
 træ, hange for at vandre med Jernstæft i de
 Ting, som ere den for høie. Jeg veed det jo
 vel, thi jeg har prøvet og erfaret det selv, og
 hvorledes turde jeg da haabe, at mit Ord kunde
 finde saadan Indgang hos Nogen af eder, at
 han vilde sætte sig hos mig paa Gulvet og
 spottes af den selvkløge Skate der ligger saa
 høit udi Luften, hvorfor skalde jeg faae dette
 Haab, som dog ene kan stærke mig og ligg
 Tungen, dersom jeg ei turde stole paa et sandt
 Guds Ord, som Engle ei begribe, men Værn
 lags fasthaae, men det tør jeg, thi jeg føler det

henfobne Frommes sandfarblge Bidnesbyrd om
 hvorledes Herren snlig stadfæstede og ærede den
 ensfoldige Tro og lod aldrig dens Haab bestjæm-
 mes, ja, i mangen Strid og megen Trængsel
 har jeg selv fornummet, hvor trofast Herren
 holder Sit Ord og Sine Forsættelser, evt som
 de staae at læse, paa ingen af dem tør jeg tvivle,
 thi de ere ikke Ja og Nei som Spottere mene,
 men de ere alle Ja og Amen i Christo Jesu
 (a Cor. 1. 2). Derfor ender jeg trostlig mit Tale
 i den fulde Forvisning, at er der ogsaa kun Een,
 saa er der dog Een, som ved den henføres til
 eller og stadfæstedes i den Eenfoldighed som ene-
 giver Forstand paa Guds Ord og oplæder Hjær-
 ter for dets overflødige Trost.

Brødre! I skal ikke mene, at jeg vil
 domme en Broder, jeg ved det vist at der
 haade er og har været ærlige Christne som ikke
 saaledes af det lig hengav sig til det guddommee-
 lige Ord og den Guds Hellig Aand, fra hvem
 det kom, hver haver sin Skrøbelighed, og er
 dog vor Broder, naar han sin ærlig troet paa
 den Herre Jesum Christum, og vil vandre i Hans
 hellige Fodspor, men visselig er dette umuligt
 uden en Deel af den ensfoldige Tro, Overgivelse
 og Underkastelse, om hvilken vi talde, og der
 skal forklædes gæbenbart, at hvor som anker og

tøder med villig og fuldelig at bøde sig for det
 skrevne Ord i barnlig Tro, han skaber sig selv
 heel mangen Bekymring og bereder sig selv stor
 Fristelse og Ansagning paa det Sidste. Her
 gjælder det hvad Jesus sagde om Martha, at
 hun unødvendig bekymredes og forvirredes ved
 de mange Ting, og at Maria som sad ved Hans
 Fødder og havde et Sind til Andet end Hans
 Tale, hun udvalgte den bedste Deel. Det er
 vist, at Ingen kan gaae gjennem Verden med
 den Guds Fred som overgaaer al Forstand
 flabelig i Hjertet, med Glæde midt i Bedrøvelse,
 at Ingen kan staae rolig og frimodig naar
 Tusinde falde ved den høire og titusinde ved den
 venstre Side, eller smilende møde den sidste
 Sjænde som er Døden, Ingen, uden den den
 holder fast ved Ordet, som det staaer at læse,
 som det er klart for Læg og Lærd, for Alle, som
 oplade Vogen i den Herres Jesu Navn med
 troende Hjertet. Ja, det er endelig vist, at
 ingen Christen forløses af denne Verden, for
 han vemodig bortkaster al den Selvflogskab,
 som svækkede hans Tro, forstyrrede hans Fred,
 formindskede hans Trøst og foglede Lun Taager
 frem for Herrens Lys; thi salige ere de som
 ikke see og dog troe, og hviist skal vi samles til

Grundtvigs Præd.

E

Troens og Guds Sønns Erkjendelses Enighed.

O! give da Gud, at vi alle, som bekjende den Herre Jesum uden Skramt, maatte trodse Livens Strøm og vende tilbage til Skriften med barnlig Tro paa dens Sandhed og Klarhed! da skal den aldrig lade os utrøstede bortgaae, jo tiere vi lase, jo dybere vi indprænte os det velsignede Ord, desbedre skal vi lære at kjende og skatte dets himmelske Kræfter, hvad Trængsel der saa times og hvilke Faret der end true, skal det som en Guds Kjempe staa ved vor Side, som et Guds Sværd skinne i vor Haand, og som et Guds Ord glæde vort Hjerter, ja vi skal fornemme, at ligesom Christi Lidelser ere overflødige til os alle, saa er og vor Trøst overflødig ved Christum. (2 Cor. 1.)

Og i de sidste Timer, naar Trøst saa haardt behøves, og Trangen saa inderlig føles, da skal vort Hjerter opfyldes af Taalmodighed og Skrifternes Trøst, det Ord som vi have tjent vil da tjene os, da taler Jesus, og det gennemskliger os som en Guldstone: hvo som lever og troer paa mig, han skal aldrig døe, hvor jeg er, der skal og min Tjener være, og skinne som Solen i Faderens Rige. O give Gud at vi alle maatte indslumre under saa sølig en Aftensang fra det Høie, Amen, i Jesu Navn Amen!

Om den rette Juleglæde.

Aftenangs-Prædiken

Hellig Aands Kirken

Gode Juledag

1813.

E. S.

T e r t e n:

Luc. 2. 15-20.

Og det Fælte, der Englene fore fra dem til Himlen, da sagde de Mennesker, de Hyrder til hverandre: ladet os dog gaae henover til Bethlehæm, og see den Ring, som her er, Fært, som Herken har os vist. Og da kom hastelig og sandt haade Maria og Joseph, og Barnet liggende i Krynben, men der de havde seet det, lod de dem vide om det Ord, som var sagt til dem om dette Barn; og alle som det hørte, forundrede sig paa det, som Hyrderne sagde til dem, men Maria bevarede alle disse Ord og overveiede dem tilfammen i sit Hjerter. Og Hyrderne vendte tilbage, prisende og lovende Gud for alt det, som de havde hørt og seet, ligesom det var sagt til dem.

Med inderlig Bønhed maa en Guds Ords Tjener altid, i de nærværende onde Dage, træde frem paa det hellige Sted, men mest beslemt maa han dog vel være paa en Dag som denne, for ham selv er den saa dyrebær, men han veed, at den er ligegyldig for de Fleste, og han veed tillige at det burde ei saa være, at det engang har været anderledes, at det igjen maa worde anderledes, dersom ei timelig og evig Forbættelse skal komme over Menneskens Børn. Alt dette veed han, og dog maa han føle og bekende, at det ei staaer i hans eller nogen Dødeligs Magt at kalde den bortfængtede Tro og Guds frygt og hellige Glæde tilbage i Menneskenes Hjertet. Alt hvad han ved Guds Bistand formaaer er at forkynde inderlig og ærlig, hvor godt der er hos Gud at være, hvor sjæleglade vi alt her kan være, her, midt i Verdens Trængsel, naar vi have Samfund med den ene salige Gud i Christo Jesu, vor Frelser; forkynde dette og troeligen formane Folket til at betænke

hvor tomt og glædeløst og bekymret deres Liv
 dog er i Grunden, saalange de ere fremmede
 fra Gud og tjene denne Verden i Begjærlighe-
 der, lægge dem paa Hjerte, at Verden og dens
 Begjæring skal forgaae og at kun den som gjør
 Guds Villie bliver evindelig, men det er Guds
 Villie at vi skal erkjende Sønnen og troe paa
 Ham og have Livet i Hans Navn (Joh. 6.
 20. i Joh. 2). Dette er Alt hvad vi formeae,
 og det maa synes Lidet i Verdens Pine, i deres
 Pine som lege med Ord, som tale deres
 eget Paafund, som veed at de selv besvige
 med deres Læber, og som lække deres Hjerte
 for al Sandheds Tale om de Guddommelige
 Ting. For dem maa vor Gjærning synes
 ringe, ja de spotte med den, som om ogsaa vi
 vare Forsængeligheds Tjenere naar vi arbeide
 i Herren, som om Ordets Sød skulde falde paa
 Steen allevegne, fordi det falder saa hos dem.
 Men, Herren vare evindelig lovet! det er ikke
 saa som de mene, Herren seer deres Tanker at
 de ere Forsængelighed, Han Som boer i Him-
 lene seer, den Høieste bespottes dem (Ps. 2) til
 dem skal Han engang tale i Sin Verde saa de
 skjælve, men Et Folk skal Han ventlig overtale
 til at boe i Hans Pansuner og glæde sig i Hans
 Høitid. O! det er stort, det er herligt at vare

Hans Ords Tjener og Tunge, thi er det Ord
 frebeligt, visselig da gjælder det her, hvad den
 hellige Povel monne skrive, at Guds Skrebes-
 lighed er stærkere end Menneskene, thi Hans
 Ord er skarpt, som et tvæget Sværd og træn-
 ger ind til det adskiller Marv og Been og Sjel
 og Aand. Ingenlunde skal vi da forsage, al-
 denstund Gud naadefuld har lovet, at naar vi
 nye til Ham i ydmyggelig Bøn, da vil Han op-
 lade vor Mund til at tale med Frimodighed,
 samt os bære at tale, og være med Sin Aand til-
 stede at vidne for Hjerterne at det er visselig
 Hans Sandheds Ord, som formaaer at salig-
 gjøre Sjæle. Og, naar skulde vi føle os vissere
 paa denne Guddommelige Bistand, end i disse
 høitidelige Tider, der saa levende minde os om
 Guds evige Miskundhed og Trofasthed, i Sine
 Forjættelser, end paa den Dag, da hvert troende
 Hjerter maa udbryde i glad Forundring med den
 hellige Sanger: Gud! hvad er dog et Menneske,
 at Du kommer ham ihu og et Menneskebarn
 at Du besøger ham (Ps. 8) thi vi samles jo
 til Ghuftommelse af den Dag, da Morgenstjer-
 nen fra det Høie besøgte os, da Gud aabenba-
 rede Sig i Menneskens Søn, vor Herres Jesu
 Christi Fødselsdag. Net levende maa vi paa
 denne Dag dele Apostolens Bished, at have

Gud skænket os Sin elskelige Søn, da vil Han
og skænke os alle Ting med Ham (Rom. 8)
altid skal vi være glade midt i Bedrøvelsen,
men dog allermest i vor Høitid; uden at for-
styrres deraf at Saa kun dele og Mange spotte
med vor Glæde, fordi de ikke kjende den og ei
kan annamme den Mand Som virker den i os,
skal vi frit forkynde den og tale om den, som
det Eneste det sømmer sig at tale om paa Høis-
tidsdagen.

Derfor vil jeg da ogsaa i Dag, ved den
Hellig Mands naadefulde Bistand tale til eder

Om den rette Juleglæde.

Det har nu, I Elskelige! været Skik i såmang-
ge hundrede Aar at glæde sig om Julen, eller
dog lade som Man var glad, at forlyste sig med
Spise og Drikke, Samkvem og Leeg mere end
ellers. Vel er det ei længere saa overalt, Mange,
og mest saakaldte oplyste og fornemme Folk i de
store Stæder, foragte den gammeldags Skik
med alt Gammeldags fra christne Tider, og
skamme sig ei ved at spørge, hvi Man skulde
være glædere da end paa de andre Aarstis Dage?
Det er ei heller underligt, thi de som leve med
den rige Mand hver Dag herligt og i Glæde,
kan ingen Forskiel gjøre eller kjende paa Dages-
nes udvortes Skikkelse; de der ikke arbejde kan

et længes efter: Hvile, de der tænke sig vilbt i Verdens Udspredelser kan ikke glædes ved stille venligt Samkvem, og vi veed det, at Mange i de sidste Eider have gruet for de Dage, da de skulde udrybes af deres lystige Fag, før efter gammel Skik at leve med gammeldags Frynden i Fædrenehuset. Det er jo endelig klart, at de som foragte og bespottede Ham, om Hvem Julen høitidelig minder, maa i disse Dage mindes stærkere om Ham, hemsøges tit af ubøttelige Minder om Barndommens Tro og uskyldige Glæde, og om de Synder i hvilke de forloredes, og Saadant stemmer vist ikke til Glæde. Alligevel er der endnu Folk i Tusindtal, som sige, at de glæde sig om Julen, og gøre det vel ogsaa, hver paa sin Maade, men derom tales ikke her, vi tale her om at glæde sig i Julen, som Herren bød Sit Folk, der Han sagde: vær glad i din Høitid! vi tale om at glæde sig for Julens Skyld, fordi det er en saadan naadelig Tid, naadelig Tid, Halleluja! som Fædrene sang, fordi det er Jesu Tid, den Tid, da Han fødtes til Verden. Jeg sagde det skær i Dag, thi det kan og bør ikke dalgess, at de ere fag som glædes i Julen, men jeg sagde og som jeg maatte, at det er en sørgelig Ting, at det var ikke saa i de forrige Eider, og at det skal, det maa for-

andres igjen til det Gamle, om det ei skal gaae os ilde. Det er da vel Umagen værd at betænke den Afslilighed, og høre ad hvilken Veie vi maa søge den Glæde vi have forloret.

Wiiselig, Svaret er tilrede og Veien nem at nævne og den er banet af mange Tusinders Fod, og oplyst af en hellig, usluttelig Lampe, var kun Lykten og Modet til at betræde den tilstade i Hjerterne, o snart Skal de vi da komme til Haven, hvor de rette Glædens Roser groe, snart Skal de da Julen paa ny worde os en inderlig velkommen Høitid, dens Navn oplive Gamle og Unge.

Der staaer Skrevet: Engelen sagde til Hyrderne: fee! jeg forkynnder eder en stor Glæde, som skal vedskaares alt Folket, eder, er i Dag en Frelser født, den Herre Christus i Davids Stad, og dette skal være eder et Tegn, I skal finde et Barn svædt, liggende i en Kribbe. Over Frelserens Fødsel skal Glæden være, og det udskræbes da, at vi maa tro vi have en Frelser behov, tro at Han er født i Jesus og at Han er vores. De som skal komme til at glæde sig i Julen, de maa da først have lært at sukke med David: Herre! hjælp mig, thi jeg er elendig og fattig, jeg maa græde for min Synd og hyle over min Misdgjernting, Herre! frels mig.

af mine Henders Haand, i thi De ere mig for
 stærke, ja de maan kunne sngge med den hellige
 Herre! kom mig ihu efter Din Velbehagelighed
 til Dit Folk, besøg mig med Din Salighed;
 at jeg maan see paa Dine Udvalgdes Gode,
 glædes med Dit Folks Glæde og rose mig med
 Dem Aro, mine Hinde længe efter Din Salig-
 hed, min Sjæl venter paa Høsten mere end de
 som vente paa Morgenens, vente paa Morgenens
 (Ps. 106. 119. 130.) Saaledes sang de gamle
 Profeter og Konger, som talede om den Herliges
 Tilkommelse, eftersom Christi Mand der var i dem,
 det gavtiffende, som begjærede i inderlig Forlæng-
 sel at see og høre Ham, som først aabenbarede i
 Tidens Følge (Matth. 13. 1. Pet. 1.). Saaledes
 kan vi vide at Hyrdene sang i deres Hjerte,
 de holdt Natteragt over deres Hjord og længe
 des efter Morgenens, men langt mere længdes
 de efter den hellige Morgentrøde som Fædrene
 havde stuet i Manden og forkyndt i prophetisk
 Tale. Og ses! der deres Dine længdes efter
 Guds Salighed, da besøgte den dem, de fik
 Syn paa de Udvalgdes Gode, thi Herrens
 Engel stod over dem og Herrens Klarhed skin-
 nede om dem, de skjald for Guds Nærværelse,
 for Glimtet af Ham hvis Brede de forskyldet,
 men det forkyndtes dem da flur at Herren kom

dem ihu, ei til Skælf, men efter Sin Velbehagelighed for at gøre dem desto glædeligere i Hans Folks Glæde, thi Engelen sagde: frygtet ikke! thi se, jeg forkynnder eder en stor Glæde, som skal vedrøres alt Folket, edet er i Dag en Frelser født, Herren Christus i Davids Stad.

Wiiselig, I Elffelge! aandelig talt maa det Samme vedrøres os, om vi skal lære os glæde os i Julen. Med dyb Følelse af vor aandelige Fattigdom, Fattigdom paa Hellighed og Fred, med inderlig Forlangst efter Herrens Miskundhed, Hans Bys og Hans Salighed maa vi staae, længes mere end den Enge i de vagne Nætter længes efter Morgenens, da først kan Herren give sig tilkjende for vort Hjerte, og just da naar vi bære for Hans Herlighed, for den Dommers Majestæt, hvis Bøn vi brød, da tæner det: frygt ikke! thi Jeg forkynnder dig en stor Glæde, dig er i Dag en Frelser født, den Herre Christus i Davids Stad, da først kan Glæden blive vores, thi kun Folket, Guds Folk kan den vedrøres. Men, I Elffelige! det er aabenbart, at skal vi glædes, da maa vi ogsaa tro den Engels Tale, tro at Frelseren er født og at det var den Jesus, født i Betlehem. Saa var det med Hyrderne, de troede, endnu før de saae Ham, de troede, fordi det Glædes

bud kom til dem i himmelsk Klarhed, og de fornam i deres Hjerter at det var Guds Ord som taltes. Et lase vi derfor, at de tvivlede, at de hengik til Betlehem for der at see om Herrens Ord var Sandhed, nei de hengik, fordi de vidtes ved af Engelen, de gik derhen med Tro i Hjerter, som et lase: de Mennesker, de Hørdet, de fogde til huerandre: lader os nu gaae til Betlehem, at see den Ting, som der er sket, som Herren haver ladet os vide. Saa skal det og vare med os, naar vi under vor Kamp med den magtige Synd, under vor Længsel efter Guds Kraft og stelsende Naade høre Engelenes Budskab i Bog eller Kirke, eller hvor det sag monne være, visselig, da er det som en himmelsk Klarhed opgaar for vort Mie, en Gudsdoms straale skyder sig gennem vort Hjerter, varmer smelter det i hellig Glæde og Forundring, og dette Vidnesbyrd, det skal vi troe, fordi det er vist at det kom fra Gud, fra Ham Som er nær hos alle dem der kalde paa Ham alværligen, Som fører de Gudsfrægtiges Strig og hilsner dem. Hæve vi nu hørt Engelenes Budskab om den fødte Guds Søn, og Minnet Troe derpaa da staar kan det tilbage, at vi gaae hen til Ham, seende Hans Navn, og prise den Himmelske Guds altid for Hans uslægtelige Gaa?

Og saa heri ere Hyrdernes vorer Gudsallikehed, thi
 der staaer skrevet; at de som haastelig og fandt
 saade Maria og Joseph, og Barnet liggende i
 Krepben, men der de havde set det, talte de
 om det Ord, som var sagt til dem om dette
 Barn, saa at alle som det hørde forundrede sig
 Og Hyrderne prisede og lovede Gud for alt det
 som de havde hørt og set. O! I Elskelige!
 Man skal vel tænke, at naar vi have forsamlet
 med vor Trang til en Guds søn og hørt det Evan-
 gelium at han er født, vi og da maatte være
 rede til at gaae hen til ham; Blegne os hans
 og prise Gud; men anderledes er det dog man-
 gengang. Dette skal være eder et Begyn, siger
 Engelen; at I skal finde et Barn født, og
 liggende i en Krepbe; visselig det forudsagte
 Mønde, saa de aldrig ginge til Betlehem; at
 Guds Søn fra de høie Himle var nedstegen at
 frelse dem; det Barn vilde de antageme; men
 erkjendte ham i det fattige Barn, som laar i en
 Krepbe; det vilde der stolte Hjerte ingenlunde;
 og den selvsøgte Homph sprængt foragtelig, for-
 hime Måls Barn; hvad? Kunde de ikke frelse
 os? (1. Sam. 15). Ja, I Elskelige! ogsaa
 der vel saa denne Forudsagelse skilpe, thi
 visselig, foringen Slægt var den fattigere, end
 som den sigt var; althi den falske Mandelighed; og

I selvgjorde Wijsdom, mægtig fristes vi, til at
 foragte det ringe Billehem, den bellige Skrift,
 hvor vi skal finde Frelseren i Hans ringe Skik-
 kelse, ja, gaae vi og derhen, saae vi og Syn-
 paa Ham, det fattige Barn i Krypbeu, den
 foragtede, plagede Mand som bode paa Korsen
 visselig fristes vi da til at vende om uden at
 prise Gud for det vi saae, vi fristes til at spørge
 haanlig: er du den, som skal komme? til at
 sige, som skrevet staaer om Ham hos Propheten
 Esaias: han haver ingen Skikkelse eller Hæd-
 lighed, vi saae ham, men der var ingen Anseelse,
 at vi kunde have Lyst til ham, han var fuld af
 Diner, og som een, for hvem Man skjuler. Ana-
 sigtet var han foragtet og vi agtede ham for
 intet (Esa. 53), vi fristes til at knurre med Jæ-
 derne naar han siger: jeg er det Brød, som
 kom ned af Himmelen, og spørge med dem: er
 ikke denne Jesus den Josepfs Søn, hans Fader
 og Moder vi kjende? hvorledes siger da denne:
 jeg er kommen ned af Himmelen? (Joh. 6.)
 Visselig, det var ei uden Marsag at Jesus
 sagde: salig en den, som ikke forarges paa mig,
 (Matth. 11.) thi her gjælder det om et udnygt
 Hjerter, og et barnligt Sind, her fornemmes det,
 at uden vi blive som Børn, da komme vi ingen-
 lunde i Himmerigs Rige. Jom Børn, naar vi

ikke den Himmelste Fader paa Hans Ord, og
 overgibe os til Hans Veleddelse, hvor underfuld
 og ubegribelig den end monne være, men gøre
 os og os, da vel os! da mærke vi snart at de
 Spørgsmaal, der syntes os saa kloge, være ik-
 kende Daarlighed, at Grunden til Forargelse
 ligger ei i Jesu Ringhed men i vor Hovmod
 og Kjærlighed til Verden; thi burde vi forarges
 over vor Herres Jesu Christi Raade, at Han
 for vor Skyld er bleven fattig, der Han var
 rig, saa vi, ved Hans Fattigdom kunde blive
 rige! (2 Cor. 8) burde det forarge os at Han,
 Som var i Guds Skikkelse, holdt det ikke
 for et Rod at være Gud lig, men forrin-
 gede Sig Selv, i det Han tog en Tjeners
 Skikkelse paa Sig og blev Menneſker lig, ja
 fornæbte sig selv i sin menneſkelige Skikkelse,
 saa Han blev indly indtil Døden, ja Korsens
 Død!! (Phil. 2) skulde det forarge os, at Han
 tog vore Sygdomme paa sig, og bar vore Piner,
 at Han lod sig saare for vore Overtrædelser, og
 knuse for vore Misgjerninger, at vi skulde
 ved Hans Trængsel og Lægedom ved Hans
 Gaar! (Esa. 53) Nei visselig, er det samme
 Sind i os, som var i Christo Jesu, det Næmme-
 heds og Kjærligheds Sind som er af Gud,
 visselig da maa vi, ved at se den fornæbte,

lidende Frelser, love og prise Gud for Hans inderlige Barmhertighed, love og prise og elske Ham, som elskede os først og som gav Sit Liv til en Igienløsnings Betaling for os, vi forlange ei hovmodelig at udgrunde Guds hemmelige Visdom, vi kalme os, naar Herren spørger: dersom det er underligt for eders Mine, skal det ogsaa derfor være underligt for mine Mine, siger den Herre Zebaoth (Sach. 8), vi maa svare med Propheten: O! Herre, Herre! see! Du, Du gjorde Himlen og Jorden ved Din store Kraft, og ved Din udtrakke Arm, der er ingen Ting underlig for Dig (Jes. 32). Vi erkjende at det Guds Raad til Salighed, vi længdes efter, det maatte være hvad intet Menneske, og intet Dre hørte og hvad ei opkom i noget Menneskes Hjerte (1 Cor. 2). Vi maa udbrønde med den hellige Sanger, som i Nandent saae Herrens Tilkommelse: Denne er Herrens Port, de Reisfærdige skal gaae ind ad den, jeg vil ralle Dig, at Du bønørde mig, og Du blev mig til Salighed. Den Steen, som Bygningsmændene forkaſtede, er bleven til en Hovedhjørneſteén, det er sket af Herren, det er underligt for vore Mine, denné er Dagen, som Herren gjorde, lader os

Andet Præd. **F**

frydes og glædes i Ham! O Jehovah! Hosanna
 na! Kjære Herre! lad det lykkes! Velsignet
 være Den, som kommer i Herrens Navn, at
 velsigne af Herrens Huus! Herren er Gud,
 og Han lod lyse for os, binder Høitidens Krands
 med Røeb til Alterets Horn, Du er min Gud,
 derfor vil jeg takke Dig, min Gud! jeg vil
 opføre Dig, takker Herren, thi Han er god, og
 Hans Miskundhed varer evindelig (Ps. 118).
 Naar vi saaledes synge for Herren i vore Hjer-
 ter, da avles den hellige Juleglæde; men lad
 os aldrig glemme, at med Læben kan og de Ugu-
 delige prise Herrens Miskundhed, men i Hjertet
 kan Ingen love Ham, af Hjertet kan Ingen
 troe paa Hans Barmhertighed i Christo Jesus,
 uden Den som forsager det ugudelige Væsen
 og de verdslige Lyster, uden hvo som overgiver
 sig til Frelseren, at være Hans egen som en
 synderlig Ting, til at tjene ham; Ingen kan
 elske Jesus, den Hellige, Kette, uden Den der
 stræber at rense sig, ligesom Han er reen, Ingen
 kan elske Ham uden at holde Hans Ord, og
 kun for den som elsker Ham er det at Jesus
 vil aabenbare Sig (Joh. 14) og ikkun deene
 Aabenbarelse, dette Glimt af Hans evige Hæ-
 lighed, som vi i Troen bør tillegge os, deene
 Forsmag paa den tilkommende Verdens Ræf-

ter, denne Aandens Besejgling tædre Hjertet
paa vort Samfund med Frelseren, paa vor
Deelagtighed i den Guddommelige Natur (2
Pet. 1.) den er det, som ene kan skabe hvi-
lske, hellige, udsigelige Juleglæde, om hvilken
vi tale.

Nu, der skal ikke følges, have vi saaledes
troende hengivet os til Frelseren som Hans
evige Tjenere, er det vor høieste, stadige Beskym-
ring at renses fra Alts og Aands Besmittelse
og fuldende Hellighed i Gudsfrugt, skulle vi
daglig og inderlig efter Guds Børns herlige
Frihed, visselig, da er vor Juleglæde ei bundet
til Dage eller Eder, altid er den os nær, kun
vor aandelige Dødsbed er det, som forhindrer
den fra altid levende og kraftig at opfylde vort
Hjerte; men som det er med den blundende Fugl,
hvergang Morgensoolen oprinder, soigner den sig
mod Solen med sin Korsang, saa er det og med den
troende Sjæl, til ligger den som vingeflagen ved
Gravet, til vander den sig under Jesuists og
Grib og Trængsel, men holder den kun hæved
ved Frelseren i Troen, og vil et stikke Hans
hvor trænge saa Hans Godsvor monne være, o
da lader Gud samlingangang Sin Aandsføle

brynde, og naar den straalte os i Digt, da
 varmer den og Hjertet, og sprænger Fængslet
 og løfter os paa Drevvinge, da triller Taaren
 og Sangen toner, og Hjertet jubler i sin Frelser.
 Et sandt Guds Barn har da mange Juledage,
 men jo fleer han har, desmere hellig Glæde vil vist
 og opfylde Hjertet naar Juleklokken timer, naar
 det toner under Hvalsingen: se! Jeg forkyndte
 eder en stor Glæde, thi eder er i Dag en Frel-
 ser født, Herren Kristus i Davids Stad. O!
 da fødes Frelseren for os, fødes i vort Hjer-
 te, ei fattig, skrøbelig og ringe, nei rig, og stærk
 og vældig, og vi see Hans Herlighed i Aanden,
 en Herlighed, som den Eenbaarnes af Faderen,
 fuld af Naade og Sandhed. Ja, Juledagen
 er hvert Christens Fødselsdag, og Juletiden er for
 Christne ret en Jubeltid, et glædeligt Forvare-
 sel for det Evigheds Jubelaar, da vi aldeles
 fri fra Verdens Gysler, Verdens Naad og
 Sorger, skal smage Glæden, som ei endes, skal
 nyde salige for Eplen, og for Lammet, og prise
 Ham, som kjøbte os af Slaver og af Tunge-
 maal og gjorde os til Konger og Præster for
 Gud og Sin Fader.

Er nu dette som det visseligen er, og
 som hver skal sande der alvorlig søger Juleglæ-

Den paa den bandede, men øde, Bei vi staae i Herrens Hus, o da kan vi jo ikke tvivle om at Fædrene, det er de fromme Fædre, maatte høilig glæde sig i Juleen; o da kan det ikke undres os, at Gaa kun glædes nu, og harbrød alle de Gaa saa lidet endda!

Vi kan ikke tvivle om Fædrenes Glæde, naar den avles og udspringer af den barnlige, eenfoldige Tro paa Jesum Christum, thi den bekendtes jo af alle i forrige Tider, den eiedes jo af Mange, thi den kundgjorde sig i deres Wandel, og visse, Verden boier ikke Knæe i Jesu Navn, med mindre Jesu Troe er mangenstedes i Kraft tilstede. Ja, det var jo umuligt at Juleen kunde kommet til os med Navnet af en hellig Glædestid, dersom den ei havde været det engang, det var umuligt at Juleglæden kunde aande, som den aander i de gamle Julepsalmer, dersom den ei havde været paa Jorden, ja været hos vore Fædre. O! visse, den var der, hellige Spor var der af den endnu for et langt Siden, det veed vi, dersom vi opvorde iblandt Menigmand, i gammeldags, gudsfrygtige Hus; ja, da har vi set mangen Levning af hellig Juleglæde, da har det aabne Barnehjerte

beelt den, Billedet af hvad vi saae, hvad vi
 hørde og følte som Værn om Juleen, staaer da
 for os, som et Glimt af Paradiset. O! hvilket
 sødt forunderligt Minde af det klare, glade Ans-
 syn med hvilket Husets Tvende gjorde deres
 Gjerning, af den Trøsthed der forkyndte: stakket
 Dag og hellig Aften, af den Omhu der udstrak-
 tes til de mindste Sygler, den venlige Omhyg-
 gelighed selv for de Umaalende, den almindelige
 Hvile, det glade: Na i Jesu Navn, naar
 Klokkelyd forkyndte, at der lignedes til Høitid,
 de pnytede Husfolk som styndte sig til den lyse
 Sene og til Juleadvoeren, o I Elffellige! er
 det dog ikke sandt, at vi i denne sandre Skil-
 bring af hvad Værneslet saar, maa øffende et
 Billede af hvad Menneskets Liv paa Jorden
 skulde være, netop denne glade Trøsthed som
 siger: lad os arbejde, medens det er Dag, der
 kommer en Nat da Ingen kan arbejde (Joh. 9),
 som kommer ihu at Dagen er stakket, og attraaer
 en glad Helligaften; skulde den ikke være tilstue-
 i vort ganffe Levnet, i al vor Syffel den korte
 Dag vi leve her i Verden, hiin venlige Om-
 hyggelighed for als Kreaturet som stakker med
 os efter Guds Værns herlige Frihed! hiin Læng-
 sel efter Helligaften, skulde den ikke besøge os,

skulde ikke Brer altid lytte efter Aftenkloffen,
 skulde ved dens første Slag ei vore Hænder
 hvile, vore Bine glade vende sig fra Verden,
 skulde vi ei sthyndelig høre os Høitidsdragten
 at indgåa i de lyse Bæreller og holde Madvere
 med Herren! Ja, mon ei hine Syn talde dybt
 til Børnehjertet og stemde det til hellig Glæde?
 Jo visselig, vi vare andre Mennesker i disse
 Timer, og hvad vi havde gjort vel tusinde Gån-
 ge, det var for os, som om det gjordes første
 Gang, aldrig brændte Lyset os saa klart, aldrig
 var Maaltids Timen os saa kjær og vigtig, som
 den Juleaften; og naar vi satte os til Bordet
 med gudfrygtige Forældre, tungt og høvisk, som
 Børn dengang sad, og foldede de smaa Hænder,
 og bad vort: Mad i Jesu Navn! som Børn
 dengang lærde af de fromme Mødre; ja visselig
 da saae vi en kraafende Slugge af Juleadbe-
 ren med Abraham, Isak og Jakob i Himmeri-
 ges Rige. Vi ginge til Hvile med det Ønske,
 at vi maatte vænget til Midnat og seet, hvad
 Mån sagde, Kvæget reise sig i Frelserens Føds-
 elsstime; vi vaagnede med en glædelig Fæst i
 Hjerte og paa Tunge. Ja I Elskelige! Meget
 var herom at sige, og om de Glimt af Patriar-
 chaste og Apostoliske Dage, som vakte tilsyn

den ganske Juletid, da den Glerlige findes at glemme sin Afgud, den Hadefulde sin Hver, da Husene stode aabne for Venner og Fiender, og Ingen vilde at selv Dyret skulde udhøre hans Jul, det er hans Juleglæde, da den Fattige var velkommen Gæst og den Rige reisde sig at hene ham, at ære Frelseren i ham. Men, I kunde tænke, jeg vilde make en Uskyldighedssalder, som ikke var til, at jeg vilde fortælle, at vi og hørde og saae Meget som passede stet til den hellige Høitid, mangen saakaldet Juleglæde, som vandre helligede den, men visselig det vilde jeg ikke, jeg vilde kun sige hvad mine egne Øine have set, hvad jeg kommer ihu fra Fædrenehuset og Barnabommens Alder, visselig, det var kun Levninger af hellig Juleglæde, men saadanne Levninger, der dog kunde fryde og røre det barnlige Hjerte, hvis Ihukommelse avler vemodig Glæde i Dage, da selv de hardtad ingensteds ere at finde, Levninger, som give os at forstaae, hvad Juleen var i gamle Dage, da Troen levede et kraftigt Liv, da Hjertet brændte af Kjerlighed til Frelseren, vi kan forstaae at det var da i Juleen som vi læse om de første Christne: de vare varagtige i Apostlenes Lærdom og Samfundet og Brods Brydelsen og Bønnerne, og de vare daglig

samdragtelig i Tempelen, og kræde Vind: Hvi og
 her i Husene og singe Mød med Fryd og Hjerte-
 tens Enfoldighed og lovede Gud, og tolede Guds
 Ord med Frimodighed, og deres Rangfoldighed
 som troede, havde eet Hjerter og een Sjæl og
 alle Ting vare dem tilfældes, og der var stor
 Naade over dem alle (Ap. G. 2. 4.). At det
 var saa, visselig, det kunde vi alene vide af Høis
 tidssatmerne fra de gamle Dage. Har vi end
 ikke alle hørt Folkets istemme saa gladelig:

Et Barn er født i Bethlehem

I Bethlehem.

Thi glæder sig Jerusalem

Halleluja, Halleluja!

have vi end ikke alle lært de Toner i Barns
 dommens Dage og fornymmet deres Sødhed,
 o, have vi Dre til at høre og Hjerter til at føle,
 da lærer dog den liflige Klang, de fulde Høis
 tidstoner, og den smeltende Følelse os, at der
 var Glæde, Himmelglæde i de Hjerter, hvor
 Tonerne undfangedes, i Renigheden hvortil
 de udtonede. Da legedes der yndelig for
 Herren i mangt et Hjerter, naar Engelen Ord
 Klang under Hvalvingen fra Luthers Tunge:

Alt om det Barn i Krynken lagt

Som Verden opholder med sin Mage;

og naar de sang:

Saa hader verglædes i Hjerte og Sind

Og gaae med Hyrderne til Varnet ind!
 visselig, da reisde Vænderne fra til det hellige
 Land og stode for Kynbæn og saae derpaa, og
 sang saa sødt:

Var Verden end dobbelt saa vild og lang,

Da var den Dig en Seng vel trang,

Og Dig ikke værd, var den end fuld,

Med Edelstene, Perler og Guld,

de ofrede med Sabas Konger, Guld, Røgelse
 og Myrrha Her, et høit Halleluja af Hjertens
 Fylde, og det Klang:

I Blod og Blod er Han os liig,

Er Han os liig,

I Synden er Han os ulig

Halleluja, Halleluja!

Dermed gjør Han os alle Sig liig

Os alle Sig liig.

Og før os saa til Himmerig

Halleluja, Halleluja!

Og did opsvang de glade Vænder sig, og hørte
 Engleflæren sjuunge sit: Være være Gud i det
 Høie! og istemte:

Lov, Pris og Tak i Evighed

I Evighed,

Skæe den Hellig Trefoldighed.

Halleluja, Halleluja!

I Elskelige! hvad skal, hvad kan jeg mere sige?

Det er vist, den Juleglæde haver. Sædvanlig høres
 men den forloredes med Troen, det er en Glæde,
 som kan varme og muntre Sindet under alle
 Verdens Trængsler, ja selv midt i Dødens
 koldeølger; det er en Glæde som kan vare,
 thi den er af uforkrænkelig Sød, den er en
 Straale af det evige Lys, hvort Herren boer,
 et Glimt i Spillet af den Guddomsherlighed,
 som vi kaldtes til evindelig at skue Ansigt til
 Ansigt. Den forloredes med den levende Troe,
 med Troen kan den atter vindes; meddele eder
 den formaaer jeg ikke, det formaaer kun den
 naadefulde Gud, men Han vil det saa gjerne,
 Han er riig til alle dem som Ham paakalde, og
 dersom Nogen elsker Jesum, da vil Faderen og
 Sønnen komme til Ham og gjøre Børelse hos
 Ham, og hvor de Gæster komme ind, der holder
 der ogsaa Hjertet Juul. O! I Elskelige! lader
 os da lære at føle vor Nød og store Savn,
 længes i vort Hjerter efter Guds Frelsening,
 Hans Fred og Hans Glæde, og søge dem i den
 mangelig Bøn hos den Himmelske Fader! Da
 vil Han gjenføde Troen og Glæden i os ved
 Sin Helligaand, da skal vore Børn tage en
 endnu kistigere Jhukommelse med sig fra Fædre-
 nehuset end vi, da skal hver Juleadvare være

og en Forsatag paa den heilige Maadets, som
 Herren vil holde evindeligt med dem, der oplyde
 Hjertene for ham. Amen, i Jesu Navn,
 Amen!

Den hellige Stephens Betragtning,
som den skulde være!

Aftenfangs-Prædiken

den Herre Gedabths Kirke

aa

Hellig Stephens Dag

1813.

L e c t i e n :

Ap. G. 68—15. 7. 54—60.

Stephanus, fuld af Tro og Kraft, gjorde underlige Gjerninger og store Tegn iblandt Folket. Men Nogle opstode af den Synagoge, som kaldes de Libertiners og Cyreners og Alexandrineres og deres som vare af Cilicia og Asien og tvistede med Stephanus, og de kunde ikke faae den Vidsdom og den Guds Færd af Munden han talte. Da beskikkede de hemmeligen Mand, som sagde: vi hørde ham tale bespottelige Ord mod Moses og Gud, og de opvædte Folket og de Eldste og Skriftskole, og de kom over ham, og hentede ham med, og førte ham for Raadet, og de fremstillede falske Vidner, som sagde: dette Menneske lader ikke af at tale bespotteligt Ord mod den hellige Sted og Loven, thi vi hørde ham sige, at Jesus den Nazarens Koning forstyrre denne Sted og forandre de Skikke, som Moses har overleveret os. Og der alle de, som sad i Raadet, saae sig paa ham, og saag de hans Ansigt som en Engels Ansigt. Men der de hørte de Ting (som han talte) da var det dem i deres Hjertes, og de hede Tænderne tilsammen over ham. Men som han var fuld af den Hellig And, saae han sig op til Himmelen, og saae Guds Herlighed, og Jesum standende hos Guds høire Haand, og han sagde: Herre! seer Himlene aabne og Menneskens Søn faae hos Guds høire Haand! Da raabde de med høi Røst, stoppede deres Øren og skæmede eendragtelig ind paa ham, stødte ham ud af Staden og stenede ham, og Vidnerne lagde deres Klæder ned hos en ung Mandes Fodder som heet Saulus. Saa stenede de Stephanum, som paakaldte og sagde: Herre Jesu! annam min And! Men han faldt ned paa Knæ og raabde med høi Røst: Herre! tilregn dem ikke denne Synd, og som han det sagde, sov han hen.

See! vi prise dem salige som taalsmodeligen
lide! Saa staar der skrevet i Jakobs Brev,
og vi veed at der var en l ng Tid i den christne
Kirke, da det udgjorde en stor, besv rre alt for
stor, Deel af Gudsdyrkelsen at prise dem salige,
som havde lidt taalsmodelig, ja at anraabe disse
Guds Helgene og Martyrer eller ydmynde Vidner
om deres Gnist, Forb n og Bist nd, og helligt
holde best ndelige Dage til deres Ghuksommelsa.
Bist drevs hermed et ugudeligt Epil og skam-
meligt Afg derie, selv ugudelige Mennecher, som
Daverne gav Helgennavn, p st s og tilb des og
latterlige Eventyr om deres Levnet og Mirakler
h rdes det, hvor Guds Ord skulde ene r de, i
det H ns, som kr ides til et Bedeh ns men var
nu som en K vertule. Saaant maatte da
aff yes som en Mordets og Dj velens Gjerning,
saasnart Guds Ords Lys igjen ved Troen kom
til at skine i Mennecheres Hj rter, og overalt
f or L rers Tale sit Indgang, aff ffedes og
h rt ved alle H gendage, p n dem som bleve

Vi veed det jo alle, at Sandheden aldrig bliver os saa klar og levende, som naar vi see den for Die i et Menneffes Levnet, at det besynderlig befæster vor Taalmodighed, vort Haab og vor Tillid til Gud, naar vi beskue gudsfægtige Mand som have vandret i den samme Tro, som have kjæmpet og lidt Ondt men overvundet Verden og prøvet Guds Trofasthed. Vist og Sandt er det at Jesus haver lidt for os og efterladt os et Exempel at vi skal vandre i Hans Fodspor (1 Pet. 2), ja det er ydermere vist, at tage vi nogen Anden til Exempel og forglemme Ham, da tage vi storligen feil, thi Han er det eneste Menneffe, som ikke havde Synd og var fuldkommen. Ham skal vi derfor betragte aarbejds og silde, thi til Ham skal vi opvare; men det er derfor ikke mindre sandt, at just fordi vi ere, hvad Han ikke var, syndige Menneffer, da trænge vi høilig til at have for Dine syndige Menneffer, som streb og vandre, thi kun dem kan vi følges med og ligne os ved, Jesus skal vi staa dig efterfølge, men naar ham aldrig for Han. Selv tager os til Sig, naar Han tager os fra Verden. Forstaae vi rettelig, vi Christendom, da veed vi ogsaa, at vi ogsaa et Stund vandre, bort fra Ham, naar det vinder sig Guds Fjendskab, thi hvor der er Gudsfægt, der er Gudsmod.

Hvor Gud er, der er Jesus, Han er den levende
 Sandhed, Lyset og Livet, som Han Selv og den
 hellige Johannes siger (Joh. 1. 3. 8. 14.). Han
 er Vitræet og alle Guds Børn ere Hans
 Grene, ligesom Grenene ikke kan bære Frugt,
 uden de blive i Vitræet, saa kan de ikke hel-
 ler, uden de blive i Ham; uden Ham kan de
 slet Intet gøre, som Han Selv udtrykkeligen
 haver sagt (Joh. 15). Naar vi betragte Guds
 Børn, da er det for at se, hvorledes Christi
 Kraft teer sig i deres Skrøbelighed, hvorledes
 deres Hjerter oplades for Hans Aand, hvorledes
 de i Troen sammenbore med Ham, det betragte
 vi, for derved at ydmyges og tugtes, trøstes og
 opmuntres. Først saaledes forstaae vi hvorledes
 den samme Paulus, som vidner, at det er Chris-
 ti Kraft der boer i ham og virker alt det Gode,
 dog kan byde os at følge sit Exempel, som naa-
 han siger (Phillip. 3) vorder mine Efterfølgere,
 Brødre! og giver Ngt paa dem, som saaledes
 angaaes, ligesom I have os til et Exempel; da
 forstaae vi hvorledes Paulus kan kalde sig baade
 Ledfager og Fader for de Christne uden dog at
 modsigte Jesus, som forbyder at kalde Noget
 Ledfager uden Ham, Noget Fader paa Jorden.
 Det vil sige, ene ved den Indsigt at vort Liv er

stjult med Christo Gud, og at vi ei længere leve os selv men Ham, som er død og opstanden for os (Collos. 3. 2 Cor. 5.), ene derved annamme vi Nøgelen til Bibelsens Helligdom, vi bevares kraftelig fra at opgive os selv eller synde paa Naade, og al Helgendyrkelse staaer blottet for os i sin hele Daarlighed.

Opbyggeligt og christeligt var det da til disse paa besynderlige Dage at høre og at føre bibelsk Tale om Guds rette Helgene, som have stridt den gode Strid og fuldendt Løbet, som bleve troe til Døden og har annammet Livets Krone; men dog indsee vi alle lettelig at ingen Christen kunde ønske sig Indstiftelse i Tiden som den er, i en Tid, da Helligdagene ere søgne for de fleste, da en pløiet Jure agtes mere værd end Guds Ords Sød, hvis Frugt ei er rimeligt Guds, men kun et evigt Liv, i en Tid da Kirker tømmes og Gjøglehuse fyldes. Det kan vi og forstaae, at elske Præst og Menighed Guds Ord, da kan paa vore Helligdage og alt det ihukommelses som Christne bør at mindes, og aldenstund vi have Bibelen, da staaer det i vor Magt at have Helgendage i det ganske Aar. Ingen kunde villt vi da lægge over Helligdagens, men ikkun over Hellighedens Gavn, og anvende de

Dieblikke vi end ere samlede til ved den Hellig
Aands Bistand at betænke og føle.

Hvad Indtryk den hellige Stephans Be-
tragting maa gjøre paa os, naar vi ere
Christne?

Thomas Kingo, Manden med den listige Psal-
metunge, begynder sit høie Klagemaal ved Ste-
phans Grav saalunde:

Øde Jesu! Julens Fyrste,
Epi-ret op af Jesse Rod,
Vil Man dog saa hastig tørste
Efter Dit og Dines Blod!
Vi i Gaar blandt Englelyd
Sang Din Fødsel ind med Fryd,
Skal vi hyle nu og græde
Og i Dag en Litsfang kvæde?

Sagtens maatte dette være det første Indtryk
vi paa denne Dag fornemme ved Stephans
Ihukommelse, thi sørgeligt er det jo tilviffe at
læse om Ham, om Manden, fuld af den Hellig
Aand og Tro, som gjorde store Tegn og under-
lige Gjerninger blandt Folket, at de skare Tæns-
der over ham, og endelig: saa stenede de Ste-
phanum og han sov hen. Derfor læse vi ogsaa,
at der Brødrene udbare hans Liig og begrove
det, da gjorde de et stort Klagemaal over ham.
Men ere vi rette Christne, da skal den Tale
dog ei forstyrre vor Juleglæde, thi vee os Christne,

om Herren ei kunde og vilde lære os den store
 Konst, som Verden med al sin Wiisdom hverken
 kan begribe eller nemme, men kun nægte, bespotte
 og helee som alt Guddommeligt, den Konst at
 være glade i Bedrøvelse. Ere vi derimod blev-
 ne Herrens Læringer i den, thi hvo mener at
 have grebet det, eller at være fuldkommen, da
 falder det os flup raa Sinde, naar vi høre Ta-
 len, at det er Verdens Wiis, at saaledes læn-
 gede den Nærfærdighedens Første og Sandheden
 selv, som kom for at bære dens Synd og gjere
 den salig, vi betænke at en Tjener er ikke bedre
 end hans Herre og komme ihu, at ogsaa vi ere
 i Verden og hades af den, fordi vi, ligesom
 vor Mester, ere ikke af Verden men vidne med
 ham at dens Gjerninger ere onde. Det slaaer
 os da saa klart for Øie, at vi selv have af
 Verden, ei bedre kan ivente, og vi stille os ved
 Stephans Side, for af ham at lære hvorledes
 vi skal omgaaes, som vort Kald er værd, vi
 følges med ham ud af Staden og sætte os blande
 Stenene, thi ogsaa vi vil være Vidner til hans
 Død, ei som de Onde, der helsi ham, men som
 de der af ham ville lære at udgaae christelig af
 Verden, naar og hvor Guds Time slaaer, som
 der, ihvor snart det klinger, vil træstes og oplives
 af en Døende, der alt var overgangen fra Dø-

den til Bivest. Og visselig, betragte og følge vi Stephan med dette Sindelag, ei skal vi da gaae utroostede fra ham, ei skal hans Trængsels og Døds Iphukommelse forstyrre vor Juleglæde, men formere den, thi paa hannem see vi klart ligen hvor gladeligt det dog mon være at os er en Frelser fød, med hans Dine see vi det Barn som var i Krybben lagt, at straae høit med Gudsomspragt, ja hans Omgængelse og Udgang vidner aabenbart at Julens Fyrst er med Kraft Juleglæde, hos hver som Ham har kjær, i Liv og Død tilstæde. Falder end vor Laare ved hans Grav den brænder og bedrøver ei, men tvæger mildelig som Dag i Aftenstunden.

Naar vi nu læse vor Text som det sig bør, med Dine opsladte i Troen, da see vi først Stephanus staae blandt de Lovkyndige og Skriftkloge og tvistes med dem om Skriftens rette Mening og om Jesus den Korsfæstede. Det staaer ikke skrevet, hvad Ord de skiftede, men skrevet staaer en kort eenfoldig Tale, som naar den anntammes og gjentmes af et troende Hjerter, er os til langt mere Undervisning og Trøst end alt hvad andet skrives kunde, thi der staaer skrevet: de kunde ikke staae for den Vitsdom og den Aand som han taledes af. O! dyrebare Ord for en Christen og det

især i vore Dage, og det især for os, som Herren satte til at forkynde Hans Naades foragtede Evangelium, det Korsens saliggjørende Ord, som er Verdens Vise en Forargelse og Daarlighed! Sandt er det at Jesus Selv har lovet at være med os alle Dage indtil Verdens Ende og give os Mund og Wiisdom, hvilken alle vore Modstandere ikke skal kunne tale imod og ei modstaae og om Ordets Sandhed tør vi ikke tvivle, men i Fristelsens haarde Time, naar de forsamlede opstaae imod os, som de vilde opsluge os, og trænge hardt ind paa os med Egnens giftige Pile, o lettelig kunde vi da tvivle og forsage og mene at det var ifkun de hellige Apostle hvem Herren vilde give saadan Mund og Wiisdom. Men hvor trøsteligt er det ikke da at komme en Mand ihu, hvis Vilkaar lignede langt mere vore, mod hvem Sandhedens Fiender ret flokkedes til Strid og om hvem det er vidnet med sanddru enfoldige Ord, at de kunde ikke staae for den Wiisdom og den Mand, som han talede af. O hvad Morgenduggen er for den hængende, lufkede Blomst, det ere saadanne Ord for det bange, nedslagne Hjerter, det opreises og styrkes underlig, og oplader sig for Herligheds Glands, vi seie de himmelske Kræfter, vi opløste vort Hoved frimodelig i Herrens Samfund og ud-

bryde: naar Gud er med os, hvo kan da være imod os? Herren er med os, vi vil ikke frygte, hvad skulde Kjød gøre os? Herre! ved Dig kan vi staae mod en Flok og overspringe Mure, men alle de som tale Løgn, de skal beskjæmmes. Ikke bekymres vi da længer for hvad vi skulle tale, naar Verdens Vise opstaae og deres Ord ere stærke imod os, thi vi søle det, at Han som gjør de Vise galne, og fanger dem i deres Trædfehed, Han er med os, og for Hans Munds Aande bortvises Verdens Wiisdom som Avner for Binden; vi søle det, at have vi kun Stephans Troe, da skal os ogsaa forlenes hans Mund og hans Wiisdom, kan det synges med Rette om nogen af os:

Han frivillig vilde bløde

Med sit Blod sin Tro beskrev,

da skal det ogsaa synges:

Han var frisk og uforfærd

Til at føre Aandens Sværd,

Hvo som turde imodsig,

Maatte ham med Blussel vige.

Læse vi nu videre, da see vi til hvad Raad Guds Fiender greb, der de ei kunde staae for Sandhedens Kraft, de beskillede hemmelig Mænd som sagde: vi hørde ham tale bespottelige Ord imod Moses og imod Gud, og de oprørde Folket og de Eldste og Skriftefogte og de salde

over ham og revs ham med sig og førde ham for Raadet, og de fremstillede falske Vidner, som sagde: dette Menneske lader ikke af, at tale bespottelige Ord mod denne hellige Stæd og Loven, thi vi hørde ham sige, at Jesus den Naziræus skal forstyrre denne Stæd og forandre de Skikke, som Moses hæver overantvordet os.

Her see vi da Stephanus, Sandhedens Vidne i sin Mesters Fodspor fremstilles for Raadet at dømmes som om han var en Gudsbespottet og Guds hellige Lovs Foragter; Legnens Tjenere derimod see vi staae der triumpherende som om de vare hellige Mænd, fulde af brændende Nidkjærlighed for Gud og Hans Lov. Visselig er dette et sorgeligt Syn og i hellig Harmen maa vi vel ndbryde med Kingo:

Falske Tungers Slangebkaarde
 Hemmelig paa hannem stak,
 Og med Løgn ham undertraadde;
 Det blev al hans Gjernings Tak.
 De beløi ham meer og meer,
 Som saa tidt i Verden seer,
 Herrens Lov og Tempels Vre.
 Skalkestjult maa ofte være.

ja vi maa komme Herrens Ord ihu, hvor Han siger til den Ugudelige (Mt. 50): hvad kommer det dig ved at fortælle mine Skikke og vil du tage Min Pagt i din Mund, du som hader Lige

telse og læser mine Ord bag dig, du flækker din
 Mund til Ondskab og med din Tunge digter du
 Sviig, du sidder og taler imod din Broder, du
 fortaler din Moders Søn. Men naar vi befinde
 os i Stilhed, over hvem er det da vi maa sørge,
 over Stephanus eller hans Fiender? O visse-
 lig over dem, vi høre Herrens Ord til den Algen-
 delige: disse Ting haver du gjort og Jeg tar,
 og du haver tænkt, at Jeg skulde være ret ligesom
 som du, men Jeg vil straffe dig og stille det
 ordenlig frem for dine Øine, forstaaer dog dette,
 I som have glemt Gud at Jeg ikke skal heyrive
 og der er Ingen, som frier. Ja, visselig maae
 vi sørge over de Sandhedens Fiender som ginge
 og gaae en sorgelig Gang, hvis Ende er For-
 dærelse, som foragte Guds Gudheds og Lang-
 modigheds Rigdom og samle sig formedels-
 haardhed og et ubodsfærdigt Hjerte, Brede paa
 Bredens og Guds retfærdige Doms Aabenbar-
 relses Dag (Rom. 2). Men ei skal vi stirre
 længe paa dem, de ere udgangne fra Guds Ansigt,
 det søge vi og maae vende os sukkende fra
 dem, for at hvile i den Barmhjertighed de for-
 skjæde, for at glæde os i den Guds Herligheds
 Beskuelse over hvilken de staae med Tænder,
 vi maae vende os til Stephanus og visselig paa
 ham, vor Broder i Christus see vi ei Bedrøvelse

men himmelsk Glæde. Det tyktes vel sørgeligt at han, den trofaste Guds Tjener, skulde staae der som en Gudsbespotter, at Sandhed skulde staae som beskæmmet for Løgnen, men det synes dog kun saa, og ville vi kun skue nærmere til, da see vi ham triumpherende omstraalet af Sandhedens Lys, det vidne de saa enfoldige Ord: der alle de som sad i Raadet, saa stivt paa ham, da saa de hans Ansigt, som en Engels Ansigt. O! hvilke trøstefulde Ord, og hvor nødterstige for os, Guds Børn alle, og Hans Ords Tjenere særdeles i de Dage som ere nu og i dem som ere nær! Gaaer det ikke saa endnu i Verden, at hvo som troe og ærlig forkynder Guds Ord og Hans Raades Evangelium om Jesus Christus, vor Frelser og Forsøner, at han belystes skammelig af Guds og Sandheds Fiender, at han beskylldes for at tale bespottelige Ord imod Gud og Hans Lov, mod den Moses i os, mod Samvittighed og Dyd, fordi han vidner at Jesus Nazaræus har ikke forandret, men fuldkomment Loven for os, som troe paa Hans Navn og blive i Hans Kjærlighed til at holde Hans Ord! Høre vi ei hvor de snyde, de Løgnens Tjenere, naar Sandheden vidnes med Kraft, saa de ei kan bestaae, og mener I da vel, at den Tid er langt borte, da Jesus

Christi Vidner igjen skal drages for Raabet og
 spottes og dømmes, saa den der slaer dem ihjel
 skal mene han gjør Gud en Tjeneste dermed?
 Sandelig, jeg mener det ikke, jeg mener vi skal
 nu ret med Andagt læse de Ord som den hellige
 Fæder monne skrive: ligesom der vare falske
 Propheter iblandt Folket, saa skal der vare
 falske Lærere blandt eder, som skal indføre for-
 dærlig Splid og nægte den Herre som
 de m kjæbte, de skal føre over sig selv en ha-
 stig Fordærvelse, men Mange skal vandre i
 deres fordærlige Fodspor og formedelsk dem
 skal Sandhedens Vej bespottes. I skal tænke
 paa de Ord, som ere tilforn sagde af de hellige
 Propheter og paa vores, Herrens og Jælssetens
 Apostles Budskab, og vider dette først, at i de
 sidste Dage, skal komme Bespotters, som vandre
 efter deres egne Begjæringer, og de sige: hvor
 er nu hans forjættede Tilkommelse, thi siden
 Fædrene henfod, fra Skabelsens Begyndelse,
 forblive alle Ting saaledes (2 Pet. 2. 3.). Be-
 tænke vi disse Ting, give vi Agt paa det prophe-
 tiske Ord og paa Tidernes Tegn, da kan vi
 ikke vente andet, end at vore Dine skal see
 Uderstingelighed, og at vi, saamange som no-
 ligen ville bevare det Jesu Christi Vidnesbyrd,
 gaa med stærke Stødt den samme Trængsel og

men himmelsk Glæde. Det trykkes vel sørgeligt at han, den trofaste Guds Tjener, skulde staae der som en Gudsbespottet, at Sandhed skulde staae som beskjæmmet for Løgnen, men det synes dog kun saa, og ville vi kun skue nærmere til, da see vi ham triumpherende omstraalet af Sandhedens Lys, det vidne de saae enfoldige Ord: der alle de som sad i Raadet, saae stivt paa ham, da saae de hans Ansigt, som en Engels Ansigt. O! hvilke trøstefulde Ord, og hvor nødterstige for os, Guds Børn alle, og Hans Ords Tjenere særdeles i de Dage som ere nu og i dem som ere nær! Gaaer det ikke saa endnu i Verden, at hyo som troe og ærlig forkynder Guds Ord og Hans Naades Evangelium om Jesus Christus, vor Frelser og Forsøner, at han belyses skammelig af Guds og Sandheds Fiender, at han beskylides for at tale bespottelige Ord imod Gud og Hans Lov, mod den Moses i os, mod Samvittighed og Dyd, fordi han vidner at Jesus Nazareus har ikke forandret, men fuldkomment Loven for os, som troe paa Hans Navn og blive i Hans Kjærlighed til at holde Hans Ord! Høre vi ei hvor de snyse, de Løgnens Tjenere, naar Sandheden vidnes med Kraft, saa de ei kan bestaae, og mener I da vel, at den Tid er langt borte, da Jesus

Christi Vidner igjen skal drages for Raadet og
 spottes og dømmes, saa den der slaar dem ihjel
 skal mene han gjør Gud en Tjeneste dermed?
 Sandelig, jeg mener det ikke, jeg mener vi skal
 nu ret med Andagt læse de Ord som den hellige
 Fæder monne skrive: ligesom der vare falske
 Propheter iblandt Folket, saa skal der vare
 falske Lærere blandt eder, som skal indføre for-
 dærlig Splid og nægte den Herre som
 dem købte, de skal føre over sig selv en ha-
 stig Fordærvelse, men Mange skal vandre i
 deres fordærlige Fodspor og formedelsk dem
 skal Sandhedens Vej bespottes. I skal tænke
 paa de Ord, som ere tilforn sagde af de hellige
 Propheter og paa vores, Herrens og Frelsetens
 Apostles Budskab, og vider dette først, at i de
 sidste Dage, skal komme Bespottere, som vandre
 efter deres egne Begjæringer, og de sige: hvor
 er nu hans forjættede Tilkommelse, thi siden
 Fædrene henfod, fra Skabelsens Begyndelse,
 forblive alle Ting saaledes (2 Pet. 2. 3.). Bes-
 tænke vi disse Ting, give vi Agt paa det prophe-
 tiske Ord og paa Tidernes Tegn, da kan vi
 ikke vente andet, end at vore Dine skal see
 Uderstyggelighed, og at vi, saamange som no-
 lignen ville bevare det Jesu Christi Vidnesbyrd,
 gaae med stærke Stødt den samme Trængsel og

Forfølgelse imøde, som rimedes de plinke Viden-
 ner i de gamle Dage. Ei maae Sandant for-
 ferde os, thi Jesus siger: naar I høre saadanne
 Ting, da seer til at I forferdes ikke, thi det
 har Altsammen at skee og Enden er ikke endda;
 men vi ere Stab, og der er vel Ingen af os,
 som naar han alvorligen betænker saadanne Ting,
 jo fristes til at grue, til at frygte for, at Mødet
 maatte falde og Angester omspænde, ja hvem
 den Tanke ikke piner, for Sandheds Skyld at
 stande som en Løgn og lide som Misdøder.
 Men I Elskelige! al den Frygt og Gru forvoins
 der, naar vi see paa Stephanus, naar vi see
 ham som han males for os i de saa men stærke
 Ord: hans Ansigt var som en Engels Ansigt.
 O hvad er da at frygte, naar vi veed, at lig
 en magtig Trøst er os beredt i Angest, at Hjertets
 Stolighed skal lyse af det milde Dø, at
 Herrens Sandhed skal aabenbare sig i et for-
 klaret Ansyn og beskjæmme Løgnen. Nei, vi
 vil ikke frygte, men komme det thi at Jesus
 Kristus er i Gaar og i Dag og til evig Tid
 den Enhænge, vi vil love Herrens Misfandhed
 og Hans høire Haand, som glæder alans: kraftige
 Gierninger, og oplade Hjertet for den selige
 Næst, at skal vi nogensinde stande for Dommen-
 ærverbede af Løgn som Stephanus, da skal

vi ogsaa staae som han med en Engels Ansigt;
og hvert Guds Barn skal læse vor Ustyldighed
og Sandheds Fiender skal læse deres Dom i
Himmelglandsen.

Det er i vor Text med hvilke herlige og
sande Ord den Troens Kjempe forsvarede sit
Vidnesbyrd om Jesus, men dette læse vi, at
der hans Fiender hørde Saadant, da fik det
dem i deres Hjerter, og de bede Tænderne til-
sammen over ham, men da han var fuld af den
Hellig Aand saae han stivt til Himmelen og
saae Guds Herlighed og Jesum staaende hos
Guds høire Haand, men de raabde med høj
Røst og holdt for deres Øren, og stormede samt-
dragtelig ind paa ham, og stødte ham ud uden
for Staden og stenede ham. Mange ere de
sorrigfulde Rørelser som maatte reforme os,
naar vi vilde betragte Sandhedens Fiender, og
betænke hvor forhærdet dog Menneskens Hjerter
kan være, hvor blinde og døve de Viseste blive
i Djævelens Snare, thi det er jo grueligt at

Om end Englels og Åre
Etkinner af hans Viesken,
Vilde de dog Tænder skjære
At at knuse ham hans Been;
Han har Gud i Øyn og Sind;
Hvor af dem er spalt blind

De tilstoppe deres Øre
 For ei Englerøst at høre.

Men det er ikke dem, det er Stephanus vi vil betragte, og hvo er den som kan beskrive den hellige, himmelske Kærlighed i vort Hjerter, naar vi i en Andagtsstunde staae i Aanden ved hans Side og see hvad han saae, Himlen aaben, og Jesum hos Guds høire Haand. O angstedes vi nogenstunde ved den Tanke, at Legems Smærter og Dødens rædselsfulde Afsyn kunde svække Troens Kræfter og forstyrre Hjertets Fred, o da fader os kun ret betragte Stephanus, og lære af ham, hvorledes Herren underlig besøger sine Børn under Trængslen, og tørrer medens de er end i Støvet, Taaren bort af deres Øie, og klærer det til at beskue Glimt af Herligheden, som er dem beredt, og beseigler underfuldt Sit Guddomsord: Fader! jeg vil, at de som Du haver givet mig skal være hos mig, og beskue den min Herlighed som Du haver givet mig. O! hvad er Smerte, hvad er Død, naar det end paa Jorden kan lyne saa til os fra den aabne Himmel, o naar vi stod paa Gravens Bred, og saae den Herlighed som vinker os, og saae den Herre som vi have troet paa, o mon vi da kunde lære at vende tilbage til Verden, o mon vi da kunde flage over den lærte og staa

lide Vensal, som kun læste Støvers Baand, saa Anden fri og salig kan opsvinge sig til Herligheden og Gud Faders Trone, o havde vi vel Tid at føle Smerte i en saadan Glædesstund kunde vi vel ander end paakalde Ham vi saae og længselsfulde raabe som og Stephanus raabde: Herre Jesu! annam min And!

Dog, vi læse det, endnu engang vendte Stephani Tanke tilbage til Jorden, ei for at klage, ei for at skjælde, nei for at bede og tilgive. Han faldt paa sine Knæ og raabde med høi Røst: Herre! tilregn dem ikke denne Synd, og som han dette havde sagt, sød han hen. O! I Elskelige! hvor er det Hjerte som ei maa røres ved et saadant Syn, hvor er den Guds Ords tro Tjener, som ei vederkvæges og trøstes derved, ved den hellige Visshed, at det ved Guds Naade er et skøbeligt Menneſke muligt at giffe sine Fiender og Mordere saa høit, at deres Frelse er hans sidste Tanke, de blegnende Læbers sidste Bøn! O vel maatte vi frygte, naar vi kjende vort Hjerte, og veed hvor let det opstaaes i Brede, forbitres til Had og dog komme den hellige Dovens Ord ihu, at om vi havde Tro, saa vi kunde slaa Bjerge og om vi gave vort Legeme hen til at brændes, men havde ikke Kjarlighed, da vare vi et Intet. Men, naar det er vort Hjertes oprigtige Begjæring at vandre i Tro og Haab og Kjarlighed, naar det kun er den vedhængende Skøbelighed som forfarer os, o da gange vi til Stephanus og see ham knæle og høre ham bede: Herre!

Grundtvigs Præd.

tilregn dem ikke denne Synd! og da føle vi, at naar kun vort Haab er fast til den levende Gud, naar vi have mere Behagelighed til at være fremmede fra Legemet og reise hjem til Herren, da kan vi ei med Bitterhed beskue dem som kun ihjelslaae Legemer og stynde paa vor Reise, da see vi kun den Dom som svæver over deres Hoved og den Herlighed som venter os, og som vi af vort Hjerter under alle, Fienderne med Bennerne, og Hjertet smelter i Bedrøvelse over deres Blindhed som forsage hvad det er ene værd at eftertrage, ja i Bedrøvelse og i Mæltthed; og Knæet bøier sig og Hænderne maa folde sig og Tungen beder til al Naadens Gud, at i det mindste Synderne mod os maae ei tilregnes! Da er vort Dagværk ude og vi kan sødelig hensove uden Bitterhed og Had i Tro og Kjærlighed, som Stephanus hensov alt mellem de blodige Stene som knuste hans Hoved!

O! I Elskelige! Vel os om Guds Helgens Betragtning gjør saadant Indtryk paa vort Hjerter, thi da beskilles det saa, at vi vandre med ham gjennem Verden og hjem til Guds Rige; da frygte vi ei for at lide med ham, men al vor Sjæls Begjæring er hvad Sangeren udvalde ved hans Grav:

Jesús os den Naade kjende
I lig Troe vort Liv at ende!

Amen! i Jesu Navn, Amen!

Kjærlighed er Lovens Gyldte.

Aftenfangs Prædiken

den H. Petre Sebasts Kirke

000

Fjerde Søndag efter H. Tre Konger.

1814.

Epistelen:

Rom. 13. 8—11.

Været Ingen Noget Skyldige uden at elske Hverandre, thi den som elsker den Anden, harer opfuldt Lovens thi Dette; du skal ikke bedrive Høer, du skal ikke slåe ihjel, du skal ikke stjæle, du skal ikke bære falsk Vidnesbyrd, du skal ikke begjære, og om der er noget andet Bud, det indbefattes i dette Bud, ligesom i en Hovedsum, i dette: du skal elske din Næste som dig selv! Kjerlighed gjør Næsten intet Ondt, derfor er Kjerlighed Lovens Fylde.

Paa Mosés Stol sidde Skriftkloge og Hæder
sæer, alt det derfor, som de sige eder, at I skal
holde, det holder og gjører! men gjører ikke
efter deres Gjæringer, thi de sige det vel, men
gjøre det ikke, thi de binde svære Byrder og som
Man vanskelig kan bære, og lægge dem paa
Menneskenes Skulder, men vil ikke bevæge dem
med deres Finger, de gjøre alle deres Gjøringer
for at anses af Menneskene. Saaledes,
I Elfselige! talde Jesus til Folket og til Sine
Disciple (Math. 23), saaledes taler Han, men
dens Dagens vare, i Skriften til Sin ganske
Menighed, som Han købte med Sin Blod, og
gjordes det nogenstunde hardt behov at agte
paa den Tale, da gjøres det visselig nu ikke
mindre. Nu maa Man med Rette sige, at
de Skriftkloge sidde paa Mosés Stol, thi de
prædike for det meste kun Loven som han, som
Samvittigheden, Moses i os; Raaden og Sand-
heden, som er blevet ved Jesum Christum, den
er hardtad forglemt i Hans Menighed. Vorte

er det Salighedens sande Evangelium fra Hjerter og borte fra Tunge, ja, hvad de fleste Skrifstloge sigte til de saa overblevne vor Herres Jesu Christi Tjenere, er i Grunden det samme, som deres aandelige Frænder sagde til den Blindsødte forud, der han spurgte dem, om de vilde være Jesu Disciple; thi de svarede: du er hans Discipel, men vi ere Moses Disciple, vi veed at Gud haver talt med Moses, men om Demus vide vi ikke, hvorfra han er (Joh. 9). Eller har det ganske Andet og Mere at betynde, naar de sigte: vi troe paa vor Fornuft og vor Samvittighed, thi ved dem haver Gud talt, og vi troe kun Jesus, fordi Han lærer det samme som de, det samme, altsaa, som Man uden Ham kunde vide. Sige de ikke dermed, at de ikke ville være hans Disciple, at de ikke need hvoespaa han er, thi troede de, at Han var kommen ned af Himmelen og talde kun de Ord, Han havde hørt af Fæderen, hvilket Han selv vidner (Joh. 3. og 8): da maatte de vel og forskaane at Han havde andet at sige, end hvad de vidste uden Ham, at de skulde troe Ham netop naar Han talte de Ting, som de kunde begribe. Da naar han nu forkynde ham sit Værende og sin Randoms Indbødt i de flere Ord: Saa effekten Gud Vorden, at han gav sin eenhaars-

ne Søn, paa det hver den, som troer paa Ham skal ikke fortabes, men have det evige Liv; naar Han talet saa, da maae de jo vende sig bort og sige: vi ere Moses Disciple, thi de kan og vil jo dog ikke sige at denne store Gudfrugtighedens Hemmelighed er dem kundgjort af Fornuft og Samvittighed, de kan jo ikke nægte, at her er Tale om de Ting, som intet Mies saae og intet Øre hørde; og som ei er opkommet i noget Menneskes Hjerter, som da enten maae være Løgn, eller og en Sandhed, som Gud aabenbarer sine Børn ved Sin Aand, der randsager Hans Dybheder, som blev forkyndt ved den Jesum der vidnebe om sig selv, at Han var den Eenbårne.

Dog, Jesus maae med Rette til vore Dages Skriftsfølge gjentage Sine Ord: vi tale det vi vide og vidne det vi have seet, og I ankomme ikke vort Vidnesbyrd, dersom I ikke troe naar jeg siger eder de jordiske Ting, hvorledes skalde I troe, om jeg sagde eder de himmelske (Joh. 3); thi visselig de troe ikke af Hjertet de Ting de kun erkjende med Fornuften og som de med Tungen ophøje, de troe ikke i Hjertet de Jesu Ord, de altermæst heromme, de Ord: du skal elske Herren din Gud af dit ganske Hjerter, af din ganske Sjæl og af dit ganske Sind,

og af al din Størke, og du skal elske din Næste som dig selv. Troede de kun rentelig dette Ord, og arbejdede, som de da maatte, paa at holde det, o da skulde de snart lære deres Trang til at høre Ord af Jesus, hvortil deres Fornuft aldrig drømte, da skulde de snart lig glade annamme Guds Naades Evangelium. Det er da med dem, som med deres Brøder, til hvilke Jesus sagde: I skal ikke tænke, at jeg vil anklage eder for Gaderen, der er den som eder anklager, den Moses, paa hvem I have haabet, dersom I troede Moses, da troede I vel mig, thi han haver skrevet om mig; men troe I ikke hans Skrifter, hvorledes skulde I troe mine Ord (Joh. 5). Ja visselig det vil hede til dem engang; af eders Ord skal I dømmes, I have selv sagt, at det burde eder at elske Gud med eders hele Væsen, og Næsten som eder selv, I have nægtet og foragtet Guds Naade og Barmhertighed, nu vel, saa gjører da Regnskab, beviser at I giennem eders hele Liv have eiet og kundgjort denne fuldkomne Kjærlighed som alene er Lovens Fylde, og kan I ikke det, da viger hen under den Forbandelse som er over alle dem, der ei fuldkommelig holdeoven, den Forbandelse, I selv have nedkaldet over eders Hoveder, der I pukkede paa Liv og Fornuft, paa Dyd og

Kjærlighed, og forsmaaede den Himmelfændtes
hoie Taler, forsmaaede Guds Naades Ord og
Troee paa den Korsfæstede, som ene kunde
frelse eder fra den tilkommende Brede!

Ero disse Ting ikke klare, I Elskelige!
det ikke ligesaa klart, at Ingen af os og
Ingen, som er lige Vilkaar undergivet med os,
haver, eller kan tilkjæmpe sig den inderlige fulde
komne Kjærlighed, kan end ikke en Time af sit
Liv bestaae for den Gud, som skuer Hjertarne,
for den Lov som dommer Tanker og Begjærin-
ger, er det saa i Sandhed, og det veed vi alle,
som kjende noget til vort eget Hjerter og ei ere
forblindede af Mørkhedens Fyrste og Hovmøds-
Aand, da er det jo ogsaa vist, at saalange vi
ere under Loven, da ere vi under Forbandelse,
at ved at trodse paa Lov og Fornuft myrde vi
vore Sjæle.

Hvo som da i Herrens Menighed forkyn-
der og prædiker: Du skal elske Herren din
Gud af dit ganske Hjerter og din Næste som dig-
selv, men viser ikke hen til Jesus, som den Enes-
te der har gjort det, som den Eneste der kan
undrette det i os, han er en Phariseer, som bin-
der svære Byrder og lægger dem paa Menne-
skenes Skuldre, men vil ikke selv bevæge dem
med en Finger, han siger det vel men gjør det.

ikke, thi hvo er den, spørger den Discipel, som var Kjærligheds Tunge, Johannes, hvo er den siger han, som overvinder Verden, uden den som troer at Jesus er Guds Søn (1 Joh. 5), og Frelseren sagde selv udtrykkelig (Joh. 15) Jeg er Vintræet, I ere Grenene, ligesom Grenen ikke kan bære Frugt af sig selv, uden den bliver i Vintræet, saaledes kan I ikke heller, uden I blive i mig, uden mig kan I slet Intet gjøre. Derfor er det Summen af Alt hvad vi herom kan sige i Herrens Navn: paa Mossis Stool sidde Pharisaer og Skrifstloge, Alt hvad de derfor sige eder at I skal holde, det holder og gjører, men gjører ikke efter deres Gjærninger, thi de gjøre alle deres Gjærninger for at ansees af Menneskene. Troer dem ikke, naar de vende Alt til de udbortes Gjærninger, som de kalde Dyder, men hører hvad Jesus siger: du blinde Pharisaer! rens først det som er inden til og det som er uden til, bliver da og reent; vee eder, I Skrifstloge og Pharisaer! thi I ere ligesom kalkede Grave, der skinne vel udbortes, men inden til ere de fulde af døde Been og Ureenhed, thi saaledes synes og I vel retfærdige for Menneskene, men indvendig ere I fulde af Dienstkalkhed og Uret. Hører det og prøver eder selv, og naar I da finde, som I

maa, at I fattes den Roes. I skalde have i Gud, da gaaer til Ham, som kalder paa de Besværede og Fattige i Anden, som kan og vil vederkøge, som vil samle os alle, som Herren forsamler sine Ryttinger under sine Vinger, som vil skjule os under sin Vinge paa Dømmens og Bredens Åbenbarelses Dag; ganger til Ham og udbrøder af Hjertet: Herre, du Davids Søn! forbarme Dig over os! Da skal I lære at Hans Magt er gavnligt og Hans Værde let, da skal I lære af Ham, hvad det er at blive i Faderens Kjerlighed og elske Næsten som sig selv, ja da skal I opvokse i Ham til den sande, inderlige Kjerlighed, som er Lovens Fødsel, thi Han kom ikke for at opløse Loven, men for at fuldkomme den, fuldkomme den baade for og i sine Troende, for at give alle dem, der annamme Ham, Magt til at være Guds Børn ved Troen paa Hans Navn.

Dette er og skal da være Summen paa vor Tale i Jesu Navn, vi opløse ingenlunde den Værde, de Skrifetlige binde, thi vee den, siger Jesus, som løser det mindste af disse Bud, og lærer Menneskene saaledes! nei vi opløse ikke, men vi hjælpe til at løse, i det vi pege paa Ham som ene kan og vil bære den for os og i os, thi vi formaner alle Ting i Christo Jesu, som

gjør os stærke, men uden ham kan vi slet Intet gøre.

Dog, I Elsketge! vel er det med denne Sandhed, som med al Sandhed, at den kan udsiges, ja udsiges bedst i heelt faa og enfoldige Ord, men det er dog ligevist, at det kan gøres haardt behov, klarlig at udlægge den med flere Ord, thi gjerne vil vi alle herudi bedrage os selv, og derfor vil jeg efter Tertens Ord og ved den Hellig Aands naadefulde Bistand, end ydermere udlægge den Sandhed

Kjærlighed er Lovens Følge.

Kjærlighed er Lovens Følge, thi Kjærlighed er Livets Rod og Livets Blomst; det Første og det Sidste, Begyndelsen og Enden, thi Gud er Kjærlighed, hvorfom bliver i Kjærlighed, bliver i Gud og Gud i ham, men hvorfom ikke elsker, kjender ikke Gud; thi Gud er Kjærlighed (1. Job. 4. og 5). Det er den Discipel som Herren elskede, igjennem hvem dette Guds Ord lyder til os og kan vi ikke klarligen forstaae, at det er Sandhed? Er det ikke klart, at Gud kan ikke tjenes ved Menneffens Hænder, som Den der haver Noget behov, efterdi Han Selv giver Liv og Aande og alle Ting, men at Hjertet er det Gæste, hvormed Han kan tjenes? Kan vi ikke forstaae, at om vi ogsaa gjorde alle

de udbortes Gjærninger. Loven byder, men gjorde dem af Brngt eller Skam, eller for at ansees af Menneſkene, da opfyldte vi dog ikke en Tøddel af Loven, thi Loven er aandelig, men vi vare flødelige, ſolgde under Synden. End ydermere: Noget maae et Menneſke elſke, ſaa længe han lever; thi Livet er kun i Kjærlighed, elſker han ikke Gud, da elſker han Verden og ſig ſelv, da er hans Hjerte fremmed fra Herren, han er Forſængeligheds Tjener, uſel og uogen for Ham, ſom ſeer inderligere og grandgiveligere indrik. Tanker og Begjæringer, kan intet Samfund have med Gud, ſom er Kjærlighed, kan ingen Fred eller Salighed vinde, thi der er ikke Fred eller Salighed for Hjertet uden i Guds Kjærlige Samfund. Det er da aabenbart, at vi uden Kjærlighed aldrig kan opfylde Loven, om vi og kunde lænke vor Haand og vor Fod til dens Bogſtaf, at vi aldrig, uden i Kjærlighed, kan fatte det evige Liv, thi Bogſtaven ihjelſlaaer, men Aanden gjør levende, og Aandens Frugt er Kjærlighed. Det er ligesaa aabenbart, at, hvis ſom elſker han opfylder Loven, thi han bliver i Gud og Gud opfylder ſin egen Lov og Kjærlighed gjør Næſten intet. Ondt men alle Bud befattes i det ene: du ſkal elſke din Næſte ſom dig ſelv.

O! lader os vel betænke dette Guds-
 ord! lader os betænke, at om Noget siger han
 elsker Gud og hader dog sin Næste; han er en
 Døgnert, thi hvo som elsker Gud, elsker og hvad
 som er født af Ham og hvo som ikke elsker sin
 Broder hvem han haver seet, hvorledes skulde
 han elske Gud, Hvem han ikke haver seet, ligesom
 vi og have det Bud af Ham, at hvo som
 elsker Gud, skal og elske sin Broder og derpaa,
 at vi elske Brødrene, skal det kjendes at vi ere
 af Gud. Men lader os dernæst end videre
 betænke hvordan den Kjærlighed maa være og
 vise sig, som skal kunne være os et Vant derpaa
 og et åabenbart Vidnesbyrd derom at vi elske
 Gud, at den Kjærlighed som er Livets Følge
 glæder i vort Hjerte! Lader os være flittelig
 paa de dyrebare Ord, der aldrig klare nok kan
 stande os for Øie og aldrig noksom dybt ind-
 præntes i vort Hjerte, mens vi vandoe her, de
 Ord som ere præntede for os i Herrens Bog:
 mine Børnlille! lader os ikke elske med Ord,
 ei heller med Tunge, men med Gjerning og
 Sandhed! Lader os lære af den hellige Po-
 vel, at Kjærligheden er langmodig og from, den
 er ikke misst, bruger ikke Forrædelighed, opblæs-
 ses ikke, den haver sig ikke uskillelig, søger ikke
 sit Eget, forbittres ikke, tænker ikke ondt, den

glæder sig ei over Uretfærdighed, men glædes ved Sandhed, den fordrager Alt, troer Alt, haaber Alt, taaler Alt (Rom. 12). Her høre vi hvor hellig og ubesmitet, hvor medlidende og gavmild, hvor ndmng og langmodig, hvor sagtnodig og forsonlig vi maae være naar vi omgaaes i Kjerlighed, hvor fange Misundelse og Egennytte, Bagtalelse, Had og Hævn maa være fra os. Men skal vi da elske Alt? Skal vi Intet hade? Jo visselig, der staaer Jo skreuet (Ps. 97): J som elske Herren, hader Onde! og siger ikke David (Ps. 139) Herre! Skalde jeg ikke hade dem som hade dig og vammes for dem, der sætte sig op imod Dig? Jeg hader dem med et fuldkomment Had. Ja, med et fuldkomment Had skal vi hade de Onde et fordi de ere Vore, men fordi de ere Guds Fiender; saaledes maa vi hade dem om det og vore vore kjærlige Bredre, saaledes maae vi hade os selv i vor onde Omgængelse, hade alt det i os som begjærer mod Gud, som ikke vil elske Ham. Dermed begynder den sande Kjerlighed at tee sig i os, naar vi hade det Onde hos os selv og elske Herrens Tugter og Næsten skal vi elske som os selv, elske det i ham som er født af Gud, elske hans Sjæl, men hade Alt det i ham som ikke er af Faderen men af Djæ-

bekens og Verden, som strider imod Gud og vil
 fordærve Broderens Sjæl, det skal vi hade og
 det skal vi bekjæmpe, thi vee den, som siger om
 det Døde: Godt! Vist nok er det, at naar
 vi gjøre saa, da hader Verden os og siger: at vi
 have ikke Kjarlighed; thi Verden elsker kun
 hvad dens Eget er og hader dem som vidne at
 dens Gjeringer ere onde, men det maae ei for-
 vilde os, det kan ei forundre os naar vi høre
 Jesum til, thi Han har Selv sagt: lad det ikke
 forundre eder om Verden hadet eder, den haver
 hadet mig forend edet. Det er og saa, at vi
 mangengang maa saare og bedtøve Brodrene,
 allermost naar vi ere dertil kaldede at forkynde
 Guds Ord, thi vi maae reise deres Synder og
 true med Guds Brede, men skeer det et i Kjar-
 lighed da er det kun fordi vi ikke elske, thi
 ellers vide vi, at Ingen haver tugtet haardere og
 ingen saaret dybere end Han der elskede os saa,
 at Han hengav sig selv for os. O! ere vi i
 Ham, da er der ingen større, ingen tungere
 Kjarligheds Gjering for os end at tugte og
 bedrøve dem vi elske, thi vi gjøre det kun for
 at opvække dem til den Bedrøvelse som er efter
 Gud og som aldrig fortrydes, efterdi den virker
 Omvendelse til Salighed. Men at det er saa,
 at vi hade det Onde og Herrens Fiender med

et fuldkomment Had, det skal vi aabenhare mod dem, som ere ikkun vore Fiender, eller mod Menneskene saavidt de fornærme, fortørne, hade og mishandle os, ligesom den Jesus, der saa haardelig straffede og fordomde Guds Fiender, tilgav sine egne, bad for dem, skændede ikke igjen der han blev overskændet og truede ei der han leed. Aldrig skal Næsten kunne synde saa svart og saa tit imod os, at vi jo af Hjertet tilgive ham, som Gud har tilgivet os i Christo Jesu; om Broderen synkede mod os syv Gange om Dagen og vendte om og sagde: det fortryder mig, da skal vi tilgive ham, forlade vore Skyldnere som vi vil Gud skal forlade os vor Skyld, det skal være vort inderlige Ønske at kunne trykke vor arrigste Fiende kjærlig til vor Barm, naar han kun vilde vende om og lade sig forlige med Gud og møde os i Kjærlighed. Dette er det første, store og sande Vidnesbyrd om at Guds Kjærlighed boer i os, naar vi elske vore Fiender, velsigne dem som os forbande, bede for dem som gjøre os Skade og forfølge os, ere altid rede til at forliges med vor Modstander, medens vi ere med ham paa Veien og lide Uret paa Bitterhed. Men, I Elskelige! betænk dog hvad det vil sige, prøver eder selv

J

Grundtvigs Præd.

og lærer om I ikke vidste det, at denne Kjarlighed til Fienderne, denne Sægtmodighed under Forfølgelse, denne utrættelige Forsonlighed, de ere aldeles umulige for det naturlige Menneske, skjule vort Had, tæmme vor Tunge, tvinge vor Haand, forstille vore Miner, hylle med Læben, ja det kan vi til en Tid, men rense vort Hjerte, byde det slaae varmt og bede inderlig for vore Fiender, visselig det er os umuligt, det kan Ingen uden den i hvem Jesus boer og hvortør da Nogen tale om Kjarlighed, om Kjarlighed til Gud og Næsten uden Jesu Troe?

Dette var da Kjarlighedens første Kjendemarkke og det andet er ligesom dette, det er hvad den hellige Johannes udsiger i de dyrebare Ord: derpaa have vi kjendt Guds Kjarlighed at Han vovede sin Sjæl for os, derfor er det og vor Skyldighed at vove vort Liv for vore Brødre, men haver da Nogen verdsligt Guds og seer sin Broder at være hedsørsdig og-lukker dog Hjertet for ham, hvorledes skulde Guds Kjarlighed blive i ham? (1 Joh. 3.) Saa bør det være, at intet Jordist er os saa kjær at vi jo med Glæde hengive det for vore Brødres Vel, vi maa Intet kalde vort Eget, men Liv og Guds og Alt hvad vi eie skal vi betragte som Guds Gave, forlenet til at bruges i Jællestak af os

og Hæfent efter Guds Ord. Et altid kan vi give den Trængende udvortes Gaver, men aldrig maae vi nægte ham dem i vort Hjerte, aldrig forholde ham dem, fordi han synes os uværdig, fordi han er vor Fjende, eller fordi vi have Omsorg for den tilkommende Tid. Nei vi skal elske vor Næste som os selv, og os selv forholde vi jo ikke det Eldeste blot, os selv nægte vi jo ikke Hjælp om vi end føle os nok saa uværdige dertil; dersom din Fjende hungrer, da giv ham Mad og tørster han, da giv ham Drikke, gjører vel imod de Utalnehmelige og Onde at I maae være eders Himmelske Faders Børn, giv den som beder dig, og vend dig ikke fra den som vil laane af dig, sørger ikke for den Dag i Morggen, den Dag i Morggen skal sørge for sig selv! Disse Herrens Ord skal stedse tåne i vort Øre og vort Hjerte, de maae tåne og throne der, om ellers Guds Kjærlighed skal blive i os. Kun een gang kan vi legemlig sætte Føet til for vore Brødre, kun een gang bøde Guds Herren for os, et altid udtræves det legemlige Offer, men rede til at bringe det i Kjærlighed, det skal og maae vi være, dersom det saligne Sind er i os som forvunden var i Christo Jesu, og det maae være i alle, som bleve i Guds Herrens Kjærlighed.

O! I Gæstelige! naar vi med denne Kjerlighedssande og klare Beskrivelse for Die betragte os selv og de andre Mennesker i Verden, maae vi da ikke bliues for os selv, maae vi ikke grue over den Hovmod og Formastelse som hersker i Verden i de kolde, trange, steenshaarde Hjerter? Vi veed det Alle, aldrig, siden Verden blev, Kreges saa hoit som nu paa Kjerlighed som Lovens Fulde, og aldrig, paa der mindre Guds Kjerlighed i Verden. Hør vi ikke hørt dem, høre vi dem ikke, de blinde, de galne, de spottende Daarer, som sige de ælste Gud Kjendt de hade Hans Ord, foragte og bespottede Hans Raade og Kjerlighed i Christo Jesu, som trodse Herren med den Daaretale at naar de kun ælste Gud over alle Ting og Mæsten som sig selv, da haver Gud ei mere af dem at forlange, da er Salighed en Løn de ei kan forfeile, naar Gud er retfærdig? O de Daarer, hvad have de dog som de ei har annammet, at de tør tale om egen Kraft og Fortjeneste, have de vel givet Gud noget tilforn, at det skulde betales dem, puffet og opblæst Kjerlighed? Dog, ei det allene, men maae vi ikke grue for den Falskhed og Mienfalskhed som der taler, vi som veed hvilken Kamp og Strid det koster kun ikke at hade den Gud, der tordner og tugs

ter og truer, stær og dommer vor sønligste
 Tante, hvad det koster, kun ikke at hade dem
 der gjøre os Glade, hvad det koster kun at give
 og meddele udvortes Ting censfövelig i Herrens
 Navn, vi, som veed at Intet uden Jesu Christi
 vidunderlige Kjærlighed kunde svinge og smelte
 vort Hjerte til at elske Ham, som elskede os
 først, at vi elskede vor Næste i Sandhed og Reens-
 hed, vi som veed, at om vi end kæmpe og stræbe
 alvorsly ved Herrens Skæft, maae vi dog blues
 for vor Kulde og Tungsind, vor Ureenhed selv
 i god Gjærnings Dvælgelse, vore timelige Sorger
 og ubillige Misstanker? Maae vi dog ikke grue,
 og opsændes af hellig Misgjærthed mod de bespot-
 telige Rægnere som prale af at kunne ved egen
 Kraft ubetænkende hvad vi veed, kun ufuldkommen
 kan aabenbares selv hos troende Christne, naar
 vi høre dem puffe paa Kjærlighed til Gud, om
 hvilke vi veed, at havde de kun en eneste Time
 havt Gud for Dine, da havde de maattet søle
 sig saaderknauste og havde vi fundet Hvile og
 Røgedom for de knælede for Naadestolen som de
 nu foragte stolt, og vove at bespotte. O! vi kan
 sandt vide hvilke Frugter en saadan Kjærlighed
 kan bære, men gjordes det behov da kan vi
 undervises ved at se paa Tiden som talder sig
 Dyds og Oplysning og Kjærligheds Alder.

Ja visselig, vi see det paa de Røgne og Sving-
rige, vi høre det paa de Høstrangde, vi see, vi
høre det paa dem selv, de Kærligheds Vidun-
dere, naar de gaar. Næsten faldt forbi, naar de
ere gavmilde ei paa Brød og Guld, men paa
Behreidelser og Trudselser til de Urmæd-
der for deres Døtre at smækkes med de Smættler der
saldes af deres Døds, naar de fange Hævn og
Harme, naar de bagtale og forfølge, besolge og
udløse. See det er den Kærligheds Drangter
som opblæser, som opholder sig selv, som puffes
paa Fortjeneste, som bryster sig af at kunne naa
sit Maal uden Guds vidunderlige Naade og
Naade, uden Samfund med Ham, det ene blev
i Faderens Kærlighed, ja det er vel Frugten
af Kærlighed, men af Kærlighed til Verden
og de Ting som ikke ere af Faderen men af
Verden, vel kan den see sig udenfor vor Herres
Jesu Christi Samfund, thi den er hvad Han
hader, vist kan den naa sit Maal og faa sin
Løn i sig selv og af sig selv, thi i Helvede, hos
alle Djæveler, der er dens Maal, der er dens
Løn betedt af Evighed til evig Tid.

Saa er det i Sandhed, elskelige Brødre
og Søstre, og siger Nogen jeg herudt lyver,
kan vil gjøre Gud til en Løgn og Hans Ord
til Løgn, og lærer Nogen anderledes og holder

sig ikke til vor Herres Jesu Christi Evangelium,
 han er opblæst og veed Intet, de ere blinde
 Ledere, lader os ei følge dem, at vi ei skulde
 falde med dem i Graven! Lader os ei troe
 vort høflende Hjerter, som gjerne vil indbilde
 os at vi ere retfærdige, at vi have den Kjærlig-
 hed, vi daglig bære paa Tunge, men og daglig
 fornagte i Hjerter og Levnet! Hvad nytter det
 dog, om vi og kan indbyrds og bebaare os selv
 en liden Stund, om vi og kunde komme saavidt
 at Verden lovede os for den Retfærdighed og
 Kjærlighed med hvis tomme, livløse Skygger
 vi prangede? Gud, den Alvidende, ham kan
 vi dog ikke bedrage, Menneffene seer paa det
 som er for Osene, men Gud seer paa Hjertet,
 ham kan vi dog ikke indbilde at vi have ham
 for Os og vandre i Enfoldighed og Retfærdig-
 dighed for hans Ansigt, at hans Kjærligheds
 Røst taler hans store og underlige Ting i
 vort Hjerter, at vi giv og tilgive i hans Navn
 med kærlig Tillid, at vi langes efter hans
 Samfund og hans Hertigheds Aabenbarelse.
 Al, hvortil nyttet da det Høflerie og Selvbe-
 drag, kan det skjule, kan det beskjæmme os paa
 Verdens og Guds retfærdige Doms Aabenba-
 relsis Dag, kan det dræbe Ormen som ikke døer
 og svale Gliben som ikke udslukkes, kan det for-

sebe os Bortkastelsen fra Guds Ansigt ved Hans
Herligheds Kraft?

O nej, o nej, vi veed jo dog det er umus-
ligt, o saa led os dog ikke modstaar Erkjendelsen
af den bedrøvelige, man, unægtelige Sandhed,
at vi af os selv hverken elske, eller kan elske
Gud og Næsten rettelig, men at vi af Naturen
hade Alt som byder at vi skal fornægte os selv
og forsaage Verden, hade altsaa Gud og Hans
strænge, aandelige Lov, og Næsten som kræver
dens kjærlige Opfyldelse af os! Ja, lad os
dog erkjende og bekjende dette med oprigtig Be-
drøvelse, thi udenom denne Erkjendelse og dybe
Ydmygelse, ja Tilintetgjørelse for Herrens Ans-
igt, udenom den gaaer ingen Vej til Guds
Kjærlighed og Lovens Opfyldelse og den salige
Samfund med Herren! Lader os blues itide,
at vi maatte undgaar den evige Rammelse!
Lader os fattige i Anden nye til Ham, vor
Frelser Jesus Christus, som af Kjærlighed blev
fattig der Han var riig, for med sin Gæstgæddom
at gjøre os rige, rige i Gud. O da skal vi
ved Troen indplantes i Ham, det sande og
levende Blintræ, og Faderen skal ruse os til
at bære megen Frugt, ja, alt som vi mere i
uforkrænkkelig Kjærlighed aandelig forenes med
Ham, som gif omkring og gjorde vel og yndedes

inderlig og hengav sit Liv til en Fjendsløsnings
 Betaling for de Mange, da skal Hans Kraft
 fuldkommes i vor Stræbselighed, ogsaa vi skal
 da lære at belysne og tilgive, at ynkes og hjælpes
 og prise Guds Miskundhed, og føle Hans Naade,
 og selv ikke holde vor Liv for godt: paa det vi
 maatte fuldkomme vor Tjeneste og sætte det
 evige Livs usorgjængelige Aav. Ja, dette det
 evige Livs satige Haab, det Wisshed, at naar
 alt Andet affalder og omflaktes, saa affalder dog
 Kjerlighed aldrig, denne salte Wisshed at have
 i sit Hjerte Livets udtømmelige Kilde, den skal
 da styrke og trøste og glæde os i al vor Angest
 og Trangsel, at vor Sorg skal vi bortsynge og
 overvinde Døden i den dybe Gørelse af Guds
 ubegribelige Kjerlighed, som tog os til Naade
 i sin Giffte, og som vil at naar Han aabenhæ-
 res, skal vi worde som Han er og see Ham, som
 Han er i Herlighed, at vi, al Støvers Børn
 skal forklarede besku Gaderens Ansigt, høre i
 Ham, i den evige Kjerlighed, ja være i Ham
 som et øls Ting i Alle. Med dette, de Christ-
 nes undsigelig trøstefulde Haab vil vi trøste
 hverandre, thi Kristou siger Amen, i Jesu
 Navn, Amen!

Elffelge Brødre og Venner!

Her er vist ikke Stedet til at tale om verbale og rimelige Ting, som om de vare Noget i sig selv, som om de skulde betragtes, eftertrages og beklages for deres egen Skyld i nogen Mande, og hvem der deromliggevel taler saa, han veed ikke hvad det er at være Guds Ords Tjener, eller han vil det ikke være. Men, Stedet til at tale saa, er ingensteds paa Jorden, thi hvor og naar vi tale om verbale Ting skal vi altid betragte dem for det de betyde paa Vrien til Guds Rige, saaledes som de ere tilgaae i Herrens Ord, og betragtes de saaledes, da er intet Sted for helligt til at omtale dem, thi intet Saadant er urent i sig selv, kun i de Mændes og Almindeliges Mund er det som Alt, uanhelligt og besmitet.

Jeg taler saa, fordi jeg agter at sote endnu et Ord til Dagens Tale om Kjærlighed som Herrens Gode, i det jeg berører den nærværende Tids Mislaar og Trængsel, saadan de nærmest aabenbare sig for os i det jordiske Fædrelands jammerlige Røde, i dens Sønderrivelse og vaandefulde Valsen paa Gravens Brød.

Hvo skulde ikke sørge i disse Jammerens Dage, hvo skulde ikke bedrøves ved at see

Sødelget som på afstikkende Væder, Sødelget som er langt bredere og dybere end det brede, isalt gende Hav, som fra Nilsens Tid stræbte at afstikke sig fra N. og Mark fra Fjeld! - Hvem skulde et bluss af Harme og hellig Riddarskab mod den Guds og Menneffens Fiender, isalt grove det Hælg med varmt Hæand, som et kunde taale det hellige Bort at Brodre bygge hos Brodre i Kjærlighed! Hvem skulde et gjøre det hellige Løfte med Guds Bistand at hjæmpe og stikke til Døden i modsaadanne Fiender og oldrig, i Evighed gjøre Fred med dem! Visselig, den som ei sørger og dybt bedrøves, den som ei blusser og græder af Hænden og isalt oprigtig, aldrig at skilles fra Brodrene, visselig, i ham er Guds Kjærlighed Kk.

Ena Bids kan min Tale end klinge ved i Verdens Øre, thi den måner sig og jeg menet Mit, men naar der nu spørges, om det sig bort hvor og hvor var den Fiende? naar og hvor ved funderedes Hædrenelandet, hvad skilde Brodre fra Brodre? se, da maas jeg svare, hvad Bort den aldrig kan taale at høre, den Fiende, den værste og ærgstte Fiende, han boer i vort Bryst, der Guds frygt hændredes af Slangens giftige Kande, der Kjærlighed blev kald i Hættens Winter, som Verden kalder sin Sommer, der

Elffalige Brødre og Venner!

Herrers viis ikke Stedet til at tale om verdslige og rimelige Ting; som om de vare Noget i sig selv, som om de skulde betragtes; eftertrages og beslagges for Dens egen Skyld i nogen Maade, og hvem der Drømligevet taler saa; han veed ikke hvad det er at vare Guds Ords Tjener, eller han vil det ikke vare. Men, Stedet til at tale saa, er ingensteds paa Jorden, thi hvor og naar vi tale om verdslige Ting skal vi altid betragte dem for det de betyde paa Vrien til Guds Rige; saaledes som de ere tilgaae i Herrens Rys, og betragtes de saaledes, daer intet Ord for helligt til at omtale dem, thi intet Saadant er ureent i sig selv; kun i de Mænds og Almindeligheds Mund er det som Alt, uanbelyst og besnigtes.

Jeg taler saa, fordi jeg agter at sote endnu et Ord til Dagens Tale om Kjærlighed som Dovens Indde, i det jeg berører den nærværende Tids Willaar og Trængsel, saasom de nærmest aabenbare sig for os i det jordiske Fædrelands jammerlige Røde, i dens Søndertrælle og vaandefulde Vallen paa Gravens Brød.

Hvo skulde ikke sørge i disse Jammerens Dage, hvo skulde ikke bedroves ved at see

Svaret som vi afstillede. Svaret som
 er langt bredere og dybere end det borte, isæl-
 gende Hav, som fra Arils Tid stræbte at af-
 stille sig fra os og Mark fra Fjeld! - Hvem
 skulde et blits af Harme og hellig Nidkærhed
 mod den Guds og Menneskens Fiender, isæl-
 grove det Hælg med vorstrig Haand, som vi
 kunde taale det hellige Ord at Brodre bygge
 hos Brodre i Kærlighed! - Hvem skulde vi
 gøre det hellige Løfte med Guds Bistand at
 kæmpe og strids til Døden mod Saadanne Fiens-
 der og aldrig i Evighed gøre Fred med dem!
 Uffellig, den som vi sørger og dødt bedraves,
 den som vi klaffer og græder til Bårben og løver
 oprigtig Aldrig at skilles fra Brodrene, uffellig,
 i ham er Guds Kærlighed Kæ.

Envidde kun min Tæte end flinge ved
 Verdens Dre, thi den mæner sig og jeg menet
 Mit, men naar der nu spørges, som det sig borte
 hvo og hvor var den Fiende? naar og hvorved
 sondererens Færdneland, hvad skilte Brodre
 fra Brodre? se, da maa jeg svare, hvad Bort
 den aldrig kan taale at høre, den Fiende, den
 værste og ærgreste Fiende, han boer i vort Bryst,
 der Guds fægt hævredes af Slangens giftige
 Aande, den Kærlighed blev kold i Hjertets
 Winter, som Verden kalder sin Sommer, da,

in da ~~henderes~~ ~~Endel~~, da adskilles Brødre,
 da idrog' hver for sig Egenlystrens trangs Pande
 str., da gik hver ad sine Løsters Veie, og naar
 de mødtes, da var det med Hads og Trættes
 Svand, med Spots og Misundelsses giftige
 Daaad, da togde hver sit Eget og Saa bekyr
 redes om higanbens, om det Godes Vel og
 Mængens. Nu stod ikkun til at voeds' hof paa
 Brødres Malle, at voeds' feed af Endets
 Nam.

Saa er det tilgangen at Fædrelødet som
 berreves og Brødrene adskilles, at Skam og
 Skjændsel opdyngedes paa vore Hoveder. Hvad
 er da vel det, at vi i disse Dage ser det aabens
 hart for Verden, som hvert oplydt: Alse lange
 saae, hvad er det Andet, end at Herren lader
 os smage vore Idrettens Frukt, at han aaben
 bærer vor Nogenheds Skam, da vi, trods de
 mange faderlige Mændelser, foragtede at blues,
 føre frem til det Bætte? Er det da saa forum
 derligt, at det stadfæstes nu igjen, hvad Herren
 haver talt: et Hus som er splidagrigt med sig
 selv, maae falde, og et Rige, som er ueens med
 sig selv, kan ikke bestaae. Visselig, den er ikke
 ung iblandt os, som end kan mindes de Dage,
 da Rørlighed blomstrede i Dale og Enge, da
 aandelig Enigheds Daand, truds det bølgende

Hav, sammenknyttede Brædrenes Hjerte, knyttede fævre Kjærminder i Grands til en Krone for Dännemarks Konge. Men det mindes Unge med Gamle, at hverken i Dag ei heller i Gaar begyndte Man ivrig at søge sit Eget, det kan Alle vide, at Kjærlighed og Enighed maatte endnu findes i de suævre Kredse efterat de ei langer havde noksomt Fylde og Kraft til at omfatte Mark og Fjeld, til at sammensmelte Stammerne i det ene store Kongehjerte, men veed vi det ikke, at selv i de snevre Kredse findes de Engle nu kun sjelden, og naar vi da have daglig seet Mænd og Kvinder, Brødre og Søstre, Forældre og Børn i Hobetal at tvistes og stige fra hinanden, var det da Under at Enden maatte worde den samme med de to store Rægtesfolk eller Syndfænde i Norden! Nei, visselig, det skulde ei forundre, ei forbause, men kun tugte og bedrøve os; thi det er Herrens Haand, det er Hans Brædes Ehn, der nedslaaer hvad som ei vil bære sig for Ham, som tænder og fortærer, hvad der ei vil sænke sig i Hans Eys og glædes deryddi. O! kunde vi endnu være blinde og dørlige nok til at mene det var den fremmede Hær eller Enkeltes umodne Raad som sønderreys Fædrelandet, o saa maas vi jo dog anderledes undervises,

naar vi mærke og høre og see, hvad der rører
 og ræler sig iblandt os i disse Straffens og Ud-
 ringelsens og Sønderribselsens Dage. At, hvor
 fælden er dog ikke den inderlige, oprigtige Be-
 drøvelse, forenet med den dybe Følelse, at vi sit
 hvad vore Gjerninger forskyde! At! hvor tit
 er ikke Følelsen kun Harm over Stammen som
 alle forskyde og Ingen vil bære, ja, hvor tit
 griber ikke Hads og Bagtalelses og Tvedragts
 onde Aand Sorgen til et Naastub, for desbedre
 at udaande sin Vise og udøse sin Galsde! At!
 hvilken Fædrelandskjærlighed er dog ikke det, at
 skjære i det sidste Aaand, der end svagt sam-
 menbinder Hjerterne, den gjennem de mange
 Fed nedarvede, desværre alt for fælnede Kjærs-
 lighed til den fromme Herreslægt, Gud satte paa
 vor Throne, at vagre sig ved Deelagtighed i
 Stammen, som er Frugten af den fællede Brøde,
 at spotte Føld med Fædrelandets Nød, at spytte
 paa dets Grav! At! hvad et end at haabe,
 naar et endnu Vette er Nød til at aabenbare
 os Herrens Brede og straffende Arm, et Nød
 til at ydmyge os under Hans vældige Haand,
 til at levendegjøre Følelsen af vor store Brøde,
 Følelsen af at Stammen og Ansigtets Blussel
 bøter os til, efterdi det var os selv som slog
 vor Fæder ihjel, dræbte vore Fædreland, saa
 vist og sandt som Død er Syndens Guld.

Al! skal det saa vedbare, vil vi ikke føle
 at det er Herren som straffer, naar Svartet
 forfærder, og Hjerter forsage og Riger opløses,
 at, da er det ude med os, og medens Skatene,
 blinde og vilde fremfare i Trods og Ureenhed,
 da maa vi Gaa, som af Hjerter elske vort Fæ-
 dreland og sørge inderlig, vi maae sætte os
 ved Thronens synkende Fod, paa Danmark's
 Grav og sige med Taarer: det var engang et
 Land i vore Fædres Dage, hvor Kjærlighed og
 Enighed blomstrede i Gudsfrugt, som i Herrens
 Have, over hvilket Herren udgjød sine Bælsig-
 nelser saa mangefold, som Han skulde saaman-
 gengang under sine Vinger i Nødens Time, og
 skaaede langmødelig paa Vredens og Herrens
 Dag og rugtede idelig med faderlige Kæbselsers
 der var engang et saadant Land og det var vore
 Fædres Land, men det forgik for vore Dine,
 fordi det vilde ikke kjende sin Besøgelses Tid,
 fordi det foragtede Guds Godheds og Langmø-
 digheds Righdom, fordi det trodsede mod Over-
 bevisning, og kastede Tugtelsen bag sig, fordi
 vi myrdede vore fromme Fædres Ihukommelse
 i vort Hjerter.

Ja, det er Klagemaalene som da maae lyde
 over Fædrelandets Grav, som snart, ja snart
 skal istemmes, dersom Folket ei vil høre og troe,

angre, snæle og heder. O, lad det dog gaae os
 til Hjerte, lad dog Fædrenes salige Aander atter
 pnsvære os! hver besyldte sig selv og undskyldte
 hinanden! hver satte Troe paa Fædrenes Gud
 og stole paa Hannem alene! hver stride mande-
 lig under Haabets Hjelni mod det Onde i sig og
 om sig! Da skal Herren end gjøre Barmhjer-
 tighed og end skal den danske Stamme faae
 Rødder under sig og bære hellig Frugt; da skal
 vi see paa Herrens Frelsning; da skal Han
 end udvortes som indvortes lade Brødre igjen
 bygge liflig tilfammen, og vore Fædere, dem
 som dele vore Klæder og fæste Løb om vor Kjø-
 rel, dem skal Han klæde med Spor og Forhaas-
 nelse, thi de gjorde deres Nag svart over en
 Gammel. Det skee i Jesu Navn, Amen!!!

Jesu Dag er gavnligt, og Hans Børde
let.

Åftenfængs-Prædiken

Hellig-Aands Kirken

paa

Anden Søndag efter Paaske

1814.

Epistelen:

I Petr. 2. 21—25.

Ehi I ere dertil kaldte, efterdi Christus døde og lidt for os og efterladt os et Exempel, at I skal efterfølge Hans Fodspor, som ikke gjorde Synd, og i Høis Mund blev ikke sandet Vold, som ikke skændte. Igen, det Han blev overkjændet, ei heller truede, dengang Han leed, men overgav det til Ham Som dommer retfærdelig. Han bar os selv vore Synder paa sit Fingert, paa Kræft, paa det vi skal afbøe fra Synden og leve i Retfærdighed, og for medelt Hans Saar ere I blevene lægte. I vare som vildfarende Gaaer, men ere nu omkændte til eders Sjæles Dyde og Biskop.

I ere dertil kaldte, efterdi Christus haver og lidt for os og efterladt os et Exempel at I skal efterfølge hans Fodspor. Naar vi høre Guds Aand tale saaledes ved den hellige Peder i Epistelen Begyndelse, da mærke vi let at Talsen er om Lidelse for Christi Skyld, og vende vi Plet til de foregaaende Ord, da vorder det end mere upaatvivelsigt, thi der lase vi: dersom I gjøre Gode og dog lide taalmodelig, det er Naade for Gud, thi I ere dertil kaldte. Det er da klare, men som det synes bebrovelige, Ord. I ere dertil kaldte, hedder det, kaldte til at lide Ondt, naar I gjøre Gode, ret som den hellige Pavel siger (2 Timoth. 3) alle de som vil leve gudelig i Christo Jesu skal forfølges, ja som Petrus selv haver sagt (Joh. 16) i Verden skal I have Trængsel, og (Math. 10) hvo som ikke bærer sit Kors i mine Fodspor er intet værd.

Det skal da vist Ingen sig med Guds

hed at Christendommen lokker Menneskene til sig med Ord som kildre Sandserne, og Lyster som smigre det syndefulde Hjerter, nei den kalder til Trængsel i Verden, den taler haarde Ord til Kjød og Blod, og hvem kan tælle dem, de mange Tusinde, som havde begyndt at følge Jesum, men som naar de tænkte at det var Alvor med det Ord om Kors og Trængsel, sagde: det er en haard Tale, hvig kan bære ham? og vendte tilbage til Verden at søge dens Fred, vendte Hjerter fra det Guds Rige, hvilket Man kun giennem Trængsel kan indgaae!

O I Elskelige! Saamange som bekiende Troe paa den Korsfæstede! o lader os vel ihu komme, at de samme Ord om Korset tales og til os, at ogsaa vi ere dertil kaldte at gjøre Gode og lide Ondt og lide det taalmodelig! Fader os dog for Guds Skyld ikke mene, at det var kun saa i de forbigangne Dage, thi visselig, dermed bebrage vi os selv, afrygte Korset som vi skulde bære, og skille os fra Ham, som er Veien og Sandheden og Livet. Nu, som før, ansøges Hjerter af stærke Tvivl, drages og lokkes af Kjærlighed til Verden, nu som før skal vi forlade Verden, korsfæste Kjød og fornægte os selv, og er det vel nu blevet nemt? Endnu haver Verden dem, som ikke ere af

Verden, men straffe dens onde Gjerninger, endnu
 belæer og bespottar den vor Herres Jesu Christi
 sande Troende; endnu hader og forfølger den
 de Retfærdige, hviks Værelse ikke som deres, der
 elsker Verden og elskes af den. Ja, I Elsker-
 lige! endnu som altid er Vrien til Guds Rige
 trang og Porten suver, og Trængselen megen,
 og Byrdens mange, saa at naar vi betragte
 den Vandring ved Eden af det som Man
 kalder vor Kæft, da maae vi vel angstelig
 spørge med Disciplene: hvem kan dog blive saa
 lig? Men skal vi da forsage og forsviile, sige
 fra Korset og blande os igjen med Verdens
 vilde Skare, som vandrer rodfsig eller tankeløs,
 alt paa den brede, den lystige Wei? Bevare
 os Gud! o nei, den Wei, det veed, det seer vi
 jo klart, den gaar til Jordærvælsse, og vi veed
 end ydermere, at og Verdens Børn have svære
 Byrder, at og de have Strid, naar de onde
 Begjærtheden sonderstide deres Bryst, at den
 Ugudeliges Sjæl haver mange Plager og der
 er ikke Fred i hans Been, umættelig som Dø-
 den og Helvede er hans Attraa; han foragter
 sig selv, hværgang han søker at han har Sam-
 vittighed, thi den er brandemærket, og han maa
 forsviile naar det Tilkommande hventelse
 overfalder ham. Nei, hade vi end Verdens

Taalmodelig at bære!

Der er ei Brest for slægt.

Men, maae vi dog ikke klage over Menneskets Vilkaar at de ere saa lange, at Striden er saa haard og Byrderne saa tunge? Jo, vel maae vi klage derover, at vi have syndet med vore Forfædre, mishandlet, og haft os ugudeligt, at vi have forstærket det hellige Samfund med Gud og venlig boiet os under Guds Naad, saa vi ere blevene dens Trælle (Joh. 8.) ja, over os selv naar vi græde og klage, men dog visselig ei over Gud, over den Gud som er Kjærlighed, som skabte os i Sin Billede; efter Sin Bignelse, som elskede den faldne Verden saa, at Han gav Sin eenbaarne Søn, paa det hver som troer paa Ham, skal ikke fortabes, men have det evige Liv, den Gud, som elskede os, der vi vare Fiender, som var i Christo og forligde Verden med Sig selv og oprettede Forligelsens Ord iblandt os (2 Cor. 5). Derpaa er det Apostelen byden os at agte, naar han minder om, at Christus haver lidt for os og baaret vore Synder, men han giver tillige at forstaae, at vore Vilkaar desformedelt ere forvandlede paa trøstelig Maade, idet han siger, at vi have faaet Rægedom med Christi Saar, og at Han elskede os i sin Sjaltes Synder.

Efter dette Guds Ord vilke vi da ved den
hellig. Aands naadefulde Bistand ydermere be-
kante:

... hvorkedes en Christen kan kom-
me til at bære sit Kors med Glæ-
de?

Mit Nag er gavnligt og min Byrde er let,
siger Jersiferen Seto (Math. 11), og visselig,
I Elskelige, det kommer kun derpaa an, at vort
Hjerte lader sig overtale til at troe disse Ord i
deres hele Fulde, da fornemmer det i hellig
Glæde, at de kom fra Sandheds Mænder, at Man
kan være glad i Bedrøvelse.

At nu Herrens Nag er gavnligt, hvilken
Christen kan vel derom tvivle? Det var jo
netop denne Troe som drev os til Jesus, vi gik
jo til ham, fordi vi vare besværede af Syndens
Byrde, fordi vi sank til Jorden under Lovens
Nag, fordi Guds Vredes Løn vilde sønderknuse
os, vi gik til Jesus, fordi vi hørde, at Han
kaldte saa venlig og vidnede saa vist, at Han
baade kunde og vilde skænke os Hvile for vore
Sjæle. Staa vi nu hos Ham med den For-
visning at Han, og Ingen, Ingen meer, kan
og vil skaffe os Hvile, og Han da siger: taget
eders Kors og følger mig! tager mit Nag paa
eder, thi mit Nag er gavnligt, hvo af os kan

Da meget Dribslid tvivle om at det er Sandhed,
at Naget som giver Hvile er gavnligt?

O Hvile, Hvile i Anden, den salige Fø-
lelse af et evigt, uomstøtteligt Naf, den roligere,
uforskyrrelige Besiddelse af det uendelige, sålde
komne Ii vi efterhige, o, var det ikke denne Hvile
vi søgte i Verden, søgte forgæves; var det ikke
den vi søgte, da vi opløstede vore Hine til
Himlen, var det ikke om den vi maatte fortvivle
under Lovens Nag, der vi søgte at Loven var
aandelig og vi kjødelige, søgte under Synden,
der vi søgte, at uden et Underbær var det um-
uligt for os Svage at overvinde Verden, var
det umuligt for os Besmittede at have Sam-
fund med den Gud, som er en fortærende Jh-
imod Synden? Og naar det nu klinger i vore
Hjerter: det er sket, det Underbær, det er sket
i Christo Jesu; Han som hvilede fra Evighed
i Faderens Skjød, Han kom til Jorden, og
stred og leed for at skaffe os Hvile i Sig,
Hvile med Sig i Faderens Skjød, os, saamange
som vil bære hans Nag, jeg siger, naar det
salige Evangelium klinger i vore Hjerter, o, om
at end Jesu Nag ligger for vort Dø, som er
Dø; vi ei kan overse, end lige høre, vi maae
jo dog kjende Skulderen derunder med den Dø; i
trøsterige Følelse, at det ei er gavnligt, at

thuges kun en liden Stund, for at skænke os en ugunstig Hærlighed paa det Sidste.

O Venner, Venner! det er saamangengang, naar Korset truer og trykker, at vi ere nærvæd at forlade i vore Sjæle, at kviere mod Frelsesvæn, at gaae i Reten med vor Saligheds Gud og spørge: hvorfor vi dog skal lide dette; o, at det da maatte slaas os flars for Ping og gjensnemfællinge vore Hjerter; denne Tids Pinagtighed er ikke den Hærlighed værd, som skal aabenbares paa os! (Rom. 8.) da skulde vi vel lære at blues og skamme os, da skulde vi vel lære pømyge at bekjende, at vi ere langt ringere end Herrens Misfændhed, lære at indse, hvor nødvendig Korset er, dersom vi skulle bevare Troen, og da udbrinde; Herren vore løvet! Han lægger os en Byrde paa, som vor Saligheds Gud, at frelse os fra Døden.

Dog, dertil, dertil at prise Herren under Korset, at være glæde i Bedrøvelse, dertil komme vi ikke, med mindre vi tillige fatte den Tro at Jesu Byrde er let. Hvad nytter det mig, saa klager den beangstede Sjæl, at jeg veed, Herrens Nag er gavnligt, naar jeg dog ikke kan bære det til Maalet, naar jeg trykkes til Jorden, og seer, at jeg tilsidst maae kaste Byrden og lade af. Væsen, uden at erholde

Menodiet? Bisselig, det er ikke Skam, det er ei til at spottes med naar Sjæls Plage, saa det veed Enhver som prøvede at følge Jesum. Vi veed det jo vel, ingen Christen maatte give sig en Tanke. Nam, thi han veed jo vel, at for Mennesker er det umuligt at bestaa, men for Gud ere alle Ting mulige, han veed det jo vel, at i Christo Jesu formaar vi alle Ting, at han har løvet, ei at bortskøde Nogen som kommer til ham, men at vogte sine Fær, saa Ingen skal slide dem af hans Haand, at han ei haver forladt os, faderløse i Verden, men givet os Trøstere, den Hellig-Aand, som kan ledsage og styrke os. Ja, alt det veed en Christen, men hva tør siges Andet, end at vi ikke desmindre ere rede til at forsaage, til at give Tvivls og Mismods Tanker Rum i vort Hjerter, til sønlig at mene det var. Spot af den Hellige, der han bød os altid at glædes, glædes under den tunge Byrde, han lagde paa vore Skuldre! Hvad nytte mig, siger det mismodige Hjerter, alle de herlige Forjættelser om Kraft og Træst og Fred fra det Hæit, naar jeg ikke føler disse Ting, naar jeg maatte favne dem, just naar jeg behøver dem, meest i Trængsel og Modgang. O! hvor fristes vi ikke, til at fordrøbe os i sadanne Tanker og Klager istedenfor at oprette Hovedet i

Guds Kraft, og skide den gode Strid; og hvo-
 af kommer det, uden beraf, at vi ei vil troe det
 Guds Ord, at Jesu Byrde er let? Al! hvo
 holder det dog ikke haardt at komme til denne
 Tro, hvo haardnakket vælger ikke Hjertet sig
 imod den som en Fjende, enddog det maae sande,
 at hvo som havde den, hvo som fødte de Ords
 Sandhed, han havde Glæde og Fred! O
 Christne, vi veed det jo alle, hvorledes vi kæmpe
 mod den hellige, listige Sandhed, snart paastaae
 vi, trods Herrens Ord, det er umuligt at den
 Byrde kan være let, vi bevise det klarlig, at
 den maae være tung for os, og glemme den
 Herres underfulde Kraft, som Selv har sagt:
 uden mig kan I slet Intet gjøre; snart pøge vi
 paa dem, der prale af, at Herrens Byrde er
 dem let, fordi de ugubelig forvende Sandheden,
 gøre Jesus til Syndens Tjener og kalde bespot-
 tetlig Belysternes Nag, Jesu lette Byrde. Alle
 saadanne Udflugter søger det daarlige Hjerte,
 og hvorfor? Hvorfor, uden fordi vi have den,
 ofte dunkle men stærke Følelse, at et Jesu Byrde
 let og vi dog føle den tung, da maae vi domme
 os selv, da miste vi al den Undskyldning, hvor-
 ved vi søgte at undgaae den fulde Selvfornæg-
 telse og Skilsmisse fra Verden, ja vi føle, at
 et det let i sig selv, da maae det være en daarl-

lig og himmelig Kjærlighed til de Ting, der ikke ere af Faderen men, af Verden, som forhindrer Guds Kraft og Guds Fred fra at indstrømme i vort Hjerte, som forblinder vort Øie, saa den lette Byrde synes os tung.

Det er da klart, I Elskelige! hvorfor vi, netop naar vi begynde alvorlig at efterfølge Jesum, ei vil sande, at Hans Byrde er let, men lader os dog ei bedrage os selv, lader os ei, naar vi have begyndt i Vanden, fuldende i Kjødet, men drøbe Kjødets Vjerninger sømmede i Vanden, saa vi maae leve! Lader os kun dømme os selv paa det vi ikke skal fordemmes med Verden, lader os kun stedse alvorlig føre holde os selv, at let er Jesu Byrde, hvor tung den end synes os, lader os kun see dybt i vort fordorvede Hjerte og opdage dets Skalkeskjul, opdage, at det vi kalde Jesu tunge Byrde, er en Bevning af Syndens, som vi elske, som vi vil beholde og skjule under Navn af Jesu Kors og Byrde! Lad os ret betænke hvad Jesu Nag og Byrde er, og da indsee, at den kan aldrig være tung, at den kan aldrig synes saa for os, uden naar vi hemmelig elske hvad vi skulde hade!

Ingen iblandt eder, siger Apostelen, lide som en Morder eller Tyv eller Misdæder eller

som den, det trænger sig ind i en fremmed Besiddelse, men som en Christen! og atter: Christus har vel lidt for os og efterladt eder et Exempel, at I skal følge Hans Fodspor. Saa lader os da betragte den lidende Frelser! Han leed, der han fristedes; han leed der han sørgede over Menneskenes Blindhed og Vanart, han leed der han forfulgdes og plindes for Sandheds Skyld, han leed endelig da han bar Guds Vrede og vorre Synder paa Korsen. Vi ved det Alle høortledes Han bestod, alle Kristers Sønner sønderhuggede Han med Naidens Sværd, som er Guds Død; midt i Sorgen over den vanartige Slægt, der ei vilde dandse efter glade Himmelstøner, og ei græde ved den dybe Klagesang, men foragtede det evige Liv i Faderens og Sønnsens Erkjendelse, midt i Dødens Sorg prisede Han sin Fader, Himmelens og Jordens Herre, som aabenbarede de Umyndige hvad Han skjulde for de Visse, midt under Sorgen gjorde Han troslig og trostlig sin Gjerning og vederkvægede de betungede Sjæle (Matth. i 1). Og nu, i den sidste Strid og Lidelse, da Bespottelse og Forsmædelse, da Sjæls og Legems Kval omspændte Ham, ja, det er sandt, da sagde Han, jeg er bedrøbet, da klagede han: min Gud! hvit haver Du forladt mig! det er sandt,

Fulde vi bare denne Byrde, da maatte vi fæls
 sage, men derfor bød Jesus den; os vil Gud
 aldrig forlade i vor Pine, paa Jesus have vi
 Tro til at vakte Syndens og Bredens Byrde;
 Ham som overvandt Djævelen og Verden, Ham
 Hvem al Magt er givet i Himmelen og paa
 Jorden, Ham maae, ja Ham skal vi som Christo
 ne tilegne os i Troen, og naat Han er med os,
 hvo kan da være imod os, naar vi have Hans
 Gudsdomskraft, hvad kan da vakte os runde?
 Nei, have vi kun rettelig isort Christum, æde
 vi aandelig Hans Kød og drikke Hans Blod,
 saa vi blive Ett med Ham, ligesom Han er
 Ett med Faderen; o da skal vi vel lære at
 Hans Byrde er let. . . Naat vi da fristes, da
 svare vi i Hætt: hvorledes Fulde vi glæde
 denne Ondskab og synde imod Gud, vor Saligs
 heds Gud og udgaae fra Hans frelsende Ans
 sigt? Naat vi forge over Verdens Trods og
 Blindhed, da tæner Lovsangen fra de frelsede
 Stæder som Jagen kan tælle, for vor Dre, da
 bevæges vi af Herrens Faderstemme: sandelig,
 Jeg haver ikke Behagelighed i den Ugudeliges
 Død, men at han skal omvende sig og leve; vi
 røre da Tungen i Herrens Kraft til at formane,
 bede og besvarte vore Brødre, at de dog ikke
 vil myrde deres egne Sjæle, men vende om til

Datu som dem kjæbde, til den Herre som er rigtig
 paa Barmhjertighed, og vi føle det, med dem,
 der haardnakket modstaae, og bedrøve Guds
 Hellig-Aand, som spottelig foragte Guds Raade
 og hade Hans Sandhed, med dem kan vi ei
 have Samfund, de ere ei langer Mennesker
 men Dæmle, deres Ulykkelighed maae ligesaa-
 lidet forstyrre vor Glæde, som den forstyrre
 Guds. Naar Gjenvordigheds Kall ijsjænkes
 for os selv, naar Sygdom pincer, naar Benner
 milde Røstn blegner eller deres Hjerter glemme
 os i Verden, da føle vi det, at medens det
 udvortes Menneske-fordærves, voxer det indvort-
 tes, det sande nye Menneske til en gudsdommer-
 lig Væxt, vi føle at om end alle forlade os, ere
 vi dog ikke ene, thi Faderen er med os i Christo
 Jesus, aldrig søg levende, som naar Begjæret
 trænge og Benner henses, føle vi at vi ere
 Fremmede og Udlændinge i Verden, aldrig søg
 fuldelig vendte vi Hjerter og Hu til det Him-
 melske Fædreland, aldrig stod det for os i saa
 klar og elskelig en Skikkelse og aldrig sendte
 vi os saa, som nu under Udgang i Guds Herlige-
 heds Haab. Naar Verden hader, forfølger og
 bespottes os for Jesu Skyld, da klinger det i
 Hjerter: salige ere I, glæder eder i Døds, thi
 se, eders Løn er stor i Himlene, vi føle os

inderligere forenede med Ham der blev hadet
 af Verden førend vi, og med glade Ansyn talte
 vi Herren, fordi vi agtedes værdige til at for-
 haanes for Hans Navns Beljendelses Skyld.
 Ja, maatte det og saa være, at Verden rasende
 fremsoer, at udsukke vort Livs Lys, da herde
 vi Frelseren trøste saa mildt, sigende: frygtet
 ikke for dem som slaae Legemet ihjel, men kan
 ikke ihjelslaae Sjælen, Jeg er Opstandelsen og
 Livet, hvo som lever og troer paa mig han skal
 aldrig døe, men hyr jeg er, skal ogsaa min
 Tjener være. Da see vi paa Frelseren, hvore-
 ledes Han under vore Synders Byrde kunde
 endnu tale saa kjærlig til Møder og Ven-
 ner, hvoreledes han i sin sidste Time kunde trøste saa
 mildt den bødferdige Næver, hvoreledes Han,
 trods Pinen, kunde rolig nedbøje sit Hoved og
 befale sin Aand i Faderens Haand, vi betragte,
 siger jeg, den døende Frelser, vi føle at Han
 er vores, og kan ikke frygte, kan ikke klage,
 kan ikke have anden Tanke end at hænges fast
 ved Ham, saa vi kan anngaa den Livets
 Krone Han lovede os, naar vi bleve troe ind-
 til Døden, vort Hoved maa let opløste sig, thi
 vi føle vor Forløsning stunder til, vi veed, at
 naar vi bøje Hovedet, da spredes Aanden sine
 Grundtræer.

Vinger og fæter hjem til Gud, til den evige Hvile som er beredt til Guds Folk.

Elskelige Venner og Sødskende i Christo Jesu vor Herre! vi have nu hørt hvad der kan trøste og styrke og glæde os under al vor Strid og Møie paa Jorden, at det er Troen paa Jesum, Troen at hans Nag er gavnligt og hans Byrde let, og at den er let, fordi vi ere Eet med Ham, fordi hans Aand boer i os, fordi hans Kraft fuldkommes i vor Skrøbelighed, fordi, naar vort Hjerter er den Helligs Aands Tempel, da klinger og Guds Ord derinde med sin søde Himmels tone, som er stærkere end Død og Død. Det har vi hørt og det er Sandhed, thi det staaer skrevet i Guds Ord og Herren giver Ordet Vidnesbyrd i vore Hjerter at det er Sandhed, og Herrens Sandhed er besejlet med Millioners Blod, det Blod Profeter og Apostle og de mange Jesu Christi pinde Vidnet udgjød med Frydefang og Glæde for at herliggjøre Ham, som teede sin Kraft i deres Troe og Haab. Det er da Sandhed, trøstefuld og hellig Sandhed, og vores Løn er Skylden, naar vi savne Fred og Glæde, naar vi bøies, flage og forsage; men hvo tør sige at han naaede det fulde, det inbæltige Samfund med sin Frelser, uden hvilket det er umuligt at

føle Byrden let; hvem tør sige at han aldrig forfærdes eller overvindes i Strid, tvivler i Fare og Mærke, krømper sig under Pine og Spot, knurrer i sit Hjerter og kalder Byrden tung, for tung for hans Skuldre? O, det tør Ingen sige, uden hvem der i syndig Sikkerhed erhvervede det ulukkelige Mod, at hylle for Guds Ansigt og trodse mod Sandhed, thi hvad siger ikke selv den hellige Povel, naar han taler om vor Herres Jesu Christi Opstandelses Kraft og Hans Lidelsers Samfund, om at vinde Christum og findes i Ham! Han siger (Philipp. 3) ikke at jeg haver allerede grebet det, eller ei allerede fuldkommen, men jeg tragter derefter at gribe det, ligesom jeg er greben af Christo. Talde den Apostel saa, om hørm vi veed, at han agtede ingen Ting, end ei sit Liv, for godt, paa det han kunde fuldkomme sin Tjeneste i Evangelio, den Apostel der leed taalmodelig og trøstlig Meer end mange Martyrer tilfammen; som gif glad i Døden for Jesu Navns Bekjendelse; talde han saaledes, o hvor Fulde Man da troe, Nogen vovede at praele saa som dog saamange Svarmere, og selvgjorde Helgene, have pralet af deres Samfund med Frelseren og Fuldkommenheden i ham!. Bisselig;

det maae falde os paa Sinde her, hvad samme hellige Apostel siger: hvo som priser sig selv er ikke noksont prøvet. Det være os da trøstelig under den pinlige Følelse af hvor langt vi ere fra Maalet, at høre en saadan Bekjendelse af den Guds Mænd, men vogte sig Enhver viselig, at han ei som Daarerne forvender ogsaa denne Skrift til sin egen Fordærvelse, at han ei med de Ord, end ikke Paulus var fuldkommen, inddrysser sig selv i Syndesøvn, undskylder sin Dorstighed og aandelige Dovenskab, thi da haver han vendt sig igjen til den brede Vej, vendt Ryggen til Guds Rige.

Det er da Summen paa alt dette, I Elskelige! at vi, trods det fordærvede Hjertes Modsigelse skal fatte og beholde den Troe at Jesu Byrde er let og Syndens ene tung, at det under alle Omstændigheder altid er vor egen Skyld, naar vi frygte og forsage, ængstes og tvivle, den Troe skal vi daglig stadfæstes udi, thi gjøre vi ikke det, da renses vi aldrig fra vore lønlige Brøst, da lære vi aldrig at smage hvor god Herren er, da lære vi aldrig at forstaae hvad det er at have Guds Fred, Livets og Glædens Rilde i sit Brøst, vi lære aldrig at føle den tilkommende Verdens Kræfter, kan ikke bestaae i Nøden, ei herliggjøre Jesu Navn

i Trængselens og Dødens Time. Vore vi
 derimod i denne Troe, agte vi som Paulus Alt
 for Skarn og Skade imod at kunne vinde
 Christum og findes i Ham, hige og stunde vi
 efter Hans Samfund, jage vi i daglig Renselse
 og god Gjærnings Øvelse efter Maalet og Kles
 nodiet, da skal vi ogsaa føle hvorledes Jesu
 Byrde vorder daglig lettere, hvorledes Kjerlig-
 heden daglig mere driver Frngten ud, hvorledes
 den harnlige Tillid og Tilfredshed med Guds
 vise Styrelse vorer, vi skulle mærke det fremfor
 alt i den Frimodighed med hvilken vi i Jesu
 Navn tør knæle og fremtræde for den Himmels-
 ke Fader i Bønnen, mærke det paa Freden
 og Glæden som da opfylder og gjennemgløder
 vort Hjerter. Ja, Venner! derfor være det mit
 sidste Ord i Dag, hvad som altid skal være det
 Første og det Sidste: beder, beder! ja altid i
 eders Hjerter og idelig med eders Tunge, paa-
 kalder Guds Hellige Navn, beder, lover og
 takker! Kun da, naar vi idelig opløste vore
 Hjerter til Herren i Bøn og Paakaldelse, kun
 da lettes Byrden, kun da kan vi føle Kraften
 fra det Høie, men gjøre vi ogsaa det i Hjertens
 Oprigtighed, da skal Knur og Klage snart døe
 paa vor Tunge, ja daglig uddøe i vort Hjerter,
 da skal det mangengang naar vi fristes og trans-

ges klinge og røre os saa listig og sødt i vort Hjerte, at vi ikke for al Verdens Glæde bortgave den Trængsel hvortil vi ere kaldte, som alt her bereder os tit uudsigelig Fryd og forbereder os til de Helliges Arvedeel i Huset, til den salige unævnelige Glædesfølelse vi skulle dele med Ham der blev Indig til Døden, Døden paa Korsen, dele med Ham, som eler og begriber Faderens fuldkomne, ubeskrivelige Kjærlighed, fordi Han ikke sparede sig selv, men kjøbte os med sit Blod. Ja, sjungende skal vi udgaae af Verden hvad enten vi bløde eller blunde, sjungende skal vi indgaae for Guds Throne at sjunge den evige Sang i den evige, salige Hvile, Amen! i Jesu Navn, Amen!

Hvad tyktes eder om Christo? Hvil
Søn er Han?

Prædiken

Frederiksberg Kirke

paa

Tredie Søndag efter Paaske

1814.

E v a n g e l i e t:

Joh. 16. 16—22.

Om en liden Stund Kulle I ikke see mig, og atter om en liden Stund da Kulle I see mig, thi jeg gaaer til Faderen. Da sagde Noget af Hans Disciple til hverandre; hvad er dette som Han siger til os: om en liden Stund Kulle I ikke see mig og atter om en liden Stund da Kulle I see mig, efterdi jeg gaaer til Faderen, ja de sagde; hvad vil han sige med den liden Stund? vi satte ei Hans Tale. Da mærkede Jesus, at de vilde adspørge Ham og Han sagde til dem: derom bespørge I eder indbyrdes at jeg sagde, om en liden Stund Kulle I ikke see mig og atter om en liden Stund da Kulle I see mig. Sandelig jeg siger eder, I skal græde og hyle, men Verden skal glæde sig, og I skal være bedrøvede, men eders Bedrøvelse skal omvendes til Glæde. En Kvinde, naar hun er i Barnsnød, da haver hun Bedrøvelse, fordi hendes Time er kommen, men naar hun haver født Barnet, da tænker hun ikke mere paa den Nød for den Glædes Skyld at et Menneske er født til Verden; saaledes have I nu vel ogsaa Bedrøvelse, men jeg vil see eder igien, og eders Hjerter skal glæde sig, og der skal Ingen tage eders Glæde fra eder.

I Elskelige i Christo Jesu vor Herre! der
staaer skrevet; Mennesket lever ikke ved Brød
allene, men ved hvert Ord som udgaaer af Guds
Mund, og det kan vi forstaae at være Sandhed,
alldenstund det er ei Brødet men Guds Belsig-
nelse som opholder Livet, det er Ham som giver
Liv og Aande og alle Ting, og naar Han samler
vor Aand fra os, da blive vi til vort Støv
igjen, og al Verdens Brød kan ei et Dieblisk
forlange Livet. Er det nu alst saa med det
legemlige Liv, hvormeget mere da med det aau-
delige, der vide vi at ikke Brød og ei al Ver-
dens Guds og Herlighed kan give eller opholde,
ja ei engang styrke og underholde Livet. Vi
ere døde i Synden, fremmede fra Gud, og føle
vi først vores Død, o da føle vi ogsaa at Intet,
Intet i den vide Verden og Intet i os selv
kan opvække os af Døde, Intet kan oplive os
uden et Ord, et forunderligt, almægtigt Ord
som udgaaer af Guds Mund og gjenføder Livet
i vort Hjerte. Og dette Ord, hvad er, hvad

kan det vel være for et Ord, uden det Engelen
 sang for de troende Hyrder: frygter ikke, thi
 see, jeg forkynnder eder en stor Glæde, som skal
 vederfares alt Folket, eder er i Dag en Frelser
 født, den Herre Christus i Davids Stad, det
 Ord og Evangelium som Frelseren har Selv
 forklaret, der Han sagde: saa elskede Gud
 Verden, at Han gav Sin eenbaarne Søn, paa
 det hver den som troer paa ham, skal ikke for-
 tabes men have det evige Liv. Dette, I Elsker-
 lige! det er det Livsens Ord som kan opvække
 Døde, og føle vi det aandelige Livs vorende
 Spire i vore Hjerter, o da ved vi ogsaa, at
 det var hint salige Evangelium om Syndsfor-
 ladelse for Jesu Skyld, og det evige Livs Haab
 formedelst Troen paa Ham, at det var dette
 Guds Ord som indplantede Livet i vore Sjæle,
 først da vi troede paa Jesum Christum og be-
 gyndte at leve ved Ham og i Ham, først da
 begyndte vort aandelige Liv, vort Liv i Gud,
 thi vort Liv er skult med Christo i Gud (Eph.
 3). Men, I Elskelige! kan nu det aandelige
 Liv kun fødes ved Guds Ord, o da kan det ei
 heller ved andet opholdes og være en guddoms-
 melig Bort, glemme vi Guds Ord, da glemme
 vi ogsaa vort Liv, men læse, høre og bevare vi
 det, da er der intet Ord i den ganske hellige

Skrift som jo kan styrke og forniere vort aanded-
 lige Liv, thi den ganske Skrift er indblæst af
 Gud, og Jesus sagde: Mennesket lever ved
 hvert Ord som udgaaer af Guds Mund.
 Derfor maae intet Guds Ord, det være nu saa
 dunkelt, det synes nu saa ubetydeligt som det
 vil, intet, siger jeg, af alle de Ord som de hel-
 lige Guds Mænd taledes, drevne af den Hellige
 Aand, maae agtes ringe af os, men skal holdes
 høit og i Ære, naar som det høres, læses eller
 ihukommes. O, I Elskelige! jeg veed det af
 Erfaring, mangengang er Fristelsen stor, endog
 for Christne, til at ringeagte mangt et Ord og
 mangen Tale, der synes os lidet eller Intet at
 betyde, derfor advarer jeg eder; jeg veed ogsaa
 af Erfaring, at naar vi under Bøn og Guds
 Naakaldelse straffe vor Selvflogskab, saalænge
 til vi ærbødigt bøie os for hvad vi ei begribe,
 troe i al Enfoldighed at det Ord os synes allers-
 ringest, dog visselig maae være et stort og
 helligt og levendegjørende Ord, fordi det er et
 Guds Ord, da skal vi mangengang see netop i
 dette Ord dyb Visdom, søle netop af det le-
 vendegjørende Kraft, men altid skal vi søle os
 sødt bevægede ved den Bevidsthed at vort Hjer-
 te troer Gud, vi skal lære at forstaae hvad Jesus
 sagde: salige ere de som ikke see men dog

troe, og uden I blive som Børn, komme I
 ingenlunde i Himmeriges Rige. Men, ihvors-
 vel dette er Sandhed og vigtig Sandhed, saa
 er det dog ligesom, at en Christen høiest maae
 elske, tiest læse og troligst glemme de Ord der
 klarligst tale til ham om den forfæstede Fjælske,
 Jesus Christus, om Hans Liv paa Jorden og
 om vort Liv ved Ham og i Ham. Derfor maae
 Psalmerne og det Nye Testamente altid blive
 sande Christne de kjæreste Guds Ord, derfor
 maae igjen Jesu Taler hos Evangelisten Johans-
 nes blive os som en bibelsk Kjerne, som Aaben-
 baringens Aabenbaring, som et Guds Ord vi
 stræbe at sammenvore og sammensmelte med,
 visse paa at vi da i disse Ord om hvilke Jesus
 sagde: de ere Liv og Aand (Joh. 6) have Livet
 i os, som aldrig lader os usterkede eller utræ-
 ftede i nogen Fare eller Trængsel i vort Levnets
 Dage eller Dødens Stund, et Ord der vil
 virke Verbødighed for og Kjærlighed til hvert
 Guds Ord, drive os til flittelig at læse og be-
 tænke det, lære os at forstaae hvad os er givet
 at forstaae, ja først og sidst drive og styrke os til
 at lade Guds Ord udtrykkelig tilshne i vort
 Levnet. Saa er det, og hvo som ikke føler at
 han ei for al Verdens Guld og al Verdens
 Visdom vilde miste et af disse livsalige Ord,

han straffe sig selv, hvis han er en Christen, saalange til han føler det! men ikke desmindre tør og maae vi dog sige, at imellem Jesu Taler er atter den, hvøraf Dagens Evangelium er taget, Frelserens Afstedtale og Bøn til Sin Himmelske Fader, den er igjen at agte som den inderste Kjerne af alle Hans Taler, som de Ord, der for vore Øren og Hjerter ere de inderligste, dybeste og livsaligste Ord som have tonet under Himmelen. Derfor høre vi ogsaa om saamange troende Mænd i de forbigangne Dage, som, naar deres Afstedstid nærmede sig, lode den hellige Tale opløse for sig og atkæmpe deraf Kraft til at overvinde Døden og en salig Forsmag paa den Glæde som Ingen kan tage fra de Hensovne i Herren, og dersom det timedes os selv nogenstinde at læse eller høre den Tale i en hellig og andægtig Time, o da veed vi ogsaa hvad det betyder at føle. Man lever ved Guds Ord, da veed vi at intet Ord har saaledes grebet og bevæget og ligesom forklaret vor Mænd, da har vi følt i vort Herte hvad Tjenerne som skulde grebet Jesus men kunde ikke, fordmund svarede Phariseerne, saaledes, sagde de, har aldrig noget Menneste talt. (Joh. 7). O var det Tid da Folket trængte sig frem for at høre Guds Ord, da Ordets Tjener stod omkring

get af Christne, der vidste paa Hvem de troede, og agtede ikke Verdens Modsigelse, o da var det kun sammeligt over et saadant Evangelium, at berømme Fresserens Guddomskraft og Guddomsord, at tale med saa listig en Tunge som Han ved sin Hellig-Aand vilde forlene, om de Christnes Sorg og Glæde, om deres store uforvisnellige Haab til Herrens Dag, og den mægtige Trøst som maae opfylde deres Hjerter i den liden Stund de ikke see Ham som var, og som kommer, og giver sine Tjenere ufortabelig Glæde. Men nu, al nu maae vi føre anden Tale, thi vi veed, at selv i vore Forsamlinger ere de saa som ærlig høie Kne i den Herres Jesu Navn, og selv de have sjelden anhammet Forstand paa de aandelige gode Ting, selv de staae for det meste daglig Fare for at omdrives som Bølger af hvert Lærdoms Veir, og at valse i Troen saasnart de høre Verdens Spot og falske Wiisdom. Derfor maae vi hellere ved denne Anledning betænke at ogsaa i den Henseende gjælder det om Jesu Afstedtale hvad Tjenetne sagde, saaledes haver aldrig et Menneske talet, saadanne Wilkaar og Egenffaber haver aldrig et Menneske tillagt sig, og vi vil derfor alvorlig overveje

Hvad Jesus var, det som Han ikke
var Guds Eenbaarne.

Eders Hjerte forfærdes ikke og frygte sig ikke,
troer paa Gud og troer paa mig! Saale-
des begynder Jesu Afskeds tale til Disciple-
ne (Joh. 14) og visselig, et trøsteligere Ord kunde
Guds Søn ikke tale til dem eller os, thi tør vi
i al vor Nød forlade os paa Ham, der elskede
os saa høit at han fornædrede sig til at blive
Mennesker liig og gav sit Liv for os, o da kan
vi trygt vandre gjennem Ilden og Vandet, trygt
lægge vort Hoved til Hvile, thi har Han som
elsker os saa, Guddomskraft, o hvemt kan da
frygte eller forfærdes? Men var nu Jesus kun
et Menneske; hvorledes kunde, hvorledes turde
Han da sige: troer paa mig! Selv havde Han
sagt! du skal tilbede Herren din Gud og ikke
Ham alene, vi veed det ogsaa, vi maae ikke træ
paa andre end den ene, levende Gud, vi maae
ikke have fremmede Guder for Ham, thi det er
Afgudsdyrkelse; vi veed det ogsaa at det nytter
os slet ikke, at troe paa et Menneske om han og
var Jordens vældigste Konge, ligesom og Skrif-
ten siger: forladede ikke paa en Fyrste hvis Mand
udfæret, og forbandet er den som holder Ridd
for sin Støtte og hvis Hjerte viger fra Herren!
Men nu sagde Jesus dog: troer paa mig! sagde

faa i det høitideligste Dieblif af sit Liv til Trøst
 for sine efterladte Venner, og var han da ikke
 Gud lig, da er det aabenbart, at han forførde
 sine Disciple til Afguderie og bedrog dem skam-
 melig, thi at stole paa en død Mands Hjelp og
 dermed fordrive sit Hjertes Frygt det er jo
 Daarlighed og Galenskab. At nu Jesus imde-
 lertid meende det virkelig at Disciplene skulde
 troe og stole paa ham som paa Gud, det gav
 han ydermere tilkjende der han sagde; hvo mig
 haver seet, haver seet Faderen, troer mig, at jeg
 er i Faderen og Faderen er i mig, og hvad I
 bede i mit Navn, det vil jeg gøre, saa Faderen
 skal forklares ved Sønnen (Joh. 14), alle de
 Ting som Faderen haver ere mine, Fader! Ti-
 meli er kommen, forklar Din Søn, saa Din
 Søn kan forklare Dig, ligesom Du haver givet
 ham Magt over alt Rjød, paa det at alle de
 som Du haver givet ham, dem skal han give
 et evigt Liv; Fader! jeg vil at de som Du ha-
 ver givet mig skal og være hos mig hvor jeg er
 og beskue den min Herlighed som Du haver
 givet mig; thi Du haver elsket mig før end
 Verdens Grundvold blev lagt (Joh. 16 og 17).
 O, I Elskelige! være ogsaa disse dyrenesse. Ord
 Jesus havde talte om sin Gud, som, havde
 han end aldrig sagt, hvad han dog havde sagt, at

ligesom Faderen opvækker Døde og gjør levende,
 saa gjorde og han levende h v e m h a n v i l d e ,
 og at alle de som ere i Gravene skal høre hans
 Røst og gaae frem at dømmes af ham (Job. 5)
 at han havde Magt til at forlade Synder og
 havde al Magt i Himmelen og paa Jorden
 (Math. 9 og 11), ja havde han blot sagt de Ord
 han talede i sin sidste Stund og som vi nys
 ihukkommede, da var det, ligesvi at han havde
 tillagt sig guddommelig Kraft og Værdighed,
 thi kun paa Gud maae vi troe, kun til Ham
 maae vi bede, kun Han kan usynlig høre og op-
 fylde vore Bønner. Lad os dog ret betænke hvad
 vi vilde og maatte kalde en Mand, han, værd
 saa vis og dydig som muligt, der fremstod
 iblandt os og sagde: troet paa mig! hør mig,
 haver seet, haver seet Faderen, beder til Gud i
 mit Navn, saa skal jeg gjøre det! Det er jo
 dog aabenbart at vi maatte sige, enten at han
 var rasende eller en løgnagtig og formastelig
 Gudsbespøtter, og vi maae, jo da sige det Sam-
 me om Jesus, naar vi se ansee ham for mere
 end et Menneske, ja naar vi ikke ansee ham for
 Guds Eenbaarne som fra Evighed var Eet i
 den Hellig-Aand med sin himmelske Fader.
 Phariseerne havde da fuldelig Ret, det de
 sagede ham.

[illegible][illegible]

opholde og beskyærme sin Kirke, saa Helvedet
 Porte aldrig fik Overhaand over den, ja, ikke
 det alene, men her, her er Han selv usynlig,
 men kraftig tilstæde, som enhver iblandt os der
 vil kalde paa Ham i sit Underste, kan føle
 sit Hjerte. O! visselig er det en Gru at her,
 her i Herrens og Frelserens Nærvarrelse skal
 tales om enten Han, den levende Sandhed, var
 en Løgner og Bedrager eller ikke, det er gruel-
 ligt, men gjøres det ikke behov? Er det ikke
 sandt, at mangen en Mand, som dog tænker
 alvorlig paa at finde Sandhed og gjøre Guds
 Villie og ende sine Dage i Fred, at mangen
 en saadan Mand har af Verdens vantroe Vis-
 ladet sig indbilde, at Man kunde agte og ære
 Jesus som en hellig Sandheds Tjener og e
 Dydens Mønster, uden dog at troe paa Han
 og trøste sig ved Ham, og bede i Hans Navn
 og prise Ham som Frelser fra Synd, fra Dø-
 og fra Satans Rige? Vi vied alle, det e
 saa, og for deres, ei for de Ugudeliges og Be-
 spotternes Skyld er det fornemmelig vi maa
 tale saa, derfor skal det siges høit og vides klart
 at var Jesus ikke den Guds Son og Verdens
 Frelser som vore Fædre troede, da var han helle
 ingen gudsfærdig, dydig og sandhedsfærlig

sagde at han ved at forlade Synder i sit eget Navn bespottede Gud, Fæderne havde Ret der de vilde stene ham, fordi han som et Menneske gjorde sig Gud lig, det var lovligt og retfærdigt at Man forskættede ham, fordi han udgav sig for Guds Søn som skulde komme i Himmelens Skyer; kort sagt, var Jesus ikke Guds almægtige eenbaarne Søn, da var han aabensbar den største Løgner, den ugudeligste Bedrager og Gudsbespottet som har levet i Verden, da bød hans Navn ham med Affrys og Førfærdelse ihukommnes.

Christne! det er grueligt, at saadanne Døds skal komme over nogen Læbe, end lige udtales med en Præstetunge midt i en saakaldet Christenhed. Hist sidder Han, den evig Velsignede, Herren til Gud Faders Vre hos Majestættens høire Haand i det Høie, hist sidder Han med Jorden til sine Fødders Godskammel, og Englenes Chor med de Helliges Skare lovsynger Hans, som Den der er værdig at tage Prisen og Væren i al Ewigheid. Der sidder Han som Kongernes Konge og Fædrenes Herte, som Himlens og Jordens almægtige Konge; der sidder Han, og haver beviist det i sytten Aars hundrede og tolv og osfyndt sine Ervendes Dønnen, ved paa den Adunderlige Maade at

opbolde og beskyærme sin Kirke, saa Helvedes
 Porte aldrig fik Overhaand over den, ja, ikke
 det alene, men her, her er Han selv usynlig,
 men kraftig tilstøde, som enhver iblandt os der
 vil kalde paa Ham i sit Jnderste, kan føle i
 sit Hjerte. O! visselig er det en Gru at her,
 her i Hertens og Frelserens Nærvarrelse skal
 tales om enten Han, den levende Sandhed, var
 en Løgner og Bedrager eller ikke, det er grues-
 ligt, men gjøres det ikke behov? Er det ikke
 sandt, at mangen en Mand, som dog tænker
 alvorlig paa at finde Sandhed og gjøre Guds
 Villie og ende sine Dage i Fred, at mangen
 en saadan Mand har af Verdens vantroe Vise
 ladet sig indbilde, at Man kunde agte og ære
 Jesus som en hellig Sandheds Tjener og et
 Dydens Mønster, uden dog at troe paa Ham
 og trøste sig ved Ham, og bede i Hans Navn,
 og prise Ham som Frelser fra Synd, fra Død
 og fra Satans Rige? Vi veed alle, det er
 saa, og for deres, ei for de Ugudeliges og Be-
 spotternes Skyld er det fornemmelig vi maae
 tale saa, derfor skal det siges høit og vides klart,
 at var Jesus ikke den Guds Søn og Verdens
 Frelser som vore Fædre troede, da var han heller
 ingen gudsfrygtig, dydig og sandhedskjærlig

Mand, thi han gjorde sig selv Gud liig, han talede Ord om sin Høihed, sin Magt og sit Værende, som vi veed intet Menneske der elskede Gud og Sandhed kunde tale om sig selv. Dette skal siges og vides, paa det hver ærlig og sandhedsfjærlig Mand maae lære at forskrækkes for sig selv og vende om til den Herre som han kjøbte med sit Blod.

Men skal vi nu kanskee atter spørge om det og et vist, at Jesus var en dødig, gudfrugt og sandhedsfjærlig Mand? Nei, det behøves ikke, thi derom kan ingen ærlig Mand tvivle, det have selv Faa af de allernugdeligste Spottere vovet at nægte; det kan ikke nægtes uden af den der i Djevletrøds har forhærdet sit Hjerte mod Sandheds Kraft, som med brændemærket Samvittighed taler hvad han veed at være Løgn. Ikke da for at bevise Jesu Hellighed, Sanddrubed og Kjærlighed, men kun for at opfriske Hans søde Ihukommelse i troende Hjerter, kan derfor vil jeg pege paa Ham, den Menneskens Søn, der ei havde det, hvortil han kunde holde sit Hoved, men stødde dog der de vilde gøre Ham til Konge, Ham der gif omkring og gjorde vel og bad for dem, som til Løn for hans Døder slog ham ihjel. Kun derfor ville vi sætte os blandt Hans Dia

fcipte, at høre paa det lifsalige Farvel som
 aander en Sandhed og en Kjærlighed, hvis
 Rige vi forglæves søge, hvis Stygge end ei den
 største Hylker formaaer paa Gravens Bred at
 give sine Ord. O, søl det Christen! hvor trngt
 det er at stole paa Hans Retfærdighed, som
 turde i de sidste Timer opløste sine Dine til
 Himmelen og sige: Fader! forklar Din Søn!
 jeg har forklaret Dig paa Jorden, jeg haver
 fuldkommet den Gjerning som Du haver givet
 mig, at jeg skulde gjøre. Føler det, I Christne,
 hvor trøsteligt det er, at være forenet med Ham
 som, da Han gik i Døden, kunde rolig, blid og
 kjærlig sige til sine Venner, om en liden Stund
 skulde I ikke see mig, og atter om en liden Stund
 skulde I see mig, thi jeg gaaer til Faderen, jeg
 udgik fra Faderen og kom til Verden, jeg for-
 lader Verden igjen og gaaer til Faderen! Føler
 hvor glædeligt det er at høre Ham til, som, da
 Han udgik af Verden, kunde sige til sine Troende:
 i min Faders Huus ere mange Værelser, jeg
 gaaer bort og bereder eder Sted, og naar jeg er
 bortgangen og faaer beredt eder Sted, kommer
 jeg igjen og vil tage eder til mig selv, at hvor jeg
 er, skal ogsaa I være, I ere vel nu bedrøvede,
 men jeg vil see eder igjen, og eders Hjerte skal
 glædes, og Ingen skal tage eders Glæde fra eder.

O christne Venner! o føler dog Guds store, underfulde Miffundhed, og priser Faderen i Christo Jesu! Vi arme, syndefulde Menneſker ſom, naar vi betragte vor egen aandelige Skikkelse, maae blues og grue for os ſelv, ſom, naar vi paa Gravsens Bred ſkulde ſtole paa vor egen Dyd og Retfærdighed, maatte forrvivle under Guds Brede, vi, ja vi kan formedeſt Troe paa Jeſum Chriſtum komme dertil, at ogſaa vi tør i Livets Aftenſtund troſtig opløſte vore Bine til Himmelen og kalde den Almægtige: Fader, at vi kan med et Glædens Smil treſte vore bedrøvede Venner og ſige: vi gaae til Faderen hvor os ere liflige Værelſer beredte, vorder ogſaa I troe til Døden! da ſkal vi ſees igen om en liden Stund, og eders Hjerter ſkal glædes og ingen Evighed ſkal tage vor Glæde fra os. O betænk det, med ſaadanne Ord ere mange tuſinde Jeſu Chriſti Tjenere udgangne af Verden, indgangne i Hvilen, ogſaa vi ſkal bortgaae, ogſaa vi ſkal brændes med den ſidſte Fiende, ſom er Døden, o lader os dog arbeide imedens det er Dag, arbeide i Tro og Haab og Kjærlighed paa daglig mere faſt og inderſtig at forenes med Frelſeren, paa det vi i Aftenſunden kan gladelig ſige Verden Farvel, og naar Diet brifter, udbrænde: Gud! i Fred vil jeg lægge mig at ſove, jeg, jeg ſkal beſkue Dit Anſigt i Retfærdighed, jeg ſkal mødes, naar jeg opvågner efter Din Signeſſe. Amen! i Jeſu Navn, Amen!

Dplysning er den Hellig. Lands Gjer-
ning.

Prædiken

Frederiksberg Kirke

paa

Anden Pindse-Dag

1814.

E v a n g e l i e t

Joh. 3. 16—22.

Thi saa elskede Gud Verden at Han gav Sin eenbaarne Søn, at hver den som troer paa Ham, skal ikke fortabes men have det evige Liv; thi Gud sendte ikke Sin Søn til Verden at han skulde domme Verden, men at Verden skulde blive salig ved ham. Hvo som troer paa ham, dommes ikke, men hvo som ikke troer, er allerede dømt, fordi han ikke troede paa Guds eenbaarne Søns Navn, og denne er Dommen, at Lyset er kommet til Verden, men Menneskene elskede mere Mørket end Lyset, fordi deres Gjerninger vare onde; thi hvo som gjør ondt, hader Lyset, og kommer ikke til Lyset, at hans Gjerninger skal ikke straffes; men hvo som gjør Sandhed, kommer til Lyset, at hans Gjerninger skulle blive aabnbarrede, thi de ere gjorte i Gud.

Du skal være glad i din Høitid, sagde Herren fordom til sit Folk Israel, vi Christne ere i Dag forsamlede at helligholde Kirkens tredie aarlige Høitid, den glædelige Vindse, og det er vist at den giver et troende Hjerte overflødig Leilighed til Glæde. Saa er det overalt paa Jorden, men allermest hos os, thi visselig, det er ret som om de christelige Høitider vare forordnede mest efter vor Tarv og de Landes Leilighed, i hvilke vi bygge og boe.

Under Vinters Hjerte, naar Alt er hensvisnet, naar Jorden ligger død i Kuldens Fænger, da indfalder Julen, og Alt paaminder os om Jordens aandelige Skikkelse i hine Dage hvorour Festen minder, Alt byder os at prise Ham, den Jorderiges aandelige Soel, som bragde Lys og Liv til den mørke, vansmagtede Jord.

Naar vi holde Paaske og ihukomme Opstandelsens Førstegraede, den velsignede Morgenslynd, da den troende Menneskeslægt opstod

forklaret i og med Frelseren fra den mørke
 Bølg, da Englesang fra Graven forkyndte
 Ensets Seier over Mørket, Livets over Døden,
 see da opvækkes og Jorden i vore Landemærker
 af sin Vinterføvn, da forkynnder Soel og Mors
 genlærte Vaarens Komme og Livets Gjenfø-
 delse,

Endelig, naar Skoven grønnes, naar
 Bøgen frandses af den lyse Mai og bebygges
 af alle smaa Fugle som, hver med sin Røst,
 lovsynge Gud i Høie, Ham der gav dem Vinger
 og Sang og Luu og Ene og svalende Skygge,
 og fader dem, skjøndt de ei saae eller høste eller
 sank i Lade, naar Lilien blomstrer i Enge,
 favrer klædt end Salomon i al sin Herlighed,
 i denne liflige Tid, da alle dybe Sængsler i
 Menneskets Hjerter opvaagne, da Diet klarer
 sig og Alt aander Glæde, see, da kommer Vindse
 til os og siger: alle de Syn og Fornemmelser
 der saa sødelig bevæge og forkyste eders Hjerter,
 de ere kun en Skygge og en sandfelig Vignelse
 af den hellige Vaar, i hvilken jeg fødtes, af
 den store Time da Gud lod Sin Hellig-Aand
 neddale for at sammensmelte Mennesket med
 Sig i Kjærlighed, da den himmelske Luc gav
 Hans Helgene Tunger til at udfige Hans store
 og underlige Ting; da Christi Kirkes Lovhytte

hvælvedes paa Jorden til Luun og Lye og svaelende Slynge for Hans Børn i Støvet.

O! I Elskelige, boede og byggede vi kun derinde, holdt vi med troende, brændende Hjertter en Lovsalers Høitid i Kirkens Hytte, hvor hellige Straaleglimt af Herrens Herlighed neddale og indgøde i Hjertterne den Guds Fred i Christo Jesu, som overgaaer al Forstand, den Aandens Himmelglæde af uforkrænkelig Rod: o, da skulde vi vist ogsaa i glade Ekor blande vor Lovsang med Fuglenes, ja forklare deres dunkle Toner i et klart Halleluja, da skulde Verden nødes til at sande, at en vidunderlig Kraft og Glæde var i vore Hjertter, naar den herde os tale Guds store og underlige Ting med dens Tunger.

Men af! det nytter jo ikke at dølge det for os selv, det er ei saa, den rette Høitidsglæde, som haver været i de forbigangne Tider, som toner til os fra de gamle Dage, fra de Hensovnes Læber, den Høitidsglæde som skulde rense og styrke vort Hjerter og være os en Forsmag paa den tilkommende Verdens Kræfter, af, den er som forbundet, den kjendes end ikke i dunkel Ihukommelse af de Fleste som bære Kræften i vor Herres Jesu Navn: kunde og en Enkelt ved Guds Naade tale i dybe og festsige Toner om

de himmelfke Tings Pignelfer og Aandens Rørelfer i det fjungende, brændende Hjerte, han vilde udgynde en mørk Tale felfv for Chriftne, det vilde udraabes fom fordm, han er druffen af fed Wiin, af Wiin eller af Sværmeriets brufende Kalk. Ja, ikke det alenefte, men der er jo kun Gaa, felfv iblandt dem, der vil hede Chriftne, fom have nogen eenfoldig, levende Troe paa den Guds underfulde Gjering om hvilken vores Vindfe minder! Gaa ere de iblandt os fom ærlig vil troe den store Guds frygtigheds Hemmelighed, at Gud er aabenbarret i Kjød, Gaa fom vil troe at Jefus Chriftus døde for vore Synder efter Skrifterne, og opftod paa tredie Dag, efter Skrifterne med forklaret Legeme, og opfoer did, fom Han var før, fra Evighed, men endnu langt Færre troe rettelig paa den Hellig-Aands Udgyndelfe over Apoftlene og paa Hans Naadevirkning i alle troens de Hjerter. Viffelig, der er Chriftne nuomtide, der ei ffamme fig ved at fige fom hine der alene kjendte Johannis Daab, og fom, da Paulus fpurgde om de havde annammet den Hellig-Aand, fvarede: vi have ikke engang hørt om der er en Hellig-Aand (Ap. G. 19). Vel maae Man fpørge dem med Paulus: hvormied bleve I da døbde, og da nødes de til at befjende,

at de have hørt om Ham som i Ordet udgik til Jorderigs Ender, og i Hvis Navn de ere fødte saavel som i Faderens og i Sønnens; men hvad kan det nytte, de troe dog ikke paa Ham, de agte det ringe, hvad den salige Luther lærde dem i Barnebagene, at vi kan ikke ved vor egen Størke og Fornuft troe paa Christum, eller komme til Christum vor Herre, men at det er den Hellig-Aands Gjærning, som os kalder, oplyser og helliggjører, de agte det ringe, enddog Paulus vidnede det Samme der Han sagde (1 Cor. 12): Ingen kan kalde Jesum en Herre uden ved den Hellig-Aand, endskjøndt det er klart at vi ei kan forenes med Gud i Christo uden ved Faderens og Sønnens levende, selvstændige Aand.

Al! deraf, I Elskelige, deraf alene kommer den Valsen og Halten, den Dorskhed og Halvhed, den Mennekesfrygt og Svaghed, den Mangel paa aandelig Glæde, Sødhed og Salvelse, som i de sidste Tider saa kjendelig mærkes og spores, selv hos ærlige Christne og Guds Ords Prædikantere. De vil mene, at de ved deres egen Størke og Fornuft kan troe paa Christum og komme til Christum, det gudelige Sindelag som den Hellig-Aand virker, det kalde de den hellige Aand, og glemme Slaveren over

Slabningen, de vil ikke troe paa den selvstaendige Hellig-Aand som udgaaer fra Faderen og Sønnen, Han virker i hvert Hjerter som bøier sig ærlig for Christus, Han er Den som alene begynder al god Gjerning i os, men Han kan ei fuldkomme den, før Han tilbedes og paakaldes, før kan Han ei give Sig tilkjende i dyb og hellig Rørelse, før kan vi ei fornemme Guds Rige i os, thi det er Retfærdighed, Fred og Glæde i den Hellig-Aand; før kan vi ikke føle vor aandelige Deebagtighed i den guddommelige Natur, ei føle Guds uudsigelige Kjærlighed i Christo Jesu, ei føle den Guds-Kraft med hvilken Apostlene og de efterfølgende Jesu Christi Vidner bekjendte deres Troe og deres Haab bekjæmpede og overvandt sig selv og Verden og Døden og Helvedes Magt.

Men, lader os dog betænke det, I Elskelige! uden denne levende Følelse af vor Herres Jesu Christi Samfund, uden denne Selvsfornegtelse, Guds Kraft og Kjærlighed, er der ingen levende Christendom tilstade, ingen Seier at vinde i den Livets og Dødens store Kamp vi alle skal besejle, ingen Seier mulig over det Bantroens Mørke som nu skjuler Jorden, lader os betænke det og lære at kæmpe efter Faderens Forjættelse, bede og stride for at vinde

Troe paa den Aand som uddeler de himmelske Naadegaver til Enhver især efter Sin Villie; (1 Cor. 12) og dertil vil jeg end yderligere opmuntre, i det jeg, ved den Helligs Aands naadefulde Bistand, efter Evangeliets og Jesens Anledning betragter

Ensets Seier som den Helligs Aands Gjerning.

Enset er kommet til Verden, siger Jesus i Dagens Evangelium, og visselig, et lifligere, et trøsteligere Sandhedsord kan ei tales til de Menneſter som alvorlig betænke deres Vilkaar, og bekymres for Sjælen, thi det er jo dog baade vist og sandt, at naar vi alvorlig eftertænke hvad vi ere, og hvad der ſkal blive af os, da maae Hjertet worde belæmt, da maae Hovedet værke af de mange forvirrede Tanker, og jo læn- gere og viſſere vi ſtirre, desmere ſortner det for Diet; thi ved Graven maae jo Diet ſtandſe, og ſeer kun Mørke, og tør ei fæſte ſig paa Lynet ſom gjennemfarer Natten, thi det er Guds Vres- des Lyn. Ja, her ſtaaer vi paa den Haandbred af Dage, mellem Bugge og Grav; Omſkiftelſe og Forkrænkelighed prædikes for os af den gan- ſte Verden, prædikes fra vore Fædres Grave, forkynder ſig daglig og uindodffigelig i vore Tæm- mel, og dog, dog føle vi i vor Indreſt

bidunderligt, et uforklarligt Noget, der ikke vil
 ei heller kan bote sig under Forkrænkeliigheds
 Lov, Noget der taler om hvad vi ikke kan fatte
 men maae dog elske og attraae: et usorgjænge-
 ligt, et evigt Liv: ja, der ere forunderlige, hel-
 lige Diebliske, da vi føle Noget røre sig og
 glæde i os, som vi maae kalde en Ahnelse af
 dette høie, ufattelige, evige Liv: thi vi føle os
 underlig opløstede over alt Sorgjængeligt, over
 Verden og over os selv saasom vi vandre i
 Støvet. Saa er det, og vi maae domme, at en
 saadan Ahnelse som haver Kraft til at under-
 tvinge og ligesom henveire det Timelige, den
 kan ei komme af Intet, den maae have en Vir-
 kelighed af langt højere Orden end det vi i
 Verden kalde Virkeligt, thi over det hersker
 den jo, og kun en Stærkere kan undertvinge
 den Stærke. Ja, I Elskelige! vi kan bevise
 for os selv, hvad Mennesket til alle Tider har
 kunnet føle, at der er en virkelig Kraft i det
 Ufsynlige, thi den virker paa os, og kundgiver
 sig i Kraft: at der er en Gud, hvis Børn og
 Slæbninger vi ere. Men, hvad Mennesket tillige
 altid følte, det kan vi og forstaae, at vi ere fald-
 ne, udfaldne af det evige Liv, thi det besøger
 os kun i sjeldne Timer og flygtige Ahnelser
 efter sin Villie, og vi maae døe. Ikke deri

bestaaer da Mørket, som Mange indbilde sig, at vi ei kan vide om der er en levende Gud og om vi ere Hans Skabning, thi derom prædike vore inderste Kærelser ligesaa høit som den synlige Verden, og nægte vi Skaberen, da have vi, som Herren siger ved Paulus, ingen Underkyndning. Nei, Mørket hviler ei over Gud, ham kan det ikke skjule, som skrevet staaer: Mørkhed er Lys for Hans Øie, Natten maae lyse som Dagen, vor Ulykke og Brøde kan Mørket ei heller skjule, thi vi søle dem begge i Skilsmisken fr Gud og det evige Liv, Ulykken kan vi ei nægte, og Brøden er vis, thi Gud kan ikke have fornægtet og udstødt os uden vor Brøde, saalidt som han kan nægte og udstøde sig selv eller sin Tjenbaarne, og vor Samvittigheds anklagende Røst kan vi vel overdøve en Stund, men aldrig gjøre til Intet og den fordømmer os. Hvor hviler da Mørket? af, over os, over Adams ulykkelige Slægt, over Guds Sindelag mod os arme Syndere, over vor evige Skjebne. Det var Mørket for hvilet det forudm fromme Hedninger og selv Fædrene i Jacob gruede, det er Mørket, for hvilket endnu mere en gudstengtig Mand, uden Evans gestens Lys, maae i vore Dage grue, thi

Grundtvigs Præd. N

vi kan langt klarere end de Gamle forstaae, at vi ere Guds Slægt, men Hans faldne, vanartige Børn, som ere fremmedgjorde fra Hans Liv, og tør ei løfte Diet til Hans Himmel, fordi vore Synder staae som en Mur mellem Ham og os, og dog føle netop vi en mere brændende Forlængsel efter et evigt Liv, indsee det langt klarere, at kun i Guds evige Samfund kan vort Hjerter stilles tilfreds, vore Dyrere Ønsker opfyldes. O! pinende sønderknusende burde alt den Tanke være for os, at vi kunde forgaae i Graven, tabe os selv i en evig Søvn, og dog kunde vi et begjære at opvaagne, thi vi maatte jo vente, at naar vi udløste af Støvet, oplode vore Pine, maatte det være i usigelig Pine, maatte vi, som faldne Aander, see Guds Herlighed langt borte og et svælgende Døb mellem den og os, maatte vi see os bortkastede fra Guds Ansigt ved Hans Herligheds Kraft, og deri føle Helvedes Pine. O! naar vi da nu indsee, hvad vi kan, at end ikke den sorgelige Tilflugt i Tilintetgjørelsens tomme Favn er os levnet, at en Aand kan vel fortabes men aldrig forgaae, o da maatte vi jo fortvivle, dersom ei et Naadens Ølme fra det Høie opklarede vort Dø, dersom ikke en Stemme fra det Ulynlige tilhviiste os den ubegribe-

lige Trøst at Gud er barmhjertig, at Han paa underlige Maader kan og vil rense os til Sit Samfund, naar vi alvorlig stunde derefter, hade og bekjempe den Synd og Selvrædighed som adskilte os fra Ham, stræbe at lyde den Lov Han skrev i vort Hjerte. See det var de fromme Hedningers Trøst, men dybt folde de dog at Enset fastedes, folde det med Sorg og Smerte, og har Noget iblandt os i denne Hedningetid alvorlig stræbt og stundet efter Guds Velbehag og Samfund, uden at stirre paa Enset i Jesus og Ordet, da kender han Mørkets Gru og de Gamles Smerte, da veed han, hvad det er for et glædeligt, dyrebart, usfattereeligt Evangelium at Enset er kommet til Verden.

Du skulde. Man vel tænke, I Elfselige! at naar Enset kom til Verden, da maatte alle Menneskens Børn kappes om at annamme og tilegne sig det, saa de kunde worde Ensets Børn, men anderledes underviser Jesus os i Dagens Evangelium, naar Han siger: Menneskene elskede mere Mørket end Enset, fordi deres Gjerninger vare onde, thi hvo som gjør Ondt, habet Enset og kommer ikke til Enset, at hans Gjerninger skal ikke straffes. Vi veed det, Tiden har, desvarre, alt for tydelig Radsfæstet disse Jesu

Ord, thi kom ikke Lyset til Jorden i Ham, blev
 Han ikke hadet, pint og forsfæstet fordi Han
 lod sit Lys skinne for Menneskene, lod dem see
 sine gode Gjæringer og lod dem prise Faderen
 i Himmelen. Har ikke det Lys Han ved Sit
 Ord tændte i Verden, har det ikke under Had
 og Forfølgelse og Bespottelse maattet kæmpe
 sig igjennem Liderne, har ikke Menneskene
 med rasende Nidhærhed stræbt at indhylle Lyset
 i Mørke, ja, naar stræbde de ivrigere at gjøre
 dette, end netop i vore Dage, netop i Dagene,
 som kaldte sig de oplyste, ligesom Apostelen siger
 at Satanas selv paatager sig Skikkelse af en
 Lysets Engel. Gruelige, men unægtelige
 Sandhed, at Menneskene elske mere Mørket
 end Lyset, hvem fristes ikke til at ansee det for
 umuligt, naar han troende stirrer paa Lyset,
 Lyset i Jesus og Guds Ord i thi, o hvilket Barm-
 hjertighedens Dyd aabenbaarer sig ikke her,
 den vrede, forstørnede, truende, straffende Gud
 er forsvundet og paa Himmels Throne sidder
 den Almægtige, som en kjærlig, barmhjertig
 Fader, det elskede Verden saa, at Han gav
 Sin eenbaarne Søn, paa det at hver den som
 troer paa Ham, skal ikke fortabes, men have
 det evige Liv. Os syndige, forlorne Mennes-
 ker, som med vort Fiendskab til Gud havde

forfaldet, ja nedsmukt og i den evige Død, os
 elskede Gud saa, at Han gav Sin Enbaarne
 paa det vi-atter kunde optages i Hans Samfund,
 antagme det evige Liv, det ufsatteerlige
 Edenadie, hvis Herlighed ei Støver kan fatte,
 men hvis svageste Glimt fordunkler al Verdens
 Hærlighed og søder en Længsel i Menneskets
 Hjerte som Intet paa Jorden kan opfylde, avler
 et Gub, som ingen verdslig Glæde kan neddæmpe.
 Og dette Lys, som kan og vil paa sine Straale-
 vinger opløfte os til Gud, som kan og vil i sin
 Straalefavn forklare vore Grev til et evigt
 uforkrænkeligt Liv med Gud, dette Lys bader og
 forkynde Menneskets Børn, elske Mørket mere
 end det, Mørket, som naar vi synke i det
 skiller os evig, evig fra det GudsdomsLiv, hvorfra
 vi ere udprungne, efter hvilket vi, naar Ver-
 dens Lys udslukkes, maae hungre og tørste af
 Evigheds Evighed! O! fristes vi dog ikke, til
 at sige, det er umuligt, og naar vi høre med
 vore Øren Fortidens usvigelige Vidnesbyrd,
 naar vi see det for vore Øine, det er, det er
 Sandhed, maae da ikke Hjertet bløde i vort
 Liv, maae vi ikke opløfte Røsten og raabe af
 Struben: hvorfor vil I døe, Israels Huis,
 vender om, vender om til den kjærlige Fader
 og Forsøner, at eders Sjæle maae leve, Lyset er

endnu en liden Stund hos eder, troer paa Eysers
mens I have det, at I maae vende Eysers
Børn! - Ja, saa skal vi raabe, men visselig,
naar vi vil oplade Munden, da lære vi, om vi
for ei vidste det, at det behøves Kraft. Na det
Høie, for at fere Eysers Strid, da undrer det
os ikke langer at Menneffene hylle sig i Mørket,
det undrer os kun, at Eysen kan seire; thi vi
føle i os selv en Mørkhedens Magt som vi elffe,
vi føle Umuligheden af at overvinde den ved
menneskelige Kræfter, Verdens Had og Spot
og Forsølgelse, Brøgt for Pine og Død, Klare
Styghed til Verden binder vor Tunge, og aldrig
Tørdes den, aldrig var nogen Menneffetunge
blevet løst til standhaftig at vidne om Eysen,
dersom der ikke var en Hellig Mand, med hvis
Kraft den Troende ifordes, aldrig havde Eysen
indtaget noget Menneffehjerte, dersom der ikke
var en Hellig Mand hvis Guddomskraft sønder-
smelte og smeltede. O, I Elffelige! lader os
ikke hylle for os selv, ikke indbilde os at vi have
en Kjærlighed til Eysen og en Kraft til at over-
vinde Mørket og Verden som os fattes, lader
os ved Jesu Ords Eys, kaste et indrængende
Blik i den Urettens Hemmelighed som skjuler
sig i det færdærvede Hjerte! Eysen, det velsig-
nede, guddommelige, saliggjørende Eys, er kom-

met til Verden, men vi elste alle af Naturen mere Mørket end Lyset, fordi vore Gjerninger ere onde, vi vil ikke komme til Lyset paa det vore Gjerninger skal ikke straffes. Gjerne vil vi i den almægtige Gud see en kjærlig Fader, gjerne vil vi beskue det evige Livs usorgslængelige Krone og tilegne os den, men Sandhedens Lys maae først vise os vor egen jammerlige, besmittede Skikkelse, vise os hvad vi have forjent hos Gud med vore Synder, vise os den Afgrund paa hvis Rand vi staae, før det kan vise os i Gud den forsonede, barmhjertige Fader, vi maae straffes, før vi kan trøstes, saares før vi kan lages, vi maae lære at affhæ og hade os selv, thi vort Selv, Kjødets Sands i os er Fiendskab imod Gud, og Guds Fiender maae vi hade, naar vi skal være Hans Venner, vi maae see og erkjende vor egen Afsigt til at vorde Gud lige og deelagtige i Hans Liv, før vi kan annamme Hans Raad til vor Salighed, vi maae fornægte os selv, før vi kan iføre Christum og saaledes ved Troe og Tilegnelse blive deelagtige i Ham, aandelig æde Hans Kjød og drikke Hans Blod saa vi blive Hans Legems Lemmer, og leve ved Ham, ligesom Han lever ved Faderen. See dette, I Elskelige! denne Erkjendelse af vor Syndeskuld, denne Anger og Fortrydelse,

denne Følelse af vor dybe Elendighed og Afmagt, denne Selvfornægtelse, det er Straffen som vi frygte og flø, og for at undgaae den, er det vi elste Mørket og komme ikke til Lyset, thi havde vi gjort Sandhed, da kom vi til Lyset, at lade vore Gjerninger aabenbare, thi da vare de gjorte i Gud. Vi veed det, I Elskelige! en saadan Selvfornægtelse kræver Jesus af os, vi kan indse, at Han-maae kræve den, men vi kan ogsaa indse, ja vi føle det dybt, at den er os selv umulig; kom vi derfor ved Guds Naade til at erkjende dens Nødvendighed og sukke efter Guds Rige, da veed vi ogsaa, at vi sølde ingen Fred før vi i Jesu Navn bad Faderen om Sin Hellige Aand, som ene kan dræbe det gamle Menneske i os og gjenføde os til Guds Børn paa ubegrikelige Maader, som Jesus sagde til Nicodemus: Veiret farer hvorhen det vil og du hører vel Lyden deraf, men veed ikke hvøden det kommer eller hvor det farer hen, saa er det og med den som fødes af Aanden.

Det skal da hver Christen, som betænker sin Omvendelse, vel nedes til at bekjende, at det var ikke ham selv som overvandt sig selv og undervang Mørket ved Lyset, men at det var Guds forunderlige Gjerning i ham ved Sin Hellige Aand, men ikke desmindre gives der

Lider i hvilke faa af de Christne have en levende Følelse af deres egen Afsmagt og den Hellig-Aands Gjerning; det er i Liden, naar det synes som om Verden havde annammet Enset, fordi alle med Munden bekjende Jesu Navn og Troe, naar de Christnes Børn opvokse uden at ansættes til at tvivle om Sandheden af den hellige Troe, der blev dem overantvaret, naar ingen udvortes Trængsel mæder for Jesu Navns Bekjendelses Skyld, naar Man vorder efterladt i den indvortes Kendselse og Prøvelse, doven i Trængselen efter det inderlige, levende Samfund med Gud i Christo Jesu, kort sagt, naar Menighedens Tilstand og Vilkaar ere, som de vare i vore nærmeste, sidste Fædres Dage. Da føles ikke Trangen til den Hellige Aand dybt i Hjertet, selv hos de Gudfrægtige, svækkes Følelsen fordi Kraften som virker gjennem den arvede Troe, synes mere naturlig, fordi der udvortes er ikke en saadan Kamp at bestaa, at Mennesket nødes til at føle sin Afsmagt, og Troen paa den Hellig-Aand vorder da hos de Fleste i saadanne Dage saare flæsbelig, om ei aldeles død, som en blot Bekjendelse, Bibelens Bogstav afsvinger, og den tredie Troens Artikel, skjænder den er Christendommens Sjæl, bliver da den første som ansættes og

bortfortolkes, uden at de Christne mene derved
 at have forraadt eller forsaget deres Troe. Men,
 naar saa Trængselen kommer, naar Troen fristes
 i vort Inderske, og det maae den engang, om
 ikke før, saa i Dødens Strid, da føle de Guds
 frygtige Sannet, da er der for dem ingen Fred,
 ingen Glæde i Bedrøvelsen, intet freidigt Haab,
 ingen Selv over Dødens Bitterhed, før de
 anraabe og annamme den Helligs Aands Trost
 og Besejling, thi kun Ham er det, som kan
 vidne med vor Aand at vi ere Guds Børn,
 Guds Arvinger og Jesu Christi Medarvinger
 til det evige Liv. Men er det ikke uforstandigt,
 Christne, at opfatte denne Erkjendelse til vor
 sidste Stund, forspilde i vort jordiske Levnet
 den Kraft og Fred og Glæde, som er os beredt,
 skabe os selv en gruelig Strid, en bitter Anger,
 Angest og Bedrøvelse i de sidste store Timer,
 ja sætte vor Troe og vort Saligheds Haab saa
 rædsomt paa Spil. Burde vi ikke, om vi og
 levede i saadanne udvortes rolige Tider, ved
 daglig at forarbejde vor Saliggjørelse med Frygt
 og Bøvelse lære at føle vor Afmagt, lære at
 længes efter Livet i Christo? burde vi ei lade
 os undervise af Guds Ord og de forbigangne
 Tider? Jo, visselig, det burde vi, og det maae
 vel kaldes forunderligt, at nogen Christen før

somde dette til sin sidste Time, men vi veed
 hvorfor, fordi vi af Naturen elske Mærket mere
 end Lyset, fordi vi ønske saa længe som muligt
 at undgaaf den tunge Selvfornægtelse og Dø-
 delse af Verdens Kjærlighed og ville derfor
 heller valle ustadige mellem Lyset og Mærket,
 Gud og Verden, Christus og Belial, forvirre
 os selv i de mange Ting og opsætte det ene
 Nødvendige. Held os da, at vi leve i Tider,
 hvor det er os umuligt, i Tider, da Troen
 spottes og foragtes, da Ordets Tjenere og Jesu
 Navns Betsendere forhaanes og vorde visseligen
 snart forfulgte, som i gamle Dage! Vi nødes
 da til, i Tide at vende os fra Verden og sukke
 til Gud om den Kraft og Fred os fattes, vi
 nødes til at adspørge Guds Ord og Fædrene
 om, hvad det var som opløstede de Troendes
 Hoveder i de forbigangne Dage, hvad det var,
 som oplod Himlen for deres Dø og Hjertet for
 den levende Følelse af Guds Kjærlighed i Jesu
 Christi Samfund; vi nødes til at agte paa, at
 det var den HelligsÅnd som virkede det Alt,
 vi nødes til at falde paa Ham i vor Herres
 Jesu Navn.

O! saa lader os da adspørge Herrens Ord!
 lader os betragte Jesu Apostle, som Nar for
 Nar havde vandret ved Lysets Side og glædet

sig i dets Glin, som havde annammet den Troe,
 at Jesus var Christus den Guds Søn og havde
 det evige Livs Ord og lovede arlig at gaae i
 Døden med ham, lad os betragte den, der Erben
 fristedes, da Døden truede, lad os see dem fors-
 lade den grebne, bundne Frelser i Urtegaarden,
 lad os høre Peder fornægte den Herre som ham
 kjæbde, den Mester han paa menneskelig Wiis-
 skedsansaa høit! Lad os see de samme Apostle
 efterat de vare iførde med Kraft fra det Høie,
 efterat den Hellig-Aand i Tungers brændende
 Gestalt var faldet paa dem, lad os høre hvor
 uforfærdede de da vidne for Liden og Stor om
 Jesus Christus, den Korsfæstede, lad os see
 hvor glade de udgaar fra deres Fienders Ans-
 sigt og agte det for en Vinding at have lidt
 Slag og Forbønelse for Ordets Skyld, lad os
 see hvor frimodige de gaar i Døden og fæstle
 Sandheden med deres Blod! Lad os see og
 høre dette og deraf lære, hvad et syndigt Mens-
 nesse er og formaaer i sin ypperste Stikkelse, og
 hvad et Menneffe derimod formaaer i Christo
 Jesu, ved den Hellig-Aands Naade!

Lad os fremdeles betænke Xosets Kamp og
 Seier i Verden, saavel i Apostlenes Dage som
 siden i de mange Aarhundreder, lad os lære
 hvorledes Verdens Mægtige og Visse sammen-

svore sig mod Herren og Hans Christus, lad os see, hvorledes Ordet henveirede som Avner de stærke Fiender og fangede de Vise i deres Erædsfthed, lad os betragte hvilken utallig Skare der i den løbende Tid har maattet taale Had og Forsølgelse og Pine, som for det naturlige Menneske synes utaalelige, har maattet opoffre Alt hvad vi veed er det naturlige Menneske kjærest, Verdens Guds og Verdens Fred, timelig Ære og timeligt Liv, for at Enset kunde gjennembryde Mørket og skinne endnu for os i Verdens sidste Tider og yderste Grændser; lad os høre dem alle bekjende med een Mund; ikke os, ikke os Herre! men Dit Navn Ære! Dig hører Æren til, men os vore Ansigtets Blussel, den Hellig-Aand var det som kom vor Skrøbelighed til Hjælp og virkede i os, langt over, hvad vi kunde enten bede eller forstaae! Lad os mærke og betænke disse Ting og lære at skamme os ved vor Houmod og give Gud Æren!

Ja, kjende vi ikke de forbigangne Dages Vidnesbyrd, eller tvivle vi om deres Sandhed, er det os ikke nok hvad vi veed om Apostlens og Christi Kirkes Plantelse, hvad vi veed om Morten Luther, om Kirkens Renselse, om Evfets vidunderlige Seier over det Mørke som de

skjulde Forderige, nu, saa lader os dog ikke
 være blinde for vore egne Dage, lad det ikke
 gjælde om os, hvad der visselig gjaelder om man-
 ge af vor Tids verdslig Vise og Kloge, jeg
 mener Ordene som Jesus sagde til Pharisæer
 og Sadducæer: I Dienskalke, Jordens og Him-
 melens Skikkelse vide I at prøve og dømme,
 hvorfor prøve I ikke denne Tid og mærke Ti-
 dernes Tegn? O, maae I ikke dog nødes til
 at troe os saa overblevne Jesu Christi Tjenere
 der ei ere som de mange, der forfalske Guds
 Ord, ei som de endnu langt flere, der tale af
 Verden, hvad Verden vil høre, maae I ikke
 troe os, naar vi vidne, at det var os umuligt
 midt i en vantroe og spottende Tid at tale det
 sande Guds Ord, at bekjende det Korsens Ord,
 det er Verden en Daarlighed, at vidne om
 Verden at dens Gjerninger ere onde, at dens
 Wiisdom er Tant, at dens Oplysning er Mørke,
 at det var os umuligt, dersom vi ikke isørdes
 med Kraft fra det Høie, dersom vi ikke paakaldte
 og annatmede den Hellig-Aand, vist nok ei i
 apostolisk Maal, men dog i et Maal hvis minde-
 ste Maade vidt overgaaer hvad vor Fornuft kan
 begribe, hvis svageste Ytring vidt overgaaer
 hvad Verdens Wiisdom formaaer. I veed det
 jo selv, Christne! med eder selv, hvortledes I

fristes til at skjule eders Troe og flamme edere
 ved den imellem Verdens Børn, hvor bange I
 ere for med et Ord at laste, hvad Christus for-
 dommer, hvor bange I ere for Verdens Latter,
 end sige for dens Had og Forfølgelse, hvor
 ængstelig I frygte for at gjøre Skaar i hvad
 I kalde eders timelige Lykke, I kan jo forstaae,
 at vi ere ikke mere af Jern og Staal end I,
 at ogsaa vi have timelige Ønsker, som vi nødig
 forsage, at ogsaa vi have Kærlighed til Ver-
 den, dens Være og Fred, at ogsaa vi ville nødig
 ublees, bespottes, hades, trænges og forfølges,
 og det er dog aabenbart, at Verdens Kærlig-
 hed maae overvindes, at dens Had og Spot
 maae ringeagtes, før vi tør træde i Kampen og
 lade Guds Ord raade for vor Tunge, og mene
 I da vi er Gluder, mene I at vi har arvet
 Selvfornægtelse eller læst os til den i de tykke
 Bøger? O! seer det dog hvor mange der halte
 end til begge Sider, vil være Guds Venner,
 men ikke Verdens Fiender, vil troe Guds Ord,
 men læmpe det efter sig, og sig efter Verden!
 Seer det dog, hvor faa de ere, som høit og
 idelig og kraftelig udsige Herrens Ord i Dagens
 Evangelio; hvis som ikke troer et allerede dømt,
 fordi han ikke troede paa Guds eenbaarns Søn
 Dødv, og denne er Dømmen, at Lyset er kom-

Mit til Verden, men Menneskene elskede mere Mørket end Lyset, fordi deres Gjerninger vare onde; hvor saa de ege, som tør sige efter disse Herrens Ord, at Vantroen ene har sin Grund i Menneskers Ondskab, som hadet Lyset, og at Vantro er fordømmelig! Spørger saa disse Saa, hvorledes de vove at fordømme saa mange Verdens selvgiorde Vise og Vdydige og Guds frygtige, vove at stride med den hele Verden, og hører da om de ikke svare, hvad I alt forud maae vide, og hvad jeg svarer og tør svare i mine Brødres som i mit eget Navn! For vi annammede levende Troen paa den Hellig-Aand, da halsede og valtede og læmpede ogsaa vi, da bandt vi Munden paa de Guds Ord, som rugtede os selv og Verden skarpest, eller vi bandt vor egen Mund, eller vi lod Ordet døe paa vor Læbe, naar vi saae Verdens haanlige Gebærder, eller vi udstammede det faldt og flovet, eller vi roge det tilbage naar Verden snøs; ja end, naar vi betænkte hvad det gjælder, hvad vi vove og vandre imøde, da ængstes og græd og gysede vi saa mangen Gang; men naar Ordets Time kommer, og vi i Hjertet paakaldte den Guds Hellig-Aand, som ene kan komme vor Straabelighed til Hjælp; se, da staar vi uforsvarede og tage som Guds Ord, da føle vi, at naar vi

bekomme den Hjælp som er af Gud, da kan vi
 staae til vor sidste Dag og vidne baade for Liden
 og Stor hvad Propheten og Apostle have sagt,
 vi skamme os ikke ved Korsets Ord, men sige
 som Paulus: det er vel dem en Daarlighed
 som blive fortabte, men os som blive salige er
 det en Guds Kraft; naar Verden spottes og
 skjælder, da sige vi: har du faldt Huusbonden
 Selv Beelzebub! hvormeget mere hans Tjende,
 og en Tjener er ikke bedre end hans Herres
 naar Man truer os med Nød og Fattigdom,
 da svare vi: kjende I ham som blev fattig det
 han var rig, for at han kunde gjøre mange
 rige, veed I at Fugle have Næder og Ræve
 have Grave, men den Menneffens Søn havde
 ikke det han kunde helde sit Hoved til! veed I
 at han som bespiser Ravnunger og klæder
 Græsset som i Dag staaer og i Morgen kastes
 i Ovnen, han kan og han vil og føde og klæde
 os lidet Troende denstund vi vendes her! Vilde
 de endelig true med Baand og Baal og Sværd,
 da vilde vi sige: huffer I at de som bandt
 Jesus kunde end ikke holde Egemet i Graven
 som dog var bundet med Dødens Lænker, og veed
 I at han som opreisde Jesum af Graven vil
 Grundtvigs Præd.

og forvandle vort ringe Legeme; saa det skal
 worde ligedannet efter Hans Herligheds Legeme!
 os kan I binde en liden Stund, men agter det
 vel, Guds Ord kan I ikke binde og det
 er dog eders eneste Fiende! Hør I ikke læst
 om den Guds Søn der vandrede med de tre
 Mænd i den gloende Ovn, mener I at Han er
 nu blevet bange for Ilden eller at Luerne nu
 have faaet Magt til at overvinde dem Han leds-
 sager, veed I ikke at de som ere i Christo Jesu
 frygte ei for dem, som kan ikkun slaae Legemet
 ihjel, at de frygte Ingen uden Ham som kan
 fordærve baade Sjæl og Legeme i Helvede, ja
 Ham som vil fordærve eder, I Bantroe og
 Ugudelige evindeligt der, dersom I ikke omvende
 eder og troe Evangelium, troe det Korsens Ord
 som vi forkynde, som I trødsse og bespotte!

Ja, I Elskelige! saaledes tør vi tale naar
 vi have Gud med os, men vee os om vi glem-
 de at vor Dngtighed er ikke af os selv men ene
 af Gud som giver Sin Hellig-Aand i os! thi
 naar da Timen kommer da vi skal staa til de
 stærke Ord, da er Kraften borte, da trygle vi
 Maade af den Verden vi trødsede for. Blive
 vi derimod varagtige i Ndmngshed og Troe og

Ven, da kan Verden ikke overvinde os, thi
 vores Herre og Broder haver overvundet Ver-
 den; da haver selv Døden ingen Magt over os,
 thi Livet og Døden de første engang en under-
 lig' Strid og Livet tog Døden af Dage, som
 den salige Luthers haver sunget, knækket er dens
 Spir og brudt er dens Braad, en Skygge er
 den kun for os, og vi spørge trodsig: Død,
 hvor er din Braad? Helvede hvor er din Seier?
 vi sjunge glade over Graven: Lovet være Gud,
 som gav os Seier for medelst Jesum Christum!
 Da skal og det Ord som vi forkyndte løbe ha-
 stelig og seire med Vælde, og dets Fiender skal
 stille Støv, og de skal smigre for det igjen som
 i gamle Dage; og Verden skal nødes til at
 bekjende at Han talede Sandhed; som sagde:
 Helvedes Porte skal aldrig faae Overhaand
 over min Menighed, Han skal endnu finde
 Troen paa Jorden, naar Han kommer i Skyen
 at give Hævn med Ildslue over dem der ikke
 vilde være Hans Evangelium lydige.

Men, I Elskelige! skal dette skee, skal
 det skee, at det gamle, eenfoldige Guds Ord
 som nu synes husvild paa Jorden, som i man-

gen en Stad ei finder en Tunge der vil sig af det lade styre og raade, at det Guds Ord der nu bespottes, forsfæstes og lemlestes som et Eiig, ja hardtad som et Madsel, at det Ord skal levende opstaae og plante sit Bannier og svinge sit Sværd, saa Fienderne bære, udstrække sit Spir over Jorderigs Lande til Verdens Gru og de Troendes Jubel; skal det skee at hvad Man nu kalder Eys skal svinge som et Mørke, at hvad Man nu kalder Mørke skal straae igjen med Guddoms skin, saa Millionerne bøie sig for Klarheden i vor Herres Jesu Christi Naamn, skal det skee, at Verdens Vise og Kløge selv maae bekjende at det var Tant og Vildfarelse hvoraf de pralede som Viisdom, hvormed de gjøglede som Oplysning, skal det skee, nu da kan vi dog alle begribe, det skeer ikke ved menneskelig Kraft eller Vid, det kan ikke skee, uden saa er at Gud vil nedstige og boe i de Troendes Bryst og fra deres Hjerter som den Hellig-Aands Tempel, udskikke det Ordets Sværd som trænger ind til Marv og Been, det Blus der fortærer menneskelig Viisdom og Kraft som Blaar og Straa, det kan ikke skee, uden at Menigheden maae falde paa sit Ansigt og bekjende: det er den Hellig-Aands Gjer-

ning, ikke os, ikke os, Herre! men Dit Navn
 Ære! Dig hører Æren til og os vore Ansigt-
 ters Blussel, uden at Koglerne maae staae bes-
 skjæmmede, og udstamme bævende: det er
 Guds Finger.

Og see, I Troende! jeg forkynder eder en
 stor Glæde, see, det skeer, det skeer, saavist
 som Han der sagde: gaaer hen og lærer alle
 Folf og døber dem i Navnet Faderens, Søn-
 nens og den Hellig Aands, og lærer dem at
 holde alt det som jeg haver befalet eder, og see
 jeg er med eder alle Dage indtil Verdens
 Ende; saavist siger jeg, som Han sidder ved
 Kraftens høire Haand i det Høie og er Herren
 til Gud Faders Ære, thi Guds Riges Evan-
 gelium skal prædikes for alle Folf og da skal
 Enden komme.

Ja, jeg tør sige mere, thi hører og mærk
 for det alle, som ere her tilstæde! jeg forkynder
 det høit og frit paa denne hellige Vindsedag,
 paa vor Herres Jesu Christi Kirkes Fødsels-
 Fest, endnu medens den Slægt som er
 opvokset med os lever i Verden, skal,
 om ogsaa vore Læber ere forstummede, vore

Afsyn blegne i Graven, Lyset igjen udskinne
 kraftelig og undervinge Mørket, Herren skal
 igjen opreise Mænd som uden Frygt og Vælsen
 forkynde Hans Ord i Enfoldighed, den Helligs
 Aand skal hvile over dem med Kraft og Sal-
 velse og udgaae i Ordet fra deres Tunge at
 overtale alle dem, som ere af Sandheden, at
 gjøre de Vises Wiisdom til Daarlighed og
 fange de Snilde i deres Trædskhed, til at fors-
 færde og beskjamme alle Mørkers og Dævelens
 Børn, til at aabenbare, hvorledes alle de der
 under Tidens Løb sammenrottede sig imod Guds
 hellige Barn Jesus have maattet udføre Hans
 besluttede Raad, grave Graven til sig selv.

Ja, det skal ske af Herren, enddog det
 er underligt for vore Dine og da skal dog
 Christne lære at der er en Hellig Aand som
 uddeler til enhver i Besynderlighed est er som
 Han vil, lære at troe og kalde og stole paa
 Ham, i Hvem Faderen og Sønnen indgaae til
 dem som elske Jesum og gjøre Værelse hos
 dem; da skal det klinge i Høitidsang fra an-
 dægtige Hjerter og jublende Tunger hvad Fædre
 for os have sunget saa liflig naar Vindse kom
 til dem og talde om Ham som drev de Guds

Mænd der de talde Guds Ord og hørt i sit
lydende Ord som en glødende Tunge til Dage-
nes Ende, evindeligt ogsaa.

O Hellig Aand! o sande Gud!
Som evig, evig ganger ud
Fra Faderen og fra Guds Søn;
Du gjorde denne Felt saa skøn,
At hele Verden vandt derved
Det sande Lys til Salighed.

I Tungers lyende Gestalt
Du paa Apostelskaren faldt,
Ettar Jesus dem paa Tungen laa;
De kunde tale og forstaae
Hvert Tungemaal hvorhen de kom,
At brede ud Hans Herredom.

Almægtig Lue! fald og ned
Og tænd mig an i Kjærlighed!
I Jesu Navn jeg til Dig gaaer,
Og Dig i Bøn mit Hjerte faaer;
O, tryk mig til Din Guddomsbarm,
Og gjør mig med Din Naade varm.

O Himmellys, lad og Dit Skin
Sig brede over mine Trin!
Naar Mørkheds Fyrste med sin Hær
I Verden gange mig saa nær,

Lab dem, til deres Hjerteved,
 Af Dig mig snart omstraalet see!

Ja, naar og isne maae min Varm,
 Da løst min Sjæl med Straalearm,
 Saa ved Din Kraft den svinger sig
 Fra Gravens Mulk til Himmerig,
 Hvor i Guds Haand den Hvile faaer,
 Indtil det store Jubelaar!

Da skal Høitiden ret angaae,
 Naar Støvet monne snart opstaae,
 Naar Aand og Støv i Samfund se
 Din Guddom i Personer tre,
 I Evighed skal klinge da
 Et saligt, sødt Halleluja!

Amen! i Jesu Navn, Amen!

Jesús kom til sin egen Stad.

Prædiken

Frederiksberg Kirke

paa

Attende Trinitatis Søndag.

1814.

E v a n g e l i e t:

Matth. 9. 1—9.

Da traadte Han i Skibet og foer over og kom til sin Stad, og see! de forde en Bærbrudne til Ham, som saae paa en Seng. Der Jesus nu saae deres Tro, sagde Han til den Bærbrudne: Vær frimodig, Søn! dine Synder ere dig forladne. Og see! nogle af de Skriftekloge sagde ved dem selv: Denne bespottes Gud. Der Jesus saae deres Tanke, sagde Han: hví tænke I ond i eders Hjerte? Hvad er vel lettest? at sige: dine Synder ere dig forladne, eller at sige: staae op og vandre? Men for I skal vide, at Menneskens Søn haver Magt paa Jorden at forlade Synderne, da, sagde Han til den Bærbrudne, staae op, tag din Seng op, og gaa til dit Huus? Og Han stod op og gik hjem til sit Huus. Der Folket det saae, forundrede de dem, og prisede Gud, som hadde givet Menneskene saadan Magt.

Vi tale om Jesus af Nazareth som var en Mand, en Prophet, mægtig i Gjerninger og Ord for Gud og alt Følk, hvorledes de hypperste Præster og vore Overster have answeret ham til Dødens Dom og forsfæstet ham, og vi havde dog haabet at han var den som skulde forlese Israel. Saaledes talde Frelserens tvende Disciple, der de ginge til Emaus, og meende at han laae i Graven, enddog han gif hos dem paa Veien og talde med dem. I Elskelige! der haver fra den samme Stund ei været nogen Tid, som lignede mere de sorgelige Dage, i hvilke Herren leed, og Hans Troendes Hjerter vansmægtede, medens Fienden raabde af Glæde, jeg siger, der har ikke siden været en Tid, der lignede meer hine Dage, end den Tid som sidst gif forbi vore Dine og den som er nærværende endnu. Med Rette maa vi sige at Herren er paa Nye answeret til Dødens Dom, forsfæst og lagt i Graven, thi a a n d e l i g

er det jo sket i de sidste Dage, og visselig, de
 ypperste Præster, Phariseer og Skriftskole have
 igjen forsejlet Graven og sat Hedninge til Vagt
 om den, fordi de som ihu, Han havde sagt, imens
 Han levede, at Han vilde atter opstaae, og de
 frygtede for at det Sidste skulde da blive værre
 end det Første. Endnu triumfere Fienderne
 for Verdens Dine, enddog de alt have gruet i
 Føn over Bogternes Tidende om Jordstælvet
 og Englesknet i den gamle Morgenstund, men
 de stole paa at Sølv og Guld kan læmme Tunge
 ger, binde Munde; og Jesu overblevne Bener,
 de sørge mest forsagte og mismodige, forfærdes
 mere end de glædes ved det Sagn om Englene,
 som sagde: Han opstod. Det er som om de
 frygte for, at Fienderne igjen skal flokkes og
 korsfæste Ham paa Nye, som om de glemme,
 at Han altid aandelig, som forud legemlig,
 opstaaer forklaret, at Fienderne kun høre
 Røgtet med Forfrækkelse, kun see og høre grus
 ende, at de for nylig saa frygtagtige Disciple,
 der ikkun inden lukte Dørre turde hviske om
 den Herlige og udøse deres smeltede Hjerter, at
 de nu vidne klart paa Tagene om den Korsfæ
 stede, igjen Opstandne Frelser, og vil, som de
 sige, føre Hans Blod over deres Hoved, end

Kjendte det var dem selv som raabde: Kors-
 fast, korsfast! Hans Blod komme over os og
 over vore Børn! Vaa Ham, den Forklarede,
 kan de ei meer fæste Naaben, kun Hans Dis-
 ciple, Hans Opstandelses Vidner, kun dem
 kan de pine og forfølge, og formaae dog ingens
 kunde at binde deres Tunge, at dæmpe deres
 Vidnesbyrd, thi det er Herrens Ord som bry-
 der Klipper, som løber hastelig, og farer frem
 fortærende som Ildens Luer, som skryder sig til
 Jorderiges Ender at forkynde Fred i Evanges-
 liet om Christo Jesu, om det Navn som er over
 alle Navne, det eneste som gives under Himlen
 til at helbredes og frelses udi.

I mærke det jo godt, I Elfskelige! jeg
 talde i en Signelse om den til Dødens Dom
 ansvordede, korsfæstede og ret som jordede, men
 klar igjen opstandne Christendom. Helvedes
 Dorte, sagde Frelseren, skal aldrig faae Overs-
 haand over min Kirke, og Kirken er Hans
 Legeme, Hans Fylde, som opfylder alle Ting
 i Alle. Det kan vel stundum lade, som Hans
 Ord vil glippe, naar Hans Kirke trænges og
 bespottes og dømmes efter falske Vidnesbyrd,
 men det lader dog kun saa, det gaaer med Chri-
 stendommen, som med Kristus selv, dengang

Han straffede Synd i sit Fædreneland, de førde Ham op paa det Bjerg hvor deres Stad var byggt, for at styrte Ham ned, men Han undkom midt iblandt dem, og gik bort; thi saaledes forbittres Man i Christenheden ogsaa over Christendommens Tugt, og fører den, saa at sige, op paa den menneskelige Kundskabs Bjerg for at styrte den, dømmet den med kjædelig Fornuft, men kun dens Elkhjerte ramme de, dens Aand opsvinger sig høit over deres Hoveder og skiver sine egne Veie til et Kapernaum, at lære der med Myndighed til stor Forundring, uddrive Dæmle og helbrede Enge. Ja Christi Ord, det er Hans Kirkes Grundvold, og saalænge Han har Sæde hos Majestætens højre Haand, saalænge Han har al Magt i Himlen og paa Jorden, saalænge glipper ei den Klippe; nei, Jord og Himmel skal forgaae og Elementerne skal smelte, men Ordet skal bestaae. Naar da Hans Kirke er for menneskelige Dine dybest nedsjunket, da har den netop løftet sig usynlig, og bereder sig i Løn en nye, en højere og mere herlig Skikkelse. Han sender sin Engel i Jordens Skjalv, Stenen viger, Bagten flyr, og en forklaret Skikkelse opstaaer. Vi leve i de Trængselsens og Barmhjertighedens Dage, med sin

daarlige Fornuft vilde Mennesket nedstyrte sit
 eneste Frelser fra Herlighedens Throne til sig,
 ja under sig i Syndens Jæmmerdal, Man bes-
 spottede Hans Død til Shændernes Forladelse,
 foragtede Hans Lidelsers Samfund, fornægtede
 Hans Opstandelses Kraft, Man satte hedenske
 Bøger og hedensk Fornuft til at prøve og dom-
 me Hans Ord, som skal domme Folkene med
 Sandhed og Retfærdighed, Man beviste flægt-
 igt at Ingen af os syndige Mennesker kan fors-
 løse en Brøders Sjæl, eller tage selv sit Liv
 igjen i Graven, og dermed skulde det være
 bevist, at Guds Eenbaarne Søn kunde det ei
 heller, bevist at der er ingen Frelser for det
 arme Menneske som ei i Pharisaisk Hovmod-
 tør stole paa sin Dyd, som føler at vi have alle
 syndet og fattes Roes i Gud, som føler og seer
 at Gud er imod Synden en fortærende Ild, at
 uden en Frelser maae vi alle døe den evige Død.
 O, maae vi da ikke sige i den sandeste Eignelse,
 at de have korsfæstet Frelseren, forsejlet Gra-
 ven, sat en Vagt derom af Hedninger, en he-
 densk, en daarlig, en fjædelig Fornufts Slut-
 ninger og Domme! O, er der ikke mangt et
 Menneske, som havde troet at Jesus var den
 der skulde frelse Israel, men lod sig forblinde

af Skinnets, forville og forvirre af de Bantropes
 spidsfindige Tale, hvormed de pralede af at have
 slaget Frelseren ihjel, og forvandlet Guds Søn
 til en Synder som vi! Jo, visselig, og det er
 saa endnu, endnu, omendskjøndt hver Christen
 nu trøstlig kan sige: Han er opstanden,
 seer Stedet hvor de lagde ham! Det er i
 Morgenstunden, vi kan see Graven tom og høre
 Englerøsten, og snart vil Herren møde os paa
 Veien, aabenbares i sine Disciples Kreds, og
 udtone sit himmelske Løsen: Fred være med
 eder! Ja, i de næste Dage skal den sunkne
 Kirke hønlige og herlige opløste sit Spirit imod
 Himlen, Christendom skal forklaret aande paa
 Jorden og henveire Verdens selvgjorde Wiis-
 dom, som Avner adspredes for Vinden, kund-
 gjøre sin himmelske Fødsel ved at forkynde de
 Ting, som intet Øre saae, intet Øre hørde, og
 som ei er opkommet i noget Menneffes Hjerte,
 men hvilke Gud haver beredt for dem som Ham
 elste, og aabenbarer paa Sin Aand, den Aand
 som randsager alle Ting, ogsaa Guds Dybheder.
 Saaledes skal Christendom ved hellig Wiisdom
 og kraftige Gjærninger stadfæste at den er Hans
 Ord som Enge kjender Faderen og haver annam-
 met al Magt i Himmelen og paa Jorden, den

Det spalte Verdens Bise og fige med Profhet-
 ten (Ef. 41.) ladet eders Tratte komme nær,
 siger Herren; kommet nu frem med eders stærke
 Bevise, siger Jacobs Konge! Lad dem komme
 frede og forkynde os det, som hændes skal! for-
 klarer os de forbigangne Ting, hvad de vare;
 saa vi kan lægge det paa Hjerte og vide det
 Sidste deraf, eller ladet os høre de tilkommende
 Ting! Forkynder de Ting som skal komme
 herester! saa kan vi vide at I ere Guder; saa
 vil vi se os om og betragte det med hverandre.
 See! I ere mindre end Intet og eders Gje-
 ninger værre end en Dyle, vederstyggelig er
 den som udvalget eder. Saaledes skal den
 bespøttede, foragtede Christendom tale i de næste
 Dage og Follene skal have for den Herres Røst,
 som gjør løgnagtige Tegn til Intet, og gjør
 Spaamændene galne, som forvirrer de Bises
 Tanker og gjør deres Bidskab til Daarlighed,
 men stadfæster, fra Tjeners Ord og fuldkommer
 sine Sendebuds-Raad (Ef. 44). Et stinnende
 Syn skal opgaan over de forbigangne Dage, og over
 de stansende Stæder mærke Taler, til at kund-
 giare Hans Herlighed og Sandhed, som have
 Røst til sit Klædebon og udbrede Himlen lig
 et Teppe; som hvælver sine Gale i Vandene,
 Grændsiges Præd.

gør de tykke Skindet til sin Bogn og farer med
 Væters Vinger; (Ps. 104) til at stadfæste at
 denne Gud er Israels Gud, Ham der talende
 ved Profpheten, og sagde: søg i Jehovas
 Bog og læs! der fandtes ikke een af disse
 Ting, det Erte såvne det Andet, thi min
 Mund, den havde budet det; og dens Aand
 den havde sanket dem (Es. 34). Det skal skee
 af Herren, enddog det er underligt for vore
 Mene, og vel maatte da Ordets Tjenere rugte
 eder, og sige: I lidet. Troende, som Hende
 Himlens og Jordens Skikkelse, men vil ei agte
 paa Ederens Tegn! I Daarer og Seenhjertiede
 vil at troe alt det som Profpheterne have sagt!
 Burde det ikke Christum i Hans Kirke og Le-
 geme paa Jorden at lide dette og da indgaae
 til sin Herlighed? Skulde I ikke komme ihu,
 at siden Herren er opstaaet, er Han med os alle
 Dage indtil Verdens Ende, taler Han ikke med
 os paa Veien og oplader os Skrifterne ved sin
 Aand og sit Ords Tjenere, saa vore Hjærter
 brænde i os; føle vi ei Hans Nærhed, maatte
 vi annamme Betsignelsens Brød til Hans Hus-
 kommelse, og skulde vi da tvivle om at Han
 kan og vil bestaae Verdens Vise, sprænge
 Helvedes Porte, skulde det ei være os et upaa-
 tvivleligt Ederens Tegn, naar Ordet atter for-

kynder sig med Myndighed og trodset Verden
 og spottet med dens Viisdom? Jo visselig,
 det skulde saa være; men nu er det engang
 ikke saa; og der staaer skrevet: annammer den
 som er skøbelig i Troen og dommer ikke hans
 Tanker! See, derfor ville vi raadmodelig bie
 paa Guds Time, da den Blinde skal see, den
 Døve høre, Bogens Ord, den Hulte springe
 som Hjorten, og den Stumme synge med Fryd,
 da den øde Mark skal fryde sig og blomstre som
 en Rose, da de skal see Jehovas Herlighed,
 vor Guds Prydelse (Es. 35). Men, imedens
 da være Dine holdes til, saa vi kjende Ham
 ikke, da lader os dog som de vandrende Dis-
 ciple tale om Ham og forkynde Hans Priis?
 Lader os, som annammede Troe paa Jesus af
 Nazareth, komme vel ihu hvor magtig Hjelpe var
 i Gjæringer og Ord for Gud og alle Folk,
 stadfæstes i Haabet at Han dog er den som skal
 forløse Israet, og ei foragte Nøgtet om Opstaa-
 delsen. See! hertil kaldes og drives os kræf-
 tig ved Dagens hellige Evangelium; thi det
 forkynder helt Hans Kraft og Ord, som kaldte
 os fra Mørket til sit underlige Lys, det taler
 helt om Ham som har vor Sygdom og tog vor
 Dine paa sig; og derfor vil jeg, ved den Helligs

Ands naabefulde Bistand, stræbe til Opbyggelse at lægge eder dette Evangeliums store, trøsterige Ord paa Hjerte.

Hellige Fader! hellige os i Din Sandhed!
Dit Ord er Sandhed.

Dg Han traadte ind i Skibet og foer over og kom til sin egen Stad.

Saa re mærkelige ere disse Ord i Evangeliets Begyndelse, naar vi have læst hvad os i den foregaaende Tale er sagt, at Jesus uddrev Djaevle i de Bergafeners Land, men fordi Han lod de Djaevle fare ind i Svinejorden, saa den styrtede sig i Havet, da udgik alt Folket af Staden og bad Jesum at vige af deres Egne. Det maae dog vel forundre os at see et Folk, saa dybt nedsjunket i verdslig Omhyggelighed og timelige Sorger, at de bade ham bortvige, som kundgjorde Herrens Herlighed, hvis Trudsel var et blinkende Sværd for hvilket Markets Mander maatte hylende sige, hvis Guddoms Ord var Mad til et evigt Liv. Det maae dog vel undre os, det Galenskab at bede Ham bortvige, som kommer for at udsfiste de evige, uforgængelige Alenodier: Guds Naade, Fred og Salighed, at bede Ham bortvige for vi at tabe Verdens timelige Nydelse, dens forfængelige Gode? Nei, bedroge os dybt, det maae, det

Sal den Baneri og Forblindelse, der viser sig i
denne Handel, men forundre os, det kan den
ingenlunde, naar vi kjende Verden og os selv.

O Venner! lad os kun ikke detge det for
os selv og vi for vore Brødre! hvergang Guds
Naades Evangelium forkyndes, da kommer Jes-
sus til os, og naar vi et ankomme Ham, naar
vi bede Ham vige fra vore Grandser, da mener
kun ikke det er, fordi vi ikke mærke Hans
Hæthed og Kraft, fordi vi frygte for at bedras-
ges af Ham! nei visselig, Faderen giver selv sin
Søn og sin Sandhed Vidnesbyrd i vort Hjerte,
vi føle Ordets Guddoms-Kraft, thi naar det
klinger, krympe sig de onde Lyster, og kjende i
Gru deres Dommet, og spørge som Djævel:
Jesu Naztæer! hvad have vi med Dig at gjøre?
er du kommet at pine os for Tiden? Vi føle
fremdeles Ordets Guddoms-Kraft i den salige
Forjættelse om Hvile og Fred som gjennemklyn-
ger Hjertet, og naar vi da alligevel bede Jesus
horte vige, lukke Øret for hans Sandheds Ord,
adsprede Tankerne for at glemme det, eller
gruble efter Tvivl, da skeer det kun, fordi vi
føle, at naar Jesus skal boe i os, da maae
Djævlene flytte, at der kan intet Samfund være
mellem Lys og Mørke, mellem Kristus og Be-
lial, at skal Kristus tilhøre os, da maae og

vi tilhøre Ham, fornægte os selv og sige, at vi
 Farvel til de Kjære sindige Lyster og verdslige
 Begjæringer som ere Hans Fjender, den Synne-
 hjord i hvilken Djævlene, fare og true os med
 at tage af vor Glæde og Trøst, Verdens
 Fred og Tryd og Alverdens Velsnit til Afgrunden
 med sig, og denne Trudsel er det, som forfærdar
 det syndefulde Hjerte, saa det heller vil være
 Djævlens Bolig end den Hellig Aands Tempel,
 heller vil have sin Deel i Verden end trøste sig
 i Haabet ved det evige Livs Arv; saa det beder
 Jesus bortvige af sine Brødre.

Og, I Elskelige! som det gaaer med det
 enkelte Menneske, saaledes gaaer det med Folk
 og med Stammer. Vi see i Tidens Løb,
 Christue saae det fornemmelig med Grynne
 Dage, hvorledes Folk efter Folk, de Læge med
 de Lærde bad eller bød Jesus bortvige af deres
 Egne, hvorledes menig Mand i Høbetal vendte
 Jesus Ryggen og vandrede sikkert i Synd paa
 deres Lysters Veie, medens de selvgiorte Bise
 og Kloge høit fornægtede og bespottede Ham,
 nægtede Hans Ords Sandhed, spottede Hans
 Kraft, beløe Hans Trudsel og Forjættelser.
 Ja, hvem af os har ikke hørt det hvorledes
 Man med Djævelstunger kaldte Jesus Synde-
 buksen og Gud Faders Aie og Marias Hore.

barn, hvorledes Man med Helvedslatter trodsede
 den Dødt som ikke døer, og Ilden som et slukkes,
 og spottede Guds Helgenfare i de hvide Klæ-
 der, og med Palmegrenen for Guds Throne!
 Hvem af os veed det ikke, at et talrigt Folk i
 Christenheten, navnkundigt, elsket, efterlignet
 og helliget mellem alle de saakaldte vise, kloge
 Høfler, at et saadant Folk i vore Dage of-
 fentlig affør den Herre, som dem kjæbde, hørte
 kastede det Christen-Navn, hvormed de vare
 kaldet? Og mener I da nu, at disse Djevles
 Ord og Djevle-Gjerninger var Frugten af
 ustyldige Vidfarelser; at hos de Folk var
 Sandhedskjærlighed og Lyst til Død som Man
 jo end vil stræbe at indbilde os? Mener I,
 at Man kan elske Sandhed og dog fornægte og
 bespotte den! mener I at Man kan have Lyst
 til Guds Lov og dog Had til Hans Ord! mener
 I, som troe at Jesus er Sandheden selv
 og Hans Ord Guds, mener I Han lod sig
 selv uden Vidnesbyrd for sine Fiender,
 dog, hvad siger jeg? for sine, for Sandhe-
 dens og Dødens Venner, saa de forledes
 imod deres Villie til at miskjende og forhaane
 Ham, til at forskyde det eneste Navn under
 Himlen, i hvilket Salighed er givet? O! lad
 os dog ikke være Daarer nok til at mene Saa

dant, til at vælte Skylden og Broden fra Sandhedens Gliender paa Sandheden Selv, fra Syn-
 deren paa den hellige og miskundelige Gud, som
 vil at alle Menneſker ſkal komme til Sandheds
 Erkjendelse, ſom ogsaa lader ſin Naades Soel
 opgaae over Onde og Gode, lader ſit Ord nede
 falde ſom frugtbar Regn over Retfærdige og
 Uretfærdige. Nei, viſſelig, høit, høiere end
 nogenſinde ſiden Jeſu Kiøds Dage, talde Sand-
 heden til Jordens Daarer, den talde i Edna
 vittigheden under Ordets Hørelſe og Ithukom-
 melleſe, den talde med de forbigangne Tiders
 ſtarke Stemme, med Dagenes, de fremfarnes
 Aarhundreders Roſt om Jeſus af Nazareth, om
 Hans Ords Kraft og Hans Gjeringers Her-
 lighed, men de vilde ikke høre, de tilſtøppede
 deres Øren ſom Stephani Mordere, fordi Ord-
 et ſkar dem i deres Hjerter og fordsønde de-
 res ugudelige Væſen og de verdſtige Lyſter, de
 gjorde deres Nakter til Jeru og deres Vandens
 til Kaabber for at modſtaa Overbeviſning og
 Tugt, de tilknugede deres Munde for ikke at ſee
 Guddoms-Klarheden i vor Herres Jeſu Chriſti
 Aſyn, thi den er for Djævelen og alle hans
 Værn en Helvedes Ild. Kunde vi noget Dree
 blot tvivle herom, ſaa maatte dog Tvivlen for-
 ſvinde, naar vi komme ihu, hvad Sandhedens

Fiender i ubegribelig Daarskab saa tit og saa
 høit have mindet os om, at Værket priser Mæ-
 skeren og at paa Jergten skal Man kiende Trøet;
 ehi, gode Gud! mon det er Dig den Gierning
 priser som en øvet, og som øves uden Skye i
 Sandene fra den Dag af da Jesus bortvæg!
 er det Din eller er det Djævelens Gjerning at
 træde Fod og Kiet under Fødder, at bespotte Mæ-
 skelæren, at lægge Haand paa Dine Salvede,
 at adle Sviig og Erovelse med Klogskabs
 Navn, at sønderrive med Laster Egteskabets
 hellige Bånd, at falde Eesagtighed og ketske
 dig Gjøgen Livets Nydelse, at dølge Mordskyst
 paa sit Hoved, og Rou i sine Rister, at lee ad
 den Fattiges Graad og den Undertrykkes Suk!
 er det Frøgtier paa Sandhedens eller Egnens
 Trø! Er det dog ikke aabenbart som Middags-
 sofen, at da Man bad Jesus bortvige, da var
 det Sandhed Man forskjed, at da Jes-
 us traadte i Skibet for at vige fra de af Dævle
 fortryllede Kyster, da traadte Ketsfarvighed og
 Miskundhed, Ydmyghed og Kjærlighed og alle
 hellige Engle i Skibet med Ham, og Man gav
 Verdensklogskab og Hdselhed, Vergjerrighed,
 Arhberie og Velslyst, Man gav sminkede Dævle
 deres Navne.

Saa traadte da Jesus i Skibet og bort-

før, af! fra saamangs et Land i Verden haade
 fordom og nylig, fra de Lande, hvor Jesus
 selv i sit Kjeds Dage grundlagde sin Kirke,
 hvor hans Apostle have legemlig vandret og
 bygget paa den faste Grundvold, og hvile deres
 hellige Støv, fra det Land, hvor Man luskede
 Ordets Smus og handiede dets Tjengere. Men,
 Dræng! lad os hellere end Rivs paa fremmede
 Lande, gløselig betragte vort eget, og see, om
 ikke Jesus ogsaa her traadte i Skibet for at
 vige paa vor Bøn fra Fædrelandets Egne! Af!
 kan vi nægte, at vi bad Ham bortvige, at selv
 vi, som troe paa Hans Navn, mangengang,
 naar Han kom med Fugt og bød de onde Lyster
 og de verdslige Begjæringer bortvige, at vi da
 i vort Hjerte ønskede, Han var bortvejet af
 vort Hjertes Egn! Af, kan vi uden Trods og
 Blindhed nægte, han er traadt i Skibet for at
 fare til sin egen Stad, som Han ei længer fandt
 blandt os, endskjøndt den var her for, endskjøndt
 vi sigte at dens Indbyggere var vore Fædre!
 Af nei, vi kan, vi vil ei nægte det, i Skibet
 er Han traadt, den milde Frelser, som oversatte
 vore Fædre fra Satans Herredømme i sin Sand-
 heds og sin Naades Rige, som har indsamlet
 dem til sig i Fredens Bolig, som havde agtet
 os og vore Børn indtil Verdens Ende, det

samme Hæb, den samme Iydgang til Gud
 Faders Rige. Vi bad Ham daarligen, af Rær-
 lighed til Verden og til dens Aterlighed, at
 fare bort. Han staaer i Skibet og stirrer end
 paa vore Søster, græder og siger: Land! Land!
 her mig Ord! o, at du dog vidste, endog paa
 denne din Dag, hvad som tjener til din Fred!
 men nu er det skult for dine Dine. Hvor
 ofte vilde jeg dog ei forsamlet dine Børn, som
 en Høne forsamler sine Kullinger under sine
 Vinger, men I vilde ikke. Saa taler Frelse-
 ren, og vi, Hans Ords ærlige Tjenere, vi raabe
 det ud paa Landets Gader, vi dvæle end en
 liden Stund, før vi træde i Skibet med Herren,
 vi staae paa Marken reiserædige, ombestede,
 med Stav i Haand, men sige for, om det er
 muligt, at forblive her; vi laane Jesu Rær-
 ligheds Tunge for at prøve, om vi ei med den
 kunne lokke vore Brødre til at lytte, til at see
 efter Herren, til at see hvortledes Han med en
 Taare i sit klare Guddoms Øie, vender Aasynet
 bort fra det elffede Land, hvor fremme Fædres
 naanattede Børn ei længer vil glæde sig i Lysets
 Skin og worde Lysets Børn, men elffe Mørket
 mere end Lyset, fordi deres Gjæringer ere onde.
 Vi laane Herrens Tordenstemme for at prøve
 om vi dog ei kan vække og forfarde de Sovende,

saa de opvaagne, see deres sande Skikkelse og
 deres store Nød, see Jordenskyerne som hænge
 over Landet, det Land til hvilket Frelseren,
 naar Han forløber, Hans Tjenere naar de
 afrygte Markens Støv fra deres Fødder, maas
 udraabe Herrens store Bøe, og sige: du Kaper-
 naum! som var ophøiet indtil Himmelen, du
 skal nedstødes indtil Helvede, thi dersom de
 kraftige Gjerninger som ere gjorde i dig, havde
 været gjorte i Sodoma, skulde den have staaet
 indtil denne Dag, derfor siger jeg eder, det skal
 gaae Sodoma Land taaleligere paa Dommens
 Dag end dig (Matth. 11.).

O Venner! hører os! o hører Herrens
 Ord fra vore Fæder! o, tænker ei vi frygte for
 vor egen Lod, om vi skal vige høit herfra,

Nei trygt besætte vi selv Dødens Bølge

Naar vi med Jesus er i Elsk og Følge,

Vi trobse Storme i den høie Stavn

Som bærer frelste os til Himlens Havn.

Tros ei vi frygte for Guds Kirke, frygte for at
 Jesus ei skal finde nogen Kyst hvor Folket kal-
 der Ham med Gul og bliser Ham med Glæde!
 Saalænge Verden staaer, er der og sliq en Kyst
 paa Jorden, en Stad som better til den Ære
 at kaldes Jesu egen Stad, som onsker sig den
 Naade at have Frelseren i sine Porte, at hvile

Under Ekerublimens Vinger som end straalet
 over Maadestolen i vor Herres Jesu Christi
 Blod. Og var den Sammentime kommet, da
 Jesu Kirkeskib omdrev som Arken paa det vilde
 Hav, og kunde ikke selv paa Bjergetoppen finde
 Hvile for sin Rjøl, nu vel! kun Verden maatte
 hyle da, thi den skulde stytes og vige og sandt
 intet Stad, Jesus fandt med Skibet Havnen
 over Stjernerne, og Efterglandsen af Hans
 Herlighed antændte Elementerna.

O Venner! føler det! at kun for eders
 egen Skyld er det vi kalde saa og true; kun
 Kjærlighed til vore Brænder efter Rjodet, til
 Marken som har baaret fordum sliq en heilig
 Grøde der nu hviler i Guds Lade, til den Rod
 vi selv oprunde af, for om det var muligt, som
 talende Kviste at bevæge Stammetræet, saa det
 bøier sig under Herrens Storm og aabner Aars
 gangen for den Himmeldug der kan opfriske og
 oplive det til Brugbarhed, kun det kan drive
 os til saa at trodse Verden, blotte Brystet for
 dens Vile, Ansigtet for dens Haan og Spot.
 O! føler det! forvandler vort Farvel, det sørge
 lige, til en glad og venlig Hilsen, o, vender edet
 imod Skibet, kalder Ham med Gul tilbage,
 Grefseren, som brøler end ved vore Kyster, for
 trodser eders Daarlighed, og heder Ham ydmyg

gelig, nu da Dagen falder og det stunder imod Aften at blive hos eder med sine hellige Leire, sit Bage imod Maffens Forsærbelser til Ledsa-gelse igjennem Dødens Elnggedale! O! da vil Han gaa i Land paa Næ, opslaae sit Haulun iblandt os, opløfte sit hellige Banner, under hvilket Fadrene stred, og skænke os Seier med dem over den Verden Han har overvundet. Da skal vort Land igjen kaldes Hans egen Stad som ligger ved Havet, da skal Hans Skib ei stævne bort fra vore Kyster men i gyldne Klæder atter fæstes under Kirke-Buen og minde os om Livets Vilkaar, om den Fart paa Verdens Havet under Storm og stærkeølger, som er vores Lod, og om den Havn det ber os kjækt at stille efter, om den Fart at forlades af den Eneste der kan med holden Reise føre os til Evighedens Kyster!

Der staaer skrevet: Han kom til sin egen Stad, og see! de førde en Værkbruden til Ham som laae paa en Seng.

O! Christne! vi veed det, hvert Menneske er af Naturen sliq en aandelig værkbruden Mand og Kvinde, som ei kan røre sig af Sengen, af Baaren, Liigbaaren som han ligger paa, som et engang formaaer at gaa selv til Løgen, end sige Afelbrede at vandre paa sin egen Haand

til Himlen. Bæres maae vi hen til Frelsens
 mt som de Spæde i en hellig Signalse i Daaben
 bæres frem for Ham. Der kommer Ingen til
 mig, siger Jesus, uden Faderen hendirger ham
 (Joh. 6) og ere vi komne til Jesus, da veed
 vi og, hvor underlig vi droges did ved Ordet
 og dens Tjenere, som Guds Redskaber, ved stærke
 Førelser, som vi forhærdede maatte modstaaet;
 dersom vi skulde undgaaet at følge dem. Vi
 veed det, Daaſke Christne! at vort Fædreneland
 er baade aandelig og legemlig en sliq vækbrun-
 den Kvinde, og at det er vores, hendes troende
 Børns Skyldighed at søge Hjælp og Raad, at
 være hendes Alverdoms Støtte, o saa lader os
 med Bøn og Taarer kalde Frelseren tilbage;
 love redelig at bygge Ham en Hytte i vort
 Hjerte og Hans Ord en Kirke i vort Land, saa
 det maae worde igjen Hans egen Stad, og lader
 os da i Troen frembære aandelig for Ham
 vor gamle Moder, som hun ligger paa sin Søtæ-
 sning paa Gravens Bred! O! naar Han da
 seer vor Troe, da skal Han sige, som i Dagens
 Evangelium: vær kun frimodig! dine Synder
 ere dig forladne.

O! underfulde Ord! ja Ord, som den
 Troende forlystes ved, og priser Gud for Barm-
 hertighed. Men see: Mogens af de Skriftelege

sagde ved dem selv: Denne bespottet Gud. O Venner! vi har hørt det, vi kan daglig høre det endnu, hvorledes mange Skriftefogte sige det Samme høit; naar Tiden er om Jesus, at han kan forlade Synderne. Snart vil de lære os at Syndsforslædelse er en umulig Ting for Gud; fordi den er umulig for Mennesket, ubegribelig for vore Dine, snart vil de indbilde os at vi behøve ingen Syndsforslædelse, men kan forsones selv vor Brøde med Dyd og gode Gjerninger, og snart spørge de som hine, med hyllet Værefrøgt for Gud: hvor kan forlade Synder uden Gud! som om de ikke vidste at den samme Jesus der siger: dine Synder ere dig forladne, siger ogsaa: Faderen og jeg ere Eet og de samme Ting som Faderen gjør, de Samme gjør og Sønnen ligesaa, ligesom Faderen opvækker Døde og gjør Levende, saa gjør og Sønnen levende hvilke han vil (Joh. 5). Men o kristne Venner! lad dem kun bevise, spørge og spotte, de selvfølgende Daarer! lad dem kun indbilde sig at de ere kærte og have ikke Lægen som behøv, eller om de heller vil, trods med den Tale, at for Døden voger ingen Urt, vi need det bedre, vi hørde paa Samvittighedens sandbrud Røst- og fordamde os selv, vi fælde os besvarede, Herren oplod vort Øre saa vi hørde

Jesum kalde: kommer hid til mig! her skal I
 finde Hvile for eders Sjæle, vi lode os drage
 af Faderen og kom til Jesus, og fødte Hjertet
 gjennebraves af Liflighed, opfyldes med det
 evige Livs uforvisnelige Haab, der det klang
 fra Frelserens Læber: vær frimodig, min Søn!
 min Datter! dine Synder ere dig forladne, og
 vi sige med fuld Fortrøstning for Fædrelandet
 som far os selv: Gud! omvend os og lad dit
 Ansigt lyse! saa ere vi frelst, Du sætter os til
 en Fætte for vore Naboer, og vore Fiender
 spotte os, Du førde et Vintre fra Egypten og
 plantede det, og lod dets Rødder rødfæstes og
 det opfyldte Landet, Vi er ge ne be d æ k k e des
 med dets Skogge og dets Grene som Guds
 Hedre, det udbredte sine Grene til Havet, og
 sine unge Rødder til Floden, hvi sønder
 rev Du dets Gjerde saa at alle de som gik forbi
 ad Veien bødte af det, Skovens Sviin have
 nedtraadt og Markens Dyr afsnaget det. Gud
 Beboeth! vend dog om! skue af Himmelen, og
 seer til, og besøg dit Vintre og den Rode
 som Din hvire Haand plantede, og den Søn
 som Du bekræftede Dig! Det er opbrændt
 med Ild, det er afbrændt. Jehovah,
 Grundtvigs Længsel.

Gud Zebaoth! omvend os!" lad Dit Ansigt fald
 saa blive vi frelst (Ps. 80). Vi veed det vel,
 at naar den Fattige, den Enge, den Fortrangte,
 den Foragtede, Bestaaemede, Udslyndrede vil
 sige: jeg søger kun for mine Synder, thi Her-
 ren er retfærdig og Hans Dom er ret, jeg
 har fortjent Alt hvad jeg Alder og Meer, usige-
 lig Mere, og havde jeg kun mine Synders For-
 ladelse, turde jeg kun frimodig opstige til mit
 Hine til Himlen og raabe: Abba, Fader! fælde
 jeg kun Anden vidne med min Aand at jeg
 var et Guds Barn, da var jeg rolig og glad i
 al min Elendighed; vi veed det vel, siger jeg,
 at naar Verden, som dog, desværre! nu er fæl-
 den, hører saadan Tale, da spotter den, og spøk-
 ger, om Man kan møtte eller klæde sig med
 Synds-Forladelse, om Man med den kan truse
 Trangerens Kjøp og afviske Ansigtets Glam.
 Vi veed, at naar Taler et om Land og Folk,
 da troer Verden sig end dobbelt beskyet til at
 svare os med Haan og Latter, naar vi sige at
 Landet, at Folket var frelst af al sin Nød; naar
 det havde sine Synders Forladelse, at istaan
 Synden er Folkets Fordærvelse; vi
 veed det alt, vi veed endog, at Mogens af dem
 der endnu boie Kna i Jesu-Navn, lade sig

nedslaae af Verdens Fatter, bedaae af dens
 Kløgt, forblinde af hvad Verden kalder Held
 og Hjelp og Raad og Rægedom for Folk og
 Lande, men hvad er Verdens Fatter og de Hals-
 rendes Tvivl imod Guds rene Ord; saligt er
 det Folk hvis Gud Jehovah er; det Folk som
 han udvalgte sig til Arv! En Konge frelses
 ikke ved sin Magt og Kraften frier ei den stærke
 Kjempe, men see! Jehovah seer til dem som
 frygte ham, som haabe paa hans Miskundhed
 (Ps. 33). Hvad er al Verdens Raab imod
 den ubetragelige Tørlse, at vi kan glæde og
 lykkelige bære Verdens Trængsel, naar vi ha-
 ve Fred med Gud i Christo Jesu? Saalidt som
 den Værkbrudne i Dagens Evangelio klagede
 og sørgede: hvad nytter mig den Synds Fors-
 labelse, naar jeg alligevel maae ligge her i Pine
 og æde mit Brød med Suf og vade mit Lede
 med Taarer, ligesaalidt spørge Christne om,
 hvad Guds Fred og Betsignelse nytter Land og
 Folk, naar de alligevel maae sukke under Træng-
 serens Haand og Fiendens Forsnydelse, thi
 vi, vi ved, som han paa Baaren, at naar vi
 ere Guds elskelige Børn, da times os og, hvad
 der tjener os best, da er Nages gavnlige og

Verden let, da vil Gud i Sin Time oprette os og bestjemme Verden.

Saaledes læse vi i Dagens Evangelium at Jesus sagde til de Skriftefogte: Hvi tænke I Ondt i eders Hjerter? thi hvad mon er lettest at sige: dine Synder ere dig forladne, eller at sige: stat op og vandre! men for at I skal vide at Menneskens Søn har Magt paa Jorden at forlade Synderne, da stat op og sagde Han til den Vartbrudne, tag din Seng op og gaa til dit Huus! Og han stod op og gik hjem til sit Huus.

O! Venner! seer Herren vor Troe og tilfiger vort Land Syndernes Forladelse, og Verden spotter, o da vil Han tale til den som til de Skriftefogte fordom, og til vort Fædreland som til den Vartbrudne, da skal det ogsaa paa os klarlig aabenaars, at Menneskens Søn har endnu Magt paa Jorden at forlade Synder, at saligt er det Folk, som har til Gud den Herre, ved hvis Ord Himlene ere gaaet, ved hvis Aandedraet dens Hare skabtes, at Opbyggelse kommer ikke af Mester eller Vester, ei heller af Orden, men Gud er den,

som nedtrykker sin og opbysler denne, at der er et Bæger i Hertens Haand, fuldt af stærk Viin og blandet Drif, og Han skænker dermed, men Bæren deraf som Man skal udkryste, den skal alle Ugudelige paa Jorden drikke, og vi, vi skal forkynde Gud evindeligt og synge Jacobs Gud Psalmer (Ps. 75): ja, høit skal Landet synge, og sige: min Sjæl! lov Herren, og Alt det i mig er, Hans hellige Navn! min Sjæl, lov Herren og glem ikke alle Hans Belsgjerninger, Han som forlader dig alle dine Misgjerninger, Han som lægger alle dine Sygdomme, Han som igjenslør dit Liv fra Jordærbelse, Han som kroner dig med Miskundhed og Barmhjerlighed, Han som mætter din Mund med det Gode, at du bliver ung igjen som Ornen (Ps. 103)! Under Lovsang skal Fædrenelandet gaae hjem til sit Huus, Børnene skal bygge med Ære i Fædrenes Bolig, og alle Folk som det see, skal forundre sig og prise Gud, som har givet Menneskene saadan Magt, Magt i Christo Jesu til Opstandelse fra de Døde, Magt til at bygge de ødelagte Stæder, Magt til at trodse Verden, til at bryde Jernstænger og træde paa de Stærkes Nakke. Høit skal det gjensynes fra Bjergene: frygter Jehova! I Hans

Hellige! thi de som Ham frygte kjende ingen Mangel, de unge Løver blive nødsrftige og søke Hunger, men de som søge Herren skal ikke savne noget Gode (Ps. 34), saligt er det Folk som forstaaer sig paa Jubeltoner! Herre! de skal vandre i Dit Ansigt's Lys (Ps. 89). Amen! i Jesu Navn, Amen!

Vort Borgerstab er i Himlen.

P r æ d i k e n

F r e d e r i k s b e r g K i r k e

aa

Trogetyvende Trinitatis Søndag.

1814.

B r i f t e l e n :

Phillip. 3. 17—21.

Order samtlig mine Efterfølgere, Brødre! og giv
Agt paa dem der saaledes omgaaes, ligesom I have os til
et Exempel! Thi jeg har ofte sagt eder det og siger det
atter med grædende Taare, at mange omgaaes som Christi
Korsens Fiender og deres Ende er Fortabelse, thi deres
Bug er deres Gud, de sætte deres Væ i deres Skjændsel
og trage efter de jordiske Ting. Derimod er vort Borgers-
kab i Himlene, hvorfra vi og forvente Frelsen, den
Herre Jesum Christum, og formedelsk den Kraft ved hvilken
Han og kan underlægge sig selv alle Ting, skal Han for-
vandle vort fornedrede Legeme, saa det skal vordt ligedan-
net efter Hans-Herligheds-Legeme.

Lader os, saavidt vi ere komne, vandre
efter samme Regel, saa vi mene det
Samme! vorder familig mine Efterføl-
gere, Brødre, og giver Agt paa dem,
der saaledes omgaaes, ligesom I have
os til et Exempel!

Saaledes, I Elffeliger! søier den hellige
Epistels Begyndelse sig til det Foregaaende, i
det Apostelen fremstiller sig som et Exempel for
de Christne baade i Lærdom og Wandel, og her-
af skal vi lære, at det er ingenlunde saa, som
Man nu pleier at sige, at det kan være ligegyld-
digt hvad vi mene, at vore Meninger om de
guddommelige Ting kan være himmelvidt for-
skjellige og vi dog alle lige gode Christne. Nei-
visselig, Gud er Enigheds og ikke Splids Gud.
Hans Ord er ikke kastet til os som et Tvistens
Væbne, hvorom vi skulle prøve Størke med Ræd-
som og Kløgt, nei det er et klart Speil, hvori

vi skal beffue vort sande Billede og de guddommelige Tings rette Eignelser, vi skal alle, de Lærde med de Læge, see deri med de samme Vine, med et eenfoldigt Die og ved Herrens Eys, ved det Eys den Hellig-Aand tænder i vore Hjerter naar vi med Sandheds Kjarlighed bede Ham derom i Jesu Navn, og see vi med de samme Vine og ved det samme Eys, da maae vi ogsaa see det Samme og komme nødvendig til at mene det Samme. Men desværre, Ungen af os er fuldkommen, og hver haver sine Meninger som han nødig vil forlade, som han gjerne vil indbilde sig at være de sande, og vi have hørt de arrigste Kjættere trods paa den Hellig-Aand, som om Han havde indgivet dem deres Wildfarelser. Dersom derfor ikke det skrevne Guds Ord skulde forstaaes i den lige fremme eenfoldige Mening som er klar for Alle, da kunde Christne aldrig komme til at mene det Samme, men de Eenfoldige maatte i mange Dele lade sig omdrive af hvert Lærdoms Veir, og de Lærde maatte stedse lides, uden at Nogen, om han ogsaa var kommet til Guds Ords rette Forstand, kunde bevise at det var andet end hans egen Mening. Derfor, naar vi see den Række af fromme Christne som ligesaa Apostle-

nes Dage høge-meent det Samme, uagtet de vare forskjellige i Willaar, Tid og Tugemaal, da see vi ogsaa, at de meende kun det Samme, fordi de toge og troede Ordet bogstavelig, vi see, at saasnart de ogsaa i de mindste Ting vilde vage Kloge over det som skrevet staaer, da var deres Enighed forbi. Vilde vi da følge Pauli Befaling, have eens Mening, og mene det Samme som vor Herres Jesu Christi Apostle, det er, vil vi være rette Christne, da er der endnu og bliver indtil Verdens Ende intet andet Raad end' flittig at spørge os selv som Jesus spurgde den Skrifstkloge: hvad staaer der skrevet, hvortil des læser du? istedenfor at Verdens Vise tilraaber os: vær selv tænkere! maage vi tilraabe hinanden: vær Eftertænkere? tænker efter Herrens Ord og Troens Regel, ligesom I have Fædrene til Exempel.

Vist er det saa som skrevet staaer, at vi skal være i vor Herres og Frelseres Jesu Christi Naade og Kundskab, men det udlægges saa i vore Dage, som om der stod vi skal være fraden, ja som om vi allerede vare vordne den og Frelseren selv over Hovedet, nei, vi skal være i den og derfor blive i den, vi skal lære klarere at see i Ordets Speil, men det kan ikke sees

undtagen ved at see deri med samme Dine som de fromme Fædre og domme efter samme Troes Regel, thi alle skal vi vare eet Legeme og een Aand, alle ere vi kaldede til eet Haab i vores Kald og maae alle have een Herre, een Troe, een Daab. Kun een er den sande, saliggjorende Troe paa Jesum Christum, som døde for vore Synder og opstod til vor Retfærdighed, vil vi saliggjores med Fædrene, da maae vi ogsaa have deres Troe, kun een er den Hellige Aand som oplyser de Troende i Christo Jesu og Han kan ikke modsige sig selv, som Paulus siger (2 Cor. 1): Guds Søn, Jesus Kristus, som er prædiket iblandt eder var ikke Ja og Nei, men Ja er blevet i Ham, thi saamange Guds Forjættelser som ere til, ere Ja i Ham og Amen i Ham Gud til Vre, og Jesus siger Selv om den Hellig Aand (Joh. 16), Han skal ikke tale af Sig selv, men hvadsomhelst Han horer skal Han tale, Han skal forklare Mig thi Han skal tage af Mit og forkynde eder, alle de Ting som Faderen haver ere mine, derfor sagde jeg, at Han skal tage af Mit og forkynde eder.

Dog, jeg vil et tale mere herom dennestunde, thi hvo som kun vender sit Herte til at søge

Sandhed og Intet uden Sandhed, han skal vel forstaae, at den er ingensteds at finde eller og i Ordet som det læses, i det Ord som skal bestaae naar Himlene forgaar, han skal og dersom viist paaminde af den Hellig-Aand som dræde Guds Mænd til at udgive aandelige Ting med aandelige Ord, med Ord som vi end ere langt fra at begribe i deres høie Dybde og Høide, end sige at vi skulde kunne optænke dem som bedre og mere aandelige være. Heller vil jeg tale om, hvad de som bekjende Jesu Naam fristes mere til at glemme, det nemlig, at der paa vor høie Omgængelse, skal mærkes og hændes, at vi mere det Samme som Herrens Apostle, thi er det ikke saa, at vi omgaaes efter Leuens Regel, at vi lade Guds Ord raade i vort Hjerte og udtrykkelig tilsyne i vort Fænet, da mere vi ei heller det Samme som Apostlene, da mere vi Intet med vor Tale om Orden, da bifalde vi kun de Christnes Mening, men tilkynde os den ikke, indlemme os ikke i Herrens Løgne og Menighed. Al, altid har Guds Ords Eternitets magter se og vidne med Taarer, af madige af dem der med Munden bekjendte Jesum, Hans Ellevælses Samfund og Hans Opstandelses Kraft, dugges dog som Christi Røds

Klender, gjorde deres Bølg til deres Gud, satte
 en Ære i Skindsal og tragtede, efter de for-
 disse Ting, og det er ligesaa begribeligt som
 det egoistensynligt, at i Dage som disse, da Grets
 forsamling almindelig forskydes og bespøttes, maae
 der Abtandt dem, der besjende Ham, og med Læ-
 ven forkynde Hans Død, findes Mange som
 vil mene, at naar de gjøre Ham den Ære at
 raabe til Ham: Herre, Herre! da skal Han og
 gjøre dem den Tjeneste at kjendes ved dem for
 Sin Fader, endskjandt de vandre som Hans
 Korsets Fiender, forafste Ham i Steden for sig
 selv, og selge Ham, naar Verden kaller eller
 arber eller og naar Dødet tugter, for tredie
 Solopenge. Det maae da vidnes, hvit med
 Skrifstens Ord til Ære for det udsigtede Maan-
 skab for Saadannes Skuld, bestaende af de Wan-
 derere, og til Grelse for Daarene om de i Tide
 vil vandre sig, det skal vidnes, hvit, siger jeg,
 med Skrifstens Ord, at deres Ende er Jordens
 velse, for Jesus vil se alle bort til Dødsens som
 bestaende sig paa Uretfærdighed, at de naar Herte
 hos Verden, da have vundet Menighed i Hjer-
 ten, at hvo som naaer Jesus Maan, skal aflaae
 fra al Uretfærdighed, tage sit Kors an og følge
 Ham, omgaaes som Han omgives, have sit

Borgerskab og Fæderreland ind i Himlen. Dett
vil jeg, ved den Helligs Herdes naadesfulde Bi
skops sterke ydermere opbyggelse i det jeg taler
til eder efter Guds Ord.

Om de Treendes Ustændighed
denne Verden.

At betragte Verden som god: Hent og Fæder
reland, derett have vi af Naturret alle Lytt, om
end mere og mindre efter vorre særdeles Wislaan,
og alle atter vi naturlig de jordiske Ting langt
bedre end de himmelske, ja særvidt er det kom
mer i vorre formærkede Dage, som kalde sig selv
de vordste og maae vel gøre det selv om de vil
nogensteds kaldes saa, særvidt er det kommet, at
Man vidr og frede i Lato og Skrift, endog
selv fra de Stole som bygdes til at forstaae at
nort Borgerkab er i Hællene, selv derfra hør
Man forkynde det som Samhed og Pligt at
betragte Verden som sit Lytt, at være Wi
den og Lytte og Verdens Menneker, for
Tyndt det som den bedste Betælsse til Engher
den, tydig at betragte og shale med de syntlige
Ting som ere rimelige, opmunner til at trage
efter de jordiske Ting, efter Guds og Vre, sær
tyndt der som Gudsfrøgt og Dnd at være sa
straffelige Borgere i den verdslige Stat, adve

ret de Christne for at nedsejle sig for dødt i
det Uhyndiges og Eviges Betragtning og i Dine
sorgen for Sjælens evige Gjselbnd, advarer dem
dog for Alting ikke at glemme Verden over
Himlen, Liden over Evigheden. Saaledes har
Man talt, ja saaledes taler Man endnu baade
vidt og bredt og mangensteds iblandt os, og Ver-
den elsker saadan Tale som sit Eger, thi den er
af Verden og hører til Verden og opbyder Ver-
den og maake de sagtens høres og opbydes af
den. Jeg kunde nu spørge, om den Tale er
for nu og i sig, om det er muligt at troe paa en
uflyndig Gud og gjøre Hans Willie af Hjertes-
inden at have ham skadelig for Alie, eller om
Gud maaffes nu et længere forlanger Hjertes,
om han maaffes nu for Herrens ved Menne-
skens Hander, om det maaffes et en fornuftig
Gudsdyrkelse, en Gudsdyrkelse i Almind og
Sandskeds atindbyde. Som med i sig selv
og byr i de Menninger, at seise det Albyrtes
og lade det Indbyrtes være fuldt af Alreelighed
Jeg kunde spørge, om det er muligt at troe paa
en Evighed og dog betragte Liden som det Op-
perste, om det er fornuftigt at glemme Evighet-
den over de faa Dage i Verden hvoraf maas-
ske den nærværende er den sidste, om det er

formåstigt at sige: vi trøde paa en Gud, som har alver og Liv og Ande og alle Ting, men det er os dog uformeen, ja det er vor Pligt at søge vor egen Ære, det er vor store Pligt selv at samle Forraad til de kommende Dage? Ja I Elskelige! Her som allevegne var det nemt at vise, hvorledes Menneskene, der de sagde sig at være vise, bleve Daarer, hvorledes de bleve forsængelige i deres egne Tanker, hvorledes det uforstandige Hjerte blev formørket, hvorledes de bleve fordømte til at træde de håandgribeligste Fægne, fordi de ikke skønnede paa Sandhedens Rumbstøb i Guds Ord, men hvad kunde det nytte om jeg med menneskelig Blisdom overtal-
de eder til at træde, at Apostlernes og Fædrenes Mening var langt mere fornuftig end alle de Meninger hørmød Verdens Vise for vores Syn-
ders Skyld Hensøge os? hvad kunde det nytte aldenkund der er en saa himmelvid Forskjel imellem at bifalde en Mening og at have den i sit Hjerte, uroffelig grunder paa en levende Tro og fuldig Forvisning: Det er, mine Ven-
ner! med Forhustens Indsigt i den guddommelige Sandhed, som Her lærer skædes om det Manna der falder udi Orken: Ved det saaledes Grundtidsord.

meget, sit ikke tilovers, og den der sankede lidet
fattedes ikke, saare adskillig er Fornuftens Gave,
saare adskillige ere og Menneskenes øvrige Vil-
laar, og Enhver har sit bestillede Maal af
Wiisdom og Forstand, men deri priser Gud sin
Wiisdom, at formedelst Hans Ord kan alle blive
lige vise til Salighed, thi Guds Fred og den
evige Salighed avles af en levende Troe paa
Jesum Christum, og den Troe hverken kan eller
maa bygges paa menneskelig Wiisdom men ene
paa Guds Ord ved Guds Kraft, og det Ord
taler forstaaelig til os alle, og den Kraft forlæner
Faderen alle dem som Ham bede i Sandhed.
Derfor, bliver et mistroeligt ei heller bange I,
som det synes, mindre begavede, naar Verdens
Wise spidsfindig mestre eders Troe og Tale,
eller naar I læse Ord i Skriften som ere svære
at forstaae, net priser hellere med Frelseren den
Himmels og Jordens Fader som aabenbarede
de Umyndige hvad Han skjulde for de vise og
Forstandige, glæder edes, ja atter siger jeg,
glæder edes, thi jo klarere Fornuften kan erkjende
Sandhed, desto sterkere ere og de Troelste den ud-
klæfter, fordi al jordisk Erkjendelse er stykkevis,
deshværdere holder det at bevare den barnlige,
eenfoldige Troe, og uden den er al Wiisdom

Daarlighed, den Troe allene virker Kjærlighed, det eneste Bestandige, naar Verdens Skikkelse forgaar, den alene kan bestaae i Liv og Død mod alle Djævelens snedige Anløb, den alene kan gjøre os behagelige for Gud og salige hiffet, thi salige ere de som ikke see og dog troe! Denne enfoldige Troe er da ogsaa den eneste som virker det Sindelag i os, at vi ansee os for Udlændinge i Verden, og omgaaes som de der have deres Fædreland og Borgerskab i Himlen.

Derfor, kun af Guds Ord vil jeg tale om vor Udlændighed her nede, og vort Hjem foroven, saafom disse Ting ere afmaalede for Troens Pine. Ogsaa Hedningerne kunde forstaae at vi vare Fremmede i Verden, det har de og sagt, men at tale sødt om den Udlændighed, at tale vist og glædeligt om Fædrelandet, det formaaede de ingenlunde, thi de havde ei det af Gud beseglede Brev paa Borgerkab i Himlen, ei Aandens Fæstepenge i deres Hjerte, disse Ting nedsteege først med Guds Eenbaarne, Naaden og Sandheden ere bleve ved Jesum Christum.

Til at erkjende Dette og prise Guds Misfærdighed opvækkes vi allermeest ved at læse det Gamle Testamente, ved at give Agt paa

hvorledes de gamle Patriarcher og Hellige tale
 om deres Liv i denne Verden. Det vidste de
 saare godt, og følte det dybt, at her havde de
 ikke hjemme, de bekjendte at de vare Gjæster og
 Udlændinge paa Jorden og gavede dermed klarlig
 tilkjende at de længdes efter Fædrelandet, ikke
 det jordiske hvoraf de vare udgangne, men et
 bedre, foroven, et blivende Sted udi Himlen,
 hvorfor og Gud ei skammer sig ved at kaldes
 deres Gud, Abrahams og Isaks og Jacobs,
 Israels Gud. Derfor høre vi ogsaa David
 bede Herren (Ps. 17): frels min Sjæl fra
 Verdens Fjoll som have deres Deel i dette Liv,
 som fede sig selv og samle til deres Børn! (Ps.
 39) Herre! hør min Bøn og vend Dine Øren
 til mit Raab, gie ikke til min Graad! thi jeg
 er en Fremmed hos Dig, en Gæst som alle
 mine Fædre. Det er hans Begjæring af Her-
 ren at boe i Hans Huus alle sine Livs Dage,
 beskue Hans Deilighed og randsage i Hans
 Tempel; Herre Jehosh, udbryder han (Ps. 84):
 hvor elskelige ere Dine Boliger, min Sjæl læn-
 ges og stander efter at komme til Herrens For-
 gaarde, han vil heller boe paa Dørtærskelen i
 sin Guds Huus end i de Ugudeliges Paladser,
 han vil ikke have sin Deel i Livet med Verdens

Folk; men det er hans Trøst at see Herrens Gode i de Levendes Lande, at Gud vil frie hans Sjæl af Gravens Bold og opvække ham efter Sin Eignelse til at beskue Sit Ansigt (Ps. 17). Visselig, de gamle Patriarcher og Profeter sørgede ikke, hvad Man dog har villet indbilde os, som Hedninge der ikke have Haab, thi de vidste at der var en Stad som havde Grundvold, og at den levende Gud, som var uden Dagenes Ende, var deres Gud, og vilde et forlade deres Sjæl i Helvede, men dunkelt laae det forfattede Land for dem og kun i Besgeistringens hellige Timer, naar Gud underfuld oplod deres Døie, kun da skuede de Herligheden langt fra, ligesom Moses beskuede Canaan fra Nebos Bjerg, Gravens Jordan laae for deres Døie, de kunde ei begribe hvorledes det var muligt at gjenhemvandre den og ei henrives af Dødens Bølger, de saae i Anden Ham som skulde gjøre Stie for Herrens Ark og Hans Udvalgte i de store Bunde, men langt borte saae de Ham, Aarhundreder som de ei kunde tælle skilte dem fra Ham, det dunkle Forhæng skilte Livets som Tempels Allerhelligste, og de vidste at der kunde de ikke indgaae for den store Ypperstepræst af Melchisedechs Orden var

indgangen med Blod paa den store Forsønningsfest. See, derfor sullede de, derfor bad de om mange Livs Dage paa Jorden, enddog de kaldte sig Udlændinge der, thi de ønskede at opleve den Hølovedes Komme, som Jesus sagde til sine Disciple: salige ere de Vine som see det I see, thi sandelig! jeg siger eder, mange Propheter og Retfærdige begjærede at see det I see, og have det ikke seet, og at høre det I høre, og have det ikke hørt. Fædrene fik ikke Forsjættelserne, men saae dem kun langt borte og hidsede dem og lode sig overtale til at troe og hense i Haabet paa det som skulde aabenhæres, træstige lagde de Fromme i Israel deres Høheder til Hvile, thi det toned til dem fra Oven at de skulde forsamles til deres Fædre og at deres Sjæle skulde reddes af Gravens Bold; men i deres Livs Dage havde de mangengang været nær ved at forsage i Gru for Dødens Skygger, som vi ret høre paa den hellige Jobs vemodige Taler, paa hans Taler, som dog i en hellig Time opfyldt af Guds Aand saae et straalende Lys bag Graven og udbød: jeg veed at min Frelser lever og Han skal i den sidste Tid staae paa Støvet, naar Orment have afviklet dette mit Kjød, mine Vine skal see Ham.

O hvilken Naades Storhed. O Elffelige!
 er da ikke udstødt over os som befuldmægtigede til at
 lede i Verdens sidste Tider, efter at de Hemmel-
 ighededer som vare skjulte i Gud fra Verdens
 Begyndelse ere aabenbarede ved den Mand, som
 randsager alle Ting, ogsaa Guds Dnyheder,
 efter den Dag da Ordet blev Kød, da Guds
 Søn blev vor Broder, født af en Kvinde, da
 Gud forkyndte sin Velbehag i Mennesket, da
 det fuldkomne Menneske i hvilket vi ved Troen
 deelagtiggjøres, opstod forklaret af Graven, tog
 Fængslet fangen og satte sig ved den Almagts-
 ges højre Haand i det Høie.

Naar vi nu føle det dybt og vemodig un-
 der Korsk og Strid, at vi ere Udlandinge i Ver-
 den, da tør vi frimodig opløste vort Hoved og
 sige: vort Borgerskab og Fædreland er i Him-
 len, hvorfra vi forvente Frelseren den Herre
 Jesum Christum; vi veed Han gik til Faderen
 at berede os Sted og vil komme at tage os til-
 sig, saa vi skal være hvor han er, vi veed at
 Livet i Verden er for os en stakket Reise gjens-
 nem Ørten til det forjættede Land, Maalet kjender
 vi; thi det er Lysets og Salighedens evige Bo-
 lig, og Veien veed vi; thi Jesus Christus han
 er Veien, Hans Sandheds Ord er Løstøtten

som oplyser vore Trin i Maaen, som aabenbarer os de himmelske Tings Signelser til Bedrøffelse og Trøst.

Men I Elffelige! o saa laader os dog ikke tage Guds Naade forgiæves, men omgaaes som vort Kald er værd, lad det ikke være Løben allene, men vort ganske Levnet som forkynder den store, glædelige Sandhed at vort Borgerskab er i Himlen! Lad os aldrig glemme at hvor vort Liggendefæ er, der skal og vore Hjærter være, og er nu vort Klenodie i Himlen, da maae og Hjertet altid stunde did og styve did i Vennen, da maae vi som Paulus ei betragte de syulige Ting som ere, timelige men de usynlige som ære evige. O! Venner! vi have at jordisk Fædreland og hvo iblande os som ikke elsker det, elsker visselig ei heller det himmelske, thi det gjælder ogsaa her hvad Skreget staaer: elske vi ikke det vi have seet, hvorledes skulde vi da elske det vi ikke have seet, elske vi altsaa det Land hvor Fædrene have vandret, hvor Fædrene hvile, da veed vi ogsaa, at vare vi vilte fra det langt horte, da vilde vort Hjerte idelig stunde og langes Derester, da vilde vi ei tillade os under Tummel og Færdsel i det fremmede Land at forgjætte dets Ihusommelse, selv

den dybe Demod og Længselsens Taarer, vilde
være os kjære, hvert Ord og Bud fra Fædrene-
landet vilde vi annamme med Glæde, og vare
vi nu forvildte derfra formedelst en stor og uæg-
telig Brøde og vi da oplevede en Stund i hvil-
ken en Søn af vort Fædrelands Konge, drevet
af vidunderlig Kjærlighed kom til os i Udlandigs-
heden og sagde til Enhver især: vær frimodig
min Søn! din Synd er forladt, jeg har lidt
for dig, og følg mig nu hjem til min Fader,
han elsker dig for min Skyld og jeg vil dele al min
Hertighed med dig! Venner! Brødre, Søstre,
danske Frænder! søle I det ikke, at vi vilde, at
vi maatte falde ned for hans Fødder, salve dem
med vore Taarer, og sværge i vort Hjerter, at
ham vilde vi elske og tjene til vor sidste Stund,
for ham vilde vi glade udgyde vort Blod, om
det var muligt, vel tusinde Gange! Vilde,
maatte vi ikke slux forlade alle Ting og følge
ham med Glæde, kunde vi lade os opholde paa
Weien, om end de Egne vi drog igjennem syn-
tes nok saa lystelige for Næst, maatte det ikke
være i vort Hjerter: nei det er dog ikke Fædrene-
landet? Kunde vi overtale os til at forlade
vot ædle, store Fædsfæder om end Weien gik over
Torne og Djerpe, naar han gik selv foran og

udbrødde Haanden og lærde os fædse, at paa hans
 Kraft og hans Kjærlighed kunde vi stole? Var
 det os muligt uden Harm og Bedrøvelse at
 høre hans Navn bespottet, hans Værd forkleinet,
 vilde, kunde vi fornægte ham for Verden, om
 den saa bød os af sin Herlighed, om den saa
 truede os med sin grumme Bredde, fristedes
 og vakkede vi, og han da vendte sig til os med
 sit mitbe Ansigt og sagde: Skal jeg da have lidt
 Skaanet og Fare? saa vide om Land for din
 Skyld, forgjæves, vil du da aldrig igjen see dit
 Fædreland, hvor jeg har beredt dig Plads
 hos mig ved min Faders Throne, o maatte vi
 ikke da skamfulde bryde i Taarer, forbande vor
 Trøstløshed og stride til Blodet, stride os hjem,
 til hans Præst og vor usigelige Glæde? Jo,
 Venner! jeg veed det, alle i hvis Bryst et
 dansk, vore Faders Hjerter banker, vi alle maae
 med een Mund svare, som jeg spurgde; og hvad
 er dog nu det jordiske mod det himmelske Fædres
 land, hvad er det et Menneske kan gjøre og
 lide for os imod det Guds Søn Jesus Christus
 gjorde og leed, Han som var i Guds Skikkelse
 men fornedrede sig selv og tog en Tjeners Skik-
 kelse paa sig, og blev funden i Skikkelse som et
 Menneske og blev lydig indtil Døden, ja Døden

paa Korset! Hvad er den Glæde at komme tilbage til Fædrenes Grave, at vandre en lidet Grund i deres Fodspor og hvile ved deres Side, hvad er den at ligne med Glæden at forsamles til de fromme Fædre selv og sammensmelte med dem i Kjærlighed, ja at komme til Ham, af Hvem al Fæderlighed kaldes i Himmelen og paa Jorden, og forenes med Ham i et evigt Liv! og er ikke dette hvad Jesus lover os, naar vi blive troe indtil Døden, er det ikke herpaa vi i hellige Timer annamme Aandens usvigelige Fæstebænge i vore Hjærter, naar vi smage Guds Kjærlighed og den tilkommende Verdens Kræfter!

O, Venner! vi vil ikke hylle, er der end dem ihlændt os, som ikke have forsøgt, Barmhærdigheds Troe paa Frelseren, ikke bøiet sig for Tidens Afgud, ikke besluttet at have sit Borgerskab i Verden, af, der er dog Ingen af os som jo mangengang forglemde at vi ere paa Reisen til Fædrelandet, som jo mangengang lod sig overholde og beruse, skammede sig for Verden ved vor himmelske Fædsler, tav til hans Bespottelse og undlod at forkynde hans Ære af Frygt for Verdens Spot og Had og Trudsel. O, men saa lader os dog angre det i Tide, græde bittert

Taarer over vor Uirofskab og Daarlighed, holde
 hardt ved Ham som os kjøbde med sit hellige
 og dyrebare Blod, bekjende Hans Navn uden
 Skne, forfage Verden med al dens falske Eyst
 og Herlighed, have Gud og Himlen stadelig
 for Næse, og Hellig paaminde os selv om den
 store, glædelige Sandhed at vort Borgerfskab er
 i Himlen, ihukomme det vel at saalænge vi ere
 hjemme i Legemet ere vi fremmede fra Herren
 og bede idelig ydmungelig i Jesu Navn at Gud
 ved Sin Hellig-Aand vil alt mere og mere
 udrense Verdens Kjærlighed af vort Hjerte,
 avle og oplure den dybe og hellige Pængsel efter
 det himmelske Fædreneland, og lade os vore i
 uforfrænklig Kjærlighed til den guddommelige
 Frelser som gav sit Liv for os, paa det vi skulde
 leve ved Ham! O! da skal vi aldrig henviges
 af Eyst til den nærværende Verden, men selv i
 de glædeste Dage lære at sige oprigtig: vi have
 mere Eyst til at reise herfra og fare hjem til
 Herren, da skal vi ikke forfage under Kors og
 Strid, thi vi skal søge at den skæbte Trængsel
 endes med en uædvelig Herlighed, vi skal i
 Aanden beskue den liflige Glæde af den Vrens
 Krone som er henlagt til dem der skide den
 gode Strid, fuldkomme Løbet og bevare Troen.

Lad dem kun raabe, de Verdens selvgjorde Vise,
 at vi ved den himmelske Rængsel og de evige,
 uomstiftelige Tings Betragtning worde uduelige
 til vor beskillede Gjerning paa Jorden, vi veed
 de Lyve, og vort Levnet skal tilstoppe de daarlige
 Menneskers Banvittighed, som ei vil forstaae,
 at hvo som har Guds Aand i sit Hjerte, han
 drives og styrkes til Alt hvormed han kan tak-
 kes Herren og tjene sin Næste, og Andet er dog
 vel ikke Menneskets beskillede Gjerning! de
 Daarer som ei vil forstaae, at end ikke en eneste
 Gjerning er hvad det skal være uden den gøres
 i Gud, og at dog vel Ingen kan arbejde i
 Herren uden at have Ham for Die og føle
 Hans Nærværelse! Ja, det er sandt, var det
 Menneskets beskillede Gjerning at begrave sig
 i Verden som en Orm i Jorden, at søge sin egen
 Ære, at samle sig Rigdom og Forraad, ja da
 bleve vi vist nok uduelige dertil ved at søge
 vort Borgerskab i Himlen, men da var heller
 ikke Himlens Gud vor Skaber og Fader, thi
 Han kan dog ei have skabt os til at glemme sig,
 Han kan dog ei have beskillet os en Gjerning
 som Han ikke elsker, som Han ikke Selv baade
 kan og vil fuldkomme i vor Skrøbelighed, naar
 vi overgive os til Ham. Dog, hvad nytter det

at lides med de Daarer! lad os kun stride mand-
 delig mod deres Ven som boer og taler i vort
 eget forbarvede Hjerter, saa at vi, naar vort
 jordiske Tabernakels Huus nedbrydes, kan glade
 flytte som de der veed at vi have en Bygning
 af Gud, gjort uden Hænder, evig i Himlene!
 Amen! i Jesu Navn, Amen!

Den hellige Stephens Ihukommelse.

Prædiken

Frederiksberg Kirke

paa

Anden Juledag

1814.

P e c t i e n t

Ap. Og. 6. 8-15. 7. 54-60.

Her høre Gud i det Høie, Fred paa Jorden,
og i Mennesket en Velbehagelighed! Dette,
O Elskelige! denne Lyd af Englenes og de Sa-
liger Løvsang for den Eviges Throne, det skal
være vor Hjerter Løvsang alle Dage, vort Livs
Opmaal og Indgangsverset i Herrens Taber-
nakel, hvor Han selv vil lære de Kjøbte af
Jorlen den Evigheds Psalme, de Toner som
Englet ei fatter og selv ikke Engle begribe.
Men naar, ja naar skulde vi dog stærkere stræ-
be at indprænte de hellige Toner dybt i vort
Hjerte og udsjunge dem med jublende Tunger,
end paa den glade, velsignede Salid, som hol-
des til Minde om Frelserens Fødsel, til en hel-
lig Amindelse om den lykkelige Stund, da Him-
len oplødes for Menneskens Børn, da Herlig-
hedens Glæde udsprængte glættende Støvet, da
Englefarens Løvsang forlængte tonede fra den
faldne Jord, og indviede den atter til den Guds
Helligdom; hvortil den var forordnet fra de
Grundlovs Træd. — S

evige Lider og Skabt i Dagenes Begyndelse!
 O, have vi det Mindste tilbage af Troen paa
 Guds Kjerlighed og paa Hans Eenbaarne, som
 aabenharede i Lidernes Følge, have vi i Hjer-
 tet endnu mindste Forlangsel efter ved Afklæs-
 delsen af dette Paulun, at isøres det himmelske
 Klædebon og indstædes for Guds Alter i Hu-
 set, bygget af Gud uden Hænder, evigt i Him-
 lene, og istemme Høisangen med Hærskarernes
 Mangfoldighed; o, da maae det og saa være,
 da maae i disse Festens Litter Pøvsangen tone
 i vort Hjerter og klinge fra vor Læbe høit og
 sødt og jublende, og dertil vilde jeg i Jesu Navn
 opvække eder og mig selv, og derfor ville vi i
 det samme Jesu Navn og til Hans Driis istem-
 me Kirkens Julevers:

"Op! stemmer i med Englers Sang:

"Vor Gud fies Lov og Ære!

"Den frelsede Jord med Jubelklang

"Taf-Offer Ham frembære!

"Ist ved Hans Gode, sola Døden leed,

"Som Liv og Lys og Salighed

"Til Jordens faldne Slægter.

"Nu høit al Lov og Sang og Nag!

"I Ham har Herren Velbehag

"Til Jordens faldne Slægter."

Gud tilgiv os disse Tænder
 Slang vi, som de Hinge skulde
 O, tilregne os ei, Forsøner!
 Sangens Brøst og Hjertets Kulde?
 At, vel vi seer, fuldbedre Slang
 De komme Gædes Julefang
 De prise den Gave god
 Med lystig Sang af Hjertedød,
 Og sang dermed sig op fra Jord,
 Og sang sig op i Engle-Chor:
 Men Gæder, o forkyd os ei!
 Redfag os til den gamle Vise
 Opglød vort Hjerter ved Din Aand,
 Kjennd i os den Jule-Tong,
 Som spranger Støvet Lungebaand
 Og svinger fri sig til Din Throne!
 Ja, Amen, Gæder, hør vor Bøn!
 Forskyd os Din forlorne Guld,
 Men ned Hæd til, mæd Gæder og Dødt,
 At falde, Gæden, for Din Gud,
 At falde i Din ynnede Sann,
 Og finde Fred i Jesu Navn!

Efter ere vi i Dag forsamlede for at ihu-
 komme Jule-Staden og for at betragte den hells-
 lige Stephan, hvis Efterfølgere vi skulle være
 ligesom han var Christi; af hvem vi kan lære
 at leve og døe, og leve i Døden, fordi af hans

Wiisdom og Kunst var hans Troe paa den
 Korsfæstede men igjen Opstandne Frelser, fordi
 hans Mod, hans Haab og hans Kraft var den
 Hellig Aands Gjerning, som fretter staaet
 Stephanus var en Mand, fuld af Troe og den
 Hellig Aand; og atter: Stephanus, fuld af Troe
 og Kraft, gjorde underlige Gjerninger og store
 Tegn iblandt Folket. Saa lad da den Hellige
 staae os for. Die saaledes som han med de hers-
 lige, levende Forver er gaaet for os! Han
 var en Troens Kamp, salvet med den Hellig-
 Aand og Kraft, han bekendte sit Gud og
 Frelser, og ærede hans Navn ved det at gøre
 Tegn og underlige Gjerninger. Derfor ærede
 Gud ogsaa ham, og gav ham Aand og Wiis-
 dom som Ingen af de Lærde og Skriftkloge, der
 forfægtede Lagnen, modtogde Sandhed og tviv-
 lende med ham, kunde modstaae. Ja Herren
 ærede og glædede ham, bestemt med Sandheds
 Fiender, og opbygger til Dagens Ende sin Mes-
 nighed ved den Herlighed han lod aabenbares
 paa denne sin trofaste Tegner. Da Fien-
 dernes snes og drage ham for Domstolen og af-
 malede ham som en Misbæder og en Gudsbes-
 pøtter, se, da skinnede hans Ansigt som en
 Engels Ansigt for alle, deras Dine som sadde i
 Raadet, og han overbeviste dem klarlig af

Skrifterne som de selv bekjendte, at han var
 et uskyldigt Sandheds Vidne og at de kun ha-
 dede og forfulgte ham, fordi de vare haarde
 Halse og uomstaaarne Hjerter, som altid imod-
 stode og bedrøvede den Hellig-Aand. Han be-
 viisde, at den Moses, hvem de sagde han havde
 bespottet ved at forkynde den Fresser der
 bortsog Lovens Forbandelse, og var den selv og
 skændte Salighed af Troen, jeg siger, han
 beviste klarlig, at den samme Moses havde
 selv forkyndt den store Propheet, Gud skulde op-
 reise, og lyst Forbandelse over hver den, som ei
 vilde høre den Prophetes Røst. Han beviste
 klarlig, at han var ingen Bespottet, fordi han
 sagde, at Templet skulde ødelægges og Menne-
 skene tilbede Gud i Aand og Sandhed; thi
 han beviste, at den Konge selv, Salomon, som
 byggede Templet, havde, opfyldt af Herrens
 Aand, høitidelig erklæret, at selv Himlenes
 Himle kunde ei rumme den Almægtige, end sige
 at han skulde boe i et Huus, bygget med Men-
 neske-Hander. Vel lode de Daarer sig ei
 overtale af Sandhed, den var dem kun i deres
 Hjerter og de store Lænder, men Herren skæn-
 dede sin Tjener et lysteligt Syn, der han
 oplød Himlen for hans Øie og lod ham see
 Mennekens Søn staa ved Guds hvite Haand,

og vinke ham mildt med den skinnende Krone, som skal smykke de Retfærdiges Hoved. Han udsagde med Jubel hvad han saa, og vel trods fede hans Fiender Sandheds Røst og deres eget Die som maatte skue hans Ansigts Himmels glands, vel tilstoppede de deres Øren, for ei at høre og vandsnægte under Sandheds Jubelstøner, vel stormede de som Døyle ind paa ham, stødte ham ud og stenede ham, men Alt maatte dog tjene til at forherlige Frelseren i hans trofaste Vidne, til at besejgte det hellige Vidnesbør, til at styrke, opbygge og træste de kommende Slægter, vor Herres Jesu Christi Tjenere og pinte Vidner til Dagens Ende. Thi, see! den Ordets uforsædtede Kræmpe, der nys saa haardelig straffede Verdens Dødsfæb og Trods imod Sandhed, han er nu, da hans Vidnesbørds Time er forbi, da han kun har Ralken tilbage at tømme for at indgaae til Hvilen, han er nu som et Lam, der ganger taus til Slagter-Bænken, han skænder ei igjen, han truer ikke mens han lider, han slager ikke over Arret og Pine, han tænker kun paa Gud, paa sin egen Sjæl og paa sine arme, forblindede Brødres Redning og Frelse. Forgjæves havde han stræbt ved de haarde Straffe-Taler at opvække dem af Synde-Søvnen, at indgyde dem

Gik for den Vej de vandrede paa, for den
 Ulyffens Afgrund til hvilken de hastede. Forgjæ-
 ves havde han udraalt sit hellige Syn for at
 vække i deres Hjerter den dybe Langsel efter
 det himmelske Fædresland, som er af Gud
 nedlagt i Menneske Varmen. Det var ei hans
 Hjertes Lust at føre de haarde Taler, men det
 var hans Embeds Gjerning; det var ei Hov-
 mod der drev ham til at tale om de høie Aaben-
 barelser, men det var hans prophetiske Kald, og
 derfor tav han nu med det Alt, paakaldte kun
 sin Gud, besøet sin Sjæl i Frelserens Haand,
 og overgav sine Fiender til Guds Barmhjertigs-
 hed, bad i Dødens Sted, at Gud dog ei
 vilde udtræde hans Blod af hans Morderes
 Haand, og med disse Kjærlighedens Ord i Hjerter
 og paa Tunge indsov han sødelig, opvaagnede
 i Abrahams Skid, i Kjærlighedens evige Bo-
 lig, hvor han nu hviler af sine Gjerninger, som
 Gud hviler af sine, medens hans Ihusommelse
 vandrer med Christ Kirke til Dagens Ende,
 ja gaar i Guldenskrift paa Alter Tavlen, der
 oplæser den gyldne Tuleid som et heftigt Vid-
 nesbyrd om, at med Jesus Kong fra det høie
 herred Kræfte til at overvinde Verden, Mægt til
 at smile i Døden, Kjærlighed til at indsfue i
 Smerten og fornagte sig selv.

See, dette, I Elskelige! er Billebet af den hellige Stephanus, saaledes som det er os overantvordet, og hvad vi under dens Betragtning burde føle, ja maatte føle, naar vi vare sande Christne, brændende i Aanden, glædende i Hjertet, det er nemt at sige, og det haver jeg paa denne Dag i det forrige Aar stræbt at udlægge; men der er et andet Spørgsmaal, som ei har mindre at sige, men som vi have langt mindre Eft til at besvare oprigtig, om det vil jeg i Dag ved den Hellig-Aandes naades fulde Bistand fornemmelig tale, og Spørgsmaalet er ikke andet end dette:

Hvad Indtryk gjør den hellige Stephans Betragtning paa os i Almindelighed?

Her vil jeg kun tale lidt om dem, som ere det bekjendte for sig selv, at de ikke troe paa Frelseren, vor Herre Jesus Christus, at de ikke troe, at i Ham blev Ordet, Guds Eenhaarne Søn, Kjød, og boede iblandt os, og aabenbarrede Faderens Herlighed, at de ikke troe Ham er død for vore Synder og opreist til vor Retts færdighed, ligger hos Faderens høire Haand, og er dog med sine Trængde alle Dage indtil Verdens Ende, at Han over dem udgyder Faderens og Sin Hellig-Aand, som driver og styrker dem.

til at bidne om Sandhed, og uden Skye at straffe Verdens Dukkab og Vantro, opløste dem til at bestjemme Verdens Vise og til at skue salige Ølme af den Korsfæstedes Herlighed, som renser deres Hjærtet farmedelst Troen og smelter dem i den ufortrængelige Kjærlighed til Faderen og Hans Eenbaarne. Kun lide vil jeg tale her om dem, der bekjende for sig selv at de have forfaget og nægtet denne Fædrenes Ehrsænderdom, disse Guds Ords klare Vidnesbyrd, thi med hvad Dine saadanne Folk maae betragte den hellige Stephan, et let at forstaae, hvad de maatte kalde ham og hans Udfærd i Liv og i Død, naar de skulde og turde udfige deres Hjærtens Mening, et nemt at gjætte. De maae betragte ham som en overtroist, ukjærlig Sværmer, der indbildte sig han kunde gjøre Mirakler, og drømde om Synner og Aabenbaringer, som tvistede med dem der vare slogere end han, og fordomde alle dem, der ei vilde troe det Eventyr om Jesus af Nazareth, som forbitrede sine Dommere med Skjældsord og Trods, og endelig under sin velforsiente Strafhyllede Sagtmodighed og Kjærlighed. Saaledes maae de betragte ham, saaledes maae de tale, naar de skulde fige deres Mening, saaledes vilde de sige, om en Stephanus nu opstod, vandrede og lærde

leed og bade iblandt dem, og det er kun paa
 Østent, naar de rose sandanne Guds Ords he-
 denfarne Vidner og laster deres Fiender, da ere
 de Brødre til hine hykkelske Phariseer, som ud-
 smykkede de ihjelslagne Propheters Grave og
 sagde: havde vi levet i vore Fædres Dage, da
 vilde vi ikke gjort os Skyldige i de Retfærdiges
 Blod, thi ligesom disse samme Phariseer pinde
 den store Prophet, og lagde Blodet af Retfærdigs-
 hedens-Fyrste paa deres Hoved, saaledes vilde
 mangen En, der roser Stephanus, være den
 Første til at kaste Stenen paa ham, hvis han
 opstod fra de Døde.

Hvad jeg egentlig vil tale og minde om i
 Dag, er derimod hvad Indtryk Betragtningen
 af den hellige Stephan almindelig gjør paa os
 som siges til os selv, at vi ere Christne og troe
 Guds Ord, og have det Haab at samles med
 Guds Vidner og Helgene i de evige Boliger.
 Al! mange, som kalde sig efter det velsignede
 Navn og tiltage sig en Christens Haab og Trost,
 betragte aldrig enten Jesus eller Stephanus
 eller sig selv med Alvor og Eftersanke, de vandre
 lige skikkede efter denne Verden, tage hardt
 ad aldrig Bibelen i Haand, end sige at de skulde
 lægge deres Ord paa Hjertet, og framskille
 sig end stundum under Ordets Hørelse et Bil-

Iede for dem af Trælsken og Hans rette Efterfølgere, saa gør det dog i Grunden slet ikke noget Indtryk paa deres Hjerter, de laane det da kun et flygtigt Blikkast, betragte det som en glimrende Skygge, der vel et Dieblis kan forlyste, men vilde, om Man stirrede vist paa den, forblinde Diet for Verdens Herlighed, forstyrre Tankerne om de jordiske Ting, forfærde Hjertet som elsker de Ting, der under Korset maae fornægtes, vække det Samvittighedens pinlige Vidnesbyrd, at hvo som ikke forægtter sig selv, tager Korset op og følger Jesum, kan ikke være Hans Discipel, har hverken Lod eller Deel i Ham og i de herlige store Guds Forjættelser, der kun i Ham ere Ja og Amen. Ak! Vener! det er en bedrøvelig Sandhed, at saaledes haver det sig med de Flestes Christendom, som endnu hviſke hinanden i Øret, at de troe paa den Korsfæstede; thi bekjende det høit og frit for Verden lade de vel være, dertil hører en Kraft og et Mod, der kun læres i Korsens Skole, der kun vindes under fast og idelig Betragtning af Herren og Hans Ord, under Kamp og Bøn.

Men, nu de Gaa iblandt os, der dog alvorlig bekjæmres for deres Sjæl og Salighed, som dog tør bekjende nogenslunde deres Troe og Haab, som dog med nogen Iver og Alvor læse

og betænke Herrens Ord og betragte de Helliges Levnet; o, tør vi sige, at Stephens Betragtning selv paa dem gjør det dybe og faste, varige og varme Indtryk, som den burde gjøre paa Christne, som vi paa de Troendes Tale og Levnet kan see den har gjort i forrige Tider? Opvækker den os til at vorde hans Efterfølgere, ligesom han var Christi, indprænter den os dybt de hellige Sandheder, at de, som elske Ret, maae hade Ondt, at det er ikke christelig, men verdslig og fjædelig Kjærlighed, som lader Næsten urensset fremture i Synd, uadvaret styrte sig i evig Fordærvelse, at det er ikke christelig Mildhed og Sagmodighed, men skammelig Lunkenhed og nedrig Menneſſefrøgt og sand Kjærligheds Fornægtelse at høre rolig paa Sandheds Besværgelse, see rolig paa at Christi Fiender forarge og forføre de Skrøbelige og Ubefæstede, at Guds Rige ødelægges? Indprænter, siger jeg, Stephani Betragtning os, som den jo skulde, disse store, dyrebare Sandheder, saa lette at forstaae, men saa svære at adlyde? indprænter den os de ligesaa hellige og dyrebare Sandheder, at om vi havde Troe saa vi kunde flytte Bjerge, om vi end prædikede ndt saa høit, gjorde nok saa mange kraftige Gjerninger i Jesu Navn, vidste alle Hemmeligheder, kunde tale med Englelunger

uddeelde vort Guds blandt de Fattige og herte
 gave vort Legeme til at brændes, men havde
 ikke Kjærlighed, da vare vi et Intet, og
 det nyttede os Altsammen intet, og Herren vil
 de dog ikke kjende os for sine, da vare vi som
 en lydende Malm, der vel kan udgive Klangfulg-
 de, herlige, opbyggelige Toner, men søler selv
 intet derved, elsker dem ikke og kan derfor ikke
 leve i dem, eller glæde sig ved dem, fordi Kun-
 skjærlighed er Liv og Glæde, da kunde vi dog
 aldrig saliggjøres, fordi Salighed er det evige
 Liv, og dette boer kun i den evige Kjærlighed,
 hvo som ikke elsker, kjender ikke Gud, thi Gud
 er Kjærlighed! Virker endelig Stephans Be-
 tragtning en levende Kælelse i os af det Time-
 liges Ringhed og Afmagt, og af Troens Her-
 lighed, som kan overvinde Verden og midt i
 Trængsel oplade Himmelen for vort Dø, midt i
 den største jordiske Vine opfylde Hjertet med
 den lifligste Fred og den sødeste Glæde?

Al nei, degnære! det er langt anderledes
 med os, en tøm og kold Beundring, det er hardt
 ad al den Told, vi yde Guds Søns og Hans
 Helgenes Dyder, ja vi maae vel kalde det store
 Ting, om vi ei under Betragtningen hengive
 os til Tvivl om Fortællingens Sandhed eller
 om Hjerternes Reenhed, for dermed at undskyl-

De vor Kulde, vor Dørfshed og Væmmet. Ja,
 Wiener! hvormange ere vel de, som ikke tvivle
 paa, naar de alvorlig betænke, hvad dette maatte
 være for en Troe, for hvilken Himlene ærbødigt
 opløbe sig og aabenbarede deres Helligdom, aab-
 enbarede Frelseren paa Hans Gudsdomssted;
 hvad det maatte være for en Kjærlighed, der
 kunde smelte Stephani Hjerter saa, at dets første
 Slag var en brændende Bøn for hans ugudel-
 lige, gælsomme Mordere? Men, bortfjage vi
 endogsaa Tvivlene ved en troende Ihukommelse
 af Frelserens Ord, at alle Ting ere den mulige,
 som troer, at Hans Disciple skulde i Hans Navn
 gøre store Gjerninger endnu end Han i sine
 Kjæds Dage, og at de skulde være Et med
 Ham, ligesom han med Faderen; udslukke vi,
 siger jeg, end med Troens Skjold Tvivlens glo-
 ende Pile, en tom og kald Beundring er dog
 hårdtråd det eneste Indtryk, Guds Helgens Be-
 tragting efterlader. Vi indsee det vel, hvor
 langt vi selv ere fra den Troe og Tidkjærlighed,
 den Standhaftighed og Kjærlighed, som aaben-
 baret sig i Stephani Liv og Endelighed, men isted-
 denfor at sørge og beklæmes derover, istedenfor
 at lade os opvække til Strid og Kamp for de
 herlige Aenodier, undskyldte og indvise vi os
 heller selv med dårlig Spidsfindighed, lade os

gjerne indbilde, ja indbilde os selv at bliv Mær-
 kelsestegn og Hjelgendyd vore kun nødvendige og
 mulige i Christendommens fjerde Dage, at de
 nedbeholdes kun som overordnede Gader til
 Kærlens Plante, at deres Gavn et møder
 os, at der var. Sværmerie at eftervages
 og endnu mere at vise og udvise dem, at vi
 efterligne Kristus og hans trofaste Blodet
 Verdens Forhængelse, i den uafvendelige Jordoms-
 melse af dens Ondskab, i den glade Skæbne af
 Pine og Død for Sandheds Skyld, i den uaf-
 griplige Sagtmodighed imod vore arfvinge, græ-
 somste Fiender. Ja, Kristus! vort en Efters-
 sel, men det er Sandhed, smukt, usædvanlig
 Sandhed, vi vore endog at bestemme vor Dor-
 bed og Punkthed og Menneskeskynd, vor Tids-
 lefse og Uforsonlighed, vi vore at bestemme
 ja at adle dem til hele Kristelige Døder, i som-
 om det var Mødelighed og Enighed og Efters-
 tænkthed, og vi ligesaa nødvendig som skil-
 dig Kjærlighed til Livet og os selv vi talde det
 en Umulighed for os, under Vensel og Vids-
 handling at have det samme Blik som var i
 Kristus Jesu og i Stephanus, vi talde det Svær-
 merie eller Hykkerie at villet forære det af Krist-
 ne, at sige, Man haaber det: Guds Naade og
 glæde det godt Man er grebet af Kristus.

vi vore Brodre vandre paa milde Veie, fare frem til det Bærrer, forføres og forføre, da falde vi det Kjærlighed og Overbærelse, ei at ville forstyre deres Giffelighed og Syndesunn, ei at ville forbitre dem og tabe deres Venfkap, det er med Sandheds Ord, ei at ville være reen af deres Blod, ei at ville vore noget for, om maa ligt, at omvende en Synder, fra hans vildfarende Wei og redde en Sjæl fra Døden. Hør vi Sandheden belees og bespottet, ser vi dem beskides og nedrives, forpantet og forvendes, da falde vi det Klogskab og Beskedenhed, Sindrigheid og Sagmodigheds at fortie vor Troes eller lade Modstanderne uanfægtede bryste sig eller modfise dem dog kun saa halvt og smaat og sagtelig, som om vi selv tvivlede om vor Troes Sandhed, men tvivlede ingenlunde paa, at de der foragte Guds Naade og Salighedsens gubensbare Wei, kan lige saavel komme til Guds Rige som de der følge den, lade som om Kretseren aldrig harpe sagt, at Ingen kan komme til Fadren uden ved ham, uden ved Troen paa ham, og at hos som ikke troer paa Guds ene bærte Sønns Døds, er fordømt. At have Guds Fiender, det er Allt hvad som striden mod Guds Sandhed, det falde vi Haardheden og Ufjærlighed, og at lade Regnen rade

om sig som dødt Kød og fordærvet vore Brø-
dres Sjæle, at lade Egnens Apostle uansøgte
forføre og forføre de Svage og Ubefæstede,
forgifte de Umyndige, det kalde vi christelig
Sagtmodighed, Fredelighed og Kjærlighed, vil
ikke se og see, at vi elske kun Verden og de
Ting, som ere af den; Verdens Guds og Ver-
dens Fred, dens Ære og Vennskab, vil ikke høre
Guds Ord gjennem Apostelen: mine Værnille!
elsker ikke Verden; thi dersom nogen elsker Ver-
den, da er Faderens Kjærlighed ikke i ham, vil
ikke forstaae, at hade vi ikke Verden og Egnen,
da hade vi Gud og Sandheden; thi Verdens
Vennskap er Guds Fiendskab; vi kan ikke tjene
to Herrer, men maae elske den Ene og hade den
Anden, som Frelseren selv haver sagt. Maae
det da endogsaa trænger sig ind paa os hvad vi
vide at de hellige Profeter og Apostle, Ste-
phanus og alle Ordets trofaste Vidner, ja Frel-
seren selv, som Ordet og Sandheden, inder-
lig hadede, haardelig straffede og fordømte alle
Guds og Sandhedens Fiender, fjænte de el-
skede og tilgav derys egne Uvenner, da indbilde
vi os at det var kun dem, der skulde saaledes
tænke og tale, at det var kun den gang, kun i
Grundtvigs Præd. 2.

In dem Jahre 1848 war die Lage der
 Republik in der That eine sehr schwierige.
 Die Revolution hatte zwar die Freiheit
 gebracht, aber die Verfassung war noch
 nicht festgelegt. Die Nationalversammlung
 hatte sich am 24. Februar 1848 in
 Paris versammelt, um die Verfassung zu
 beschließen. Die Arbeit wurde jedoch
 durch die Revolutionen in anderen Ländern
 unterbrochen. Am 24. Februar 1848
 brach in Paris die Revolution aus.
 Die Nationalversammlung wurde aufgelöst,
 und eine provisorische Regierung wurde
 gebildet. Die neue Verfassung sollte
 am 25. Februar 1848 in Kraft treten.
 Die Revolution in Paris hatte jedoch
 nur eine vorübergehende Wirkung.
 Die Nationalversammlung wurde am 24.
 Februar 1848 in Paris wiederhergestellt.
 Die neue Verfassung sollte am 25. Februar
 1848 in Kraft treten. Die Revolution
 in Paris hatte jedoch nur eine vorüber-
 gehende Wirkung. Die Nationalversam-
 lung wurde am 24. Februar 1848 in
 Paris wiederhergestellt. Die neue Ver-
 fassung sollte am 25. Februar 1848 in
 Kraft treten. Die Revolution in Paris
 hatte jedoch nur eine vorübergehende
 Wirkung. Die Nationalversammlung wurde
 am 24. Februar 1848 in Paris wieder-
 hergestellt. Die neue Verfassung sollte
 am 25. Februar 1848 in Kraft treten.

melse; thi de staae for os som Skabninger af en anden Orden, som Væsener fra en anden Verden, vi vil ikke dvæle ved Tanken, at de vare syndige, skøbelige Mennesker saavel som vi; thi da fornemme vi Samvittighedens Tugt, Sandhedens Vidnesbyrd om, at Verden er hvad den altid var, ond og gjenstridig, og farer frem til det Værre, til formastelig Trods, at vi ere Guds Fiender, naar vi ikke hade, forsage og bekjempe den, at gjennem Trængsel bør det os saavelsom de Gamle at indgaae i Guds Rige, at Verdens Forfølgelse maae være og blive alle deres Lod, som ville leve gudelig i Christo Jesu.

Men, o Venner! Venner! hvad nytter det os dog at undsøge disse Paamindelser en stunden Stund og saa høre dem evig som et Vee under Graad og Tænders Gnidsel! hvad nytter det os at vi her undgaae de Helliges Fodspor, naar der dog ei løber nogen anden Stie til Guds Rige end den tornefulde de betraadte, vadede med deres Taarer, farvede mangengang med deres Blod, men velsignede ved Enden og bandede ved deres Jhusommelse! O! lader os

de gamle Dage, da Verden var saa ond og gjenstridig, indbilde os, at nu er det langt anderledes, nu er al Strid imod Sandhed kun Folge af menneffelig Svagbed og nundgaaelig Wildfarelse, nu er der ingen utilgivelig, fordømmelig Ondskab til, uden det skulde være den, vore Fiender øve mod os. Vi kalde de gamle Dage Mørkets og Bunkundighedens Tider, og vore egne Hofets og Forhustens Alder, og dog indbilde vi os, at i gamle Dage var Wildfarelsen bitterlig Strid mod Sandhed: Gjenstridighed, nu derimod ere Sandhedens aabenbare Modstandere i Grunden dens Venner, nu er intet Dødt Hjertets Skyld, men Alt Hovedets, Folge af en Uklarhed i den Forstand, der fra de gamle Dage af dog har gjort saa uantaadelige Fremfride i Oplysning. Med et saadant Bæv af de aabenbareste Modsigelser besnære vi os selv og skjule den klare Sandhed for vore Øine, og hvorledes skulde da Guds Helgenes Betragtning gjøre dybt og varigt Indtryk paa os, hvorledes skulde vi stræbe at efterfølge dem, naar vi gjøre os det til Pligt at undgaae deres hellige Fodspor! Al! ei engang et dybt Gul kan vi da drage, ei engang en varm Remode-Taare kan vi fælde ved deres Iphulom-

melse; thi de staae for os som Slabninger af en anden Orden, som Væsenet fra en anden Verden, vi vil ikke dvæle ved Tanken, at de vare syndige, strøbelige Menneſker saavel som vi; thi da fornemme vi Samvittighedens Tugt, Sandhedens Vidnesbyrd om, at Verden er hvad den altid var, ond og gjenſtridig, og farer frem til det Værre, til formastelig Trods, at vi ere Guds Fiender, naar vi ikke hade, forſage og bekjempe den, at gjennem Trængſel bær det os ſaavelſom de Gamle at indgaae i Guds Rige, at Verdens Forfølgelse maae være og blive alle deres Lod, som ville leve gudelig i Chriſto Jeſu.

Men, o Venner! Venner! hvad nytter det os dog at undſke diſſe Paamindelser en ſåden Stund og ſaa høre dem evig ſom et Vænder Graad og Tænders Gnidsel! hvad nytter det os at vi her undgaae de Helliges Fodspor, naar der dog ei løber nogen anden Stie til Guds Rige end den torneſulde de betraadte, vadede med deres Taarer, farvede mangengang med deres Blod, men velsignede ved Enden og bænede ved deres Jhuſommelse! O! ladet os

dog opvaagne af Søvn, saa Christus kan lyse
 for os! Lad os dog indsee, at vil vi samles
 med de hedsfarne Guds Tjenere og Helgene,
 da maae vi og eftertragte Saligheden, paa sam-
 me Maade som de ved Troe og Taalmodighed,
 Midfærthed og Selvfornægtelse i inderlig Guds
 og Sandheds Kjærlighed! Vist nok er det ei
 til alle Tider, at der skal gøres Tegn og un-
 derlige Gjæringer ved de Troendes Hænder,
 vist nok er det ikke alle som beskilledes til at
 lære og prædike i Menigheden, vist nok er det
 ikke alle som skal ende deres Dage ved en pin-
 lig Død under Morderhaand, men det er alle
 Christne, som alle Dage skal have en fast og le-
 vende Troe paa den Gud, som gjør underlige
 Ting, paa den Herre, som os kjøbde med sit
 eget Blod, skal have Læber som ere villige til
 at bekjende Hjertets Troe og udsige Ordets Dom,
 trods Verdens Had og Hevn; skal have Hjerte
 til at forsfage og forlore alt Timeligt for Jesu
 Christi Skyld, Sind til at forlade deres Skyld-
 vere, som de vil Gud skal forlade deres Skyld,
 tilgive Alle som Gud har tilgivet os, sine ar-
 rige Fiender, i Christo Jesu. Det er alle Dage
 at Guds Helgenes Iphukommelse skal nedbræ-
 de os i Støvet med Skamsfuldhed, opvække os til

Strid med Verden og os selv, til Jorighed i
 Den og Guds Hellig-Aands Naakaldelse,
 Naar træste os i Mødgang og Trængsel, Naar op-
 glæde vort Hjerte til at føle og smage hvor god
 Herren er, røre vor Tunge til i hellig Lovsang
 at prise Hans evige Miskundhed, at opheie den
 Sandhed der hæver stadfæstet sig paa Jorden
 ved saadanne Vidnesbyrd, forklaret sig i saas-
 danne herlige, straalende Skikkelser. Ja, alle
 Dage indtil Verdens Ende maae sande Christo-
 ne betragte de henseer Helgene som Kjød af
 deres Kjød og Been af deres Been i Christo
 Jesu, som Fædre og Brødre og Frænder, som
 Forgængere paa Livets Vej, som Forbilleder i
 den store Strid, som smudige, skrøbelige Men-
 nesker, lige Vilkaar undergivne med os, som ei
 ved egen Wiisdom og Kraft, men ved Jesum
 Christum, der styrkede dem, stred den gode Strid
 og fuldkommede Løbet, som ei ved deres egne
 Dyder vandt Retfærdigheds Krone, men retfær-
 diggjort af Guds uforskyldte Naade, smykkede
 deres Levet med Retfærdigheds rene Frugter,
 som Naar ved Jesum Christum. Kun ved saas-
 lædes at betragte dem kan vi ære og elske deres
 Ighukommelse, uden at yde dem afgudisk Tilbes-
 velse, uden at sætte det Haab til dem, der ene

skal sættes til den Levende som ser os, til vores og vores Gud og Frelser, ene da kan deres Ihuskommelse være os til Velsignelse, til Tugt og Opvækkelse, til Opmuntring, Trøst og hellig Glæde i Herren.

O, kristne Venner! kan det med Rette siges, at Guds Helgenes Ihuskommelse er til visse Tider mere nødvendig for Kristne end til andre, da er det sandelig netop vore Dage som trænge høiest til at opvækkes og opvarmes af de forbigangne, og hvor sørgeligt er det da ikke, at aldrig betragtede Man i den kristne Menighed de hedenfarne Fromme fjeldnere og mere flygtig end netop nu? Vi kan ikke nægte, at vi leve i en aandelig Alderdoms Dage, at Fjællens for det Ushnlige er langt svagere, Mandens Dine dummere, dens Binger rungere hos os end hos de forrige Slægter; vi mærke det desværre daglig paa vor Dorskhed og Lunkenhed i Ben og Guds Ords Læsning, paa Trøens Skrøbelighed og Tvivlenes Mængde, paa Kulden under Ihuskommelsen af de største Guds Velgjerninger, paa Lunkenheden af vor Bedrøvelse over Synden, af vor Andagt og vor Kjærlighed, paa Ringheden af vor Høitids Glæde,

paa Svagheden af det Indtryk, Guds Helgenes, ja selv Frelserens søde Iphukommelse, Hans Vinss- og Døds Betragtning, Føieningen med Ham i den hellige Nadvere er i Stand til at gjøre paa os. Troe vi Guds Ord, da veed vi af de gamle Propheters og af Apostlets sandsfærdige Tale og Spaadom, at i Verdens Alderdom ere vanskelige Tider at forvente, at da skal Ondskaben naae sin Modenhed og sit Maa! da skal Fristelse og Trængsel vordre saa megen, at selv de Udvalgte, hvis det var muligt, maatte forføres, da skal Christi Kende rase med Røgn og Vard, tvætte sine Trin i de Retfærdiges Blod, gjøre store vildfarende Tegn og underlige Gjæringer af Satans Kraftighed, os er ikke givet at vide Tiden eller Stunden, men det kan vi føle og see at de Dage stunde til og komme hastelig. Hvorledes mon vi da vilde bestaae under saadan Fristelse og Trængsel, hvorledes vilde vi kunne drage i Aag med de gamle Martyrer og Helgene, naar vi savne deres Kræfter, hvorledes kan vi bære Korset ved deres Side, naar vi fattes deres Troe, deres Glæde i Gud!

Men skal vi da forsage, skal vi oegde Haabet om at faae hvad vi fattes, at vinde hvad

vi tabde? O Vender! det er jo spm at forøge om vi skal opgive det evige Livs usforkæmlelige Haab, give Afkald paa de Helliges Arvdeel i Lyset, paa den evige Salighed! Nei, vi vil ikke forsage, vi vil komme ihu at Jesus Christus er i Gaar og i Dag og altid den Samme, at Herrens Arm er ikke forkortet, at Hans Naar have ingen Ende og Hans Hjerter ingen Alderdoms Winter, Han haver Magt og Villie til, selv i de sidste Dage, naar Kjærligheden bliver kold i Mange, at stadfæste os i Troen, forvisse os i Haabet, obgløde os i Kjærligheden, saa at ogsaa vi kan blive bestandige til Enden og indsamles til vore Brødre under Guds Alter, og netop Ihusommelsen af de forrige Dage, det synes os saa ufrugtbar, netop den er synlig beskillet til i Herrens Haand at give os Raad for Tvivl og Vov for Kulde, Trøst i Vaande, Lys i Mørke, Olie i vore Lamper saa de kan med klare Luer straae Grelseren imøde, naar Han aabenbares, som en Brudgom af Himlen at hjemføre sin Trolovede, sin dyrefjebte Brud til sin Faders Hus, ja samle sin helliggjorte Menighed til evig Høitidsgløde. Det ligesom

vi seer at: Ddningen naturlig: kun glæder naar
 Ihuskommelse af de unge Dage bliver lænede
 hos hem, saaledes skal ogsaa vi, som Menneſkes
 ſlagteus Ddninger, ſittelig betragte de henſeende
 Guds Helgene, fornemmelig dem der afmales
 os i de hellige Skrifter, og tilegne os deres
 Levnet, ſom vort eget Ungdoms og Manddoms
 Liv i Christo; da ſkal de fromme Fædre, aandel-
 lig forklarede opſtaa i os og vore Børn paa
 en yderſte Dag alt i denne Verden, thi deres
 Troe ſkal gjenfødes i os og virke deres Nid-
 ſkærhed i Bønnen, deres Kjærlighed til Gud
 og Hans Ord, deres inderlige Higen efter
 Samfund med Gud og Frelseren i den Hellige
 Aand.

O! ſaa lader os da ivrig og idelig opfri-
 ſke de fromme Hedenſarnes Ihuskommelse og
 gjenſomme den i vort Hjerter ſom den ſande Hels-
 genlevning, lad os kun blues og bedrøves over
 vor Dorſkhed og Kulde ved Siden af de Gam-
 les Varme og Nidſkærhed! det er en Bedrø-
 velse efter Gud ſom aldrig fortrydes, det er en
 Stamfuldhed ſom virker Idræt til Guds Ære,

og herlig skal det sandes at de Helliges Been
 grøntes og ere til Velsigntelse, Herlig skal det
 fastfæstes hvid Propheten saae, der de tørre
 Been tetsdæmfig med en levende Mand og
 lovede Herren; Amen, i Jesu Christi Navn,
 Amen!

Jesue i Templet.

Prædiken

Frederiksberg Kirke

paa

Første Søndag efter Hellig-Tre-Kongerdag

1815.

E v a n g e l i e t :

Luc. 2. 42—52.

Dg der Han var tolv Aar gammel, ginge de hen op til Jerusalem efter Høitidens Gæddene, men der dens Dage vare udløbne og de gave sig saa Hjemreisen igjen, da blev Barnet Jesus tilbage i Jerusalem, uden at hans Moder eller Joseph det vidste. De havde den Tanke, at han maatte være i Folget, indtil de vare komne en Dagsreise frem, men der de nu ledte om ham iblandt Slægt og Venner og fandt ham ikke, da vendede de om til Jerusalem for at lede ham op. Og det begav sig efter trende Dages Forløb, da fandt de ham hvor han sad udi Tempelen midt iblandt Lærerne, hørde dem tale og spurgte dem ud, og alle Tilhørerne kunde ei noksom forundre sig over hans Nemme og over hans Svar. Der de nu saae ham, bleve de forfærdede, og hans Moder sagde til ham: Son! hvi gjorde du os dette? see, din Fader og jeg have ledt om dig med Bekymring. Da sagde han til dem: hvortledes? have I ledt om mig? vidste I da ikke, at jeg maae være i min Faders Børelse? De forstode ikke det Ord, som han talte til dem, men han fulgdes med dem og kom til Nazareth og var dem underdanig. Hans Moder glæmte alle disse Ting i sit Hjerte, og Jesus tog til som i Væxt saa i Viisdom og i Yndest haade hos Gud og hos Menneskens Værn.

Tænk paa din Skaber i din Ungdom, førend
de onde Dage komme og Aarene tiltage, da du
maa sige: de behage mig ikke!

O, lad os komme denne dyrebare For-
maning og Advarsel ihu paa denne hellige Dag
der minder os med høien Røst om hvad der
hardtad ikke mere sees i Verden: barmhjertig From-
hed og Andagt. I det vi nu, saa flur efter
Julen, høre tale om Jesus at han var tolv
Aar gammel, da lad det falde os paa Sinde
hvor fort de henrindende de Barndoms Dage,
hvor hurtig de svinde for Alle, svandt for
os selv og svinde for den Slægt som opvoxer,
hvor snart de Dage bortile, i hvilke et Eiserffin
af Paradisets Herlighed glimter for det klare
Barneøj, spiller paa den glatte Vande, paa
det hele milde, skyfrie Ansigt, svæver som en
Englevinge over Dielaaget i det rolige, det søde
Barneblund! Lad os betænke hvor sørgeligt
og skammeligt det er, om disse favre, favre og

flngtige, uigjenkaldelige Dage forødes og fortæres
 uden Vert i Wiisdom og Guds Naade, som i
 Størrelse og Alder, hvis deres Ighkommelse
 henvisner uden Blomster til Guds Ære, uden
 Frugter til et evigt Liv! Lad os vandre op i
 Anden til Jerusaleem og der betragte Jesus der
 han var tolv Aar gammel, lad os betragte ham
 hvordan han staaer paa Grændsefjellet imellem
 Barndagene og Ungdomsalderen; see hvorledes
 den forstandige Alvor. hensmelter i Barndom-
 mens milde Glæde hos ham der aldrig forkø-
 rede Usthyldigheden, men gif igjennem Verden
 med den Himmelsklarhed i hvilken han var
 født. Lad os betragte ham, det Barn stærk i
 Anden, fuld af usthyldig Wiisdom, med Guds
 Naade i og over sig! lad os see ham vandre
 ved de gudsfrygtige Forældres Haand op at til-
 bede paa Heltiden, lad os see ham opløste de
 usthyldige Hænder og de klare, frimodige Øine
 i fortrolig Bøn til sin himmelske Fader! lad
 os see ham sidde i Guds Tempel mellem de
 Visse og Skrifstlogte og forbause alle med
 sin barnlige dybe Tale om de guddommelige
 Ting! lad os see ham smile venlig ad Josef
 og Maria der de søge ham med Angest og
 bebrejde ham hvad der er deres Brøde! lad

os see ham reise sig og følge dem med Kjærlighed! Seer det Christne Vener! og oplæder Hjerter for det store, dybe Indryk Synet jo bør gjøre! hører til, mens jeg nu ved den Helligs Hands naadefulde Bistand fortællig udlægger:

Hvorledes vi til vor Opbyggelse skal bedst benytte Synet af den tolvåars Jesus i Templet!

Først skulle vi da grandt og nøie betragte os selv ved Siden af ham, betragte os saadanne som vi vare, saaledes som vi forledes i Børnsdommens Dage. Al, vel maae vi blues og skamme os ved Siden af det hellige, uskyldige Barn, hvad enten vi staae der som Børn eller Mand, thi al! vi ere fødte i Misgjerning og vor Moder undfangede os i Synd, og vi besmitte rede vor Vei i det vort Hjertes Tanker vare onde fra vor Ungdom af, ja dengang vi var blevene tolv Aar gamle, al, da var alt Paradisets Efterkvin, om et ganske bortslængtet, idog sikkerlig paa Flugten, da begyndte vi alt at skamme os ved den barnlige Tror, at klynke os ved den barnlige Underdanighed, at længes efter Vordens Væsen og de Børns vilde Færd

set. Stamme os naa vi da visselig, men lad os
 ei derfor bortjage Mindet, lad os ei derfor sŕke
 det listige Syn af Gudsdomsbarnet, ei lŕgte fra
 hans Side, thi kun der er Trst i Vaanden,
 ikkun der er Lagedom for Sorgen! Lad os kun
 ei forŕge, thi Menneskens Syn er ikke kommet
 fra Himmelen for at dømme, men for at frelse
 os, Han, Han vil ikke sonderknuse, men løskjes
 be os med sin Retfærdighed, han kommer ikke
 for at bramme mellem os arme, vanrŕtige, for-
 morskede Menneskebørn med sin Himmelsklarhed,
 nei han kommer for at trykke os kŕrlig til sin
 Straalebarm, og tænde i vort Underste det slukte
 Lys, oppuste den engende Lænde, saa vi kan
 gjenfødes til Lysets Børn og vandre i hans
 Lys mens Dagens vare, og hŕsset, naar det van-
 ærede Legeme opstaaer i Herlighed, skine som
 Sole og Stjerner i Faderens Rige som Hans
 igjensindne salige Børn. Ja, I Elŕkelige!
 saaledes stod det hellige Barn med sit sanddrue
 Frelsernavn for de trdende Fædre, hvis forløste
 Mønder nu hvile hos ham i det Himmelske
 Tempel, og var det saadanne Forældre som av-
 lede og oplygte os, o da skal og listige, hellige
 Minder røre vort Hjerter naar vi i Anden bes-
 ŕge de henrundne Barnheds Dage. Vi komme

Da ihu, hvorledes fromme Mødre lærde os at lægge de smaa Hænder sammen og stamme med Tungen det Navn som et over alle Navne, i hvilket alle Aaer skal høre sig, i hvilket der alene er Frelse og Fred. Vi komme da ihu den Barndommens uanfægtede Trøe og den faste Tillid til den Gud, hvis Ansigt vore Engle saae, hvis Engle leirede sig om vor Bugge og vogtede vore Gange. Vi komme ihu med hvilken barnlig Andagt vi mangengang tilsalede med Bøn den usynlige Fader, om hvis Mærværelse og Kjærlighed og Magt vi aldrig tvivlede. Vi komme ihu med hvilken Glæde vi vare opfyldte paa de hellige Høitider og fornemmelig paa Julens Børnefest, hvor inderlig vi elskede de søde Toner om det lidet Børn saa lysteligt, som kommer var til Jorden, hvor underlig glade vi kjennede med Morten Luther;

O, var velkommen, du ædle Gæst!
 For Synderes Skyld du kommen est
 I dette Elende her ned til mig,
 Aldrig kan jeg fuldtakke dig,

O Herre, al Verdens Stader god,
 Hvad est du kommen med for Armød,
 Paa Græs og Høe ligger du her ned
 For Øre og Åsen i Uselhed.

Grundtvigs Vers.

U

Var Verben end dobbelt saa vid og lang,
 Den var dig dog en Seng vel trang,
 Og dig ikke værd, var den end fuld
 Med Edelstene, Perler og Guld.

Vi komme Ihu med hvilken barnlig Alvor
 og Høitidelighed vi ved Foraldres Haand opgif
 til Herrens Huus at høre paa de Eldres Sang
 og Ordets Tale; vi kunde ei adskille eller samle
 saa, som de Opvorne, men vidste dog at det
 var Gud i Himmelen hvis Lov og Priis blev
 sunget, hvis Ord forkyndtes fra den høie Stool,
 vi kjendte dog det Jesu Frelsernavn, og bøjede
 vort Hoved med de Eldre, og faldt i vort
 Hjerte, at det var godt at troe paa Ham, og
 Taaren perlede i Øiet, enddog vi ikke kunde
 sige hvi den randt. Ja, christne Venner! et
 saadant Skyggebillede af Jesu Barneliv, med
 tidlig Gudskundskab, med Troe, med Ven,
 med Følelse af Herrens Miskundhed og hellig
 Glæde, et saadant see vi i vor egen Barndom,
 hvis den henrandt i gamle christelige Huse, og
 have vi ved Guds Naade bevaret Troen, eller
 ere vi ved Hans underfulde Barmhjerlighed
 igjen udfriede fra Mørkets Magt og oversatte i
 den Guds Eenbaarnes Rige, o, da veed vi, til
 hvilken Betsignelse paa vore Sjæle de fromme
 Barnebages Ihusommelse har været, da føle vi

at det er godt at tænke paa sin Slægt i sin tidlige Ungdom, før de onde Dage komme, medens Sindet endnu et saa-udspredtes af de mange, vilde Tanker, medens Hjertet et endnu fordybter sig i Verden, sønderstødes og betynges af dens Sorger og Begjærtighed, beruses af dens Glæmmer og dens tomme Glæder, medens endnu ingen Tvivl anfagte, medens Ordets Sæd kan spire i Fred og slaae sin Rod i Hjertedyb, opvære i Læ og vorde stærk til Stormens Tider. Da lære vi at prise Herrens Miskundhed som lod os fødes og opvokstes mellem Christne, da lære vi at velsigne vore Forældre, eller dem der stod os i Forældres Sted, velsigne dem med rørende Hjerter, hvad enten de endnu vandre paa Jorden eller ere hensovne og hjemgangne til den Faders Huus, af Hvem al Faderlighed i Himlen og paa Jorden er kun en Skygge og et Billede.

Men, o Venner! lad det ikke være nok at vi betragte Fædrenes christne Børn ved Siden af Guddoms Barnet i Templet, lad os fremdeles, ved Hans Side, betragte de Børn som opvokste i de sidste Dage, som opvokste nu! Vist nok er ei Synet deilig og lysteligt som hiint, men det er høist nødvendigt, om ellers

Synet fra de gamle Dage skal atter aabenbare sig i Herrens Menighed. O Christne, kan vi bare os for Ynk og Graad, naar vi see de arme Smaae i Hundreder tal groe hardtad som Hedninger midt under Daabens Naade, midt i Forsamlingen af dem der end vil hedde Christne? Af! maae vi ikke tie til de lave Hytter og affides Braaer, for ogsaa blot at finde Børn, der hørde tale om de Christnes Troe som Slægtens Helligdom, der finge nogen Kundskab om det Ord til Salighed som er os givet, og selv hvor vi finde saadanne Børn, af! hvor sjelden finde vi da mere end den kolde, tomme Kundskab, hvor sjelden mærke vi dog Spor af fromme Børnes Hjerter som aabenbare deres Attraae for den Gænge i Væn, som føle Hans Natværelse og røres ved Hans Ords Forkyndelse, Hans Lovs sangs Toner! Og vende vi nu Diet bort fra dem, betragte vi de tolvaaers Børn mellem dem der kalde sig Oplyste, af! hvilken Sorg og Gru maae da ei overfalde os! Der see vi Børne: Slarer opvorne i den dybeste Bankundighed om Gud og Frelseren, Umyndighed, Gjenstridighed og barnagtig Stoltthed staaer malet i det Ansigt som skulde være Fromheds, Ydmygheds og Underdanigheds Speil, de Tunger der skulde tie mens de Gamle tale og Øret lærde

Wiisdom, der skulde svare med Undseelse og
 spørge med Bessedenhed, dem høre vi spotte
 med de Gamle, lære Oldinge Forstand, pulke
 mod Tugtelse, ja mangengang forhaane From-
 hed og bespotte Troen som de ikke kjende. Guds
 Navn og Guds Ord, Andagt og Bøn veed de
 Intet af at sige, og tage de det Hellige i deres
 Mund, da er det for at tage det forfængeligt.
 O lag det dog paa Hjerte, hver christen Mand
 og Kvinde! thi er det maaffes blot de aabens-
 bare Wantroe og Ugudelige, der lade deres
 Børn saaledes opvære, uvidende om den Gud
 de foragte, den Frelser de hade og fornægte?
 Nei ingenlunde, det var jo intet Under, men
 synke maatte vi i Jorden af Skam og Blussel,
 vi som bekjende Troe paa Jesum Christum og
 trøste os ved Ham, ved Ham som sagde: lader
 smaa Børn komme til mig og forhindrer dem
 ikke, thi Guds Rige hater saadanne til, og de
 smaa Børns Engle see altid min Faders Ansigt
 som er i Himmelen, at vi, som have selv for-
 nuthmet og fornemmet de velsignede, salige Virk-
 ninger af Barndommens Troe, vi lade os af
 Verden indbilde, at det er Ret, ja Pligt at
 følge for de Smaa i Hvis Navn de ere døbte,
 til Hvis Kors de ere indviede, Hvem det er som
 giver Regn og Soelfin og frugtbare Tider,

Hvem det er som dem bespiser og opholder,
 Hvem det er hvis Engle vogte deres Fjed og
 som fylder deres Hjerter med Glæde, Hvem det
 er som har frelst dem fra Synd og fra Død og
 kaldet dem til sit HerlighedsRige, Hvem deres
 Slaver, Gjenløser og Helliggjører monne være.
 Vi lade os indbilde at det er utilbørligt at folde
 deres Hænder og lære deres Tunge at takke
 Ham af hvis Naade de have Liv og Aande og
 alle Ting at nyde, at takke for den gode Dag
 i Jesu Navn, og bede om Hans Englevagt i
 Mørkets bange Timer, at takke for den søde
 Søvn i samme Navn og bede om Hans Naade
 til at gaae om Dagen i Hans Ansigts Lys, som
 kjærlige og gode Børn. Vi lade os indbilde
 at det er unyttigt at de lære: Gud seer dem,
 hvor de gaae og staae, i Mørket som i Lyset, og
 bliver vreed paa dem, naar de gjør Synd og
 Ondt, men elsker og velsigner dem, naar de er
 gode og adlyde villigen af Hjerter, at det er
 unyttigt at vi lære dem, at de skal bede Gud
 bevare og velsigne Forældre og Eddsfænde,
 Konge og Fædrenesland, og saaledes betale de
 Eldres Omfarg og Pleie med den store Guld-
 mynt Barnehjertet sier: kjærlig og frimodig
 Ven til Gud. Vi lade os indbilde disse Ting,
 endssjønt vort Hjerter vidner, det er Løgn, end-

Skjønt vi, af Erfaring veed det bedre, dog, ind-
 bilde lade vi os det vel neppe, men vi betænke
 kun den Ting saa sjelden og saa løselig, at vi
 aldrig ret føle dens Bigtighed, give os ei Stun-
 der til at see den gruelige Synd vi begaae, lade
 os henrive af Tidens Strøm, og undskyldte os,
 i det Høieste, med vor Evagthed til at staae den
 imod. Ja, skal jeg sige hvad jeg mener, Christne!
 og hvad jeg har desværre opdaget hos mig selv,
 det især som forhindrer os fra at give Børnene
 en christelig Opdragelse, det er en skammelig,
 en usel. Frygt for Verden og dens Domme, vi
 skamme os ikke for Gud og for det Christennavn
 vi bære, men vi skamme os for Verden, vi
 frygte for at Børnene, der ei forstaae som vi at
 sænke Tungen og at læmpe Talen efter Ver-
 dens Wiis, at de skal røbe os, forraade Verden
 den Hemmelighed at vi alvorlig troe paa Chri-
 stus og Guds Ord og Bønnens Kraft, og mene
 der er ikke Salighed for Ung eller Gammel
 undtagen i vor Herres Jesu Navn, ingen Dyd
 uden i Hans Samfund. See, denne Beskæm-
 melse i Verdens Pine, den gruelige Dom som
 Verden faldet over dem der i ubegribelig Daar-
 skab ei alene selv troe de Eventyr de i Børn-
 dommen lærde om Treenighed, Forsoning,
 Helvede og hvad Andet Guds Ord faldet

Sandhed, men vil endog forplante dem, forførs
 de de arme Børn med slike Stræffebilleder,
 omtaage deres Forstand saa de ikke see Tidens
 Oplysning, lænkebinde deres Fornuft saa den
 kanffee aldrig formaaer at oplofte sig over de
 gamle Dages Fordomme, forbittre deres hjærlige
 Hjerter saa de hade Verden og fordømme deres
 Næste for Troes og Menings Skyld, see denne
 Beskjæmmelse og denne Verdens visse Dom vil
 vi undgaae.

Men, gruer dog, I Fædre og Mødre! ja,
 lad os alle grue, og betænke hvad det er vi gaa-
 re, at vi skaae Herrens Arv og besvige Ham
 for den Pris, Han, som Jesus vidner, haver
 beredt sig paa de Spædes Tunger, at vi besvige
 Børnene for de fævre Dage, i hvilke de ere
 saa villige og fliske til at annamme de usyn-
 lige Tings Billeder og indprænte sig dem und-
 stættelig, de velsignede Dage, i hvilke Hjertet
 er saa aabent for Sandhed, saa let at tøre i sit
 Underste, da Dret er saa aabent for alle Nøster
 fra det Høie! lad os betænke, at naar de siden
 fare vild i Verden, naar de lukke Hjerter og
 Dre for Sandhed, naar de sige om Gudskunds-
 skab og de Christnes Troe: de behage os ikke,
 eller naar de, overbeviste om Sandhed, maa
 vaande sig over Hjertets Kulde, vride sig som

Drøm i de Verdens og Syndens Ranker, der
hardtad ei mere lade sig sprænge hernede, da,
dog er det vores Skyld, over os maae de sukke
og klage, og forhardes og fortviøle de, dse de i
deres Synder, da kommer deres Blod over vort
Hoved, og af vor Haand vil Herren udtræve
deres Sjæle.

O, christne Venner! lad os dog grue mere
for den evige, end for den timelige Dom og
Skjandsel! lad os dog lære at frygte Gud over
alle Ting, og lad os dog ynkes over Børnene,
over de Smaa, som vi dog alle, saafandt vi
har Hjerte i Livet, maae elske, maae søle os
dragne og knyttede til, hvis Dage vi kalde uskyld-
dige, i Ligning med vore egne! Lad os dog,
som Gud besøel Israel, naar vore Børn spørge
om vore Høitiders Skik og Anledning, forkynde
de dem Guds Barmhjertighed og Hans under-
lige Gjerninger! lad os tale Hans Ord for des-
res Øren; saa de maae lære at frygte Herren
vor Gud alle deres Lives Dage! (2 Mos. 12.
5 M. 31.) Det som vi have hørt og vide og
vore Fædre fortalte os, lad os ikke dølge det
for Børnene, for den Slægt, som skal være her
efter os, men fortælle Herrens megen Priis og
Hans Styrke og Hans underlige Gjerninger,
som Han haver gjort, paa det Offerstøtten og

de Børn som fødes kan opstaae og fortælle dem for deres Børn, saa at de maa sætte deres Haab til Gud og ikke glemme Guds Gjerninger, men bevare Hans Bud (Ps. 78.). Lad os med Tale og Levnet forkynde vor hellige Troe for deres Dine og Dren, saa at ogsaa vi kunne bidrage til at det Folk som skabes lover Herren, og at Hans Hukommelse forplantes fra Slægt til Slægt, mens Dagene vare, saa at, naar vi aldes og vor Kraft forgaaer, vi kan see os fornøge i vore kristne Børn og varme os i deres Andagts Luer, saa Trostens Evangelium og søde Psalmetoner kan fra deres Læber klinge over os paa Sottesengen og i Dødens Stund, saa deres Bønner tolke vore Hjertesuk, naar Lungen ei kan tale meer, saa de velsigne os i Graven, saa Forlangelsen efter at samles med os kan dæmpe Verdens Kjærlighed i deres Hjerter, opvække, opmunere og styrke dem i Livets store Kamp, saa de maa opstaae, ei til vor Dom, men til vor Roes og vor Glæde, paa den yderste Dag, saa vi jublende kan svinge i Guds Rige: Herre! her ere vi og de, som Du haver givet os!

O, Venner! lad denne visse, usfatteerlige Løn af den Gud, som giver Naade for Naade (Joh. 1.), staae for vort Die i sin

ufattelige Glands, saa den fordunkler Verdens
 Glæmmer og adspredter dens Taage, saa det daags-
 lige Hjerter dog maae lære at foragte Verdens
 Ære og ei krumpe sig for dens Forhaanelse,
 lære at agte alle Ting for Skam og Skade imod
 det at vinde Christum og findes i Ham, Som
 haver al Gudsdoms og Saligheds Fyld! O,
 lad os kun bekiende det med angervorns Hjer-
 ter, at al vor Blindhed og Menneskefrugt kom-
 mer deraf at vi have tabt Christum, forloret
 Hans hellige, kraftige Samfund, og derfor
 stræbe at finde Ham igjen, hvor han er hos sin
 Fader, visse derpaa, at naar vi kun finde den
 Guds Eenbaarne og findes i Ham, da fattes
 os Intet, hverken Viisdom eller Barmh, Mod
 eller Kraft, Trøst eller Haab, thi med sin elsker-
 lige Søn skænker Gud os alle Ting, i Christo
 Jesu. annamme vi af Gud Viisdom og Retfær-
 dighed, Helliggjørelse og Freløsning (1 Cor. 1).

Al! Venner! i de sidste Dage gif det
 med Guds Kirke, den aandelige Maria, som
 vi læse i Dagens Evangelium, der Høitidsdæ-
 gene vare forløbne og de gif hjem igjen, blev
 Børnet Jesus tilbage i Jerusalem, uden at de
 vidste det. Fordi de saae at Jesus var forstans-
 dig og fulgte dem af sig selv, da vare de under
 Høitiden blevne lunke og træge, men se! da

forsoandt han for dem, de undløde paa det Sidste at indstædes for Guds Ansigt i hans Tempel at samle deres Tanker og aandelig Tæring til Reisen, derfor sønnede de ikke Guddoms-Barnet, derfor beroligede de sig enstund saa letfærdig, derfor søgde de ham overalt, undtagen hvor han var, derfor varede det saalænge før det faldt dem ind at gaae til Herrens Tempel, som skulde jo dog være deres første Tilflugt, ja de kunde end ikke forstaae hvad Jesus sagde, at det var i alle Maader Stedet hvor de skulde søge og være visse paa at finde ham. O! seer I det ikke Christne! Hvor flart var Glæde og Brøde stander her afmalet for os! Det var i Morten Luthers Dage at vi paa underlige Maader udfriedes ved Herrens Kraft fra Pavedømmets Mørke og det aandelige Egypten, og Guds Kirke lærde atter at skjønne paa Hans Velgjerning som med sit Blod løskjøbde os fra Morderenglen, at elske og tilbede Paaskelammet som er slagtet for os: Christus, og de opgik til Jerusalem at holde Paaske, at helligholde Frelsens og Opstandelsens forenede Høitid og Jesus var med dem. Ja Venner! vi kan med Rette sige i en Lignelse at de holdt Høitid i Jerusalems Tempel, i Herrens aandelige Tabernakel paa Jorden, som er Hans Ord: de hellige Skrif-

ter, og at den tolvårede Jesus fulgte med dem, det er den vorende Christendom der i Skrifternes Udlæggelse begyndte at forklare, og forstaae sig selv. Men al! de svandt saa sage, Høitidsdagene, og medens de end varede, medens endnu Ordet trindt i Landene udlagdes reent og purret og Herrens Lovsang lød i dybe, christne Toner, da luntnedes Hjertet og Andagten kjeledes, Menigheden forlød sig daarligh, som Israael for dum, paa, at Herrens Tempel var hos dem, Jehovah iblandt dem. (Jer. 7.) enddøg de kun sjelden og flygtigh besøgte det, oprakte besmittede Hænder og skjulde Hjertet for Jehovahs Afsyn. De ginge hjem til Verden, til deres Orne og til deres Agre, delfulgde deres verbdligh Begjærigheder og bildte sig ind at Jesus endda skulde følges med dem, fordi han var forstandigh, indbildte sig at de havde endnu deres christeligh Troe og rette Forstand, fordi de havde Christendoms: Kundskab og tvivlede ei paa dens Sandhed, glemde at det er kun Hjertets Troe som gjør reifærdigh (Rom. 10.), at Christus vel er altid nær ved vor Mund og ved vort Hjerter naar Troens Ord prædikes, men besøger kun de Hjerter som forvente Ham, aabenbarer sig kun og gjør Værelse hos dem som elffe Ham og holde Hans Ord (Joh. 14), vilde

ikke see at deres Christendom kun var en Skygge uden Liv og Kraft, vilde ikke see hvad Frelseren sagde, at de som hørte Hans Ord men gjorde ei derefter, vare som den daarlige Mand der byggede sig et Huus paa Sand, vilde ikke troe Hans visse Spaadom, at naar Værene blæste og Vandløbet kom, da faldt det samme Huus og dets Fald blev stort. O, Christine! vi have seet og fornummet at det var Sandhed, Værene blæste og Vandløbet kom, og det Huus som Venner og Fiender indbilledte sig var det samme der, bygget paa Klippen som er Kristus, havde trodset de mange Tidens Storme, de stærke Jordstjælv og de stridige Strømme, det faldt, faldt for kaade Drenges Vandepust og vandet Tale før Man vidste det. Nu kunde Christne da ei langer dølge for sig selv at dette Huus var ikke Klippeborgen fra de gamle Dage, at denne Christendom der haledede og hinkede og tingede med Fienderne, var ikke hiin der før med Kjempefjed henstredet over Jorden, nedtraadte Bjergene og vandrede uden Frygt paa Tidens Volger og veeg ei et Straaesbred til Høire eller Venstre, om end Sværdet hangde over Iffen og Jorden brændte under Foden. Nu maatte Christne savne Jesus, Hans Vilddom, Kraft og Fred og Kjærlighed, nu maatte

de ængstelig spørge: hvor er Han? hvor er
 Løven fra Juda, siden Rævene boe i Hans Hule
 og spotte Hans Unger, medens alle Dnr i Eto-
 ven beføtte Hans Bælde, nedtræde Hans Fods-
 spor og sønderrive Hans Lov? Da søgte de
 efter ham mellem Slægtninge og Kyndinge i
 Brødrænnigheden og blandt Catholiker, men
 ogsaa de vare gangne fra Jerusaleem, og Jesus
 var ikke med dem.

O, christne Venner! I som seie Savner!
 lader os dog ikke daarlig omvænke paa de vilde
 Veie, hvor vi aldrig finde Jesus! lad os ikke
 bære vore Penge did hvor der ei er Brød! lad
 os komme ihu, hvor Jesus maae være, hvor vi
 forlod Ham, hos Hans Fader, hist over alle
 Himle, men og paa Jorden i Hans Faders Ord,
 i Faderens og Hans og den Hellig-Aands jor-
 disse Tempel, i Skrifterne, i det Ord som den
 Hellig-Aand tog af Sønnens, fordi Alt hvad
 Faderen haver tilhører og Sønnen (Job. 16).
 O! gøre vi det, vende vi tilbage til Skriften
 at søge Oplysning om Jesus, lede vi der om
 Ham med Kjærlighed og inderlig Forlangsel
 under Bøn og Guds Naakaldelse, o visseelig, da
 skal Han aabenbare sig for os i sin Herlighed
 og gjøre Volig formedelst Troen i vor Hjerte,
 throne der med Guddoms-Gylde, skænke Fred

og Visshed, Mod og Kraft, og ledsage os til vort sande Hjem, til det himmelske Faderenshus, den evige Kjerlighed, for os selv uilghængelige, Straaleborg. Da skal de Spæde indsuge Trøe og Kjerlighed med Modersmelken, de skal aldrig kunne sige, naar de først hørde Jesu Navn nævne, thi det skal føde sig selv paa den fallende Tunge, og alt som de lege paa Gulv skal de fornemme Hans kjerlige Aande og tryk til vort Kna, med Væn om at høre de evige Sandfagn om Gud Fader i Himlen og om Hans Eenbaarne Søn, der vilde nedstige fra Himlen og blive et Barn som de, for at de kunde blive til Konger og Præster med Ham, som vilde lide og døe, for at vi, som havde syndet saa saare mod Ham og Hans Fader, kunde annamme det evige Liv og vandre i Hans Lys gennem Gravens Nat til Guds Rige, til evig Glæde og Glæde. Ja, naar de blive tolv Aar gamle, da skal og de kunne sidde mellem Lærde og Skrifstloger med Spørgsmaal og Gjensvar til alle de Vldres Forundring, thi den Jesus som Verdens Vise ei kan see, kjøndt Han staacr for deres Øine, som de ei kan finde i Skrifternes, hvormeget de end randsage, Ham skal Barnesiet kunde finde overalt i Skriften og i Liden, Ham skal Barnetungen

forkynde med klare, libsalige Ord, saa de Skrifts
flove maae tie med Skam og Forundring.

O Venner! saa laaber os da arbejde, me-
dens det er Dag, arbejde paa i vort eget og de
Unges Hjerter, at Guds Rige kan atter komme
med Kraft! Lad os holde hardt ved Guds
frevne Ord, trodse med det baade Djævelen og
Verden, opmuntre og trøste os selv og hinanden
med Psalmer og Lovsange og aandelige Viser,
saa det kan lege yndelig for Herren i vore og i
vore Børns Hjerter, saa de gamle, søde Toner
igen kan vorde os kjære og kjendte, og klinge
saa lystelig i Menigheden som forðum; og dertil
vil jeg opmuntre Eder og mig selv med den dybe,
deilige Psalme, som vore Fædre sang paa denne
Dag:

Hvor stor er dog den Glæde
At Man med Jesus maae
I Herrens Tempel træde
Og for Hans Afsyn staae!
Ja, Lykke over Lykke,
Som ei kan siges ud,
At Støvet sig tør smykke
Som Jesu Kirke-Brud!

Op Sjæl! og agt heel nøit
Paa Jesu Kirke-Færd!
Ungangen fra det Høit
Gaaer i bet Løve her;
Ja ved Forsældres Hænder
Gaaer her i Bedebånd,

Grundtvigs Præd.

E

Han som al Jordens Ender
Og Himlen har i Haand.

O Tempel! hvor din Lykke
Paa denne Dag er stor!
Gud vil din Forgaard smykke
Alt som dit Alter-Chor
O! lad dig dog forgylde
Af Herlighedens Glæds!
Annam den Gudsdoms-Gylde
Som overgaaer al Sands!

Men al! Guds Tempels Ere
Er lagt i Graven ned,
Nu Hver sig selv vil lære,
Af Jesus Faa kun veed,
Hans Ord, hans Himmel-Tale,
Hans Pine og hans Død,
Mod dem tør hver Mand gals
I Synde-Sønnens Skjød.

Islandt de Verdes Skare
Sig Jesus sætter ned,
At høre og forfare
Hvad de om Hannem vrede,
De speide Skriften nære,
Men Jesus kjenbes ei,
Han staaer for hver Mands Die,
Men Stoltthed siger: nei.

O Jesu! rens mit Hjerter,
Ja dan og smyk det saa,
At det i Fryd og Smerte
Dit Tempel være maae!
Du Selv min Hjerne vende
Fra Verdens kloge Flok!
Og lær mig Dig at kende!
Saa har jeg Visdom nok.

Amen! ja det høre Gud i Jesu Navn! Amen!

Salige ere de som høre Ordet og bevare
det!

Prædiken

Frederiksberg Kirke

paa

Søndag Sexagesima

1815.

E d a n g e l i e t:

Luc. 8. 4—16.

Som der var nu meget Folk forsamlet, saa at endog Indbyggere af Stæderne vare uddragne til Ham, da talende Han ved en Lignelse og sagde:

Der gik engang en Sædemand ud at saae sin Sæd, og i det han saae, saldt Noget paa Alfarsveien og blev medtraagt, og opvædt af Fuglene under Himmelen. Noget derimod saldt paa en Klippe, og saasnart det opvorde, visnede det, fordi det savnede Vædske; og Noget saldt iblandt Kornet, og Kornene vordt op med, og kvalde det. Men Noget saldt i god Jord og vordt op, og bar hundredefold Frugt. Der Han dette havde sagt, raabte Han: Hvo som haver Øren at høre med, han høre!

Da spurgte Hans Disciple Ham ad og sagde: hvad skal denne Lignelse sige? Dertil svarede Han: edr er det forvundet at vide Guds Riges Hemmeligheder, men de Andet kun at annamme deres Lignelser, paa det de skal see og dog ikke see, høre og ikke forstaae. Men dette er Lignelsen; sig selv: Sæden er Guds Ord, og det som saldt paa Veien er dem til hvem Djævelen kommer naar de høre, og tager Ordet af deres Hjerter, paa det de skal ikke troe og blive salige. Det paa Klippe er dem som vel annamme Ordet med Glæde naar de høre, men have ikke Rod, som troe til en Tid, men falde fra i Træffelsens Stand, og det som saldt iblandt Kornet er dem som høre, og gaae bort og lade det væles af timelig Belymring, Sierrighed og Vellyst og bære ingen Frugt til Fuldkommenhed. Men det i den gode Jord er dem som høre Ordet, og bevare det i et smukt og godt Hjerter, og bære Frugt i Begaadighed.

Jeg vil tilbede for Dit hellige Tempel og talke
Dit Navn for Din Miskundhed og for Din
Sandhed, thi Du haver gjort Dit Ord herligt
over alt Dit Navn. Saaledes synger den
hellige David for Herren (Ps. 138), og naar
vi betragte og betænke de forbigangne Dage
med Guds Gjerninger i dem, maae ikke da hvert
troende Hjerter gjentage denne Ordets Priis!
maae ikke Tungen tillige udbrude med den hellige
Sanger: Herrens Røst er med Kraft, Herrens
Røst er med Herlighed, Herrens Røst sønder
brøder Cedre, Herrens Røst udbugger Ildsluier,
Herrens Røst gjør at Orken haver (Ps. 29.)!
Jo visselig, det maae saa være, thi store og utals-
lige ere de Underværker Herrens Ord haver
udrettet paa Jorden til at herliggjøre den Heli-
ges Navn. Man falder almindelig kun det
et Underværk og Mirakel, naar Herren med sin
Magtes Arm bevæger og omskifter de legemlige
Ting i den synlige Verden tvertimod Sædvas-
nens Gang, saaledes som det skedte i

gamle Dage og fornemmelig i Tidens Fylde, da Ordet blev Kjød og boede iblandt os, og aabenbarede sin Herlighed, en Herlighed som den Eenbaarnes af Faderen, fuld af Naade og Sandhed (Joh. 1). Naar Herren sagde om Vandet: øser i! og det blev Viin, naar han sagde til de Blinde: seer! til de Døve: hører! til Dævle: farer ud! til Døde: stander op! og det skedte saa som han talte, da gjorde han visselig Faderens underlige Gjerninger og aabenbarede sin Herlighed, men skulde det vel være Ordets eneste eller største Underværker? Det mæne Verdens Børn daarligere, al deres Vittighed og Wiisdom anvende de paa at rolle og bespotte Troen paa dem, og indbilde sig, at kunde de blot udslutte disse Spor af Herrens Munds Aande, da havde de Seier vundet, da var der i Verden intet Jerregn eller Kjendes mærke hvorpaa vi kunde pege, som et helligt Vidnesbyrd om Ordets Himmelskraft, om det Ords Herlighed, som Jesus Kristus talte selv og ved sine Apostle. O de blinde, selvkløge Daarer! er da ikke det et Underværk, at Ordet om hvad de kalde Fabel og Eventyr har i Syttenhundrede Aar kunnet trodse al Verdens Wiisdom og Magt, har kunnet indtage og styrke Millioners Hjerte og Aand, saa de foragtede al

Verdens Herlighed, opløstede ved Salighedens
 Hjelm deres Hoved under de tungeste Byrder,
 sang under Lanker, som Paulus og Barnabas,
 Ordets Priis i liflige Psalmer, ja legede i Dø-
 dens Angest nydelig for Herren i deres Hjerter!
 Kommer da hid, I Ordets Spottere! I som
 prale af at I kan eftergjøre Frelserens Mirakler,
 forklare dem naturlig, som I sige! Kommer
 hid og forklarer med Viisdom, hvordan det gik
 til at de Fabler om den korsfæstede Jøde, som
 var Jøder en Forargelse og Græker en Daarl-
 lighed, at de bleve troede i Verden, medens al
 den Viisdom I vil finde i de gamle Hedningers
 Bøger, nedsaak i Forglemmelse, og frelsedes kun
 ved de Fabelers Tilbedere fra Undergang! For-
 klarer os engang hvorledes Han, den Gamle
 af Dage over Stjernerne, hvorledes Han kunde
 forsvare at have feiet og styret Tingene saa, at
 Løgnen skulde vinde og bestaae ved Ordets eenfolds-
 dige Kraft, og Sandhed, udrustet med Lærdom
 og al Verdens Magt, give tabt! Taler et Ord
 i eders Viisdom om de Guddommelige Ting!
 og naar det har bestaaet Kampen i Syttenhun-
 drede Aar, kommer saa igjen og bespottes! men
 indtil I have forklaret og eftergjort dette Tider-
 nes Mirakel, da tier! tier og bæver for den
 Umægtiges Røst, for den Røst, som opkaldte

eder af Støvet før I det vidste, som skal heds-
 kaste eder i Støvet igjen, før I det vide, som
 skal bortkaste eder evindeligt fra Guds Ansigt,
 dersom I ei vende om og give Gud Æren,
 krumpe eder i Støvet som Orme og tigge Frelse
 for den Maadestol i Christi Blod som I
 uvannittig have bespottet!

See, saaledes kan og skal Ordets Tjenere
 tale, hnde Verden Trods og forhaane dens
 Wiisdom, ja, de skal sige det høit og frit: ogsaa
 hine Mirakler, som I dristig bespottet, ogsaa
 de ere visselig skedte, og med al eders Klogskab
 skal I ei kunne nedrive et eneste af dem, ei for-
 hindre at de indtil Verdens Ende troes, glæde
 og stadfæste alle som med Sandheds-Kjærlighed
 høre og læse den trohjertige, sandfærdige Tale
 om dem af de hellige Apostlers Mund.

Men, Christne! lader os derfor ikke staae
 stille ved Ordets udvortes Mirakler, ei engang
 ved dem det haver gjort i de Hensovnes Aand
 og Hjerter, thi ogsaa de ere for os udvortes
 Gjerninger, de dømme, men de gavne os ikke,
 dersom de ikke tillige skee inden i os. Først
 naar det Underværk skeer i os, ved hvilket
 vi gjenfødes af Aanden til Guds Børn og nye
 Mennesker i Christo Jesu, først da have vi Ret
 til med Glæde at betragte de Underværker i

Verden, i Tidens Løb og de Hedenfarnes Hjerter hvormed Ordet saa mangfoldig har stadfæstet at det er Hans Røst som haver al Magt i Himmelen og paa Jorden, som haver Lider og Leiligheder og alle Hjerter i sin Haand; da først kan vi med Liv og Sjæl prise og ophøje Ordets Kraft og Herlighed; først da kan vi, midt i Sorgen over Menneskenes Dudskaab, spotte deres rasende, aasmægtige Stampen imod Bragden og Anfald paa Troens urøkkelige Værelse; trods Alt med det levende Ord, som skal gienemklinge de evige Himle naar deres Skif omkastes og denne Verdens Skikkelse forgaar.

O christne Venner! saa lader os da med Andagt indtænde i Helligdommen og betragte Virkningen af det Ordets Underværk, som intet Øie kan see og intet Øre høre, men kun Hjertet føle, og de Gudsfrygtiges Levnet bevise, thi ligesom det er med Vinden, hvis Lyd vi høre, uden at vide hvordan den kommer eller hvor den henfarer, saa er det, siger Frelseren (Joh. 3), med den, som fødes af Anden. O vel maae vi skamme os ved at høre til dem Frelseren klagede over og sagde: uden I see Tegn og underlige Gjæringer i Verden, vil I ikke troe, vi som naar vi kun vilde vandre i Fædrenes Fjed paa banede Veie, kan i Christo

Jesu opleve og udrette langt større Ting end disse! Thi, hvad er dog Legemets Bræk og Sngdour og Død at regne mod Sjælens, hvad er det Mirakel som underfuld læger Støvets Brøst og opvækker det af Gråven, hvad er det andet end den svage, synlige Skygge af det Underværk, hvorved Sjælen opvækkes af den aandelige, udrustes med Livets seierrige Vaaben mod den evige Død? Hvad mon der er lettest at sige: dine Synder ere dig forladne, eller at sige: stat op og vandre? Hvad er det Mirakel hvorved de legemlige Ting omskiftes og fornægte deres daglige Sædvane, hvad er det uden Skyggen af det himmelige, ubegribelige Underværk, hvorved Menneskets Sind omskiftes, hvorved Hjertet bevæges til at forsage, styrkes til at forsfæste sine kjæreste Lyster, hvorved vi underfuld bevæges og styrkes til i allerskræmste Forstand at fornægte os selv, at aflægge det gamle Menneske, og isøre det Nye, at leve ei længere os selv, men Ham som er død og opstanden for os, og deri, i Sønderknuselsen af sit Hjerte, i Tilintetgjørelsen af sig selv, at finde en Fred og en Glæde, som Ingen kan berøve os, som Trængsel kun opliver og forstærker, som Døden kun skiller ved Fængsel og Fiendet! O give Gud, at Villedet af dette

umægtelige Underbærk, som gjennem Tiderne er malet af Guds Finger med Hans Martyrers Rosenblod, som straaer af Hans Helgenes Glæde, af det Kjærligheds Lys, de til Faderens Ære lode skinne i gode Gjerninger, gid dette Billede maatte stadelig svæve os for Øie og uudslettelig indpræntes i vort Hjerter, da skulde Ingen besøge os for den Bløthed, at det Ord, som udrettede saadanne Ting, er sandelig Guds Ord, da skulde det og tee sig i vores som i de gamle Troendes Levnet, og Vær det skulde nødes til at sande, at Herrens Ord er levende og kraftigt og udretter underfulde Ting.

Men, at Christne! ere nu disse Ting umodsigelige, hvad skal vi da domme om de næste værende Dage og Christi Navns Befjendere i dem? Det er aabenbart at det Iggjængede I Jesus Underværk, hvorpå vi tale, er et alene nu som altid, de Bænder en Forargelse, men selv de fleste som i Følelsen af deres Trang til Oplysning fra Oven, og til Guds Barmhjertighed, samt under Betragtning af de udvortes Vidnesbyrd om Ordets Sandhed og Kraft, have ladet sig bevæge til at knæle for Naadestolen og søge det evige Liv i Skrifterne, jeg siger, at selv de fleste saadanne Christne spørge med Nicodemus

mus: hvorledes kan dette skee? og ryste paa Hovedet, naar de høre Luther og andre Fædre i Christo tale om Igjensfødelsens og Fornæfelses Bad, som skeer ved den hellig And, om den vidunderlige Forvandling og nye Skabelse, som Anden med Ordet virker i den Troendes Hjerter, de ryste paa Hovedet, og mene at de Gamle have bedraget sig selv ved bogstavelig at udtynde Skriftens billedlige Tale, og kalde det Sværmerie naar Noget i vore Dage gjentager de Gamles Ord. Nu, sandt er det, at de Fleste som endnu tale om Andens og Ordets underfulde Virkninger i Hjerter, om Igjensfødelse, Samfund med Frelseren og Liv i Gud, de vide ikke hvad de sige og hvordan de Noget stadfæste, de ere Sværmere, om ei som oftest, ugudelige Hyllere, der spille med den hellige Sandhed og misbruge de dybe, hemmelige Ord, det viser den aandelige Hovmod som behersker dem, saa de foragte Andre og ringeagte, der skrevne Ord i sin oprigtige Mening, det viser deres selvgjorte Retsfærdighed, der affier Mængden og nedsluger Kamelen, deres Pharisaiske Blindhed i at ønske det Udvoortes og glemme det Indvoortes, deres Kjærlighed til Verden, dens Vellyst, Guds eller Vre, deres Mangel paa Salvelse og gudelig

M u n t e r h e d, deres Kolde, vrangne, skikkelige
 Væsen, deres Indspærring i visse Ord og Tales-
 maader, deres Haardhattenhed i at forsvare
 hvad der strider mod Skriftens klare Ord, og
 en troende, aandelig Fornufts uithovsigelige
 Slurninger. Men hvad da? bliver Sandhed
 ikke Sandhed fordi den vanbruges? bliver
 noget Guds Ord mindre tilforladeligt, fordi
 Menneſker, i deres Ondskab og Vanvittighed,
 forvende det til deres egen Fordærvelse? Af-
 kræftes de fromme Fædres Vidnesbyrd, som de
 besejlede med et Levnet og tit med en Død
 der aabenbarede Underværket klarere end deres
 Ord, afkræftes disse Vidnesbyrd ved Sværmeres
 og Hylleres Lagn, ved deres Pral af Samfund
 med den Frelſet, hvis Kors de nebræde, af
 den Hellig: Aands Annatmmesse, hvis Ord
 de fordreie og fornægte, hvis Glædes og
 Krafts og Kjarligheds Fylde de prise med Læ-
 ben i tomme, forſkuede Ord, men aldrig udvise?
 Nei, ikke ſaa, mine Brødre! Sandhed er
 Sandhed og den ſkal beſtaa. Ingen kan ſee
 Guds Rige uden han vidanderlig bliver født
 paa nye, thi hvad ſom er født af Kjød et
 Kjød, og hvad ſom er født af Aanden er Aand,
 Chriſti Kjød ſkal vi æde og Hans Blod ſkal vi
 drikke, og leve ved Ham, ſom Han lever ved

Faderen, og vare Eet med Ham, som Faderen og Han ere Eet, Han i os og vi i Ham, saa at Verden kan see at Faderen elsker os, ligesom Ham, det har Frelseren sagt med klare Ord (Joh. 3. 6. 17), og det skal vi troe, og det skal vi lære at føle, og lade vor Wandel stadfæste, og den almindelige Bantundighed om Tiggensdelsen og Livet i Christo skal kun drive os til, alvorlig at betænke:

Hvoraaf det kommer at Ordet saa sjelden teer sine Kræfter i Menneskets Hjerter?

og dette vil jeg, ved den Helligs Aands naadefulde Bistand, stræbe, efter Dagens hellige Evangelium, at udlægge.

Som der nu var meget Folk forsamlet, og deriblandt endog dem, der vare reisde fra Stæderne til Jesus, da sagde han dem en Lignelse.

Dette er Evangeliets Begyndelse, ligesom Hørelsen er Troens, og betænke vi dette, da kan det ingensinde undre os, at Ordet nu saa sjelden teer sine underfulde Kræfter i Hjerterne, thi Kraften kommer af Troen, Troen af Hørelsen, men det er Guds Ord som skal høres, og hvor prædikes, hvor høres det i vore Dage? hvor taler Jesus nu, og hvem drager til Ham? Er det ikke en bedrøvelig Sandhed, at mellem

dem der kaldes Ordets Tjenere er der nu kun faare faa, som prædike det reent og frit og heelt og uforsvansket, og uafsladelig efter Skrifterne, som lade Jesus raade for deres Tunge og tale gjennem dem sit Guddoms Ord, ikke som de, men som Han det forstaaer. Ere de ikke faare faa, da ere de visselig skjulte, og dog siger Herren, at Hans Ords Prædikantere ere som Staden paa Bjergtet, der kan ikke skjules, og mon det var muligt, at der kunde være mange som forkyndte Ordet klart og kraftig efter Skrifterne, og dog hardtad Ingen der lod Næsten høre mod al den Bespottelse og Wildfarelse som er udraabt paa vore Gader! Kan Zions Vægtere være som stumme Hunde, der ikke gjøe, naar Tyven indbræder og Røveren myrder? Kan Hyrden slye, naar Ulven kommer? Kan troende boglarde Mænd tie, naar Ordet offenkjærlig nedfattes og forvendes, naar de Skrøbelige forarges og de Ube kræftede forføres! Eller er det maa ske ikke Guds Ord, det som Luther og Fædrene have prædiket, det som og jeg prædiker, efter den Naade mig er given? Nu vel, det var dog det Ord som teede de underfulde Kræfter, og naar Aarsagen ophører, maae jo Virkningen ogsaa, at det Ord som modsiget det gamle Guds Ord ei kan have dets Virkning, det er jo naa

turligt, at dette gamle Ord, hvad Fædrene kaldte
 evangelist Prædiken, nu har daad overalt hvor
 den ei ligefrem bespøttes og modsiges, er ringe-
 agtet og aflagt, det kan ikke nægtes, og den Sød
 der ei udstræes, kan ei bære Frugt. Men, præ-
 diker Jesus ei med mange Tunger, saa prædiker
 Han dog med nogle, saa prædiker Han dog uaf-
 labellig med sin egen Tunge i den hellige Skrift
 der ligger anben for Alle; men, hvem høret
 Ham? O hvor Saa selv blandt de Ringe i
 Landets Bragter, end lige blandt Stædernes
 Indbyggere! Hvor Saa agte det Umagen
 værd at bplade den hellige Bøg, om den og lig-
 ger for deres Dine, end lige at de skulde søge
 den! Hvor Saa give sig Stunder til at gjøre
 et Skridt og tage en Time fra deres verdslige
 Syssler, end lige at reise Mile for at høre Guds
 Ord hvor det forkyndes teent og puure! Ja,
 mon enhver Guds Ords ærlige Tjener i vore
 Dage, mdaa ikke sande med mig, at naar vi
 prædike, som det os bør, Ordet heelt og usørfalstet,
 som Løb og Evangelium, naar vi hverken
 vil smigre Hovmod, ved at opheie den mennes-
 skelige Dyd og Kraft, eller inddøffe Synderen
 i Soon og Sikkerhed ved falskelig at prædike
 en saliggjørende Troe, som ei fordrer Sjælets
 Kæmpeskæftelse, ei stadig Kamp og Vød og Kamp

sætse og Besigling i uframtet, virksom Hjer-
 tighed til Gud og Næsten, jeg siger, mon ikke
 Erfaring har lært alle Ordets nærværende Tje-
 nere, hvad de n lærde mig, at naar vi intet
 Martin og ingen Gud vil smigre, naar vi et
 vil gøre Veien til Guds Rige breed og magt-
 lig, saa den kan vandre uden at forlade Næ-
 sten og forlægge sig selv, da skal vist Elæren
 ei tit og lange stoffes hvor vi tale, nei forrønde
 skal de snarere Drøgtfærdigheden, som drog dem
 vid, at høre hvad de nødigt vilde, snart skal de
 forlade os og sige, om ei med Læben, saa i
 Hjertet: det er en hård Tale, hvem
 kan bære den!

Nu, Skæbned, i Dage da Man er, som
 ubekymret for sin Sjæl, saa ligegyldighed, dansk
 evige Afsættelse eller Vel, at Man ei engang vil læse
 eller høre Guds Ord, at Man ei engang sieblife-
 lig vil høre sig for Ordets Tugt og tænke paa
 Omvendelse, i disse Dage er det dog vel intet
 Under, at det synes som om Ordets Kraft var
 udslettet, at Midnatsbrødet om dets Underværker
 i de gamle Dage, ligger som et Eventyr i
 Sløtens Dren!

Men, herved kan og maa vi ikke standse,
 vi maa endelig glemme, hvad Grefseru i Da-

Guds Ord har.

turligt, at dette gamle Ord, hvad Fædrene kaldte evangelist Prædiken, nu hardtad overalt hvor den ei ligefrem bespottes og modsiges, er ringet og aflagt, det kan ikke nægtes, og den Sæd det et udstrædes, kan ei bære Frugt. Men, prædiker Jesus ei med mange Tunger, saa prædiker Han dog med nogle, saa prædiker Han dog uafslættelig med sin egen Tunge i den hellige Skrift der ligger åben for Alle; men, hør dem hører han? O hvor Saa selv blandt de Ringe i Landets Braæet, end sige blandt Stædernes Indbyggere! Hvor Saa agte det Umagen værd at bplade den hellige Bog, om den og ligger for deres Dine, end sige at de skulde søge den! Hvor Saa give sig Stunder til at gjøre et Skridt og tage en Time fra deres verdslige Syssler, end sige at reise Mile for at høre Guds Ord hvor det forkyndes teent og puurt! Ja, mon enhver Guds Ords ærlige Tjener i vore Dage, maae ikke sande med mig, at naar vi prædike, som det os bær, Ordet heelt og usørfalst, som Løb og Evangelium, naar vi hverken vil smigre Hoosmod, ved at opheie den menneskelige Dygd og Kraft, eller inddøse Synderen i Svøn og Sikkerhed ved falskelig at prædike en saliggjørende Troe, som ei fordrer Kjødets Korsfættelse, ei stadig Kamp og Vød og Rens

sætte og Besigtigling i udfremtet, virksom-
 lighed til Gud og Næsten, jeg siger, mon ikke
 Erfaring har lært alle Ordets nærværende Tje-
 nere, hvad den lærde mig, at naar vi intet
 Partis og ingen Sæd vil smigre, naar vi et
 vil gøre Veien til Guds Rige breed og magt-
 lig, saa den kan vandre uden at forsage Betæ-
 den og fornægte sig selv, da skal vist Elskerne
 ei tit og længe støttes hvor vi tale, nei fortræde
 skal de snarere Mødegjerligheden, som drog dem
 hid, at høre hvad de nuhig vilde, snart skal de
 forlade os og sige, om vi med Læben, saa i
 Hjertet: det er en hård Tale, hør vi
 kan høre dem!

Men, Christend. i Dage da Man er, som
 ubekymret for sin Sjæl, saa ligegyldig ved dæ-
 dwige Bæ eller Bøl, og Man ei engang vil læse
 eller høre Guds Ord, at Man ei engang sieblis-
 lig vil høre sig for Ordets Tugt og tænke paa
 Omvendelse, i disse Dage er der dog vel intet
 Under, at det synes som om Ordets Kraft var
 udslettet, at Midnatsbyrdet om dets Underværker
 i de gamle Dage, klinger som et Eventyr i
 Slottens Øren!

Men, hvor kan og maae vi ikke standse,
 vi maae aldrig glemme, hvad Brethren i Da-
 gens Tid har.

gens Evangelium saa kraftelig paa mindet om, at vel er Underordtet Troens Frugt, og vel kommer Troen af Hørelsen; men i egentligde kommer Troen ved Hørelsen af Guds Ord, hvis saa var, da maatte Landet vort afstaa af Gjenfødsle i vorre Faders Dage, thi da hørde de jo alle Ordet, da maatte fremskaffe de saltrige Skarer, med samt Phariseer og Skriftploge, alle blevet Helgene, thi de hørde jo Ordet Guds som talende til dem, og saadanne Hærskigheder som den Fadersens Eenbårne. Ja, hvad have vi mere Vidnesbyrd behov, end den anseelige Sandhed, at Tilhørerne forstod: at Ordet endnu var overalt at høre, at de som i Barndom og Ungdom læste Hellig Guds Ord, forfæmde Lærningen med de tiltagende Aar, som en overtroist, eller dog unyttig, tidsforbrændende Bane, Oplysningen gaves dem Med til at afslagge! Eller, endnu meget mere, have vi andet Vidnesbyrd behov, end Synet af dem, der endnu læse og høre Ordet! O visse! der som kun de, der som kun Tiedepærre af dem lode sig gjenføde af uforkrænkelig Sandhed der levende Guds Ord som bliver evindeligt (1. Pet. 1), der som Ordet kun hos dem, i deres Hjerter og i deres Wandel, seende sine underfulde himmelske Kræfter, da skulde Lærerne i Israel ei

sale om Igiensføielse med Nicodemus Bankundig-
hed, eller sammenblande Sværmeres Løgn og
Lære med Kristens klare Sandhed, da skulde
Verden vel synse, men sikkerlig ei som nu, med
Fornemhed smile ad Guds Ord, som et kraftløst
Ejendommeligt, ad vor Herres Jesu Christi Troe, som
en livløs Skjæppe, som et latterligt Gjenstand
fra de gamle Dage.

Seer derfor, og fordi den Tid er nær, da
Skarerne atter vil flokke sig for at høre Guds
Ord, da Bibelen vil blive hentet fra Hylde og
Krog, priks og læses af Gamle og Unge, see
derfor er det betimeligt at mindes, hvorlidet
Hørelsen nyttet, naar den ei gylter levende Troe,
ja mindes, at Hørelsen kun forager vor Døds,
hvis vi ikke bevare og holde det Guds Ord som
vi høre. Derfor gøres det høit behov at
mindes hvad Jesus siger i Dagens Evangelium
om det der forbynder Guds Ord fra at bære
Frugt i Menneskenes Hjærter.

En Sædvanlig gik ud og sagde, sagde
Jesús, og alt som han gik, faldt Noget paa
Veien og blev nedtraadt, og Dystens Engle op-
raabte det, og herpaa ligner Jesus dem, der høre
Ordet, men som vi lase hos Mathæus, ei fatte
eller indprænte det i sig, og lade Djævelen

forståge det, saa de ei kan troe og blive
fællige.

Jeg veed jo vel, der er ei længe Skil,
end ei hos dem der tale mere christelig end
Mængden, at nævne Djævelen for Alvor, at
tale om hans Fjendskab og om hans Magt i
Vantroens Børn, men hvad da? det var dog
Jesu Christi og Hans Apostlers Skik at nævne
ham, som alle deres Fæder der tale Pøgn, alle
deres Herre som gjøre Synd, og jeg kunde mene,
at Ingen kan være en ret Christi Tjener uden
at følge Christi Skik, hvad saa end Verden
siger og dømmes, hvor ilde end dens Hare Her-
res Navn skurrer i de kjaerne Øren, som ei vil
høre Andet end at hver Synder er sin egen
Herre, og folgelig, naar Man skal tale Sand-
heds Sprog, sin egen Djævel. Nu er vel
det en Tere som er vist Ingen at misunde, for
Syndens Skyld er det og ligegyldigt hvor den
har sit Hjem, thi hos den synbelske Sandheds
Gub kan det dog aldrig være at Pøgn og Synd,
at Guds Fornægtelse og Strid mod ham har
Hjemme, og lige vis paa Helvede er da den vans-
troe Synder, hvad enten han saa drømmer sig
op paa Djævelens Throne, eller stender for
Fæder og Herre, men for Sandheds Skyld er
det ingenlunde ligegyldigt, thi er der ingen

Davdi, da er Sandhed Sagn, eller ogsaa Jesus var ikke Sandhed, thi Han har sagt, at ligesom Han talde sandt. Han havde hørt hos sin Himelfæder, saaledes talde alle Englenes Tjenere sandt og havde hørt af deres Fæder. Djævelen, som var, en Mandbræder og Bøgner af Bøgnedoffen og blev ikke bestaaende i Sandhed (Eph. 8). For de Troende er det visselig et heller ligegyldigt, thi de veed, at intet af Jesu Ord, som skal bestaa evindeligt, i sin vordt ligegyldigt, de veed at Han var et som Tidens Vise, der lege med Ord, naar de tale om Sandhed og Sagn, ei som de verdensflogne Folk, der sige Man skal læmpe sig efter Løgnen for ei at gjøte Sandhed Skade, de veed Han var Sandhed og talde Sandhed og befoel dem at troe alle Sine Ord, og de kan tilslige forstaae, at er der en Djævel som kan friste, ja gaar omkring som en brølende Løve og søger hvem han kan opsluge, da er Man aldeles sikker, hvis man indstammer i Sikkerhed, da gjælder det dobbelt at vaage og bræ, og isere Guds fulde Mustning, hvormed vi alene kan modstaa hans snedige Anløb. (Eph. 6).

Saaledes er det i Sandhed, og det maa siges høit og drøit paa en Tid, da selv de der tænke paa at følge Jesum, ere blinde for deres

ætteligste Hønde, og løbe sig derfor bort. Men blot
 indbylde Bogen af ham, indbylde at det er deres
 Gandsheds. Kjærtig har og Brødt for Bids-
 fættelse der driver dem til at røbe om
 Gandsheds Død, til at angribe og mestre
 det efter deres eget Julefald og Tulle, at det
 er Lygt for at fremme syndig Sættelse hos
 de Troende, som forbyder at lase dem i vis
 De En og Ljener de ere naak de synde, frøgt
 for at Guds Børn skal fåe Synden
 Fjer, naar de fører den bringer dem
 i venligt Samfund med Guds affagte
 Bende. Disse Ting, disse dævelske Opsvind
 til at fange Sjæle, have i de sidste Dage, selo
 hos Christne, gældt for Bidsom, have lammet
 Troen og svækket Gudsfrøgtigheds Høvelse; derfor
 maa de sanderhugges med Aandens Sværd
 som er Guds Død, men til behøve vi just at
 endnu at tale om den onde Mand; hans Rist
 og Bids, thi saalænge Mennesker et har nogen
 levende Forestilling om en Mand og et aas-
 deligt Samfund, da fjender har et anden
 Strid end den de lidelige Hyster fører hans
 Lemmer og i det Høieste Samvittigheds-
 Kamp med Rød, og Blod, og viffelig, der har
 ei været nogen Tid i Christenheten, da Mennes-
 kene vare saa blinde for det Uædelige, saa

indelukkede i det Sandfelige, som netop i de første
 og tilføle i de nærværende Dage. Kun deraf
 er det begribeligt, at de har kunnet nedspise i
 en saa magelas Eigeghedsfølelse, at de enden for
 ingen Menning havde om det Mandelige, eller
 den, at det var intet Mandeligt, undtagen de
 sydlige Begjærens uforfæktelige Bevisthed, derfor
 kunne de holde op at gøre og gøre Ordet, uden
 at ombytte det med andet, derfor kunde de for-
 lode de Christnes Tro og selv deres udydige
 Gudsbjerkelse, uden at blive Skændere, Kjædere
 eller Andre Afgjæders Tjenere, end de fiendelige
 Enstere i dem selv, derfor har det nu stået
 kun været Jaa at ligne ved Bilen hvor Guden
 falder, Jaa som behøvede Dævelens kraftige
 Hjælp til at glemme alle forderlige Dade; men
 de Dage kunde til, da deres Mavn maade være
 Regio; thi de var mange, der forkynde alle
 Tidens Tegn, der kun var forstaaet af de Menne-
 skelige Blikke, thi snart vil Jorden være
 til at erklære, hvad den i Blindhed har beset-
 tet: Virkeligheden af usynlige Mænd
 saavel over som i Menneſker, og Udvendigheden
 af et aandeligt Samfund; da fornægter Verden
 et længere sin Mand, men gide ham som fordom
 til sin Afgud og Antaalel hans Hjælp mod det
 mørke Gude og Sandheds Ord, og den Mand

som haue Mægt i Lufsten, haue deres Bønner,
 og borttager gladelig Ordet fra dem: Sjæf t e,
 forvirrer det i deres Hoved, saa de falde ikke troe
 og bliver selige. Vel Christne! I maa mig vist
 ikke, naar jeg forkynnder saadanne Ting: men
 det behøves ei heller, trost I en Gud, i Hans
 Ord! det er Saligheds eneste Blikke, men
 naar det kommer, som jeg sagde, naar Spærmere
 og Kjættore i Mangfoldighed udstroe deres
 Klænge i Verden og se den bare tusindfold
 Trængt, naar Man raader paa Manden og bande
 Infer Fornuftes ligesaa høit og vilde som Man
 naar har freget paa denne og bandt sig hiin, da
 kommer ihu, at jeg har sagt, eller det forud!
 kommer det ihu, si for at mene at jeg har nogen
 slynderlig hemmelig Wiisdom, nei, men for at
 sige, hvad det ogsaa er for et Ord, det saa for-
 agtede Guds; I se ogsaa Ordet som alle vil kun-
 ne nægte, gjæve ved egne Forklaringer
 sig selv en anden Sandhed, hvad det er for
 et Ord naar det troes og tages i sin einfaldige
 enrigtige Mening, at det da ved sin iboende
 Kraft anser vores aandelig Forstand end Djævels
 begribe.

Videre sagde Prædiken: Noget af Heden
 faldt paa Gæden hvor Gæden var staaet og det
 opvandede brat, men der Solen gik op, blev det

forbrænde og vienede, fordi det havde ikke Hød (Matth. 13), og hermed ligner Han, dem som annattens Ordre med Glæde, naar de det høye, men troe kun til en Tid og forages flur, naar Trængsel eller Forfølgelse kommer for Ordets Skyld.

Man skulde vel mene, O Elskelige! at dette Tilfælde har i mange Tider hørt til de fældene, i det mindste blandt os, hvor nu, i Hardad Trehundrede Aar, Ingen med verdslig Magt er forfulgt for Ordets Skyld, men Ordet og dets rene Forkyndelse meget mere beskyttet med Kongernes Breve og Lovens Sværd, men dommer ikke efter Skinnets, thi det bedrager! dommer efter Guds Ord som siger: i Verden skal I have Trængsel, og alle de som ville leve gudelig i Christo Jesu skal forfølges (Joh. 16, 2 Timoth. 3). De som blot vilde tale gudeligt, og i Christo Jesu, de havde i mange Aars Dage ei alene Fred for Verden, men Være og Pris af den, men de som vilde leve gudelig i Christo Jesu, de bleve altid forfulgte af Verdens Børn med Haan og Had og stor Ulempe, de bleve trængte og forfulgte af Djævelen som opbidsede deres Skjæbelyst, indskjød dem Tvivl og Mishaab, fremgjængte for deres Dine magelige Himmel. Reie og tilbød sin Tjeneste i Skikkelse af en Lysets Engle.

At! hvo kan takke dem, de Arme, som lode sig
 forfølge og bedraare, som havde i Ungdommens
 Alder annammet Ordet og Troen med Glæde,
 men forargede sig paa Korset, lode sig betage
 af Lyst til den hidsværende Verden, og vendte
 paa Halvveien om, vilde undgaae Christi Fors-
 smædelse og undflyede Hans Herlighed. At!
 hvor var de ikke mange i den sidste Slægt blandt
 os, da Verden st. Driftighed til aabenbar at
 spotte Ordet, fornagte og forhaane Troen, da
 Korsets Tegn blev agtet for et Blandemærke,
 da de Christne enten maatte tilkjæmpe sig det
 forlorne, levende Samfund med Frelseren, for
 at kunne bære Hans Nag og ære Hans Navn
 for en ugudelig Slægt, eller lyste det til at ned-
 trædes, fornagte for Verden den Herre som dem
 havde med sit Blod, og ombytte de Helliges
 Arvedeel i Lysen med de Bantroos Deel i den
 evige Yd, hvormed Ordet alvorlig truer alle
 Frygtagtige, som skamme sig ved Hans Navns
 Betjendelse, og skjule det Lys for Verden, som
 Han tænder i deres Hjerter.

Endelig, siger Frelseren, faldt og Noget
 blandt Tærne, og Tornene bryrde med og
 foalde det, og herved ligner han dem hos hvem
 Gharlighed og verdslige Sorger kva-

1e Ordet sa, det bliver inden Trængt
(Matth. 13).

O! christne Venner! hvo som haver Øren
at høre med, han høre hvad Herren siger til
Menigheden! Gjerrighed er en Rod til alle
Døde, og det er lettere for en Kamæl at gaae
igjennem et Naaleøie end for en Mith at ind-
komme i Guds Rige (1 Timoth. 6. Matth. 19).
Maa Fulde vel tænke at Jaret kunde mindre
friske en Christen end jordist Rigdom, Jaret
være lettere for ham at borttage end de verd-
lige Beskymringer, thi hvilken Kongen vilde
være saa daarlig at skale fra sin Faders Træl
og derved forspilde Rigers Herlighed, eller at
pine sig selv med unyttig Beskymring for den
daglige Brød og derved gjøre sig sig selv
uskikket til Kongelig Omsorg og Rigers Besik-
ling, og hvad er dog den Arv som vinker Jor-
dens Konge-Sønner mod den evige, usforken-
nelige Herlighed der tilhører Christne i den
høje Himmelborg, som Guds Altringer og Jesu
Christi Medadlinger til den evige Liv (Rom. 8).
Hvad er den Sikkerhed en jordist Konge kan
give sine Børn for deres Modværd, imod den
all-kræftes Konge, der haver af Himmels-
figurene og Jordens Jule i sin almagtige
Færd, mod den Enkeltne sigt sig, som han

kan giye sine troende Børn, som han har givet
 os under Aandens uforgelige Seigl i Sands-
 hedds Ord, der han sagde: smager og seer at
 Herren er god! salig er den Mand, som troer
 paa ham! frægter Jehovas, I hans Hellige!
 thi de som ham frægte have ingen Mangel,
 selv Livs-tinger lide Nød og hungre, men de
 som søge Herren skal ikke savne noget Gode!
 (Mf. 34.) Besværer eder ikke for eders Liv,
 hvad I skal æde og hvad I skal drikke, ikke
 heller for eders Begeme, hvad I skal iføres! Er
 ikke Livet mere end Mæden, og Begomet mere
 end Klæderne? Efter alle Saadant søge I de
 ting der, men eders Himmelske Fader veed,
 at I have alle disse Ting behovs seer kun først
 Guds Rige og hans Retfærdighed, saa skal og
 alle disse Ting tillægges eder! Besværer eder
 ikke for den anden Morgen! thi den Dag i Mor-
 gen skal besværre sig for sine egne Tings hør
 Dag: haver nok i sin Nøds. (Matth. 6.) Hvem
 skulde tænke, at Nogen som troer den Gud, der
 haadefuld taler saa, skulde angste sig selv med
 Besværing for de verdslige Ting? men hvem
 veed ikke tillige, at vi, dødsvarre! gjøre det alle,
 om end ikke alle ligemeget og tit? Hvem veed
 ikke, at jo ofvorigere og mere eftertænkssomme
 vi, desto mindre det koster os at alene at løse

udbortes arbat og strængt, thi det er
 kun Smaa ting for en alvorlig Mand;
 men selv, hvad det er noget Andet, at besejres
 og nedbrydes de andre fjendelige Øfter, desmere
 fristes vi af verdslig Daghuggetighed;
 og da det jo visse et sandt, at vi med Gud
 og Forstand skal regie vort jordiske Rals, og
 besejge vor daglige Nødtsøst, saa fattes os al-
 drig Paaskud til at undskylde den Bøge, vi
 lægge paa beedelige Tanker, den Værden vi til-
 lade os efter jordiske Ting. Men, o! Venner!
 hvad tænke os alle de Paaskud? Hvad gælder
 det os at væge Slangen i vor Narm mod den
 himmelske Reindens Gød, som vil sondeknust
 dens Hoved! Hvad gælder det os at fejde den
 Rod, der opfylder Jorden paa Jorden; og som
 hvis den ikke oprykkes, dog ridsost med alle de
 løffelstuds isatlet Ordets Opjre, som er judd
 planter i vort Hjerte! : O, lad os ikke haardtlig
 mene, det er nok, naar vi forhindre den vild-
 lige Uirde fra at indbryde i aabenbar Kvot-
 færdighed og Rammend Ørthelse, det er kun
 Jordens Top, og lad os det derved berde, da
 vorde de daglig fattere i Bunden og stærkere i
 Gist, og for vi ved det, er vort Hjertes
 Ager saa bespændt, at Ordets Plante Raser
 hencorret og uduelig, som en asbugget, vissen

Breen, i som de søgte og søgte i. Uden vil de
 brænde. (Job. 23.) O! har vi ikke søgt det,
 har vi ei maattet barm og Kamme os saa man-
 gen Gang for de Besætteligheder som angfede
 os, naar kristen Kjærlighed skulde udvise, og
 bandede de ikke Haanden, sukkede de ikke Hjertet,
 de feultvittede det dog, saa vi ei gæve med
 Glæde, og barmhjertig Tilid til Ham som føder
 Lustens Bugle og klæder Markens Græs! har
 vi ei mærket, hvorledes just i Alvors Timerne,
 naar vi stræbde at samle vore Tankter og vende
 vort Sind til det Himmelske, under gudelige
 Betragtninger, Bøn og Skriftens Læsning,
 hvordans vi da forstørredes og omvendtes af
 nedslagne Tankter? Hvad nyttede det at vi
 som vi kaldte det, kjæmpede mod dem, det
 vil sigt stær dybede os i dem, fordi vi ei
 skædede dem og hadede kun deres ubere-
 melige Besøg, deres forvirrede Skil-
 felse! Maatte vi ikke afmægtige give tabt,
 dersom vi ei kom Jersersens Ord ihu, og fra
 Hjertet udgaaet om de Tankter saavel som
 Billedfarels og al Urenhed, dersom vi ei siger
 jeg, kom her ihu, og uden al Undskyldning for-
 domme os selv, og sukkede til Gud i Jesu Navn
 om Hjælp mod os selv, om Udryddelsen af hvad
 vi med Bussel maatte bekjende var os fjært!

Ja Gisselig, vil vi ikke lære at kjende og bede
 Glædelig i vort eget Hjerter, vil vi ikke lære
 dærlig og idelig at bede uden mindst
 Forkeholdenhed den himmelske Fader, som
 røstet med Rødder i Kantel se som Guds
 ikke selv har været planlagt, da nyttet alle
 Andet og Jætte, da kan vi bare og ankomme
 og prædike Ordet med Alvor og Bistid til Dags
 genes Gude, da kan vi have ankommet Tpe. til
 at spætte Bjerger og Engte: Bistid, der nyttet
 dog Jætte: Bistid, som er, og bærer: Jætte: Bistid
 i vort Evne: et død, og Gude: Bistid, es
 Troens Liv, og hvo som vil være Bistid: Men
 naar: Gude: Bistid, hvo som elsker: Bistid
 den, som ikke have, Gude: Bistid, i sig
 (i Joh. 12)

O, Væner! betænke vi dette, og komme vi
 ihu, som til de verdslige Beskrivelser bare ikke
 alene de som gjælde hvad vi kalde dagligt Brød
 men ogsaa de der gjælde Sundhed og Slags-
 skab og Værelse, for sagt, hver Beskrivelse for
 et melige Lign, der ei kan og vil lade sig ind-
 slutte i Beskrivelsen for det ene Ordet væn-
 dige, der ikke vil vige, naar det bliver: det
 Ordet: fæstet alle: Omfæng paa Herren: det
 kan: Bistid, for eder: forladt dig paa Herren og
 gjør Gude: bde i Hænder og: det: det: det: det:

føt ind i dig i Herren, saa skal han
 give dig dit Hjerres Begjæring i velt
 det Vel: saa Herren og forlad dig: nu han!
 Han: Han skal gøre det, og han skal udføre
 sin Retfærdighed som Lyse og din: Men som
 Middagslands: der for Herren og for
 den: Han! (1. Pet. 5. Ps. 37.) Barmh. vi
 alt dette, og sammenligne dermed det Sindes
 lag, selv de Klogeste i vore Dage have vedfænde
 sig, ja anbefaler: som Mødet til en fuldkommen
 helig Tænkemaade, da taler det udfælgende: Undre
 os, at Dider saa selv den her sine Kræfter i Men
 nistens Hjerte og viser sine Færdigheder i deres
 Livet: thi maas man stræbe at tilnærmes
 og glemme sig selv i Gud, som de der alle døde
 og hvis Liv er fuldt med Christo i Gud, som
 Opviste med Christo, der sege de Ting heroven
 til, hvor Christus har Gode hos Guds heire
 Haand (Col. 3.), maas vi den for at Dets
 Kraft kan boe i os og fuldkommes i vor. Et
 Bølgende: o, hvorledes skulde de da føle og vise
 Ordets Kraft, som taler det tilfølgende: at for
 sege sin Selvforsøg i mod Gud, at
 ville selv demme og bruge. Dødet efter eget
 Lykke, til sit eget Bedste, til Guds Være.
 22. Dog, lad os et Hiert saa paa Tidens
 Bred, at vi glemme vort egne: saa der maas

bede til enhver af os: du roser dig i Gud og
 veed Hans Villie, og efterdi du er underviist
 af Loven, prøver du de adskillige Ting, og for-
 drister dig selv til at være de Blindes Veileder,
 deres Fys som sidde i Mørke, Uforstandiges Zug-
 temester, og Enfoldiges Lærer, som haver det
 visse Maal af Kundskab og Sandhed i Loven,
 du derfor, som lærer en Anden, lærer du dig
 ikke selv! du som roser dig af Loven, vanærer
 du Gud formedelt Lovens Overtrædelse! thi
 for eders Skyld bespottes Guds Navn iblandt
 Hedningerne (Rom. 2). Lad os komme ihu,
 at denne Indsigt i Sandheden: at hvo, som
 vil bære Ordet Frugt, maae forlænge Verden
 og fornægte sig selv, at hvo, som vil føre det
 nye Menneske maae aflæge og aflægge det
 gamle, denne Indsigt have mange Tusinde
 hørt, uden dog at vorde nye Slæbninger i Chri-
 sto, uden at Ordet i dem bær Frugt til et evigt
 Liv, den Indsigt finde vi hardtad hos alle
 Sværmere i Troens Rige, thi de vare alle paa
 Igjenfødselsens Vej, men stode stille og
 boiede af til Siden, det nye Menneske var
 undfanget i dem, men Fødsels-Beer-
 ne vilde de ikke udholde, eller om de udholdt dem,
 saa forargedes de over Barne-Sammelen

og Fædrebåndet, eller de bleve siden fædede af den idelige Kamp og Selvforagtelse, de udsmykkede det gamle Syndens Menneske med det nye Menneskes Klædebøn, stjal deres Tunge og kaldte sig løgnagtig med dets Navn, pralede af Gjensæbelsen, tragtet de kun udsfængede Vælr og fødte Hvirvelvind, eller dræbde det nye fødte Barn i deres Skjød. Derfor, lader os ikke stose paa Indsigt en, den haver Djævelen ogsaa, altid, som i Begyndelsen, skaber Ordet først Lys, men naar Lyset tændes i os, da gjaelder det, om vi ved dets Elsin vil randsage vort eget Hjerter, om vi vil lade Lyset aabenbare og Sandhed straffe, og Ordet udrense dets Ureerlighed, eller om vi blot bruge det til at betragte den udvortes Vandel, eller indhylle dog Hjertets Skjodesynd i Mørke, vil ikke rette os efter Ordet, men dreie det efter os og blive kolde, selvkløge Sværmere, istedenfor Ordets ndmynge Tunger og Tjenere. O! lad os ikke handle saa daarlig, men komme til Lyset med vort eget Inderske! da skal vi vist ikke prale eller høymode os, ei drømme os fuldkomne og hellige, men stærere fristes til at forsage over den vedhængende, indgroede Smitte, over vor Dørrsked og Lunkenhed og spørge: hvem kan dog blive salig! Gjøre vi det ærlig, lade

vi Ordet tægte og knuste vort Hjerte, glemme vi det, under idelig, oprigtig Bøn giv Gud at det alle vore Dage maae tægte, ordninge og reise os, da træffer det os ogsaa med den glædelige Sandhed, at hvad den er umuligt for Menneskenes det er muligt for Gud, da sædes og vore det nye Menneske i os, da opvækker og smelter; Opfyld det kolde Hjerte, da udstrømmer det med liflig Varme i vore Tale og udskifter i vor Vandel; da tigner vore Hjerte den gode Jord, hvorefter Fæderen sagde at Jorden paaes deri, og bar hundredfold Frugt.

O, Venner! ja, salige ere de som høre Ordet og bevare det, bevare det i rene og smukke Hjerner, thi de skal høre Frugt til et evigt Liv! O, saa lader os dog bevare Ordet som vi have hørt, og have vi smagt Herrens Sandhed, da lader os, som nyfødte Børn, længe efter Ordets usørfalskede Mælk, saa vi kan vore ved den (1 Pet. 2)! Lad os fremforalt daglig og idelig bede, bede af Hjertet i vor Herres Jesu Navn, at Faderen Selv ved Sin Hellig-Aand vil stadfæste og levendegjøre Ordet i os! thi uden idelig Bøn er det umuligt at bevare Ordet, uden Kamp i Bøn er det umuligt at nærme sig det store Maaal, at gøre

alle Ting med Ord og Idræt i Jesu Navn,
 saa at vi, selv i vort jordiske Kalde, tjene
 Herren og ikke Menneskene, ikke vor egen
 Vilg eller Begjærrighed eller Stoltshed eller
 anden ond Begjærlighed, men lade alle vore
 Ting ske i Kjærlighed, som er Guld-
 Kommenhedens Bånd. Til saaledes at
 gjættne Ordet i Hjertet, saa vi skal ikke synde,
 men aabenbare dets Kraft i et Hærligt, gudeligt
 Levnet, dertil give os Gud Fader Lyst og Naade
 ved Sin Hellig-Aand i Jesu Navn: Amen!

De som behude ere en stor Hær.

Prædiken

Frederiksberg Kirke

Marie Bebudelses Dag.

1815.

E v a n g e l i e t:

Luc. I. 26—39.

Men i den sjette Maaned blev Engelen Gabriel udsendt af Gud til en Stad i Galilæa som kaldtes Nazareth, til en Jomfru, som var forlovet med en Mand, ved Navn Joseph, af Davids Hus, og Jomfruen hed Maria. Og der Engelen kom ind til hende, sagde han: Hil være dig, du Benaadede! Herren være med dig, du Velsignede blandt Kvinderne. Men der hun saae ham, forfærdedes hun over hans Tale og tænkte ved sig selv, hvad det skulde være for en Hilsen. Da sagde Engelen til hende: frygt ikke, Maria! thi du haver fundet Naade hos Gud, see, du skal undfange i Livet og føde en Søn, hans Navn skal du kalde Jesus, han skal blive stor og kaldes den Høiestes Søn, og Gud Herren skal give ham Davids, hans Faders Stolt, og han skal være en Konge over Israels Hus evindeligt, og det skal ikke være Ende paa hans Kongerige. Da sagde Maria til Engelen: hvorledes skal det gaae til, efterdi jeg ved af ingen Mand? Da svarede Engelen, og sagde til hende: den Hellig-Aand skal komme over dig, og den Høiestes Kraft skal overflyde dig, derfor skal ogsaa den Hellige som fødes af dig, hede Guds Søn. Og see, Elisabeth, din Frænke, er ogsaa frugtbar med en Søn i hendes Alderdom, og denne Maaned er den sjette for hende, som Man kalder ufrugtbar, thi for Gud er ingen Ting umulig. Da sagde Maria: see, jeg er Herrens Tjenerinde, mig see ligesom du haver sagt! Og Engelen skiltes fra hende.

Kvindens Sød skal sonderknuse Slangens Hoved! Dette, I Elskelige! var den store, naadefulde Forjættelse, hvormed Herren stillede Forgivelsen hos vore første Forældre og lod dem sine et helligt og gladeligt Livsglimt i Dødens Mærke og Gravens Snggeland. Med denne Forjættelse udgik Mennesket af Paradiis, ei som evig udstødt og forskudt, men kun som forviist fra den Helligdom hans urens Fod besmittede, for i Orken at komme til sin Synds Erkjendelse, til Nødværelse og Anger, og da, renset paa underfulde Maader, at vende tilbage og annamme af Guds Barmhertighed den Herligheds Krone, han ei vilde modtage ndning af den gode Faders Haand, men paasætte sig selv i vanvittig Hovmod. O! har vi fornummet hvad det betyder at være under Guds Brede, at høre den Alvidendes, Almægtiges Tordenrøst forkynde os Døden, den evige Død og Helvedes Pine, har vi fornummet, siger jeg, hvad det betyder at see for sine Pine,

hvor umuligt det er, uden Reenhed og Hellig-
 gjørelse, at see Herren, og dog føle sig nedsun-
 ket i Synds og Ureenheds dybe Grav, føle sig
 omsnoet af den gamle Slange, som er Dje-
 velen, føle Hjertet opfyldt med hans Gift:
 med Hovmod, Gjerrighed og Vellust,
 og med alt dette føle sig aldeles udygtig til
 Strid, uvilleg til Anger, har vi fornummet det,
 siger jeg, veed vi af Erfaring hvordan Man er
 tilmodt, naar det sortner for Sjælens Dø, naar
 vi see at der er ingen Redning fra den evige
 Pine, mærk vel, den evige, med mindre det
 skeer, som er en Umulighed for vore Pine, at
 Trællen bliver Herre og Herren bliver Træl, at
 vi blive Syndens Herrer som behersker os, lære
 at hade og bekæmpe hvad vi elske, lære at elske
 hvad vi hade: den Lov, som os fordømmer, den
 Herre som os knuser med sin Brede Afsyn,
 har vi fornummet dette, da veed vi hvad vore
 første Forældre fødte, der de hørte Dommen
 opløst, da veed vi, at havde de ikke hørt et
 Guds Ord til deres Trøst, da maatte de fors-
 gaaet i deres Elendighed, da veed vi hvor dyres
 bar den Forjættelse var dem: Kvindens Sød-
 skal sønderknuse Slangens Hoved, thi disse Ord
 tog som en Haabets Engel, Søde i det sønder-
 knuste Hjerter, den haabløse Evighed blev

til en Forventnings Tid, og nu kunde Mennesket bakte sin Elendighed, nu skulde han ikke sørge uden Haab, men turde vente, at jo dybere han sørgede, jo meer han længtes efter Forløsning, desmeer vilde Haabet oplives, des nærmere var dets Opfyldelse.

Vi mærkte det ogsaa at Eva gjentde de Ord i sit Hjerter, der lovede hende den usigelige Glæde, endnu at svare til sit Navn og vorde den Levendes Moder, thi der hun fødte sin første Søn, da kaldte hun ham Kain, det er en Siendoms, og sagde: jeg eler en Mand som er Herren. Vi veed det, Christne! aldrig skuffedes en Moders Haab saa gruelig som hendes, der meende at vugge i sit Skød den Kvindes Sød som skulde opreise den faldne Adam og hans Slægt, forløse dem af Slangens Bold, og vuggede et Dævlebar, der skulde vore til en Broder-Morder, til det første jordiske Billede af ham, der var en Manddraber af Ughindelsen, Syndens og Lagnens Fader, som skrævet staaer (i Joh. 3): Kain var af den Onde, og myrbede sin Broder for hans Retfærdigheds Skyld, et Forbillede paa dem, der forsfæstede Retfærdighedens Fyrste. Men, vi veed det ogsaa, skuffedes Eva af sit kjædelige, da skuffedes hun dog ingentunde af sit kandelige

hvor umuligt det er, uden Reenhed og Hellig-
 gjerelse, at see Herren, og dog føle sig nedsum-
 ket i Synds og Ureenheds dybe Grav, føle sig
 omsnoet af den gamle Slange, som er Dje-
 velen, føle Hjertet opfyldt med hans Gift:
 med Hovmod, Gjerrighed og Belløst,
 og med alt dette føle sig aldeles udnyttet til
 Strid, upillig til Anger, har vi fornummet det;
 siger jeg, veed vi af Erfaring hvordan Man er
 tilmodde, naar det sortner for Sjælens Dø, naar
 vi see at der er ingen Redning fra den evige
 Pine, mærk vel, den evige, med mindre det
 skeer, som er en Umulighed for vore Pine, at
 Trællen bliver Herre og Herren bliver Træl, at
 vi blive Syndens Herrer som behersker os, lære
 at hade og bekjempe hvad vi elske, lære at elske
 hvad vi hade: den Lov, som os fordømmer, den
 Herre som os knuser med sin Bredees Aasyn,
 har vi fornummet dette, da veed vi hvad vore
 første Forældre fødte, der de hørde Dommen
 oplæse, da veed vi, at havde de ikke hørt et
 Guds Ord til deres Trøst, da maatte de fors-
 gaaet i deres Elendighed, da veed vi hvor dyres
 har den Forjættelse var dem: Kvindens Sød-
 skal sønderknuse Slangens Hoved, thi disse Ord
 toge som en Haabets Engel, Søde i det Sønder-
 knuste Hjerte, den haabløse Evighed blev

til en Forventnings Tid, og nu kunde Mennesket bakte sin Elendighed, nu skulde han ikke sørge uden Haab, men turde vente, at jo dybere han sørgede, jo meer han langdes efter Forløsning, desmeer vilde Haabet oplives, des nærmere var dets Opfyldelse.

Vi mærkte det ogsaa at Eva gjemte de Ord i sit Hjerte, der lovede hende den usigelige Glæde, endnu at svare til sit Navn og worde den Levendes Moder, thi der hun fødte sin første Søn, da kaldte hun ham Kain, det er en Siendoms, og sagde: jeg eter en Mand som er Herre u. Vi veed det, Christne! aldrig skuffedes en Moders Haab saa gruelig som hendes, der meende at vugge i sit Skød den Kvindes Sød som skulde opreise den faldne Adam og hans Slægt, forløse dem af Slangens Bold, og vuggede et Dævlebarn, der skulde vore til en Broder Morder, til det første jordiske Billede af ham, der var en Manddraber af Begyndelsen, Syndens og Løgnens Fader, som skrevet staaer (1 Joh. 3): Kain var af den Onde, og myrdede sin Broder for hans Retfærdigheds Skyld, et Forbillede paa dem, der forsfæstede Retfærdighedens Fyrste. Men, vi veed det ogsaa, skuffedes Eva af sit kjædelige, da skuffedes hun dog ingentunde af sit aandelige

Haak, i Anden blev hun Herrens Moder, Moder til den Høiestes Søn, som hendes Datter Maria, vel efter mange Aars Dage, men dog, betimelig, i Herrens Time og i Tidens Fylde fødte til Verden.

Christne Venner! om denne Tidens Fylde, om den anden store Bebudelse af Herrens og Frelserens Komme, er det Dagens Evangelium minder, og hvad man nu sømme sig for os, som paa denne Dag ere forsamlede i Ordets Hus? Skal vi kræve Gud til Regnskab, til Regnskab, fordi Han, som det synes, forhalede Forjættelsen, og lod de mange Tider hentrinde, de store Bildfarelser herske, de mange Tusinde Gange Tusinde sidde i Mørke, og skule i Dødens Skygger, uden at have seet Lys, uden Trøst eller Syn af den Høilovede? Nei, lad dem gjøre det der troe sig kaldede til Hans Dømmere, som dem skal dømme, der troe sig klogere med deres Gran af Kundskab og Spand af Dage, end det Ord den evige Sandhed har ver tælet, der drømme sig mere klarsiede i Mørket, end det evige Lys som er Menneffens Liv, end Sennen, som ene kjender Faderen, ja lad dem tale saa, de vanvittige Daarer der drømme sig klogere end Sandheden, visere end Wiisdommen, mere kjærlige end Kjær-

lighed den Selv, der tør gaae i Nette med Gud og mestre den Hellige i Israel! Lad dem hylle Kjarlighed til Hedningernes Slægter og løgnagtig sige, at det er ædel Kjarlighed som forbyder dem at troe det store Evangelium om Christo Jesu, som den Fretter, i Hnis Navn alene der er Salighed, som byder dem at spotte og antaste dette Evangelium, og, saavide det staaer til dem, berøve deres Brødre Haab og Trøst i Liv og Død, lad dem hylle Kjarlighed til de Døde, medens de pise Had mod de Levende! det er jo saa deres Faders Skik og Villie, thi Djævelen var en Føgner af Vgryndelsen og blev ikke bestaaende i Sandheds; og for hans Børn har Jesus erklæret alle dem, der ikke vil høre Guds Ord af Sannens og Sandhedens Mund (Joh. 8).

Men vi som have hørt og vil, med Guds Hjelp, ved den Helligs Aands naadefulde Bistand, bevare Ordet, vi som kjende vort Intet for Gud, og veed, at det naturlige Menneske fatter ikke de Ting som høre Guds Aand til, men agte dem for Daarskab, fordi de maae hedømmes aandelig, og vi ere af Naturen kjødelige, og Kjødets Sands er Fiendskab i mod Gud, og Fun i Kjarlighed, Hædes Han, og Ingen kjender Faderen uden

Sønnen og hvem Sønnen det vil daabnbare ved den Aand, der randsfager Guds Dnbbheder og lærer os hvad Aandens Sands mon være (1 Cor. 2. Rom. 8. Matth. 11), vi som veed at det var intet Navn og ingen Wiisdom der kunde frøste os mod Forvivelsen, levendegjøre os, der vt fælde vor Død i Synden, Intet uden Jesu Navn og det Guds Ord om Hans Liefers Samfund og Hans Opstandelses Kraft (Phillip. 3), vi som føle os tvungne til at elske Ham, der elskede os først, og at tæle i Støvet med Lofsang for Hans usrandfageltige Raad og usporlige Veie, som var det Eneste, hvorved vi kunde frelses, vi kan dog visselig ikke iftemme med Herrens Fiender og Fornægttere; vi som daglig maae sukke med David: Herre! gik ikke i Rette med Din Tjenet! vi kan dog ei udæffe Ham. Finde vi det end ubegribeligt hvi den Høilovede ligesom tøvede med at aabenbares, hvorledes det kunde stemme med Guds Wiisdom og Kjærlighed at lade de mange hundrede Slagter vandre i Mischaab og Mørke, hvorledes det kan være sandt at Jesu Christi Navn og Troe er Salighedsens eneste Middel og Wei, uden at dog Noget som kunde frelses, gik og gaaer forloren, jeg siger, vi kan gjerne beljende

at alt dette, med smægtet Andet, i Guds
 Hvarfat og Hverledes, i Guds Hensigt
 og Huusholdning er og ubegribeligt; men
 derfor violk vi ikke om Hans Vilddom
 og Kjerlighed. Der jo ikke vore guddoms-
 melige dersom de kunde begribes af et
 Menneske, udgrundes af Andre end Guds
 egen Aand, nei vdmnge vogte vi os for,
 med vor indskrænkte Forstand, at vandre i de
 Ting som ere os for høie, vi takke Gud, som ei
 beset os, at bryde Hovedet og pine Hjærnen,
 men bed os hvile i Hans Kjerlighed, ja sagde
 ved Sin Aand de store, advarende og trost-
 fulde Sandheds Ord: salige ere de som vil se
 see og dog frøe! Kun dsk ab opblæst,
 men Kjerlighed opbrygger, Droghette og Kund-
 skab falde bort, men Kjerlighed bær fal-
 der aldrig, og hvad vi skiume her, som gjen-
 nem Guds i Gaader, der skal vi skue hie,
 Ansigt til Ansigt, og erkende, ligesom vi
 erkendes og himmelglade see hvad vi roede
 her, at i Guds, baade Faderens og Christi
 Hemmeligheds Erkjendelse, gjemsel og Vins-
 doms og Kundskabs Liggendelse (1. Cor. 8 og
 13. Coll. 2)?

Kun med et saadant Sindelag ere vi
 stilled til vordelig at fejligholde denne Dag,

Saa haar vi saaledes oftruffe os i Troen og Haabet, saa da kan vi opbygges i Nærighed ved at betænke og betragte

Bebudelsen af Guds Børns herlige Frihed i Christo Jesu vor Jeshvære.

Gud skal opståe, Hans Glæder adspredes, og de som hade Ham, skal flye fra Hans Ansigt, som Næg berdrives skal Du berdrive dem, som Vær smelter for Jyd, saa skal de Ugubelige fortabes fra Guds Ansigt, men de Retferdige skal glædes, de skal fryde sig for Guds Ansigt, de skal høre af Glædet, lovsynger Gud, lovsynger Hans Navn, baner for Ham, som færrer paa de stette Marker, Han, hvis Navn er Jehova, og fryder eder for Hans Ansigt, Ordet skal glædes af Herren, de som bebude ere en stor Hær. Saaledes Minger Bedudelsen om Herrens Bælske i liflig Sang fra Davids hellige Hær (Ps. 68), og herved mindes vi levende om, at er end Herrens Alidom er grundeligt Dyb for os, ere end mange af Hans Raadslutninger dunkle for vore Sind, ere end mange Ved og Velse af Hans underfulde Huusholdning med Menneskens Vær, Hvilke i Hans Røddoms Erkjendelse, saa er det dog langtfra at os fattes løsende Spor af Hans

Wijsdom og Wijsdom, Spor i Rængde til
 at forlønne den Troendes Dje, til at bestemme
 os i Tvivlens og Mismodens Tider. Naar
 vi høre David udsjunge med Frød Guds Her-
 ligheds Haab, og viden, at Forbudene ere som
 en Hær i Zal, da kaldes vi kraftelig til at be-
 trakte det Folk i hvis Midte, det Zion paa
 hvis Side Davids Harpe klang, og vel maae
 vi da udbryde: der ere herlige Ting talde i dig,
 du Guds Stad! Sela (Ps. 87)! vel maae vi
 sande med David, at de som bebude ere en stor
 Hær, thi ere de ikke det ganske Israels Folk
 igjennem Martusinder, lige fra den Grund, da
 Herren udtrak Sin Naades Haand og ledte
 deres Fader Abraham i en hellig Ublændighed,
 til det Land han ikke kjendte og gjorde Sin
 Vagt med ham og forjættede: i din Sæd skal
 alle Jordrigs Slægter velsignes. O! lad os
 dog fæste Dje paa det Folk, om hvilket det siges
 med Sandhed fra Herren: Han haver kundgjort
 Jakob sine Ord, Israel sine Skikke og sine
 Rette, Han haver ikke saa gjort ved noget andet
 Folk (Ps. 147), det Folk, om hvilket Herren
 sagde: Jeg vil blive ved at handle underlig med
 dem, ja paa det Underligste (Es. 29), og haver
 holdt sit Ord indtil denne Dag! Lad os be-
 trakte Israels Folk, saaledes som dees under-

fulde Levet er afmalet for os, i de hellige Skrifter! og vi skal da visseligen lære, at det ei, som Tidens selvfølgende Daarer vil indbilde os, er kun enkelte forblumede Ord i deres Seeres Mund og tyndelige Synner i deres Hoved, som bebude Herrens Frelsnings, Slangens Sønderknisselse og Guds Børns herlige Frihed, ja, at det er ikke enkelte Glimt som gjenemskyne Mørket, men en hellig Ild, der i Natten, der vandrer for Israels Ansigt, til det forjættede Land, gennem Tidernes Mørke, til den Dag som Herren gjorde, den Fryds og Glædes Dag, da der blev hørt en frydefuld Røst om Salighed i de Retfærdiges Paulaner, da det heed: *I Dyrte! I søgte eders Barmhertighed, og Karmene, I Verdens Dørre! Iaa, Verdens Konge kan indkomme* (Ps. 24. 118)! Det er ikke dermed nok, at Jakob og Moses, at David og de andre Psalmister og Proppheternes talrige Skare, hvis Hørdinger kun har optegnet deres Spaadomsord, jeg siger, det var ikke nok, at alle disse med hellige Sandheds Ord afmalede Menneskers Sængenskab og Esendighed og bebudede Frelsen, det var ikke nok, at Offerstien og de hellige Høitider bebudede det Dagsskelam, der skulde røgtes for al Verdens Synder og med sit Blod befrygte de, der angreb, mod Dødens

Morderengel, bebudede den Førfalds Høistid der
 skulde begynde under Golgathas Blinshof og
 fuldkommes under Livets Træ i Paradiis: thi
 alle Herrens Førelser med Israhel, Egyptens
 Maa og det røde Havs vigende Volger, Vane-
 dringen gjenne Orken og Indgangen i Canaan,
 i Aaleens Spor over Jordans Flod og det
 døde Havs Bunde, de idelige Omfistelser af
 Trolddom og vidunderlig Frelse, Sauls Fortviv-
 lelse, Davids Bønnsgjælse og Lovsang, den habho-
 lomste Udlændighed og Hjemkomsten til Jeru-
 salem, udgør ikke alst Dette og saameget Andet
 i Forening med de prophetiske Bøger, et stort,
 uupletteligt Guds Ord om Menneskets Vilkaar,
 om dets Gavn og Nød og uudsigtelig Redning,
 en horefter og uindgivelig Betragtning af Guds
 Rige og Hans Heres Røst, af den Blindes
 Gød som skulde slaa Slangenes Hoved!
 Gaaer ikke Tabemættet hos dette Folk, som et
 ubebrøget Førbilled af det Guds Paa-
 ved i Tidens endelige Fjende skal være hos
 Menneskets Ord (Mat. 21)!

Gaaledes, O Glædelige! bebudedes Her-
 rens Salighed Dig fra Dag i Jerus (Ps. 96),
 og det var dog usigelig ikke, fordi Folkets Revnet
 var saa gudeligt, dets Troe saa fast, dets Sangs-
 brudning.

Ier saa rene, som de vist maatte været, hvis det
 skulde have mindste Skin af Rimelighed
 hvad Tidens Vise og Skrifstolte har solgt os
 for afgjort og aabenbar Sandhed, at alle
 de hellige Spaadomsord, alle de store Forvent-
 ninger og Besudelser af den høllavede og Her-
 rens Frelsing, vare oprundne i Folkets eget
 Hjerter. Nei, uvertimod havde vi intet Folk saa
 let til at nedsynke i Dørlighed og Uærlighed,
 saa snart til at glemme sine Fædres Gud, mis-
 tvivle om Hans Frelse og vende sig til Afguder,
 som Herren Selv siger ved Profeteren: Præsters
 ne sagde ikke, hvor er Jehovah? og de som
 omgikkes med Loven kjendte Mig ikke, og Hjer-
 derne gjorde Overtrædelse mod Mig, og Pro-
 pheterne spaaede ved Baal og vandrede efter
 dem der ikke kunde gavne; drager over til Kirbims
 Ber og seer, stikker til Kedar og mærker vel
 efter og seer om Sligt stædes: dog mon Hednings
 gerne have omhyttet deres Guder, som dog ikke
 vare Guder! og mit Folk har omhyttet sin Her-
 lighed bort for det som ikke kan gavne: (Jer. 2!)
 Hører, I Himle! og glo Aft; du Jord! thi
 Jehovah har sagt: Jeg have opdrægtet
 Børn og fostret dem store, men de have gjort
 Overtrædelse imod mig, en Dre kjender sin Fiers-
 mand og et Asen sin Herres Skyld, det kjens

der Israel ikke, og den Forstand fattes mit Følt
(Esa. 1). Denne Sandhed, hvis Stadfæstelse
vi kan læse hardsad paa hvert Blad i Israels
Historie, skal for det Første lære os, at var det
ogsaa ligesaa rimeligt som det er umuligt,
at de hellige Prophetier og Behudelser kunde
være oprundne i Menneskers Hjerte, som fromme
Ønsker af guddelige Mænd, var det ogsaa mu-
ligt, som vi kan forstaae det ikke var, at
fromme Mænd kunde begaae den Misgjerning,
Mose kan bød at straffes som en Synd til Døden
(5 Mos. 18), en Misgjerning de selv fordomte
hos de falske Propheter (Jer. 22), var det
fremdeles muligt at Jøderne kunde troe paa
Propheten som fordomte dem, med mindre deres
Død var vidunderlig stadfæstet, ja havde endelig
ei Christus Selv givet Propheterne Vidnes-
byrd, havde Apostelen Peter end ikke utvun-
dret, at Propheterne spaaede om Saliggaa-
relsen og den Naade som skulde aabenhøres, om
Guds Børns Lidelser og den følgende Herlighed,
alt som Kristus Aand der var i dem, gav
tilkjende, og at de hellige Gud-Mennesker aldrig
fremforde Prophetien, efter eget Tylke, men
talte af den Hellige Aands Drift (1 Pet.
1. 2. 1), saa var det dog aabenbart, at fromme

Mænd blande et afgudisk og gjenstridigt Føls, aldrig paa menneskelig Vis kunde vente de herlige, salige Tider, de bebudede over Folket, aldrig paa naturlig Maade opvækkes til at blande deres Klagemaal med de fæde Seierskvad og kommende Dages Lovsang, der med images Kraft og Eiflighed hændte og smelter hvert gubeligt Hjerte, hvis Sandhed Narkum breder have kappedes om at stadfæste. Der er det første som Betragtningen af Israels Gjenstridighed og Afguderie, ved Siden af de høie Bebudelser som klinge over Landet og gjennemklinge Folkets Historie, skal lære os, og det andet er den Lærdom, at har den misfandelige Gud sad uforskyldt ladet baade vilslig og idelig sin Salighed forkynde for dette Folks Dren, kan vi sige med Rette at Herren lod slagte sine Mabofter paa Zion for at berede et Gæstebud til alle Hedninger, at Han aabenbarde sin Herlighed over Cherubim, for at bestaa alle Folkenes Ansigt, som knælede for den Naades stol, Han vilde opreise i Christi Blod, ja siger Han det selv ved Profeteren: Vær Høre Zebaoth skal paa dette Bjerg gøre alle Folk et fædt Gæstebud, et Bunderfalds Gæstebud af den inderste Hedme som er afslappet fra Barmen, og Han skal paa dette Bjerg borttage det Ans

siges: Svab, alle Folt ere svabde udi, og Elorat
 hvormed alle Hedningerne ere bedalkede, Han
 skal opsluge Døden til Levendegjærelse og den
 Herre, Herre skal afviffe Graaden af alle Ams-
 sigter, og borttage sit Folt's Forsmædelse af al
 Jorden, thi det er J e h o v a h s Ord, og Man
 skal sige paa den samme Dag: see! Denne er
 vor Gud, vi have forventet Ham og Han skal
 frelse os, Denne er J e h o v a h, vi have for-
 ventet Ham, vi vil fryde og glæde os i Hans
 Salighed (Es. 25); jeg siger, er dette saa, som
 det jo unægtelig er, da maage vi dog vel skamme
 os, hvergang vi søle os fristede til at tvivle
 om Herrens Kjerlighed til de Hedninger, Han
 en Stund lod vandre deres egne Veie, vi maage
 ved dette Syn dog vel søle os dybt gjennem-
 trænge af den Forvisning, at søvede Herren
 med at aabenbare Follene sin Sandhed, da var
 det kun fordi Han vilde spare dem, ei tale saas
 længe det ei kunde være til Gælle men kun til
 Dom: den forlorne Søn attaa staae levende for
 os, som det sandeste Billede af Hedninge-Folket,
 der trodsig krævede sin Arv og daarlig uddrog af
 Faderens Hans tit fremmede Lande og ødte sit
 Gods i Skogernes Gaar, og maatte tilsidst
 misunde de umatende Dyr deres Kaar. Da
 først var det Samvittigheden slog dem, da først

Kunde Faderens Ihuskommelse finde Hjertet opsladt og sonderknaus det i Anger over al den Usat hvormed de havde lønnet Hans Godhed, og vi veed det jo dog, vi Børn af Fædre, der og ginge hen til det dødelige Hjertes dumme Afguder og Bølflab paa den forlorne Søns Veie, vi have dog ikke alle glemt, hvorledes Faderen mødte paa Veien sine vanartede Børn, opreidsede dem af Støvet og kvalde deres Suf med Kjærligheds Rys, og beredte dem et Gjæstebud af Himmelbrød, af Mad som varer til et evigt Liv. O! kan vi tænke at en saadan Fader haver nogensinde ladet sig Selv uden Vidnesbyrd, at Han ikke i Vanvittighedens Dage som Han langmodig oversaae, har ladet sit Vidnesbyrd lyde og sin Frelse behude saa høit og saa klart for alle Hedningers Øren og i deres Hjerter, som det var gavnligt for dem, ja mon det ei selv skulde ligge klart for vore Øine om alle de Folk der end bevarede saames gen Agt for det Usynlige i sig og over sig, at de gjemte paa Oldtids Sagn og lyttede i Aanden til Røster fra Oven! Jo visselig, og allermindst skulde vi trovle derom, vi som midt i det Mørke der omringede vore hødenske Fædre, kan opdage helligt Arv og gode fra Patriarcher, klare Lynglimt fra det Høit, der paa det Stær-

fæste stadfæste hvad Herren har sagt, at Hedningene
 havde ingen Undskyldning, at Slaverens
 evige Kraft og Guddommelighed kun blev dem
 forborgen, der de i Daarskab drønde sig vise,
 der det uforstandige Hjerte i Syndens Aartellig-
 hed lod sig forstærke, og satte Slaverningen over
 Slaveren, som er det lignet i Evighet (Rom. 1).
 Og endelig; hvem tør sætte Grænse for Her-
 rens Barmhjertighed? Hvem tør sige at Han
 ikke vil se de forsmættede Hedninger, tilgæmmede
 Israels Fædre, hende der Alden der ene er
 Salighed udi, ja hvem kan tvivle derom? og
 hvor naar en Skots Hjerter ikke se sig,
 naar han har været før han saae, og da,
 før han ved det, ser de klare Fodspor af Guds
 Naade og Miskundhed, hvor før han syndes ham
 at være idel Vredens Mærke!

O, Christne! betænk vi saaledes at det
 var Israels Haab og Hedningernes
 Fængsel der bekræftedes af Gabriel der han
 stod for Maria og sagde: Vil være dig, du
 Menandere! Vil du skal undfange og føde den
 Høitids Søn. Iorderigs evige Konge og Jol-
 leines Frelser, betænk vi hvad det vil sige, at
 han kom i Tid og Sted, at tilføje de for-
 bigangne Aartusinder dundre og tusender, hen-
 runder for at betynde og bane Hans Veie,

at ligesom Hans Fødsels-Dagene og gif i Øster
 for Hedningers Wine og ledte til Krybben,
 medens Himmelens Klarhed belysner Israels
 troende Hjerter og Englenes Lovsang klarlig
 anmeldte den Følskes Frelser af Davids Stad,
 saaledes havde Bebudelsens Øjerna og Røst
 gennem Tiderne glimret og hvilet til Følskes
 Glæder, medens Guds Hørligheds Glands og
 Lovsangens himmelske Toner i Orgel og Harpe,
 Helligdommens Salmer og udsprungne Blom-
 ster, lod Israel stue den Hølovedes og Hans
 evige Riges Minnende Signelsen, hørte i Manden
 Hans Guds Røst; troos og betænke vi dette,
 da maa vi vel med Forundring og Glæde be-
 tænke med David, at her er Jerubabens Hær.
 Betænke vi nu tillige, at det er sket hvad
 Herren forjattede ved sine Propheter og de gamle
 Tiders Lunge, at Han er kommen, den Kvin-
 dens Gød og haver sondeknuset Galsgens
 Hoved, at Han haver sat sig hært, sidde paa
 den sande Davids Stool over Himlenes
 Stule, at de siden henvillede Tider have syn-
 ligen høiet sig under Hans Spir, have stadfæ-
 stet Hans Ord og set lydelig, som de forrige
 Dage bebudede Hans Komme, ja, da ogsaa de,
 i deres Skiffer og Omloeb og i alle Hans Tro-
 endes Hjerter, have bekræftet Hans i Forening

med Profpheter og Apostle; bebudet hans anden
 Tilkommelse med Kraft og Herlighed, bebudet
 Guds Børns høilige Frihed som skal nabens
 bæres med ham, med Arets Liv som er skjult
 med ham i Gud; Udsalvingen for Fortrængtes
 Hgheds Tjeneste, som alt Kreaturer med os
 søttende forventer (Rom. 8), der ny Himmels
 og nye Jord hvor kun Retfærdighed bygges
 hvor alle de Frommes Taarer afvaskes, hvor
 Synd og Sorg og Død ei findes mere, hvor
 Livets Trøstelser blomstret, og bærer Evigheds
 Frugter, hvor Himlens og Jordens Glands
 udstømmer fra Wandernes Soel, hvor Herrens
 et Hus og Tempel hviler de Salige vandre
 og hør, hvor Gud er alle Ting i Alles troe og
 betænke vi dette, hvilken Højsæde vorder ikke da
 for os Guds Guds Dag! hvilken ynding
 Glæde maa ikke da opfylde vore Hjerter,
 saa vi endelig vorder. Herre, vi ere langt
 vinger end al den Mængde og Trofast-
 hed Du have bevist os! O, Herre! hvad
 er dog et Menneske, at Du kommer ham ihu,
 og et Menneskes Børn, at Du besøger ham!
 Underfulde Raade, som bestillede os de velsig-
 nede, uforfærdede Raat, der see opfyldt hvad de
 høilige Patriarcher og Profpheter kan smykke
 og smykke den Hærne! os hør de

hellige Gæster, og deres Syner skulde klare sig
for vort Øine, de skulde seende Lyfene paa Al-
terbordet, ved hvilken vi Hørdige annamme
Befiguelsen af Brod og Saft, som de saa bræn-
dende atterseer, vi skal ved deres Skin see
Graven oplyst, for hvis Mørke de gruede og
vidste ei, naar Seigles skulde brænde og Stea-
nen afvælges, vi skal alt her kunne glæde lepe
i deres Syner af det glæsfødt Paradis, og
ikke skjæle for Eberhimeys Glæmsesværd, som
skjæledes i Jesu Blod og væg for Korset under
Straalebue, som den Korsfæstede, igjen Op-
standne, plantede i Edens Pore!

Ja, Christne Venner! det fyndes være
klare, lyse Dage, de nærmende, de lundevære,
hvad de segnagtig falde sig, dertil er Tidens
Bilsaag, drøve hane Fædrenes skæde, de have
arbeidet, og os skulde det synes at indgaar i
deres Høst, men, vil vi det ogsaa, vil vi agte
Lyset og Livet værdt at annamme, vil vi agte
Sandhedens Grøde værd at indhøste, vil vi ere
Fædrenes Navne for at indgaar til deres
Næ! Al! visse, det synes ei saa. Der ligger
de bag os, de forbigangne Dage, og rale med
hverandre om Herren og Hans Misfandhed
som vander evindeligt, men hvem har dem? der
Gaas de for os, de Propheetes Bøjertelighed med

hvilke Herren har bebudet sin Kirke, de Evangeliske Sandfagn, som bevidne at det Enes sandt det Andet, at det Skede, som det stod i Herrens Bog at lase, at Han kom, den Høiherrede, døde for vore Gænder efter Skrifterne, og opstod efter Skrifterne til vor Retfærdighed, men hvem agter derpaa! Her staae, her vandre vi seer overblevne Guds Ords og vor Herres Jesu Christi ærlige Prædikantere og raabe som Josia i Hefen: omvender eder og troer Evangelium; at ikke Herren skal komme og slaa Jorden med Vand! Vi raabe os høje og Herren raaber tillige med Tidens store, forunderlige Røster, men hvem hører det? Maae vi ikke slagende fulke med Propheten: Herre! hvu haver troet det vi have hørt, og for hvem er Herrens Arm aabenbaaret? de see ikke med Øine og høre ikke med Øren og forstaae ikke med Hjerter, at de maatte omvende sig til Herren og 'vorde besejrede! O, hvad var det at de gamle Hedninger forglemte og forvanskede Fædres Sandfagn, og mislykkede det Spørgsmaals Løse om den uforslængte Slaver, hvad var det imod hvad vi hang seet, hvad vi høre og see i den Tid der falder sig øst! Vatten er forgangen og det store Ans skinner nu, men Slagten rækker sig Dø, Viden raaber ved Viden og Hjerter tilfæller

Allige Gætte, og deres Gæster skulde klare sig
 i vore Dine, de skulde kende Engene paa Al-
 torboret, ved hvilken vi Åværdige annamme
 Ielstgælsens Bred og Rist, som de saa bræns-
 nde trættede, vi skulde ved deres Skin see
 kraven opløst, for hvis Mærke de gruede og
 dste ei, naaet Seigles skulde brudes og Sees
 i afvælgelse, vi skulde alt her kunne glade leve
 deres Gæster af det gjenfødte Paradis, og
 le skjelve for Eberhimeas Glammesværd, som
 ledes i Jesu Blod og naaet for Kærlig under
 trættelse, som den Kærligste, igjen Op-
 nde, plantede i Edens Portel.

Jo, Christne Venner i det fjerne og nære
 s, lyse Dage, de nærmende, de kundgøre,
 d de Iegnagte falde sig, værd er Tidens
 faar, drønde have Fædrene stilet, de have
 idet, og os skulde det stiles at indgaar i
 s Hest, men, vil vi det ogsaa, vil vi agte
 i og Livet værd at annamme, vil vi agte
 dhedens Gæde værd at indhæfte, vil vi ære
 rene-s Mærke for at indgaar til deres
 Al! viskelig, det synes ei ska. Der ligger
 g os, de forbigangne Dage, og tale stiel
 ndre om Heeren og Hans Misfandhed
 aner enindelig, men hvem har den? der
 de for os, de Prophetiske Jonatans med

hvilke Herren har bebudet sin Frelse, de Evangeliske Sandsagn, som bevidne at det Enes sandt det Andet, at det skede, som det stod i Herrens Bog at læse, at Han kom, den Høiherrede, døde for vore Synder efter Skrifterne, og opstod efter Skrifterne til vor Rejsfærdighed, men hvem agter derpaa! Her staae, her vandre vi seer overblevne Guds Ords og vor Herres Jesu Christi ærlige Prædikantere og raabe som Jofas i Hefen: omvender eder og troer Evangelium, at ikke Herren skal komme og slaae Jorden med Vand! Vi raabe os høje og Herren raaber tillige med Tidens store, forunderlige Røster, men hvem hører det? Naar vi ikke slagende fulgte med Propheten: Herre! hvor haver troet det vi have hørt, og for hvem er Herrens Arm aabenbaret? de see ikke med. Høre og høre ikke med Øren og forstaae ikke med Hjerter, at de maatte omvende sig til Herren og 'vorde helbredte! O, hvad var det at de gamle Hedninger forglemte og forvanskede Fædres Sandsagn, og misrøbede det Spøisges Løde om den usynlige Slaver, hvad var det imod hvad vi hang fæst, hvad vi høre og see i den Tid der skælder sig østlyst! Vatten er forgangen og det store Ens skinner nu, men Slagten tilføjer sit Dø, Vindene raaber ved Vindene og Hjerter tilfukter

for Der; Man foragter Propheten, forbyrder
 Altsædhyrd, kaster Sandheds Tagt bag sig.
 O; haade det Eys Kianet over Sodoma og Go-
 morra; monne da Svovelens Skulde nogenfinde
 nedregner! Men derfor skal det og gaae So-
 doma og Gomorra saafeligere: paa Dommens
 Dag end den vanartige Slagt, som med Foragt
 bortkastede Gædres hellige Troe, og trodsede
 mod Sandheds Raad, og vovede at kalde Enset
 Mordt og Morderens. Al! maade vi ikke vente,
 at naar de saa Guds Born ere indsamlede til
 Fred i deres Sovesamre, Herren da vil komme
 og slaae Jorden med Vand, lade sin Verdes
 Lue udfare og forure den uduelige Slagt! Jo
 visselig er det at vente, og dyromt kan ingen
 Christen tvivle, vi Fred og Belsignelse, men
 Trængsel og Jammer og stor Udelæggelse be-
 buder den nærværende Tid, bebuder Guds Ord
 de fleste Grammer og Galt i den saakaldte
 kristne Menighed.

Men, hvor er da Guds Rike, den aander-
 lige Mægt! hvor er det Mjædeth med Jom-
 fauen af Davids Gad, som Gabriel paa denne
 Dag kunde bebude en hellig Røst! hvor er det
 Land og Folk, hvor Christendom skal gjenfødes
 og fuldkannes; hvor Sønnes Rets skal ud-
 løbe og deres Guldskat brydes? Er det paa

Jorden er det visse, men hvor, det vee-
 kun Gud, dog haabe ville vi, at Guds Rige
 skal og komme til os.

Ja, Fædreneland! du hvem Herren i de
 forbigangne Mattusindes haver i saa underlig
 opholdt og bevaret, saa kjendelig udsigner, saa
 faderlig angstet og frelst, nedtrykt og ophevet,
 hvis Hjerte har banket saa høit for den hellige
 Troe, rørtes saa dybt af den Ewiges Kjærlighed!
 af, skulde ogsaa du nu være blevet den for
 Sandheds Røst, forherder mod Kjærligheds
 Røst, skulde ogsaa du ville modsig forvænte den
 Tunge, der Herren slæder Jorden med Vand,
 knuser Folkenes Slægter med sin Vredes Lyd!
 Nei, nei, det vil Gud i Naade forbyde, du har
 sovet, du har syndet, farer skammelig vild, op-
 byttet din Herlighed med det som ei kundegaa-
 ne, du gjorde evende onde Ting, du forlod den
 levende Vandkilde og huggede dig Brønde,
 brustne Brønde som ei holde Vand, men med
 Guds Hjelp skal du vadgar, ses din Glendighed,
 blues ved dit Eljandsel, angste din Daarlighed,
 begjære din Bynad, og vende om til dit Lys
 Gud og finde Naade i Naaden, som ene er os
 givet at frelles og helbrødes udi, o, det tør vi
 jo haabe af Guds evige Misfandhed, vi disse
 Døds som have sovet og syndet og gildfare

Med dig, men ere valte ved den Almagtigtes
 Råd, have lært at hymnge vore Sjæle og at
 prise Herren for Barmhertighed i Christo Jesu
 vor Frelser. O gaa du hen og gør ligesaa! du
 skal du høres som Maria, som den Benaadede
 og Betsignede iblandt Kvinderne, du skal und-
 fange og føde Jesum på nye, gjenføde Hans
 Trøst iblandt Følkens Slægter. Spørg ei om
 din Rønde! thi det er Je ho d af, den Heiestes
 Kraft skal overflyde dig, og Børnet du føder
 skal være din Gud. Da skal du synge med
 Maria: min Sjæl opbøier Herren og min Mund
 fryder sig i Gud min Frelser, thi Han har
 føet til sin Tjenestendes Ringhed, og se! nu
 herester skal alle Slægter prise mig takfuld,
 thi Han har gjort store Ting imod mig, Han
 er magtig, Hans Navn er helligt og Hans
 Barmhertighed varet fra Slægt til Slægt hos
 dem som Ham frygte! Han har ret sin
 Arm med Kraft, Han har adspredt dem som
 ere hovmodige i deres Hjertes Læng, drager de
 Mægtige af Stofene og opbøiet de Ringe. O,
 Fædreneland! saa skal ved den Eviges Raad
 din Dødsang slunge over Juda Bjerge, og Ho-
 stæter skal synge i din Frankes Liv ved din
 hjertlige Hilsen.
 Ja, danste/ kristne Venner! med dette

glade Haab vil vi fuldende vor Andagt paa denne Bebudelses hellige Dag. Hæren kommer! det vil vi skrive i vore Hjerter, det vil vi daglig gjentage for os selv og for den Slægt som opvæxer, opvække dem og da selv til at vaage og bede, og betæde Hjertentil Høns Tempel og Bolig, og os til Høns Sandheds og Herligheds Tungen. Ja, lad os bebude Herrens Komme, vi med Ord alene, men med et helligt Bevæg, saa det maae herved at han er her alt hos os tilstede med sin Hellig, Stand og Kraft! O, skulde vi da ei opleve Dagen da Lyset atter opgaar og Lovsangen klinger, skulde vi hensove for vi see Guds Herlighed, o saa er der ja dog een Bebudelse som ikke skuffer, vi skal see ham selv i Herlighed, og naar Støvet er forklaret, indgaae med ham i Himlens Brudehuus til evig Fryd og Glæde. O! lad dog dette store Evangelium stedse klinge for vort Øre, overdøve Verdens Haan og Trudsel og bekræfte vore Hjerter mod dens Smiger og Tilskuffelse! O, lad os stedse ihukomme, at er den stor, den Hær som bebuder Herrens Salighed, da er den ikke mindre som smager og lovsynger den i Himlene, og dertil ere vi kaldte at indlemmes i den, ja indlemmes i ham, hvem Engle tilbede! O, hvad er da denne

Altes Vindstillehed at ligne med den Hærlighed
 som skal aabenbares paa os! O hvad er det
 at Verden larmes og forfølger, fordi vi vil be-
 hude den, hvad er det vel, naar blot den troende
 Debedelse opfylder Sindet med en hellig Glæde,
 med hvilken hele Verdens Fred er Jæst, giver
 os som Andens Gæstevænge, Hærsmag af den
 tilkommende Verdens underfulde Kræfter! O
 saa behuder Herrens Salighed, fra Dag til
 Dag, at I maae evig løsfuge den! Amen!
 i Jesu Navn, Amen!

Hvilen under Christi Winger.

Prædiken

Frederiksberg Kirke

paa

Anden Juledag

1815.

Grundtvigs Præd.

B 6

E v a n g e l i e t:

Matth. 23. 34—39.

Derfor see! jeg sender til eder Profheter og vise og Skriftefogte, og Møgle af dem Kal I slaae ihjel og forfølge og Møgle Kulle I budkrænke i eders Skoler, og forfølge fra en Stad til den anden, saa det maa komme over eder alt det retfærdige Blod, som er udgydt paa Jorden, fra den retfærdige Abels Blod indtil Blodet af Zacharias, Berechias Søn, hvem I myrdede mellem Tempelen og Alteret. Sandelig, jeg siger eder, alt dette Kal komme over denne Slægt.

Jerusalem! Jerusalem! du som ihjelslaaer Profheter og stener dem som udsendes til dig, hvor ofte vilde jeg ikke forsamlet dine Børn, ligerviis som en Høne forsamler sine Kullinger under sine Vinger, men I vilde ikke. See! eders Huse Kal efterlades eder øde, thi jeg siger eder: I Kal heretter ikke see mig, førend I sige: Lovet være den som kommer i Herrens Navn!

Verre være Gud i det Høie, Fred paa Jorden
og i Mennesket Velbehagelighed! Et Barn
er os født og en Søn er os given, Herredom
skal hvile paa hans Skuldre og hans Navn
skal kaldes underligt. Christne Venner! med
flige Lovsangs Himmeltoner og Udrøp af en
hellig Hjertens Glæde, sommer det sig at hilse
hinanden, naar vi mødes for Guds Ansigt paa
den livsfalge og søde Julefest, ja det kan et an-
derledes være, hvis vi i vort Hjerter har for-
nummet og hørt og bevaret Engelenes Røst om
den usigelige Glæde som er vedsfaret Guds-
Folk, om Frelseren, den Herre Kristus, født i
Davids Stad, om Guds Søn som vor Broder
er vorden, som blev i Kød og Blod os liig, i
Synden ene os uliig, Halleluja! som vil forene
os med sig, og føre os til Himmerig, Halleluja!
O! i en saadan naadelig Tid, maae vi dog
prise den Herre blid, Halleluja! maae vi dog
een for alle og alle for een ndbryde med Psal.

misten, som hilsde Forjættelsen vi har annam-
 met, saa Ham i Anden som nu er fæstet i
 Kjædet, udbryde med Andens, i Hjertet stads-
 fastede Ord: min Sjæl! lov Herren! og Alt
 det i mig er Hans hellige Navn! min Sjæl,
 lov Herren og glem ikke Ham som forlader dig
 alle dine Misgjerninger og lægger alle dine Syg-
 domme, Ham der igjen løser dit Liv fra
 Fjerdørelse, Ham som kroner dig med Naade
 og Barmhjertighed, Ham der møtter din Mund
 med det Gode, saa du bliver ung igjen som
 Ornen! Herren er barmhjertig og naadig,
 langmodig og riig paa Miskundhed, Han hand-
 ler ikke med os efter vore Synder og betaler os
 ikke efter vore Misgjerninger, saa langt som
 Osten er fra Westen, adskilde Han vore Over-
 trædelser fra os, ligesom en Fader forbarmer sig
 over sine Børn, saa forbarmer Herren sig over
 dem som Ham frygte, thi Han, Han kjender
 vore Vilkaar, Han mindes at vi ere Et og
 Lovet Jehova, I Hans Engle! I Wal-
 dige i Magt, som udrette Hans Ord i det I
 høre paa Hans Munds Røst! Lovet Jeho-
 va, I Hans Hærskarers Mangfoldighed, I
 Hans Tjenere som gjøre Hans Villie! Lovet
 Herren, alle Hans Gjerninger, i alle Hans
 Herredømmes Stæder! min Sjæl! lov Herren

(Ps. 103)! Ja, Christne! synger Psalmer for eders Livs Gud! thi eders Liv er gjemt med Christo i Gud, og naar Christus vort Liv aabenbares, da skal og I aabenbares med Ham i Herlighed (Coll. 2). D! seer og føler dog, hvilken Kjærlighed det var af Faderen at Han gav os sin Eenbaarne, paa det vi kunde vorde Guds Børn i Ham, thi nu ere vi Guds Børn og det er endnu ikke aabenbart hvad vi skal vorde, men vi vide, at naar Sønnen aabenbares, da skal vi vorde Ham lige, thi vi skal see Ham som Han er (1 Joh. 3).

Ja, Christne! lader os prise Hans Kjærlighed og tilbede i Støvet for Hans urandsagelige Wiisdom, hvormed Han saa underlig beredte Frelsen og gjorde Verdens Wiisdom til Naarlighed! Lader os glædes i Anden og prise vor Himmelske Fader som aabenbarede for de Umyndige hvad Han skjulde for de Vise og Kloge, som lod Frelse komme for al Jorderigs Slægter, ikke ved Konger og Helte med skinnende Bælde og glimrende Kroner, ikke ved Tidernes Lærde og Vise med brømmende Kløge og spidsfindige Taler, men ved det Barn som svøbdes i Klude og laae i en Krynke, ved ham som de kaldte den Tømmerskands Søn og den ulærde Svend, ved et Ord, lige klart og ubes

gribeligt for Fæg og Færd; ved det vidunderlige Korsens Ord som var og er og bliver Jøder en Forargelse og Græker en Daarlighed, men var og er og bliver tillige en Guds Kraft til Salighed for alle dem som troe! Ja lader os prise- og tilbede den Eviges Kjærlighed, Wiisdom og Almagt, som haver stadfæstet og herliggjort sit Sandheds Ord saa mangfoldig som Dagenes Tal, som haver ført det uskadt gennem Ilden og Vandet, ladet dets Røst udgaae til Jorderigs Ender, ladet det prante i Tidernes Bog med uudslættelig Skrift, ja med Skriften rosenrød og lueførgylt, farvet med Vidnernes hellige Blod og forgyldt af de Luer de med Lofsang i Pine forvandlede til Straaler af Guds Herligheds Glands! Hvor ere nu alle dets Flender, de Vise og Valdige fra fordum Tid, de som vilde døde dets Røst og bestjæmme dets Herlighed, som ginge paa Raad i Mangfoldighed og sammensvore sig mod Guds hellige Barn Jesus at udrydde hans Minde af Jorden! Medfarne ere de i Hulen til Assur og Elam og Pharao, til de Uomskaaernes Mangfoldighed, hvile paa Øgler og dækkes af Orme, Rust aad deres Staal og Orme deres Wiisdom, men Ordet bestod, blev udbredt og stadfæstet ved deres Jdrætter, de vilde fløve i Blod det

Andens Sværd og afsvættede kun den jordiske Rust; de vilde smelte det i Luer, og gave det Glands og gave det Vidnesbyrd som Sølv, syv Gange luttret, der ei kunde svinde, de vilde dæve dets Eg og skjule dets Glands med Klude og Svøb, og det tillodes dem for at det kunde udbryde

"Som den guldne Soel frembryder

"Gennem den fulsorte Sky"

og minde om Ham, der i Klude tilbades af Østens Vise, og udviklede af sig det Verdens Lys, for hvis Straaler ei Mørke og Helvede selv kan skjule deres Benner. Ja som det gif fordam, saa skal det end gaae, evindelig skal Herren bevare sit Ord fra Mørkhedens Slægt, og trøstige tør vi udbryde: Mørke og Helvede, hvor er din Seier? blegner og hæver og synker i Jorden, I Ordets Fiender! nedfarer i Hulen til de Homskaarne! thi Herren lader Lyne, og I forsvinde som Blaar der fortæres i Jlden, for den gandske Jords Herres Ansigt, og Han den Korsfæstede, men attet Opstandne, Han hvis Kors I vilde nedtræde, beseigle Hans Grav og overantvorde den Helliges Veen til Forraadnelse, Han skal skinne i Sin Guddomsklarhed for Folkenes Øine, og under Korsets Banner skal de glade forsamles, Han skal regjere fra

Hav til Hav og sta Floden til Jorderigs
 Ender, Konget af Tharsis og Der skal føre
 Ham Skjænt, Konger af Scheba og Seba skal
 frembære Gaver, Hans Navn skal blive evin-
 delig, for Solens Ansigt skal det forplantes
 fra Børn til Børnebørn og de skal velsigne sig
 selv i Ham, alle Hedninger skal herliggjøre
 Ham! Og Christne! Skulde vi, Hans Folk og
 Hans Fødes Faar, da ikke kundgjøre Hans Priis,
 ei sungen Hans og Faderens Lov, ei opfyldes
 deraf ved Hans Fødsels det hellige Minde, og
 jublende udbryde: Lovet være den Herre Gud,
 Israels Gud, Han som alene gjør underlige
 Ting! og lovet være Hans Herligheds
 Navn evindelig, og al Jorden opfyldes af Hans
 Herlighed! Amen! ja Amen (Ps. 72)! Hver
 fult i sit Hjerte og bede om Gjensædelsen derinde
 af de døde, glemte Tuletoner, som indslumrede
 i Fædres Grave, thi saligt, siger Propheten, er
 det Folk som har Øre for Klang fra det Høie,
 Herre! de skal vandre i Dit Ansigts Lys, de skal
 fryde sig i Dit Navn den ganske Dag og ophoie
 sig i din Retfærdighed, thi Du er deres Vældes
 Priis, og Du skal ophoie vort Horn ved Din
 Velbehagelighed, thi Jehova er vort
 Skjold, og Israels Hellige vor Konge. (Ps. 89).

J Elffellige! er Evangelium et Glædens Ord, et Glædebud, da maatte Man vel spørge, hvorsunde Fædrene og vi kan kalde Ordet som i Dag oplæses, et Evangelium! Er det, om Man maae spørge, vel et Evangelium for Ordets Tjenere, at de skal hades og forfølges, hudstringes og myrdes? er det et Evangelium for Verden, at alt det retfærdige Blod som er udgydt paa Jorden skal komme over dens Hoved? Maae vi ikke meget mere kalde disse Herrens Ord en bitter Staal, en Lovens Torden og et Bredens Lyn? Det mener Verden, thi det er dens Blis og Bane at fordreie al Skrift til sin egen Fordærvelse, den sandser kun de kjædelige Ting, og derfor kalder den Loven et Evangelium og Evangelium en Lov, kalder Lovens og Syndens Nag let, Christi og Korsets Byrde tung, bander i sit Hjerter den Hovedhjørnesteen af hvilken den engang skal knuses. Vi derimod, som have troet Gud, vi tale som Hans Ord og kalde alt det et Evangelium som forkjender Jesus Christus, Hans Kjærlighed og Kraft og Guddoms-Fylde. Vi sige til Verden, du maae jo dog selv kalde det et Evangelium at du en liden Stund skal have Magt til at forfølge Guds Tjenere og drikke de Helliges Blod, ligesom du maae foranstellig

indtrømme at vi med Føie kalde Ordet saa, som
 vidner, at Herren vil igjen udkræve sine Tjenes-
 res Blod af din Haand, betale Trængerne med
 Trængsel og give de Betrængte Fred i vor
 Herres Jesu Christi Aabenbarelse; vi maa vis-
 selig kalde det et Evangelium, hvad Herren siger
 om vor Lidelse, thi er det ikke glædeligt, at
 det Ord vi troe og bekjende, kan overvinde dig,
 elendige Verden, medens du stener os, at vi ved
 dets vidunderlige Kraft kan bevæges til at vælge
 Christi Forsmædelse fremfor Syndens timelige
 Nødvælselse, styrkes til i Jesu Navn med glade,
 sagtmødige Hjerter at forsage Alt hvad du og
 din Aands Talsmand i vort Råd kalder det
 Ypperste, kalder Liv og Lyksalighed; og maae vi
 ikke kalde det Evangeliets Fylde, naar du
 og din Begjæring forgaaer, naar Løgnens
 Mund for evig tilstoppes i Døden og Helvede,
 naar du, Uretfærdigheds Verden, hensmelo-
 ter og Guds Rige kommer med Herlighed,
 naar de forklarede Himle og den gjenfødte Jord
 lovsynge Ham, Hvis Paulus er hos Mennes-
 kens Børn, naar de Helliges Harper skal flinge
 for Stolen og Hærskarerne jublende sjunger:
 Halleluja! Halleluja! Saliggjærelsen og Ve-
 ren og Prisen og Magten være vor Guds
 i Evighed! thi sande og retfærdige ere Hans

Domme! Ja, Christne! dette Herrens Ord er et Evangelium i alle Maader hvor haardt det end truer Guds Kirkes Fiender, thi det er ikke Lovens Forbandelse som lydes over dem, det er Frelseren som gav sit Kjød for Verdens Lip, det er Ham som vidner med Bedrøvelse, at de ved at forskyde Guds Naade og trodse mod Hans Kjerlighed, nedkalde med Nødvendighed Hans Bredes Ryn, det er Frelserens Klagemaal over at de Halsstarrige vil ikke kjende hvad som tjener til deres Fred, derfor høre vi midt i Spaadommen om Jerusalems Udelæggelse, de Kjerlighedens dybe Klage-toner: Jerusalem! Jerusalem! du som ihjelslaaer Profpheter og steuer dem der ere sendte til dig, hvor ofte vilde jeg dog forsamlet dine Børn, ligesviis som en Høne forsamler sine Kyllinger under sine Vinger, men I vilde ikke. O! Christne Venner! lad os betænke den søde og salige evangeliske Trøst, som er gjemt i disse Herrens Ord til alle Troende! lad os paa denne hellige Zuledag, ved den Hellig-Aands naars befulde Bistand, levende mindes og dybt indprænte i vort Hjerte

Hvor godt det dog er at sidde
under Christi Vinger!

Vore Fædres velsignede Tungemaal er ogsaa i dette Stykke nær beslægtet med det som Herrens Føls talede fordem, og i hvilket Hans Aand talede gjennem de hellige Propheters Mund, ogsaa i det danske Tungemaal er Talemaaden, at sidde under Andres Binger, Udryk for den fuldeste Afhængighed, og Trang til en Andens Hjælp og Baretægt, og naar nu Frelseren siger, at han forsamler sine Troende, som Hønen sine Kyllinger under sine Binger, da maae Fornuften domme hvad Aanden seer og Hjertet føler, at denne Lignelse er den sandeste og dybeste af Verden til at afbilde den inderlige og vidunderlige Forblindelse der efter Guds Død er mellem Guds Søn Jesus Christus og os, som troe paa Hans Navn. Opsødes vi langt borte fra Stædernes Bulder og tomme Enslighed, vare vi smaae for vore egne Dine i Barndommens Dage, og kan vi hjærtlig mindes hvad vi saae med Barmesiet, da vil Billedet tilfuge, hvad der er det hypperste, have Deilighed for vort Dye, Lislighed og Sedhed for vort Hjerte.

Den stolte Verden vil staae paa sine egne Been og ikke sidde under Nogens Binger, men derfor er den just under Mærkets og Djævelens Binger, opvarmes af Helvedes Glød i Hovmod,

Gjertrighed og Velsøst, værger sig mod Gud og
 Sandhed med den Ondes gloende Pile, og ber
 reder sig unævnelig Baande, naar de, opsankede
 i Sandheds Skjold, vendes mod dens eget
 Bryst og glæde evindeligt i dens brustne Hjerter.
 Den Baande have vi alle forskyldt, thi vi vare
 af Naturen Verdens Børn saavel som de andre,
 vi have alle syndet i Adam, vi ere fødte i Mis-
 gjerning og vor Moder haver undfanget os i
 Synd, og vi omgives fordyum i vort Sjæds
 Begjærligheder og gjorde Sjælets og Tankernes
 Villie; men Gud, som er rigtig paa Miskundhed,
 formedelst sin store Kjærlighed, med hvilken
 Han elskede os, levendegjorde os i Christo, der
 vi vare døde i Overtrædelser, thi vi ere blevne
 frelste af Naade formedelst Troen; og det er
 ikke af os selv, det er en Guds Gave, ikke
 af Gjerninger, saa at Ingen skal kunne
 rose sig, men vi ere Hans Gjerning, skabte i
 Christo Jesu til gode Gjerninger, hvortil
 og Gud tilforn beredte os, at vi skulle omgaaes
 i dem (Ps. 51. Rom. 5. Eph. 2). Ja, Christe-
 ne! det maa vi to Gange sige, at vi ere skabte
 i den Guds Eenhaare, thi i Ham, ved
 Ham og til Ham, skabtes vi af Begyndelsen
 (Eoll. 1), Han det ewige Ord og Lys er vort
 Liv (Joh. 1). Hans er det underfulde Væg,

Hvoraf vort Støv, ved Hans Barmes udslækkes
 des til en Slabning efter Hans Signelse, og
 Hans er den Livs Kande der gjorde os til levende,
 aandelige Sjæle fremfor Markens Dyr, i
 Ham leve og røres og ere vi, hvad enten
 vi vil troe det eller ikke, fra Hans, fra Lysets
 og Sandhedens Kande er ingen Udflugt, begrave
 vi os end i Matten, saa verder dog selv Mørket
 et Lys omkring os, rede vi end vor Seng i
 Hvetvede, da skal dog Sandheds Haand kænsl
 os og Hans Røst i den onde Samvittighed
 evig overdøve vor Graad og vore Tænders
 Snidsel, og Lyset skal brænde os som en evig
 Ild midt i det mørkeste Mørke. Høret det, I
 Sandhedens Fornægttere! føler det, I Lysets
 Fiender! Kan I ogsaa spotte med denne Dru
 som ikke døer, tale Vittighed om denne Ild
 som ikke udslukkes? Maa ikke Smilet vordre
 Krampe og Patteren Hyl, hvis I prøve det?
 mærk I det ei, hvorledes alt her den brudte
 Straale af Ordets Lys gjennemborer; den dæm
 pede Gjenslyd af Sandheds Røst sønderknuser?
 føler det og gruer for hvad som skal aabenbar
 tes paa Guds Bredes forfærdelige Dag! geuer
 og vender om medens det endnu er den velbehag
 gelige Tid og Salighedens Dag! ndringer eder
 i Støvet for Herren, græder Angers hvide Taar

ret, at ei Fortvivlelsens de Kolde skal brænde
 eders Hjerter! lader eder atter skabe i den Gen-
 baarne, i Ordet som blev Kjød og boede iblande
 os, i Christo Jesu vor Frelser, saa I maa i-
 føres det nye Menneffe, som fornyes til
 Erkjendelse efter Hans Billede som skabte det
 (Eph. 3)! Hvorfor vil I døe? vender om saa
 skal I leve, siger Herren, hvo som ader mit
 Kjød og drikker mit Blod, siger Frelseren, han
 skal leve ved mig, som jeg lever ved Faderen;
 og han skal være hvor jeg er og beskue den mine
 Herlighed som Faderen haver givet mig, thi
 jeg Hans Ord er Sandhed og jeg helliger mig
 selv for mine, paa det at de skal ogsaa være hel-
 ligede i Sandheden (Joh. 6 og 17). O! troer
 det dog at Naaden og Sandheden nedsteeg
 fra Himlen i det Guddoms Menneffe Jesus
 Christus (Joh. 1 og 3), at Han som var
 Guds Billede, forringede sig selv og tog sig en
 Tjeneres Stikkelse paa, for at bære vor Sygdom
 paa sit Legeme paa Træet, og nagle den Haands
 skrift, som fordømte os, til Korset, udslætte den
 med sit uskyldige Blod (Eph. 2)! O! bestuer
 og føler dog den underfulde Naade! vi vare
 afvigede, havde daarlig forladt det liflige Bar-
 nesæde i Paradisets Blomster under Sandheds
 Ringer, og Helvedes gloende Drage omspændte

os med Ane, ja Dødens Reeb omspændte og
 Belials Vælle forfærkede os, vi sadde i Mørke
 og i Dødens Skygge og der var ikke Fred
 eller Kraft i vore Been for vor Synds Skyld.
 Og se! da nedfaldede det store Ens, Kærfærdig-
 hed saae ned af Himmelen og Sandhed opvorde
 af Jorden, Misfærdighed og Sandhed
 mødtes, Kærfærdighed og Fred kysledes
 (Ps. 85). Herren lagde anden Gang Haand
 paa at forhverve sig sin Arv, det Overblevne af
 sit Folk og opløste en Banner for Hedninge-
 gerne. (Es. 11). Han kom til sin Glendom som
 en ringe Vandringsmand, og medens Lustens
 Fugle havde gylde Røder trindt i Lunde, medens
 Afgrundens Ræv havde glimrende
 Templer og Vorge til sine Huler, da havde
 Menneffens Søn, Verdens Slaver og Arving
 ei det hvortil Han kunde hælde sit Hoved, Han
 kom ikke for at herske, men for at tjene, tjene
 sine undløbne Slaver frie, og igjenløse dem med
 sit Blod. O! hvad er de Kluf hvormed den
 Hærlige Hane saa mindelig falder de asmagtige
 Smaa, naar de forvildede sig fra hendes Bryst,
 naar de staae under Røvfuglens Kloe, i den
 hvislende Slanges giftige Aande, staae blinde
 og trænge, som om der var Ene under Røvfug-
 lens Binger, Eisens Varme i Slangens Lære,

Føglende Munde, hvad er de Kluf imod Frelse-
 rens Kald: kommer dog hid! kommer alle til
 mig! her er Hvile for Sjælen! . Hvad er den
 Fare de Røflinger staar, imod den som Sjælens
 friste i den gamle Slanges, i Dævelens Vold,
 hvad er det vel uden Skygger, matte, aienfor-
 lige Skygger, som Begrebe af Mand og Tid af
 Evighed, og dog kan Hjertet dybt og inderlig
 bevæges ved de samme Skygger, dog ønske vi
 de Smaat vor Forstand, fag de llede ind un-
 der Moderens Vinger, dog kunde vi græde om
 de tøve, til vi høre dem ynkelig piise i Døden,
 og see den lille dunede Sløbning ligge livløs
 og kold, ligesom besøget for de Vinger hørs
 om Dunene spæede, for det Fugleliv der kun
 havde forhaadt sig i den flngstige jordiske Rø-
 relse. Men hvor kan vi dog bevæges ved
 Skyggen og være kolde, for hvad den betegner!
 O, I som ere af Sandhed! men lade eder for-
 føre og forville af eders Begjæringer i onde
 Tanker, betrygge og inddøffe af de blinde Wis-
 ledere som indbilde, edre, at hvor Frelsesvejen
 lurer pøb hvert et Skridt, er Fred og ingen
 Fare, at der er ingen Slange under Nordens
 Blomster, at der er ingen Sval, Fare under
 Dødens Bee og ingen Frelse under Christi Rø-
 grundtugt Veie.

ger, at eders Sønd er ingen Affsøe for den Hellige i Himlene, men eders gode Gjærninger en stor Fortjeneste; o vaagner, vaagner! jeg besvørger eder i den evige Kjerlighed og Søndheds velsignede Navn, o vaagner dog af Eidskerhedens Sønn, oplader eders Dine, seer eders Ureenhed og Asmagt, eders Elendighed og store Fare! afspørger eders Samvittighed, hvad det er som fylder eder med en uvillkaarlig Gysen hver en Gang I see Lidet staaes af det mindste Kryp, selv af Udyr, som I maae affsøe, spørger alvorlig om det ikke er den stærke, dunstede Følelse af eders egne, af det saldhne Rennesskes Viltkaar, af Sjælens Fare for at fortabes, at bortrives fra den Aand som opliver og styrker den, at nedsynke i en pualig og fæfelig Dødelse, med det langfelsesfulde Minde af den levende Aand, den kraftløse, haabløse Livsattraa, der er Sjælens uladsskelige Torst i Helvedes Puer! Spøtger! og et forfærdende Jo skal gjenneimnde det bævende Hjerte, Mørket skal falde som Skjel fra eders Dine, og I skal grue over eders Vildhed, grue ved Synet af den galede Afgrund, paa huls løse, gængende Bred I vandre, vandse, dse, sikkre og trygge. Det skal falde eder paa Sinde, at Gud skabde Rennessket til det evige Liv og dannede ham i

sit Millede, men at Døden kom i Verden for
 medelst Synden, og Døden gjennemtrængte os
 alle, fordi vi syndede alle. O! da først aabens
 hører sig det evige Livs, Klenodie i sin Guds-
 doms Herlighed, naar I ser det forskjærfet og
 see selv den timelige Skygge deraf, som I have
 saa nær, forsvinde, bortvige i Gravens Nat;
 o da skal I vel lære at vride eders Hænder, og
 sukke saa det bønner i eders Lænder, og spørge
 bekymrede: er der da intet Raad, ingen Red-
 ning? er det evige Liv da evig forlorer for os
 Arme? er den evige Død da den Afgrund hvort
 vi maage synke? o er dog ei Gud barmhjerte-
 rig, kan og vil Han dog ikke forlade os Syn-
 den og Kjænte os igjen det evige Livs dørlige
 Haab! O, kun Haab, kun Haab, thi vi
 se, det vel hvor uduelige vi ere til den Hæ-
 liges, Retfærdiges salige Samfund, kun
 Haab, skynde det og først efter tusinde, efter
 Millioner Aar opfyldes, kun i det evig Rø-
 kastelse fra Hans Ansigt, som vi have forfuldt.
 O! da skal intet Gode synes eder for langt, ingen
 Bøi derhen for trang, naar I der tør vente og
 undsne Guds Vredes Væsen, finde, Rødd imod
 Døden, og Haab om det evige Liv: da skal I
 vel høre os, naar vi formane og bede i Kristus

Navn: Iader eder forklige med Gud! da skal I
 vel lære at skjønne paa det livsalige Evangelis-
 um: Gud var i Christo og forkligde Verden
 med sig selv, thi den som ikke vidste af Synd
 håver Gud gjort til Synd for os, paa det vi
 skulde vorde Guds Retfærdighed i Ham (2 Cor.
 5), saa elskede Gud Verden, at Han gav sin
 Eenbaarne Søn, for at hver den som troer paa
 Ham, skal ikke fortabes men have det
 evige Liv (Joh. 3). O! vandrer I da i Op-
 rigtighed og Ydmyghed og Sandhed
 til den Guddommelige Frelser som kalder saa
 kjærlig, o da skal I vist fornemme at der er
 Lægedom under Hans Ringer, at Han er den
 Retfærdigheds Soel som opgaar over dem, der
 frøgte Guds hellige Navn og bære for Dagen,
 der brænder som en Don, da alle Hovmodige,
 og hver den som gjør Ugudelighed skal være
 Halm, og den Dag som kommer, skal antænde
 dem, sagde den Herre Zebaoth, og den skal
 ei lævne dem Rod eller Green (Mal. 4).
 O! prøver det dog! I kan jo vende tilbage
 hvis I fluffes, Verden modtager eder da med
 aabne Arme, eders forrige Trøstere komme til-
 bage, og da kan I uden Nag sige med Ver-
 den: Iader os æde og drikke, thi i Morgen dør
 vi, eller indbilde eder at Guds Hellighed og

Retfærdighed er uddød i Hans Kjærlighed, eller
 at Hellighed og Sand, Sandhed og Fag, n,
 hae som Brødre kjærlig, tilfammen haag Graven
 i Guds Kjærlighed; da kan I det uden Nag
 og Brød; thi da have I seet om Frelse som
 gieves, da gielder det kun om at skuffe sig selv,
 og føle Livets Enst i de saa, henllende Dage,
 at smykke sig, hver Morgen, med unge Roser
 for at smkke blomstrende i Dødens Favn, Men,
 prøve det først, det maae I saavist som I ere
 af Sandhed, saavist som der i eders Hjertebød
 boer en dyb, vemodig Sængsel efter det evige,
 uforfranskelige Liv, saavist som eders Samvit-
 tighed vidner, at Gud er hellig, og I arme
 Syndere. Og hvi vil I tøve? hvor kan I dog
 være saa daarlige, at troe dem om det Hædelige,
 som aldrig have kjendt hygd Aandens Sands-
 monne være, at mene de forstaae Guds Ord
 som aldrig have troet det, at ændse deres
 Tale om Christi Vingers Sngge, der ligesaa
 lidt som I have prøvet at hvile derinde! Hvor
 kan I dog være saa daarlige paa deres Ord
 at forhale Drøven, at tale paa deres Ord, som
 vil gjøre den sandne, sagtnodige, milde og
 kjærlige Jesus til Fagnæ, og foragte de
 Tusindres Vidnesbyrd fra fordyt Tid, som løv-
 sang den Hvile og Fred de fandt, som i det

mindste af Kjærlighed til den forfagde det der
gjør Verdens Viis til Trælle, det J selv saa
mangengang sukkede over; overhaand Dødens
Bitterhed, og hilse, naat Diet brast; Evig-
hedens Morgenrøde med blegnende Fader og
smilende Møder!

Dog, Christine! vi veed det jo vel, hvad
det er det saa mægtig frakaaet den hellige
Vandring, og standser Saamange paa Veien
til Jeshu; vi veed det jo vel, at var det nok
til at komme under Christi Vinger, at føle
Attraaet efter det evige Liv, kende sit Savn
og sin Almagt, og smigre for Herren, da vilde
selv Verdens Børn i Flokkelal samles derunder,
men det er ikke saa, forsages skal De vort
Liv og Verden for det tilstødes os Adgang,
Intet, slet Intet kan vi gøre med os,
uden et hebbet Mænd og et sonderknust Hjerte,
Hunger og Tørst efter Retsfærdighed og det evige
Liv; derfor siger Frelseren: mange skal søge at
komme ind, og ikke kunne, ja for en Alting er
det sværest at indgaae i Guds Rige end for en
Kameel at gaas gjennem et Naaleøje, alle saa
have vi Lyst til at føre Roget med os af Ver-
den, vor Sjæle syns Alenodier, det være
nu Stolthed, Veltugt eller Hjertighed, eller hvad
andet der ikke er af Faderen men af Verden,

derfor nøste vi, derfor prøve vi at svinge med Gud
og Christens sam med Verdens Kjøbmand om
det evige Liv, Synds Tilbedelse, i alle Hæ-
rørelser, og hvad vi vil, og naar den vil
erholdes, lykkelig, da vil vi alle til at vende
tilbage, ja, naar vi i Pinen endelig give Slip
paa Alt, for at komme i Hvile, af, hvor fristes
vi ikke til at see os tilbage, og glemme Vor
Hustene! hvormange vare ikke de, som naar de
havde annammet Fred i Gudhernes Forladelse,
i Sigtelighed frøge sig ud fra Guds Ringer,
for at vende tilbage, hvad de forlode, og naar
de saae det var forgjeves, at ville bedroge den
Uvidende som Ananias, og indfølge sig i Her-
rens Betrækt med det Forbandede, slage deres Bo-
pæl op i Verden paa ny og forstærke den dæ-
del, pralede med det hvide Skin, de under
Straalvingens Rand opfangede, stræbde der-
med at forgylde deres Dødsfald og Uretfærdighed,
fortrolle Verden og forstærke Besindige!

O Christne! Herren vidner, at med de
samme Mennesker ere de høist Ting blevne langt
værdigere end de første, og vi kan forstaae det, at
jo mere levende vi have følt, jo flere vi
Ejendeligheder have set det evige Livs Højskole, des
mere Pine at forlode den, jo mere levende vi
have følt Guds Navn, des større Qual mere

evindelig omspande os, hvis vi tage den forfængelig, jo mere bevidste vi fornægtes Sandheden, desligere ere vi Djævelen, desfuldere maae vi beelagtiggjøres i hans Dine, i den evige Tid, som er beredt til ham og hans Engle.

O! saa lad os vaage og bede, at vi ikke falde i Fristelse, at vi ei skulle tabe hvad Gud harer arbeidet i os, ei have troet forgjæves! Lad os daglig stræbe ved den Helligs Aands naadefulde Bistand at komme længere fra Verden, dybere ind under Christi Ringer, idelig betænke hvor godt det er at være, hvad det er vi have undskyet, hvem det er som kurer paa vore Sjæle, og er rede til at opsluge dem, saasnart vi atter daarlig udgaar af den faste Borg, og den hellige Slugge! ja, lad os aldrig glemme, at saalange vi ere hjemme i Legemet, ere vi Udsendinge fra Herren; saalange vi ere i Verden, er Verdens Aand os altid nær, ere vi ved hvert Fjed omringede af hans Onsker, udsatte for hans snedige Ansb; vi have Hviſte, men kan i Tiden og Haabet, som skrevet staar; vi ere frelste i Haabet, vi rose os i Guds Herligheds Haab (Rom. 5 og 8.), men i Verden have vi Strid, og søge vi Fred i den, aflægge vi Guds fulde Rustning, da ere

vi forlørne; lade vi Sværdet, som er Guds Ord, hvile, lade vi Troens Skjold synke, løsne vi Retfærdigheds Pandser eller Sandheds Belte, da bortviger Herlighedens Skygge, da forsvinder Kraften, og vi staae atter paa Afgrundens Bred! O! lader os altid minde dette, og daglig stadfæste vor Kald og Udvalgelse, da skal vi ogsaa daglig med vorende Glæde erfare, og lade tilsyns for Verden hvor godt der er at være under Christi Vinger! Lad det da kun tordne og lyne over vor Iffe, lad det storme og bruse paa Verdens Hav, lad Bølger mødes og løfte sig til at gaae over Skylen, lad Afgründ gabe mod Afgrund, vi sidde rolig og sige: jeg vil takke Dig, Herre! at Du haver været bred paa mig, Din Brede er afvendt, og Du trøster mig, see! Gud er min Salighed, jeg vil være tryg og ikke frygte; thi den Herre, Herre er min Kraft og min Psalme; takker Jehova! paakalder Hans Navn! Kundgjører Hans Gjerning blandt Folkene, forkynder at stort er Hans Navn! Svinger Herren Psalmer! thi Han har gjort herlige Ting; løst din Stemme og syng du Jøder byggerste i Zion; thi stor midt i dig er den Israels Hellige (Ef. 12). Da lære vi daglig, og meer, jo meer vi trænges, jo haardere vi træues, at sele og forstaae hvad det vil sige, som

toner over Israel: Hvo som boer i den Høiestes
 Skjul, han skal hvile om Natten i den Almægtiges
 Skjgge, jeg vil sige: Herren er mit Haab
 og min Fæstning, min Gud, paa Hvem jeg fors-
 lader mig; thi Han, Han skal frie dig af Fug-
 tefangerens Snare, fra den skadelige Pestilents
 Se, Han skal bedække dig med sine Vingefjere,
 og du skal haabe under Hans Vinger; Hans
 Sandhed er et Skjold og et Vandvær; du skal
 ikke frygte for Nattens Gru, ei for Pilen som
 flyver om Dagen, for Pestilentsen der omsligger
 sig i Mørket, for Odelæggelse som overfalder
 om Middagen; salde end Tusinde ved din Side,
 og ti Tusinde ved din høire Haand, til dig skal
 dog Røden ei komme, du skal ikkun se det
 med dine Øine og see de Ugudelige faae deres
 Løn. (Ps. 91.) Ja, Christne! der er Tængshed,
 og tænker Verden at udhungre os, saa vi maae
 udgaar af vor faste Borg at opsøge dens Sam-
 ler, mener dens Mand at forkrælle os, naar
 han indskyder os verdslig Belysning for Føde
 og Klæde, naar han fremkogler Mørke over vore
 Veie og over Guds Kirke, naar han afmaler
 os Korset vi skal bære, Kalken vi skal tomme,
 maler med Euer, som om det var Høvedes Vi-
 ne; naar han tænker at forføre os, ved at stem-
 gjøle en glimrende Skikkelse og Verdens Her-

flahed, som han vil give os for at nedfalde og
 tilbede ham, da ere vi dog mægtige til, i
 Guds fulde Rustning at overvinde Verden, og
 modstaae alle Djævelens snedige Antag. Mig
 bag os, Satan! sig vi i Jesu Navn: du
 er en Begnær og Mandbræder af Begyndelsen,
 og blev et bestaaende i Sandhed, men vi
 naae i Sandhed, og Sandhed har sagt: sæt
 ger kun Guds Rige og Haans Retfærdighed!
 Ja skal det Dørlige, som I have behov, tillæg-
 ges eder. Han som klæder Markens Blomster,
 vilde han ikke klæde os ibet Troende? Han
 som klæder sine Præster med Salighed, vilde
 han nægte dem en ulden Kjortel? og naar vi
 have Føde og Klæde, da klæde vi os ogsaa: thi
 vi have Jættar indført i Verden, og det er aaben-
 bart, at vi kan ei heller udføre Noget, men det
 som ville worde rigt, faldet i Fælskel-
 ser og Snarer og i mange daarlige og
 skadelige Begjæringer, som nedfælde
 Menneskene i Ordvæggelse og For-
 dærmelse; thi Gferrighed er en Rod
 til al Ondt. (1 Tim. 5.) Dødens Ræb
 havde omspændt os, Hævedes Angester havde
 overskudt os, vi sandt kun Angest og Bedrøf-
 velse, men vi paa kaldte i Herrens Navn, sigem-
 de: Høje Herre! udfrie vor Sjæl, og vær Gud

er barmhertig, Han udfriede vor Sjæl fra Dø-
 den, vort Hie fra Graad, og vor Fod fra Stød,
 nu vil vi vandre for Herrens Ansigt i de Bes-
 vendes Land, vi kan ikke betale Herren for alle
 Hans Velgjæringer; men vi vil dog tæmme
 Hans Kall og paafælde Hans Navn (Ps. 116),
 vi vil ikke frægte for Dødt, thi ingen Angest
 paa Jorden er at ligne ved den, af hvilken Hans
 Sønns Evangelium udvov os, der vi vare Fiens-
 der, og skulde Han nu forlade vor Sjæl i An-
 gest, da vi ere blevne Hans elskelige Børn i
 Christo Jesu, i Ham som paa Korset, lod sig for-
 lade af Gud, for at Gud i Ham kunde være
 med os. Na, hverken Trængsel eller Angest,
 hverken Lid eller Død, hverken Engle eller Mens-
 nekker skal skille os fra den Guds Kjærlighed,
 som er i Christo Jesu. Lad kun Mørke skjule
 Verden, og vore Fjed i den! Maalet og
 Veien kan det dog ikke skjule; thi vi
 ere opreiste med Christo og søge de Ting som
 ere oven til, hvor Christus er, og sidder hos
 Guds høire Haand (Eoll. 3.), did vandre vi
 med Glæde, stykke vort Hjerter med det Brød
 som kom ned af Himmelen, ved Setaaleglimtet
 af den Herlighed, som skal aabenbares paa os.
 Ja, Christne! Held os! vi ere under Engles
 Vinger, vi see Guddoms Klarheden i vor

Herres Jesu Christi, Guds Billedes, Aashyn, vi ane, vi skimte den Herlighed, som skal aabensbæres, naar Han vorder herlig i sine Hellige, og forunderlig i alle dem som troe, vi skimte den med Aandens underfulde Dye, som oplades, naar de hellige, glødende Ringer af Gudsdoms-Duen antænde vort Hjerter med et Glimt af det forborgne Lys, hvori Herren boer, med en Gnist af den evige Kjærligheds-Lue. Da leger det i vort Hjerter efter Aandens Gæb i Davids hellige Harpe: Gud! Din Utfrændthed er bedre end Livet, og Menneskens Børn skal skjule sig under Din Vinge, de skal svømme i Dit Huses Fedme, og Du skal lade dem drikke af Din egen Glædes Bælt; thi hos Dig er Livets Kilde, i Dit Lys skal vi see Lys. (Ps. 36.) Ja, Christne! Lys skal vi see, see det i stedse mere straalende, gjennemglødende Billeder, jo mere vi rense os fra al Kjødets og Aandens Besmittelse, jo mere Mørket da omringer og anfaldet os; Klarere end Middags-Solens Glæde skal det omskinne, underligere end Kvindens rene, fuldeste Kjærlighed, skal det gjennemgløde os, og naar vi have stridt den gode Strid og fuldtannet Løbet for Herrens Ansigt, naar Verden sortner for vore Dine og Hjertet vaander sig i Afstedslunden; da

begynder Sialen sin Høisang med den Jubels tone: nu skal jeg boe i Dit Paausum evig og endelig, og glemmes i Dine Vingers Ende, Sela. (Ps. 61)! Da først, og naar Støvet forklaret opstaaer paa den yderste Dag, da først komme vi fuldstændig under Christi Vinger at drikke den nye Vini i Faderens Rige, og den Hvile, den Glæde, den Herligheds-Glands, kan ei Støvhjertet fatte, ei Tungen udsige, kun i et forunderligt, helligt Dieblif, naar vi med Hjerte og Mund annamme Velsignelsens Brød og Velsignelsens Kalk, den hellige Nadveres salige Forsmag og vidunderlige Begyndelse i Støvet, kun da kan vi i uudsigelig Glæde ane den fulde Forening med Herren, Guds Bort i Himlene, det salige Liv, naar Døden er overvundet, naar Kristus skal overantvordes Guds og Faderen Riget og han skal være alle Ting i Alle, naar der skal Intet være, Intet leve, Intet aande uden Kjærlighed, den levende, oagbenbarede Gud Fader, som kun kan skues og føles og erkendes af Sig Selv, thi han er Kjærlighed.

Dog, Christene! lad os ikke vandre i de Ting som ere os for høie, ei ville forstaae, uden hvad os er givet at forstaae! lad os sætte Diet paa det faste prophetiske Ord, der skinner som

en Lampe i det mørke Sted, indtil Dagen op-
 rinder og Morgenstjernen opgaar i vore Hjær-
 ter (2. Pet. 1). Vi skulde og maae vi til Op-
 muntring, Syntelse og Glæde, mangen Gang
 med inderlig Tak til Gud, troende betragte
 og betænke de store og dyrebare Foranstalt-
 ninger, som ere os skændte, og formedelst hvilke
 vi vorde deelagtige i den Guddommelige Na-
 tur, naar vi sige den Forkærlighed, som
 er i Verden, i Begjærighed (2. Pet. 7). Vi
 skal vi mangengang vederkvæge vort Hjerte
 med Anelsen af den Salighed, Aanden forkyn-
 der Menigheden ved Apostelen Johannes, naar
 han siger: alle Engle faldt paa deres Ansigt,
 for Stolen og tilbede Gud og sagde: Amen,
 Belsignelsen og Heren og Riisdommen og Tak-
 sigelsen og Prisen og Magten og Styrken, være
 vor Gud i al Eviighed, Amen! og En af de
 Hellige sagde om Skaren af Hedninger og
 Stammer og Folk og Tungemaal, som Ingen
 kunde tælle og som stode for Stolen, klædt i
 lange hvide Kjortle, som ere de Helliges Rets-
 færdighed, og med Palmegrene i deres Hænder:
 disse ere de som ere løst af den store Træng-
 sel og have tvasket deres lange Kjortle, og gjort
 deres Kopper hvide i Lammets Blod, derfor ere
 de for Guds Størl og tjene ham Dag og Nat

i Hans Tempel, og Han som sidder paa Stolen
 skal straae Lygte over dem, de skal ikke hunge
 mere, vi heller tørste, Solen skal ei falde paa
 dem ei heller nogen Brinde, thi Sammet som
 er i Stolens Midte skal vogte dem og ledsage
 dem til de levende Vandkilder, og Gud skal af-
 tørre al Graad af deres Øine (Mat. 7). Ja,
 visselig skal vi daglig beredes til lysere at ane,
 mere levende at føle, mere ihdelig at erkjende
 Troen i Guds Kjærlig Hed, men, o Christe-
 ne! glemmer det aldrig! dertil beredes vi
 sandelig ikke, men dertil gøres vi uduelli-
 ge ved den kolde Grublen over hvad kun Kjær-
 lighed forstaaer, ved det stolte Pral af det aands-
 delige Lys som Hovmod forvandler til død og
 kraftløs Blimmer, af den aandelige Glæde hvis
 Liv er Nymghed, af den Gudsdommelige Kjær-
 lighed, som netop kundgør sin Nærverelse hos
 de største Helgene ved at skjule deres Ansigt
 med Skam over deres Hjerters Kulde og Haard-
 hed, over deres Uafnemmelighed mod de store
 Guds Velgjerninger og de dyrebare Forjættel-
 ser, over deres Mangel paa inderlig og ydning,
 reen og glødende Kjærlighed til Ham som elsker
 de os, og hengav sig selv for os til en Gave og
 et Slagtoffer, Gud til en sød Bugt. Mei,
 Christne! troer ikke hver Mand, men prøver.

Manderne, om de ere af Gud, om de høre sig
 ndmyg og ligelig for Jesus Christus, som kom
 i Kødets (1 Joh. 4), om de erkjende den Åe-
 gel, Frelseren haver givet: hvo som er af Gud,
 hører Guds Ord, hvo som er af Sandhed,
 hører min Røst (Joh. 8 og 18), mindes steds-
 se, at dersom Mogen lader sig bermed forstaae,
 at han er en Prophet eller Mandelig, da skal
 han ikke mene at Guds Ord er oprundet i ham,
 eller kommer til hannem alene, men erkjende
 de Ting som Herrens Apostle have skrevet, for
 at være Herrens Bud, men er Mogen vans-
 vittig, da lad ham være det ene (1 Cor. 14)!
 Ja, holder eder til det Guds Ord i Skrifterne,
 da skal I ikke vildfare, da skal I lære
 hvorledes Man voxer i Guds Naade og Kunds-
 kab og beredes til de Helliges Arvedeet i Lyset,
 at det skeer ved i Ord og Gjærning at forkynde
 Hans Dunder, som os kaldte fra Mørket til sit
 underlige Lys (1 Pet. 2), ja, hører, hvad den
 samme Apostel skriver om dem, der vil deelsagn-
 riggjøres i den guddommelige Natur: Men,
 siger han, i det I med al Glid tragte derefter,
 da lader Dnd ledsage eders Troe, Indsigt Dn-
 den, Beskedenhed Indsigten, Fasthed Beskeden-
 heden, Gudsfrugt Fastheden, Brøden Omphed
 Grundtrigt Fast.

Gudsfengsten, og almindelig Kjærlighed Brøder-
 Samheden, thi naaet disse Ting beskæle og opfyld-
 de eder, da skal de hverken lade eders fætres Slid
 eller Frugt i vor Herres Jesu Christi Erkjens-
 delse; men hos hvem et disse Ting ere tilstæde,
 han er blind og forblinder sig selv, i det
 han med Vilke glemmer Olsenfelsen fra de
 gamle Synthet (2 Pet. 1). O! lad os al-
 drig glemme denne Renseffte, men altid
 mindes Apostelen Johannes Ord i det han idler
 om den fulde Ryghed med Frelsen vi have i
 Verit; endvort, siger han, som bygget dette
 Haab paa Ham, renser sig selv i det som Han
 er reen, Verit! Ungen forføre eder!
 Hvo som gjør Synd er af Djævelen; thi Djævelen
 er Synthens Ophavsmand, "og derfor er
 Guds Son aabenbaret at Han skal ødelægge
 Djævelens Gjerninger, hver den som er født
 af Gud gjør ikke Synd, men dersom vi sige at
 vi have ikke Synd; da forføre vi os selv, og
 Sandheden er ikke i os, beklende vi derimod
 vore Synder, da er Han trofast og retfærdig,
 at Han forlader os Synderne og vil rense os
 fra al Uretfærdighed. Dersom vi sige at vi
 blive Samfund med Gud og omgives i Mørket,
 da har vi og gjort ikke Sandheden, thi Gud
 er et Lys og aldeles Ingen Mørkhet er i Ham,

men dersom vi omgaaes i Lys, ligesom Han er i Lys, da have vi indbrændes Samfund og Jesu Christi, Guds Søns Blod, rækker os af al Synd; siger Nogen at han er i Lys, men hader sin Broder, han er i Mørket endnu, hvo som elsker sin Broder, bliver i Lys og der er ingen Forargelse i ham (1 Joh. 1. 2. 3). Lad os mindes dette, at Gud er Kjærlighed og at hvo som haver Kjærlighed bliver i Gud og Gud i ham, men hvo som ikke elsker Hænder Ham ikke, og hvo som siger at han elsker Gud, men ikke sin Næste, han er en Løgn, og hvo som siger at han elsker sin Næste, men tilgiver og meddeler ikke gierne, han er en Løgn, som elsker kun med Ord og Tunge, et i Gjertning og Sandhed. Lad os jage efter Kjærlighed som det Højest, det Evige, som det Eneste der kan bevare os under Christi Binger og forene os med Gud i Ham! O! da gjenfødes i os de Binger hvorunder vi hvile, paa dem besøger Anden i hellige Tider sin Gud, paa dem løses Sjælen til Ham, naar dens jordiske Hütte nedbrændes! O! lad os gladelig se der paa Martyrdommens Førstegreb, paa det Forbuds et under Christi Binger skal beredes til at forklare, paa den hellige Stephan, som var fuld af Troen og den Hellig-Aand: lad os see ham, der

han havde fuldendt Løbet, bevaret Troen og holdt fast ved Bekendelsen, hvorledes hans Ansigt forklæres medens han endnu er tilstue i Støvet, hvorledes det himmelske Lys opklarer hans Dø, og gjennebruder Himlene, saa han endnu i dette Paulus seer Menneskens Søn hos Guds høire Haand! Men lad os og mærke, hvor Lyset og Klarheden havde sin Bølg! Lad os føle, hvilken Kjærlighed det maatte være, som gav det indvortes Menneske i ham Magt til at være i Anden hos Gud, medens det udvortes blev knust og fordærvet, hvilken Kjærlighed det maatte være, som gav ham Magt til at ende sit jordiske Liv med et Knæfald, i sit eget Blod, og den Bøn at det ei maatte kræves, af hans Morderes Haand! O! efter denne Kjærlighed lede vi stedse i vort eget Hjerter, for at blues og beskjæmmes, for at drives til i Bøn og Renselse og god Gjærnings Øvelse at kæmpe med Herren, og ei slippe Ham før Han velsigner os! O! hvad som da end er beskillet over os, skal ogsaa paa os kiendes at det er kosteligt for Herren, naar Hans Hellige vser, og skulde vi upholde en Stephani Prøvelse, da skulde og vort Endeligt worde som hans. Amen! i Jesu velsignede Navn, Amen!

S n d b o l d.

**I. Forfælsens hørt. findes et Ontroft
af min Dims Prædiken, holde
i Regentes Kirken 1810. Side XVII.**

**II. Hvordan skal vi føde Guds Hjord? I.
Prædiken ved Bispe-Prædiken i Ud-
bye, den 12te Juni 1813.**

**III. Trænge vi til en Reformation, som
den i Luthers Dage? 23.
Aftenfangs Prædiken i den Herre
Sebaasths Kirke paa alle Del-
gens Dag 1813.**

**IV. Hvorledes maa vi bruge Skriften,
naar vi vil annamme dens rige,
fulde og kraftige Trøst? 43.
Aftenfangs Prædiken i den Herre
Sebaasths Kirke paa Advent-
Søndag i Advent. 1813.**

Grundtvigs Præd.

V. Om den rette Juleglæde. . . Side 67.

Aftenfangs-Prædiken i Hellig Hands
Kirken paa første Juledag
1813.

VI. Den hellige Stephans Betragtning,
som den Fulde være! . . . 93.

Aftenfangs-Prædiken i den Herre
Sebaotths Kirke paa Hellig
Stephans Dag 1813.

VII. Sjærlighed er Lovens Fylde. . . 115.

Aftenfangs-Prædiken i den Herre
Sebaotths Kirke paa Fjerde
Søndag efter Hellig Tre-
kongen 1814.

VIII. Jesu Dag er gavnlige, og Hans
Dyrde let. . . 145.

Aftenfangs-Prædiken i Hellig-Hands
Kirken paa Anden Søndag
efter Paaſke 1814.

IX. Hvad tyktes eder om Christo?
Hvis Een er Han? . . . 167.

Prædiken i Frederiksberg Kirke paa
Tredie Søndag efter Paaſke
1814.

X. Oplysning er den Hellig Hands
Gjerning. . . 183.

Prædiken i Frederiksberg Kirke paa
Anden Pinske-Dag 1814.

XI. Jesus kom til sin egen Stad. . . 217.

Prædiken i Frederiksberg Kirke paa

Nittende Trinitatis Søndag

1814.

XII. Vort Borgerkab er i Himlen. . . 247.

Prædiken i Frederiksberg Kirke paa

Tre- og tyvende Trinitatis

Søndag 1814.

XIII. Den hellige Stephans Ihukommelse. . 271.

Prædiken i Frederiksberg Kirke paa

Anden Juledag 1814.

XIV. Jesu i Templet. . . 299.

Prædiken i Frederiksberg Kirke paa

Tredje Søndag efter Hellig

Tre-Kongerndag 1815.

**XV. Salige ere de som høre Ordet og
bevare det! . . . 323.**

Prædiken i Frederiksberg Kirke paa

Søndag Sexagesima 1815.

XVI. De som bebude en stor Hær. . . 357.

Prædiken i Frederiksberg Kirke paa

Anden Oehlstedts Dag 1815.

XVII. Hvilen under Christi Vinger. . . 385.

Prædiken i Frederiksberg Kirke paa

Anden Juledag 1815.

Følendes Skrifter; forfattede af H. F. S.
Grundtvig, faaes hos Forleggeren, paa
Børsen No. 9.

Optrin af Nordens Kamplyp. 2 Dele. 8vo.
Kbhvn. 1809—1811. — MD. Salges tillige
under særskilte Titler, nemlig:

Første Deel. Optrin af Hærners og Afsers
Kamp.

Anden Deel. Optrin af Kamplypets Un-
dergang i Nord.

En Niben Bibelførnise for Børn og Menigmand, 8vo.

Kbhvn. 1814.

Til Fædrelandet, om dets Gavn og Fare, 8. Kbhvn.
1813.

Musikradsballet i Danmark 1808. Et Syn. 8vo.

Kbhvn. 1808.

Hvorfor kaldes vi Lutheraner? Prædiken paa Alle
Helgens Dag 1811. 8vo. Kbhvn.

Hvad skal vi gjøre, at vi kan arve det evige Liv?

Aftensangs-Prædiken paa første Søndag, efter
Vaaske 1813. 8vo. Kbhvn.

Herren kommer! Prædiken over første Advents Evan-
gelium, 1814. 8vo. Kbhvn.